

Pribojszky Mátyás

Alamizsna

(elbeszélések)

TARTALOM

A BALEK

A GONDOLAT

ALAMIZSNA

HÉT NAP BOLDOGSÁG

NEGYEDOSZTÁLYÚ *SENKI*

KISZÁRADT A TÓBUL...

A BALEK

Barna János kilépett a ferihegyi repülőtér várócsarnokának ajtaján és elbőgte magát.

Nekitámaszkodott egy félreeső oszlopnak, zsebkendőt vett elő, szeméhez szorította, vállai rázkódtak a nehezen visszafojtott zokogástól. Próbált erőt venni elérékenyülésén, de hiába, legyőzte a viszontlátás pillanata. Néhányan közönyösen odanéztek, egyébként a kutya se törődött vele.

Kereken ötven év után lépett ismét hazai földre.

Akkor persze nem innen indult a nagyvilágnak, hanem leventeként, alig tizennégy éves korában vitték-hajtották a kis asztalosinast értelmetlen frontszolgálatra, hogy az első tűzkeresztség után azonnal fogságba esve, két esztendővel később egy eldugott, Isten háta mögötti alaszakai falucskában folytassa életét. Hazajönnie nem volt miért; rokonai nem voltak, egész családja elpusztult egy légítámadáskor, ő is csak azért menekült meg, mert azt az éjszakát már a többi begyűjtött leventével együtt egy laktanyában szorongta végig, de mindenről értesült: saját szemével is láthatta a láncosbomba szörnyű tölcsérét, amely alatt szilánkokba szaggatva ott hevert egész gyermekkora, mindene és mindenkiye, ami a múlthoz, Angyalföldhöz, s az országhoz kötötte.

Teherautóval szállították őket a nyugati határ irányába. Hiába könyörgött a nyilas karszalagot viselő, civil ruhás parancsnoknak, álljanak meg a romba dőlt háznál, csak amíg elmond egy Miatyánkot, a halálosan rémült, pisztolyával hadonászó, üvöltöző nyilas agyonlövésével fenyegette, ha még egy szót mer szólani.

Alaszkában tizenöt évet töltött, megtanult angolul, tökéletesen alkalmazkodott az ottani kemény, rideg életmódhoz, s közben ízig-vérig amerikaivá vált.

Attól való aggodalmában, hogy elfelejti az anyanyelvét, maga építette faházában, vagy kint az óriásfenyők között bókászva, vadászpuskával a kezében fennhangon szajkózta az iskolában tanult verseket, össze-vissza beszélt önmagával, kérdezett és válaszolt - ezért kicsit bolondnak is nézték, de mert senkinek nem ártott a hóbortjával, ráhagyták és nem törődtek vele.

Owerstone falu háromszáz lakója gyorsan befogadta és megszerette az ügyes kezű, mindenkivel szemben udvarias, tisztelettudó, fokozódó népszerűségnek örvendő, magyar származású fiatal asztalost, Barna Jánost, angolosra változtatott új nevén, Mr. John Brownt. Oda-kerülése után hét évvel egyhangú döntéssel polgármesternek választották, s ezt a tisztséget teljes közmegelégedésre látta el.

Bölcs, megfontolt, de határozott irányítása alatt a kis falu fejlődésnek indult, a lakosság lélekszáma elérte, majd meghaladta az ötszáz főt, saját napilapot, rádió - és televízióműsort hoztak létre, sőt hat ágyas orvosi rendelővel is büszkélkedhettek - mindez nagy dolog volt az alaszakai sivár viszonyokhoz képest. A bűnözés, verekedés sohasem volt túlságosan jellemző a településre, John Brown polgármestersége alatt még ezt a keveset is sikerült visszaszorítani.

Owerstone lakói között aligha akadt olyan ember, aki ne gondolt volna elismeréssel és őszinte nagyrabecsüléssel fiatal polgármesterére, így érthető, hogy a három évenkénti újraválasztáskor még csak ellenfele sem akadt.

Talán örökre ott ragad, ha egy napsütötte tavaszi napon nem téved a faluba ócska, rozoga lakókocsijával egy titokzatos, fura fickó, James Higgins, afféle kókler vándorgyógyító, aki, hogy-hogy nem, valóban ért el eredményeket kuruzslásaival. Sikeresen kikezelte betegségéből

a némi túlzással Grand Hotelnek keresztelt, hajópadlóval, ácsolt asztalokkal és nyikorgó székekkel berendezett öreg kocsmá tulajdonosát, Andy Woodot, meg Jack Coopert, a jobb lábára bicegő borbélyt; ő mellel azt állította magáról, hogy hajdanában világhírű légtornász volt, de partnere leejtette húsz méter magasból, akkor tört el a csípője és lett egész életére sánta.

Higgins nem jött egyedül. Hallgatag, vörösés hajú, kissé hervatag fiatal nő is érkezett vele, akit asszisztenseként mutatott be. Mint hamarosan kiderült, Ruth valójában a gyógyítóember lánya volt. Mr. Brown beleszeretett és feleségül kérte. Higgins rövid töprengés után beleegyezett a házasságba, azzal a kikötéssel, hogy összes eddig megszerzett pénzüket magával viheti, s hogy soha nem keresztezik egymás útját.

Ruth egyetlen bólintással elfogadta a feltételeket, John pedig nem érdekelte a hozomány.

Higgins még akkor éjjel eltűnt, és többé nem bukkant fel személyesen az életükben, nem is hallottak felőle. Hogy mi lett vele, merre vette az útját, mihez kezdett a magával vitt néhány ezer dollárral, bizonyára örök titok maradt volna, mivel sem Ruth, sem John nem tett egyetlen lépést sem, hogy valamit megtudjanak róla.

Ám a sors néha szeret tréfálkozni - de ekkor még egyikük sem sejtette a jövőt.

A házasság különben pompásan sikerült. Ruth kevés beszédű, engedelmes, szolid asszonynak bizonyult, remekül és gyorsan beilleszkedett Owerstone lakói hétköznapijaiba, szült két nagyszerű ikerfiút, s mint, ki jól végezte dolgát, tüdőgyulladásban meghalt. A szomszéd faluból áthívott doktor Hyes fejét csóválva kijelentette:

- Nem akart tovább élni. A tüdőgyulladást kibírta volna. A szíve vitte el és a szomorúság.

John megütközött a doki szavain, de okosabb nem lett tőle.

Miért volt szomorú Ruth?

Soha egy veszekedő, türelmetlen szó el nem hangzott köztük, nem panaszkodott, csöndben, békében pergették szerény életüket, nem jobban, nem rosszabbul, mint bármely más család Owerstone-ban. A szülés után kissé kigömbölyödött, megcsinosodott, ízlésesen öltözött, a szomszédokkal jól megvolt, vasárnaponként templomba jártak, a gyerekeket kifogástalanul nevelte, s mint polgármesterné, ő volt a helyi nőklub és az iskolai szülői munkaközösség elnöke, s ezeket az önként vállalt feladatokat a lehető leglelkismeretesebben látta el. Mindenki szerette, tisztelte őt Owerstone-ban, John Brown büszke lehetett asszonyára.

John élete végéig nem tudta meg, miért volt szomorú a felesége. Talán anyja korai elvesztése, esetleg apja iránta mutatott közömbössége bántotta, netán egy ifjúkori szerelem gondosan elfojtott emléke hagyott maradandó lelki törést benne? Örök titok maradt.

Az ikrek még kicsik voltak, csak annyit értettek az egészből, hogy a mama nincs többé. Nyűgösködtek egy ideig, az esti imánál, elalvás előtt sírtak is, de az asszonynépség ellátta az árvákat mindennel, soha olyan jó dolguk nem volt, mint ekkortájt, így az édesanyjuk hiánya fokozatosan halványult, s minden ment tovább a maga útján. Bár ajánlkozó lett volna bőven, John nem tudta rászánni magát, hogy Ruth helyébe új asszonyt hozzon a házba.

Jól megvoltak hármasban, ő meg az ikrek.

Alaszkában nem szokás nyalogatni a sebeket.

Békés, nyugodt életüket egy váratlan levél borította fel. New Yorkból érkezett, s egy országos hírvé ügyvédi iroda neve díszelgett rajta feladóként. A címzett nem a polgármesteri hivatal volt, hanem személyesen Mr. John Brownnak szólt, „*saját kezébe*” megjegyzéssel.

John csodálkozva bontotta fel az elegáns borítékot.

A levélben a következő állt: a Williams & Williams iroda értesíti Mr. John Brownt, hogy felesége édesapja, Mr. James Higgins New Yorkban elhunyt és végrendeletében összes ingó és ingatlan vagyonát Ruth nevű egyszülött leányára és annak családjára hagyta, azzal a kitételrel, hogy amennyiben szeretett, de beteges természetű leánya időközben eltávozott volna az élők sorából, az örökség teljes egészében szálljon a hátramaradt családtagokra, feltéve, hogy azok arra érdemesnek találtnak. Az iroda felkéri az örökösöket, saját érdekükben haladéktalanul vegyék fel velük a kapcsolatot a részletek megbeszélése s az örökség mielőbbi átadása céljából.

Brown először el akarta dobni a levelet, mondván, szegény öreg csavargó, ugyan mi a csodát hagyhatott volna rájuk, hacsak a lakókocsiját és a kenőcseit nem, de aztán úgy döntött, Ruth emléke iránti tiszteletből mégis válaszol a Williams-iroda levelére. Ebben röviden megírta, hogy sajnálja Mr. Higgins halálát, és közölte, hogy felesége, Ruth Higgins, Mrs. Brown valóban elköltözött az élők sorából ekkor meg ekkor, így az örökséget, fiai nevében is, ő veszi át, feltéve, hogy nem kell New Yorkba utaznia érte. Mivel nem nősült újra, az ikreket nincs kire hagyania, no meg anyagi lehetőségeit messze túlhaladnák az utazással járó költségek...

- „...*Ezért a hagyatékot küldjék el postán, vagy hozzák ide.*” - fűzte hozzá, aláhúzva.

Az utolsó mondaton jót vigyorgott.

Tíz nap telt el. John már-már el is felejtette az egész históriát, amikor kopogtattak és két városiasan öltözött, szigorú képet vágó úr lépett a polgármesteri hivatal szűk helyiségébe.

Brown felállt, pipáját letette az asztalra és kezet nyújtva fogadta őket.

- Jó napot! - mondta nekik. - Miben segíthetek, uraim?

- Mr. John Brownt keressük - mondták azok egyszerre, hangosan.

- Én vagyok Mr. John Brown, a polgármester. Csak nem történt valami baj? Foglaljanak helyet. Nem innának egy kávét?

A vendégek jelentőségteljesen összenéztek. Egyikőjük elővett táskájából egy halom iratot és kirakta az asztalra. Kényelmesen leültek és hangos torokköszörülés közepette rákezdték:

- Mr. Brown, engedje meg, hogy gratuláljunk. Mi a Williams & Williams iroda tulajdonosai vagyunk. Nem szokásunk személyesen eljárni örökösödési ügyekben, de a jelen eset különlegessége kivételt parancsol. Kívánsága szerint *elhoztuk* az örökségét és készek vagyunk átadni azt, amennyiben hitelesen és félreérthetetlenül igazolja, hogy ön a néhai James Higgins leányának, az ugyancsak elhalálozott Ruth Higginsnek törvényes férje és gyermekeinek atyja. Ami érdemeit illeti, azt nem kell bizonyítania, engedelmével, érdeklődtünk a faluban, s a hallottak meggyőztek bennünket arról, hogy önt általános közszeretet és megbecsülés övezi, jobb kezekbe nem is kerülhetne az örökség. Tehát nyilatkozzék: igazolni tudja, hogy Ruth Higgins az ön felesége volt, s ő az ön gyermekeinek anyja volt?

- Hát persze, hogy tudom igazolni - hökkent meg John. - De nem értem, minek ez a cécó? Alig hinném, hogy szegény apósom a lakókocsijánál és az adósságainál egyebet ránk örökíthetett volna, legföljebb az orvosságos üvegeit. Ezért képesek voltak ideutazni? Miért nem egy ügyintézőjüket küldték? Mindegy, a maguk dolga. Tessék, az irataim - mondta vállat vonva és a két úr orra alá dugta az összes kéznél lévő dokumentumot, személyi igazolványt, házasságkötési kivonatot és az ikrek születési anyakönyvi lapjait.

A két bankár fontoskodva és hosszadalmasan vizsgálgatta az iratokat, nagyokat hümmögtek, majd az idősebbik felállt, kihúzta magát, szertartásosan meghajolt és izgatottságtól remegő hangon bejelentette:

- Semmi kétség, Mr. Brown, az igazolások hitelesek és száz százalékgig meggyőzőek. Engedje meg, hogy mi legyünk az elsők, akik kifejezhetik jókívánságaikat és felajánlják szolgálataikat, remélve, hogy az ön kitüntető megelégedésére lehetünk minden tekintetben most és a jövőben egyaránt. Az örökség e perctől kezdve az öné és gyermekeié.

- Nem értem... - hebegte egyre jobban megzavarodva John Brown polgármester. - Elárulnák végre, mi az ördögről beszélnek? Jó, jó, örököltem, de azért nem kéne ekkora feneket keríteniük a dolognak. Elhozták? Őszintén megmondom, egy pillanatig sem gondoltam komolyan, hogy ideutaznak a kedvemért és ha azt hiszik, hogy a költséget magamra vállalom, hát nagyon tévednek.

- Jelen esetben Ön az, aki téved, Mr. Brown, ha nem veszi udvariatlanságnak a megjegyzésemet. Valójában számunkra megtiszteltetés, hogy fogadott bennünket. Különbösen sem okozna gondot önnek a mi csekély költségünk megtérítése, amire egyébként sem tartunk igényt, tekintettel arra, hogy a jutalékunk, melyet Mr. Higgins előre kifizetett, bőségesen fedezi az eljárás minden részletét. Önnek nincs más dolga, mint átvenni tőlünk a hagyatékot és ezt aláírásával igazolni.

- Na igen... - John még inkább elképedt és homlokát kiverte a veríték. - Voltaképpen miről van szó? Valami emléktárgy, vagy... vagy némi készpénz is? - kérdezte reménykedve. - Nem jönne rosszul pár száz dollár. Az új tetőzet... a gyerekek iskoláztatása...

A vendégek harsány kacajba törtek ki, valósággal fuldokoltak a nevetéstől.

- Néhány száz dollár? - göcögte kukorékolva a kisebbik Williams, könnyes szemeit törölgetve zsebkendőjével. - Gondolja, hogy ennyi pénzért ideutaztunk volna a világ végére?

- Jó, hát akkor néhány ezer... még jobb - John kezdett izgalomba jönni.

- Túlságosan szerényen gondolkozik, polgármester úr. Kérem, kapaszkodják meg az íróasztalába és fogadja erős lélekkel a hírt: Ön több, mint húszmilliárd dollár készpénzt és hasonló nagyságrendű ingatlanértéket örökölt, amit adó sem terhel, mivel a gondos örökhagyó azt is előre elrendezte, így a teljes húszmilliárd hatszázötvenmillió négyszázhuszonötezer ötszáz-tizenegy dollár és tizenkét cent, valamint a már jelzett ingatlantömeg az ön és gyermekei tulajdonát képezi, azt tesznek vele, amit jónak látnak. Mi csupán annyit kérünk, ha ezzel egyetért, hogy vagyonukat a mi bankunkban kamatoztassák, amiként Mr. Higgins is cselekedte attól a naptól kezdve, amikor az első néhány darab nyersgyémántját megtalálta s a tőlünk kapott kölcsönből megvásárolta az egész bányaterületet és a feltárás jogát. A további gyémántbányák vételét már mi... Hé! Hé! Gyorsan egy pohár vizet!...

Mire John Brown magához tért, a sokat tapasztalt bankárok mindent elrendeztek. Orvost hívtak, aki nyugtató injekciót fecskendezett Mr. Brown karjába, előkerítették Mrs. Shentert, a tanítónőt, hogy addig is viselje gondját az ikreknek, amíg édesapjuk úgy-ahogy helyrejön.

Innentől kezdve az események hihetetlen gyorsasággal felpörögtek.

Brown szétszította mindenét a faluban és jelentős összeget adományozott egy vadonatúj kórház és egy szupermodern iskola felépítéséhez. A kórházat apósáról, az iskolát feleségéről nevezte el. New Yorkba költözött, fiait pedig a legjobb intézetben helyezte el.

Mint utóbb kiderült, öröksége valójában többszöröse volt annak, amit a Williams & Williams iroda jelzett: A készpénzen kívül három működő gyémántbánya Dél-Afrikában, tízezer hektáros kávéültetvények Columbiában, Brazíliában, bank- és szállodahálózat, olaj, gumi, gyapot, hajózási vállalatok és egyéb érdekeltségek szerte a világon. Övé volt az amerikai média egyharmada, több nemzetközi műholdas televíziós csatorna és világlap felett rendelke-

zett. Még Ausztráliában is birtokolt egy 300 ezer hektáros területet, ahol rendkívül gazdaságos marha- és juhtenyésztés folyt, gyapjúval, hússal árasztva el a szigetországokat és Európa nyugati felét.

John Brownt nem bolondította meg a hihetetlen szerencse.

Talán az alaszakai rideg életmód, talán az ősi magyar kuporgató vér tette, mindenesetre sikerült megőriznie józan eszét. Szerencséje is volt: olyan tisztességes embereket tudott maga mellé venni tanácsadóként, akiket busásan megfizetett és érdekeltté tette őket, hogy ne csapják be, hanem hűséges, odaadó munkatársai legyenek. Amit eddig csak sejtett önmagáról, most bebizonyosodott: rendkívüli szervezőkészséggel és egészen különleges üzleti érzékkel áldotta meg a természet, s ezekkel a képességekkel bátran mert élni. Ösztönös tehetségének, furfangos észjárásának, váratlan, a megszokottól merőben eltérő, bátor húzásainak köszönhetően három év leforgása alatt óriási vagyonát megduplázta, s ezzel gyakorlatilag a világ leggazdagabb emberévé vált, összvagyonra elérte, sőt meghaladta az ötszáz milliárdot, mintegy igazolva azt a régi közmondást, hogy a pénz odamegy, ahol sok van belőle.

Mindamellet John Brown megmaradt egyszerű, csöndes, kevés beszédű, visszahúzódo, puritán embernek, aki egyáltalán nem úgy viselkedett, ahogy a nagyon gazdag emberek szoktak. Beosztottai, alkalmazottai rajongva szerették, becsülték, ami nem csoda: embereivel barátként bánt, ismerte gondjaikat, örömeiket, s nem akadt eset, hogy ha bajba kerültek, ne segítette volna őket pénzzel, jó szóval, tettel.

Annál szigorúbb volt azokkal, akik rosszul, hanyagul végezték a munkájukat, vagy megpróbálták kihasználni, visszaélni a jószágával: az illető soha többé nem kerülhetett a szeme elé. Mehetett Isten hírével, sosem nyúlt utána, nem állt bosszút, egyszerűen elkergette, de ez nagyobb büntetés volt, mintha börtönbe záratta volna. Neve mindig első helyen szerepelt a jótékonyági akciókban, botrányba soha nem keveredett, a gazdasági alvilág - a kezdeti óvatos próbálkozásokat leszámítva - messze ívben elkerülte, politikába még távolról sem ütötte az orrát és nem akart filmscillagok társaságában tündökölni; ugyanolyan szerényen élt, mint alaszakai polgármester korában. A felső tízezer nem értette, különcként tartották, kissé le is nézték, de Brown ezzel mit sem törődött, igazság szerint el se juthattak hozzá az ilyen szóbeszédnek, hiszen nem kereste, sőt egyenesen kerülte a gazdagok csillogó, de megítélése szerint üres kirakatvilágát. Ha maradt kevés szabad ideje, elutazott Owerstone-ba, ahol a régi barátok között jól érezte magát. Ilyenkor első útja mindig Ruth sírjához vezetett.

Fiai időközben elvégezték a középiskolát és a legjobb egyetemekre kerültek. Mr. Brown megkövetelte, hogy ugyanolyan tökéletesen beszéljenek magyarul, mint ő, s hogy nyaranként dolgozzanak, ismerkedjenek leendő munkájukkal. A fiúk, akik imádták az apjukat, komolyan vették a feladatot, soha nem zúgolódtak, nem éltek kicsapongó, léha aranyifjak módjára, végezték a dolgukat, s mire felnőttek, sok öreg róka volt kénytelen a maga bőrén megtapasztalni, hogy semmiben sem maradnak el a papa képességeitől. Johnny jogot tanult, Tom közgazdaságot és magától értetődött, hogy amikor eljön az ideje, átveszik a hatalmas Brown-birodalom irányítását. Az apa is így gondolta, ezért tökéletes volt az összhang a három férfi között.

Ez a nap akkor jött el, amikor John Brown betöltötte hatvanadik életévét, s fiai már véglegesen bedolgozták magukat a családi üzletbe. Ereje teljében volt, kitűnő szellemi és fizikai erőnek örvendett, bár ez külsején alig látszódott: csapott vállú, középtermetű, vékonydongájú alkata gyöngecsontú ember benyomását keltette, enyhén ritkuló haja ezüstösen csillogott, s aki nem ismerte, inkább hihette volna engedelmességhez szokott kishivatalnoknak, mint korlátlan

hatalmú pénzkirálynak, akinek esze úgy vág, mint a borotva és vasszigorral, tökéletes biztonsággal kormányozza világméretű birodalmát.

A megtévesztő küllem - különösen ellenfeleivel való tárgyalásai során - sokszor vált előnyére, néha még rá is játszott; világoskék szeme jámbor, örökké csodálkozó, tétova kifejezést adott bizalomgerjesztő parasztarcának, mindig halkán beszélt, de szellemdús humorral szőtte át mondókáját.

Nagyon sokat adott az egészségére. Rendszeresen úszott, naponta egy órát töltött az edzőteremben, reggelente két kilométert futott, nem ivott, a pipázásról rég leszokott, mértékletesen élt - jobb állapotban már nem is lehetett volna, s nem volt ember, aki többnek vélte ötvenkettőnél. Valójában ötvennek sem nézett ki, nem is érezte magát idősebbnek.

Nem a munkától akart visszavonulni - egészen más tervei voltak.

A jó partira vadászó nők fél életüket odaadták volna, hogy a közelébe férközhessenek, de Mr. Brown a szerelmi életét is a legnagyobb diszkrécióval intézte - ha volt egyáltalán ilyen. Mindenesetre, a társasági pletykalapok hiába próbáltak szaglászni magánélete után, semmi kivetni valóra, vagy pikáns szenzációra nem sikerült bukkanniuk.

- Szent ez az ember? - tette fel a kérdést a híres televíziós sztárriporter, amikor a legújabb, világszínvonalú James Higgins ingyenes kórház és a Ruth Higgins szupermodern tandíjmentes főiskola ünnepélyes felavatásáról tudósított. - Mr. Brown annyira példamutatóan, ugyanakkor háttérben él, hogy már-már kétséges: létező személy-e egyáltalán, vagy valamilyen földi testbe bújtatott *szent* jár-kél közöttünk, gyarló emberek között?

Egyéb sem hiányzott a legendához: a könnyen lelkesedő amerikai közvéleményben futótűzként harapózott el, hogy John Brown voltaképpen egy Istentől vezérelt próféta, akinek az a küldetése, hogy megváltsa az emberiség szegény rétegének elesetteit. Hamarosan szekták alakultak, az úgynevezett *brownisták*, felvonulásokat tartottak és úton-útfélen hangos szóval hirdették az új Messiás megérkezését.

John Brown jó ízlése és őszinte vallásossága ezt nem tűrhette tovább.

Hogy elejét vegye a további hisztériának, sajtófogadást hívott össze New York-i háza kertjében, ahol a sajtójain kívül jelen volt minden számottevő hazai és külföldi televízió- és rádiótársaság, a sajtó, a legkisebb lapok épp úgy, mint a világ legrangosabb újságai. A diplomáciai testületek az ENSZ-szel és a Fehér Házzal az élen sajtóattaséi szinten képviseltették magukat. Az egyetlen kivétel a magyar nagykövetség volt, ugyanis megfélemedtek az eseményről, így tőlük senki sem jött el a fogadásra. Később keservesen megbánták könnyelműségüket.

Mintegy háromezer izgatott ember zsúfolódott össze az óriási parkban, több száz kamera, fényképezőgép várta éhes kíváncsisággal, hogy a rejtélyes Mr. Brown, a felfoghatatlanul gazdag milliárdos nyilatkozzék.

Nem kellett sokáig várniuk.

John Brown, amilyen egyszerűen élt, ugyanolyan csöndesen, minden ceremónia nélkül lépett a mikrofonok elé. Sima szürke öltönyt viselt, világoskék inget, apró mintás nyakkendővel, s még csak testőrséget sem tartott maga mellett. Lassan jött előre a parkra nyíló terasz felől, olyan hétköznapián, mintha éppen a garázsba indulna.

- Hölgyeim és uraim - kezdte közvetlen, nyugodt hangon, mikrofonokkal felerősített szavai betöltötték a három hektáros díszpark legeldugottabb sarkait is -, azért kértem, hogy tiszteljenek meg látogatásukkal, mert egy tévhitet szeretnék eloszlatni. Munkatársaim jelentették,

hogy engem egyesek valamiféle „szent embernek” akarnak kiáltani, s hogy léteznek bizonyos szervezetek, amelyek vallási mítoszt kanyarítottak szerény személyem köré. Szeretném közölni önökkel és azokkal, akik különös, földöntúli lénynek vélvén, jogtalan érdemeket igyekeznek javamra terjeszteni, akár a legjobb szándékkal is, hogy nem vagyok sem szent, sem Messiás. Vagyonomat nem a tehetségemnek köszönhetően alapoztam meg, hanem családi örökség útján jutottam hozzá, melynek eredetét részben ma is homály fedi, másrészt az utolsó centig igazolni tudom, hogy semmi törvénytelenység nem fűződik hozzá. Amit azóta elértem, szorgalommal, de mindenek előtt fiaim és munkatársaim lelkiismeretes közreműködésével értem el, nélkülük nem valósulhatott volna meg egyetlen elképzelésem se. Nincs semmi titkom. Arra kérem tehát önöket, adják hírül, hogy nem érdemlem meg a *szent* elnevezést. De ki is vagyok én valójában, kérdezhetik. Hölgyeim és uraim, válaszolok a ki nem mondott kérdésre.

- Egyszerű bevándorlóként kerültem Amerikába, Magyarországról, a második világháború után, mint szabaduló hadifogoly, félig-meddig gyerekként, alig tizenhat évesen. Egy alaszakai kis faluban, Owerstone-ban váltam felnőtt amerikaivá, ahol befogadtak, segítettek, polgármesterükre választottak, bíztak bennem, amit soha nem tudok eléggé megköszönni nekik, sem a nekik ajándékozott kórházzal, sem a feleségem emlékére épített iskolával. Most azonban úgy érzem, itt az idő, hogy számot vessek eddigi életemmel, eredményeimmel és belássam: át kell adni helyemet a fiaimnak, akik minden vonatkozásban felülmúlnak engem: iskolázottabbak, műveltebbek, hozzáértőbbek, amire nagyon büszke vagyok. Szegény jó édesanyjuk is bizonyára ugyanezt érzi és kívánja a túlvilágon, ahonnan vigyáz rájuk és reám.

- Talán az életkor teszi, talán más, de be kell vallanom önöknek: ahogy múlik fölöttem az idő, egyre inkább eluralkodik rajtam a honvágy. Szeretném viszontlátni szülőföldemet, gyermekkorom színhelyét, találkozni mindazokkal - ha még élnek -, akikkel megosztottam ifjúságom egy rövid szakaszát. Mindent egybevetve: elhatározott szándékom, hogy visszavonulok az itteni üzleti élettől és hazaköltözöm Magyarországra. Hálámat fejezem ki Amerikának, második hazámnak, hogy embert faragott belőlem. Isten áldását kívánom elnökére és minden polgárára. Végezetül engedjék meg, hogy bemutassam fiaimat, akik folytatják az általam elkezdett munkát. Hölgyeim és uraim, íme az ifjabb John és testvére, Thomas Brown.

A sajtófogadás résztvevői lelkes tapssal és kitörő üdvözléssel fogadták a háttérből elősornforduló két fiatalembert, s kivétel nélkül jót derültek hihetetlen hasonlóságukon. Brown megölelte fiait és bement az ajtón, átengedve nekik a terepet, azaz a mikrofont, ezzel is jelezvén: az ő szerepe itt és most véget ért.

Időközben a magyar nagykövetségen mindenről értesültek, fogták a fejüket, de már utólag hiába bánkódtak. Éppen ezért kínosan érte őket a bejelentés, miszerint Mr. John Brown kihallgatást kér a nagykövettől. Azt hitték, hogy fejükre olvassa sértő távolmaradásukat, s már előre keresték a kifogásokat, de kiderült, erről szó sincs. Fellélegeztek és úgy fogadták a legendás hírű pénzmágnást, mint egy valóságos uralkodót. Számtalan esetben fordult elő ugyanis, hogy egy-egy nagyobb rendezvényt Mr. Brown pénztárcája bánta, kivételt képezett, amikor otthonról érkező politikusokat kellett ünnepelni. Ilyenkor Mr. Brown következetesen távol maradt, jóllehet, a segítségére titkon akkor is számíthattak. Mentségére szolgált, hogy más politikai irányzathoz sem mutatott elkötelezettséget.

Amikor előadta kérését, miszerint szeretné visszakapni teljes jogú magyar állampolgárságát, és egyben letelepedési engedélyért is folyamodik, a nagykövet csuklani kezdett és kis híján kezét csókolt.

24 óra türelmi időt kért. Elég volt annyit mondania az otthoni hatóságoknak, hogy olyan emberről van szó, aki egymaga képes volna mellényzebből kifizetni a magyar államadósságot, ráadásul könnyen adakozó, jószívű, tipikus amerikai balek - a dolog máris el volt intézve.

Mr. John Brown 50 esztendő után ismét Barna Jánosként látta leírva a nevét a még illatos, vadonatúj, magyar útlevélben. A nagykövet által használt jellemzés azonban maradandónak bizonyult, otthon mindenki elkönyvelte az új honfitársról, hogy *balek*, aki egyetlen dologra alkalmas: szórni a pénzét ész nélkül, akár a pelyvát.

Mr. Brown semmiféle előkészületet nem tett hazatelepülése kapcsán, még szállodai szobát sem foglaltatott. Mehetett volna saját repülőgéppel is, volt jó néhány, de úgy akart megérkezni, mint egyszerű, közönséges állampolgár, akárha tegnap ment volna el. Senkit nem értesített, csupán száz dollár értékű magyar pénzt vásárolt és az egyik, tanácsadói által kiválasztott banknál nyitattott korlátlan összegre szóló folyószámlát Barna János néven, amit a bank vezérkara némi fejcsóválással és hitetlenkedve vett tudomásul. Joggal gyanakodtak: a külügyiektől senki sem világosította fel őket ügyfelük kilétéről.

Ez, mint a későbbi események igazolták, nagy hiba volt.

Most hát itt állt Budapesten, a repülőtér kijáratánál, és nézte a város távoli, meglehetősen lehangoló képét, kezében számszáras, disznóbőr kezításka, egyéb csomagja nem volt. Körülötte izgatott emberek szaladgáltak, bőröndöket cipelve, vagy éppen búcsúzkodtak, autók álltak meg, majd indultak tovább, oldalt a repülőtéri menetrend szerint közlekedő autóbuszhoz iparkodtak néhányan, hordárok kiabáltak, kissé arrébb egyenruhás cserkészcsapat sorakozott.

- Parancsol taxit, uram? - állt meg előtte egy nyakkendő, fehéringes férfi.

- Nem, köszönöm. Az a kék autóbusz hová megy? - hárította el Barna az ajánlkózást.

- A belvárosba.

- Nagyszerű - mondta Barna János és az autóbusz felé indult. Megvette jegyét a sofőrtől és leült a leghátsó sorba. A busz rövidesen bezsúfolódott, az utasok egymás hegyén-hátán tolongtak, a kocsi belsejében fogyóban volt a levegő, teremtett hely nem sok, annyi sem volt már, de a sofőr nyugodtan, cigarettázva ült a volán mögött és unatkozó képpel egy gyűrött, színes szexmagazint lapozgatott. Láthatóan nem érdekelte, hogy a nagy melegben utasairól szakad a víz, lihegnek, s hogy már-már megfulladnak a tumultusban.

- Mikor indulunk? - érdeklődött egy türelmetlen utas.

- Hamarosan - vetette oda a sofőr félvállról.

- Mégis...

- Nem hagyná abba? - fordult feléje ingerülten a sofőr. - Nézze meg a menetrendet!

Barna János elfintorodott. Hallott rémtörténeteket rebesgetni arról, hogy Magyarországon kiveszőben van az udvariasság, de a sofőr pimaszsága túltett minden elképzelésén. Ha az ő alkalmazottja viselkedne így, máris repülne. Mégis taxival kellett volna menni - gondolta.

Táskáját ölébe vette, hogy helyet szorítson az előtte szédelő, betegesen izzadó férfinak.

- ...öhm... - mondta az mogorván és nyomban elterpeszkedett, Barnát kíméletlenül nekilódítva a mellette ülőknek.

- Hé, muszáj így tolakodnia? - rivallt rá egy pacsuliszagú kövér hölgy. Barna lenyelte a választ. A férfi, akinek helyet adott, újságot szedett elő a zsebéből, szélesre nyitotta, nem törődve azzal, hogy másokat zavar. Barna odasúgta:

- Ne haragudjon... Az újságja belelóg az arcomba. Kérem, csukja összebb.

A férfi rámeredt, bosszúsan mormogott valamit és nyugodtan olvasott tovább.

Az Üllői úton jártak, Barna János lámpalázás kíváncsisággal bámulta a két oldalon sorakozó, meglehetősen lepusztult állapotban lévő lakótömböket. Nem ilyennek képzelte Budapestet, emlékeiben alacsony, földszintes házsorok képe élt, s valamiféle szegénynegyed neve után kutatott emlékezetében, hiába. Mindenesetre, ez még mindig jobb, mint egy nyomortelep.

Vagy két órán át kószált meghatározott cél nélkül, össze-vissza, élvezve, hogy mindenki magyarul beszél, senki sem ismeri, senki sem törődik vele, s nem kell attól tartania, hogy fotósok, újságírók hada jár a nyomában. Amerikában ez elképzelhetetlen lett volna.

Végül már úgy elfáradt, hogy lépni is alig tudott. Éppen egy sivár hangulatú kis térre érkezett, a virágágyak gazosak voltak, a fű kiégett, a díszbokrok elvadultak. Nem valami lélekűdítő látvány, de mégis az ő városa - gondolta mindent megbocsátó szeretettel.

Leült egy kényelmetlen padra és figyelte a járókelőket. Szemközt vele magas épület üvegablakai verték vissza vakítóan a nap ragyogását, földszintjén nyitott ajtóju húsboltot, közvetlenül mellette lefüggönyözött ablakú kiállítótermet látott, a tér túloldalán apró cukrászda előtt, a fél járdát elfoglalva, napernyős asztalok, poros székek, néhány kókadt vendég. Persze, délelőtt van, munkaidő, ilyenkor kevés embernek van ideje ott ücsörögni, nem is beszélve a nagy hősről - mentegette magában a helyzetet.

Odaballagott és leült egy fal melletti székre. Fiatal lányok jártak fel s alá, arról lehetett tudni, hogy ők a felszolgálók, hogy tenyérynyi fehér kötényke volt eléjük kötve, kezükben üres tálcát lógattak. Nagyon sok dolguk lehetett, mert minden hívásra azt válaszolták:

- Jövök! - majd azonnal besiettek a hűvös cukrászda belsejébe. Időnként egyikük óvatosan kinézett a gyér vendégség felé, de azonnal vissza is rántotta a fejét, jöllehet, öten-hatan integettek neki, egyre dühösebben.

Barna János értetlenül nézte: mi folyik itt? Csak nem egy kellemetlen esemény kellős közepébe csöppent? A pincérlányok félnek, bizalmatlanok, mintha tartanának valakitől, vagy valamitől. Netán egy előre bejelentett merényletről van szó? Egyéb se hiányozna hazaérkezése első napján.

Végre megállt az asztala előtt egy csinos, szőke, kötényes leány.

- Tessék... - dünnyögte és unott tekintetével a szomszéd utca elejét fixírozta.

- Baj van? - kérdezte Barna.

A leány meglepődve fordult feléje.

- Nem, dehogy, mi lenne? Mit óhajt a kedves vendég?

- Csak azért kérdezem, mert arrafelé figyel, ahol nem ül senki. Kolléganőit sem látom, hogy kimerészkednének az asztalokhoz. Gondoltam, valami váratlan probléma adódott, esetleg egy nemkívánatos személy ül közöttünk, akivel nem akarnak szóba állni.

- A kedves vendégnek túl élénk a fantáziája - jegyezte meg fagyosan a leány. - Ha nem akar rendelni, legyen szíves elhagyni a kerthelyiséget. Kell a hely.

- Kinek? Az asztalok többségénél nem ül senki, miért ne pihenhetnék néhány percre? Ez különben sem igazi kerthelyiség, ez utca, ahová egyszerűen kiraktak néhány asztalt.

- Na jó - mondta a lány méregbe gurulva -, tőlem elüldögélhet. Aztán majd lássa, mit kap, ha szólok odabent a fiúknak.

Ezzel megfordult és faképnél hagyta Barnát. Rögtön rá széles vállú, hanyagul öltözött, lomha mozgású, simára borotvált fejű alak jelent meg az ajtónál, kék atlétatrikója köldökig felgyűrődött hatalmas hasán, nyomában a felszolgálónő, kinyújtott karral mutatva abba az irányba, ahol Barna János ült.

- Mi a probléma, uram? - lépett az asztalhoz a behemót férfi összehúzott szemmel.

- Semmi - mosolygott békésen Barna. - Az égvilágon semmi. Jó itt ülni. Kényelmesek a székeik, finom, vaníliás sütemény illata árad a levegőben. Imádom a vaníliás sütemény szagát.

- A padok is kényelmesek és ha szaglászni akar, ott is megteheti. Az ingyen van...

- Miért - szakította félbe Barna János a barátságtalan fickót -, itt az illatért is fizetni kell? Vagy a székkoptatásért?

- Nézze, uram, én elhiszem, hogy maga egy roppant szellemes ember, de ne akarja, hogy megfélemezzen a kiskunlacházi úri neveltetéséről, szükségtelen jelenetet rendeznie. Megértem, hogy szívesen elüldögél itt, de lássa be, muszáj rendelnie, ha mást nem, egy pohár ásványvizet. Mi nem vagyunk jótékonyági intézmény, ahol a nyugdíjasoknak ingyenkávét osztogatnak. Ráadásul maga nem is látszik nyugdíjasnak.

- Köszönöm, ez kedves volt - nézett fel jámboran Barna János, kivillantva mind a harminckét remekbe készült pocelánkoronáját. - Pedig az vagyok, ha hiszi, ha nem, egyszerű, unatkozó nyugdíjas. No jó, nem bánom, ajánljon valamit. Mi a specialitásuk? Az ásványvíz? Vagy van egyéb is?

A nagy darab ember gyanút fogott: lehet, hogy a hapsi ellenőr? Sosem lehet tudni. Különben, hogy merne ilyen szemtelenül viselkedni? Villámgyorsan modort váltott.

- Csodálatos friss süteményeink vannak, uram, bármelyiket merem ajánlani. Azonnal küldöm az étel- és itallapot. Addig is érezze jól magát nálunk, tisztelt uram. Pihenjen nyugodtan, élvezze az illatokat.

Most Barna Jánoson volt a sor, hogy meglepődjék. Mi történt ezzel, hogy így megváltozott? Csak nem ismerték fel? Nem volt ideje találgatni, mert hamarosan négy felszolgálónő vonult az asztalához, ragyogó, csábos mosollyal. Az, aki az előbb még ki akarta zavarni, kecses pukedlival kérdezte:

- Szolgálhatunk valamivel, uram? Parancsoljon az étlap. Esetleg egy italt? Kitűnő konyakok, ginek, vodkák, borok közül válogathat, vagy csupán egy hideg gyümölcslet kíván?... Amit óhajt a kedves vendég úr. A krémeseink, tortáink percekkel ezelőtt lettek kiszedve a sütőből.

- Egy ásványvizet kérek - mondta gyanakodva Barna.

A lányok összenéztek és kipukkadt belőlük a gúnyos kacaj.

- Igenis, ásványvizet. Egy finom, eredeti ásványvizet, tisztán, a kedves vendégnek! - kiáltotta az egyik felszolgáló, mire mindenki, még a vendégek is, akik az asztaloknál ültek, odakapták a fejüket. Többen hangosan felröhögtek. - Pohárban kéri uraságod, vagy üvegben? Itt fogyasztja, vagy becsomagoljam? Késszpénzzel óhajt fizetni, esetleg csekkel, vagy részletekben?

Barnát elfogta a pulykaméreg. Elszokott attól, hogy pimaszkodjanak vele, s hogy egyetlen szemöldökrándítására ne ugorjanak a környezetében.

- Egy egész ládával kérek és vigyenek minden padhoz is ott kinn a téren egy-egy láda ásványvizet. Most pedig azonnal küldje ide az üzletvezetőt.

- De kérem... - hebegte a lány. - Ez valami rossz vicc?

- Küldje a főnökét és ne vitatkozzon. A maga dolga az, hogy mindenki megkapja az ásványvizét. Kezdjék kihordani.

A lány döbbsen eltűnt, helyette apró termetű, csokornyakkendős úr sietett elő, egyenesen Barna János asztalához, arca lángolt a haragtól.

- Miféle buta játék ez? - mondta köszönés helyett.

- Jó napot! - fogadta Barna a felbőszült embert. - Mit óhajt? Maga a főnök?

- Igen, és nem tűröm, hogy...

- Én sem. Ki a tulajdonosa ennek a kócerájnak?

- Én, uram, és...

- Megveszem az üzletét. Mennyit kér érte?

A vézna tulajnak elkékült a feje a dühtől.

- Na ide figyeljen, jóember...

- Mondja meg, mennyit kér az üzletéért?

A másik hirtelen lecsillapodott. Tréfára vette a dolgot és elhatározta, hülyét csinál a pasasból, hadd szórakozzanak a vendégei.

- Tudja mit, rendben van, eladom, de azonnal kell fizetnie. Előre bocsátom, aprót nem fogadok el. Így megfelel?

- Megfelel. Ha aprót nem is, remélem, csekket elfogad. Válogathat: Eurocard, American Express, Mastercard, Visa, Svájci Nemzeti Bank, Magyar Nemzeti Bank, melyiket óhajtja? Halljam, mennyi ennek a lebujnak az ára? Hogy hívják magát?

A tulajdonosban benn szorult a levegő. A vendég határozottsága és ellentmondást nem tűrő modora megzavarta. Jóságos Isten, ez komolyan beszél! Lehet, hogy kifogott egy hülye, felkapaszkodott úrgazdagot, esetleg egy nagyzó külföldit, aki most meg akarja mutatni, mekkora hatalma van? Bárcsak így lenne, boldogan megszabadulna a veszteséges üzlettől, a hitelezői már perrel fenyegetik.

- Reichter... Reichter Rezső... - nyögte, nagyot nyelve. - Van önnek százmillió forintja? Mert ennek a kócerájnak, ennek a lebujnak, ahogy ön nevezte, így, kompletten, helyiségestől, berendezéssel együtt, ennyi az ára. Egy fillérrel sem kevesebb. S akkor még nagyon olcsó vagyok.

- Rendben van - mondta közönyösen Barna János és a csekk-könyve után nyúlt. Kitöltötte, aláírta és átadta. - Megfelel? Hívja fel ezt a számot, ha kételkedik - tette hozzá és gyorsan felírta a szalvétára a bank telefonszámát.

Reichternek felakadtak a szemei és esküdni mert volna, hogy álmodik. Ilyen szerencséje nem lehet egy leégett embernek, hacsak nem valami isteni csoda történik vele. De hátha csak blöfföl a pali. Annyira nem néz ki hülyének, hogy csak úgy, kapásból beveszi a százmillió

árat, holott a vak is láthatja, hogy a negyedét sem éri. Mindegy, kezében a csekk, egy telefonhívást megér. S ha valóban balekkel hozta össze jó sorsa, még ma ad egy ezrest Szent Antalnak és máától naponta gyónni jár.

Pár perc múlva Reichter Rezső hajlongva, a megszidott kutya alázatával rohant vissza, nyomában ott tolongott a teljes személyzet, sápadt-fehéren, szájtátva. Reichter a vendégek legnagyobb ámulatára azt mondta:

- Uram, az üzlet e pillanattól mindenestül az öné. Tisztelettel kérem, engedélyezze, hogy továbbra is itt dolgozhassunk, az ön példamutató irányítása alatt.

- Szó sem lehet róla - állt fel Barna rideg arccal és visszaválozott Mr. Brownná. - Ilyen emberekre kutyaólat se bíznék, nem egy cukrászda vezetését. Valamennyien azonnali hatállyal ki vannak rúgva, holnap reggel jelentkezzenek a járandóságukért azon a címen, amit a csekken láttak. Hölgyeim és uraim - fordult a döbbent vendégek felé -, fogyasszanak kedvükre, szolgálják ki magukat, haza is vihetik kedvenc italukat, fél órát kapnak, fizetniük sem kell. Vigyenek, amit és amennyit akarnak, még a székeket is elvihetik, amin ülnek. Bezárjuk ezt a szeméttelépet, s ha felírják a nevüket, valamennyiüket meghívom, amikor újból megnyitom. Garantálom, nem fognak ráismerni. És most végre megkaphatom az ásványvizemet?

*

Barna János alig néhány nap eltelte után belátta, hogy jól sejtette a repülőtéri autóbuszon: unatkozni nem fog, az már nyilvánvaló.

A presszós jelenetet követően egy autókölcsönzőben éppen hogy az oltási igazolványát nem kérték el, amikor kocsit akart bérelni. Hiába igazolta magát útlevelel, nem tudott megnevezni egyetlen szállodát se, ahová be volna jelentkezve, így kerek-perec megmondták, szó sem lehet arról, hogy autót adjanak. Barna mérgében a kocsit teljes árát ajánlotta fel biztosítékként, ám ez csak rontott a helyzetén, s a garázmester rövid úton kidobta.

- Ha annyi pénze van, miért nem vesz egy használtat - mondta röhögve. - Ismerjük az ilyen gyanús alakokat. Biztosan hamis ötezsresekkel fizetne. Tűnjön el és köszönje meg, hogy nem hívok rendőrt!

Barna János kénytelen volt gyalog elkullogni.

- Nem igaz, hogy normálisak! - tajtékozott. - Ezek aztán nem sokat teketóriáznak a kuncsafttal. Ilyen jól megy az üzlet, vagy ennyire buták itt az emberek? Hiszen valósággal elüldözik azokat, akik a pénzt hozzák.

Leintett egy ütött-kopott, rozoga Zsiguli-taxit. Az vagy huszonöt méterrel arrébb állt meg, kénytelen volt utána loholni, ahelyett, hogy a taxis visszatolatott volna. A sofőr cigarettával a szájában, feléje sem nézve kérdezte, amikor beült:

- Hová?

- Fiatalember, legalább a köszönésem fogadja - mondta felpaprikázódva Barna János.

- Jó napot. Szóval hová? - A fiatal sofőr most sem méltatta annyira, hogy feléje pillantson. - Remélem, a cigifüst nem zavarja.

- De zavar. Ennél jobban csak a maga modora zavaróbb.

Ez hatott. A taxis alaposan megnézte magának az okvetetlenkedő utast.

- Micsoda maga, illemtanár, vagy ellenőr?

- Mind a kettő. Amelyik tetszik.

A kis sofőr megszeppent. Eloltotta a cigarettaját, a hamutartó dugig volt csikkel.

- Elnézést, uram, hová parancsolja?

- Mondjon egy jó szállodát. Maga biztos ismeri mindegyiket.

- Természetesen. Milyen színvonalúra gondol, egyszerűre, közepesre, vagy olyanra, ami a külföldieknek való?

- Miért, mi a különbség?

A taxis a jó borral való reményében maga lett az eleven buzgóság.

- Az úr bizonyára nem itt él, mert akkor tudná, hogy a különbséget zongorázni lehet. A külföldiekében például lakni is lehet, van játékkaszinó, uszoda, csajok, szóval minden.

- S milyen az egyszerű? - Barna lecsillapodott és már mulattatta a sofőr szövege.

- Nem tudom, uram. Oda taxis még soha nem vitt senkit. Azok, akik ott szállnak meg, vilámmal járnak. A közepesekhez meg saját autóval érkeznek a szomszéd országokból, csupa ukrán, szlovák, román meg albán. Pont nekik való színvonal.

- Van itt olyan, hogy... Sheraton? - Résztulajdonosa volt a hálózatnak, legalább otthon érezné magát, úgyszólván a sajátjában lakna.

- Nincs, nem is hallottam még ezt a nevet, nálunk a külföldi csakis jó hírű szállodákat talál. Ajánlhatom viszont a Hiltont, vagy a Fórumot. Nem mondom, drágák, de az már európai színvonal. A Kempinskit jobb, ha elfelejti, azt csak a tanácsadó cégek tudják megfizetni, lévén, hogy a magyar állam zsebére megy.

- Egyre érdekesebb - dörmögte Barna. - Jó, vigyen a Kempinskihez.

A taxis nagyot nézett. Már megbánta, hogy fölényeskedett.

- Ha ezzel a vén csotrogánnyal érkezik a portához, nem fogják beengedni, uram. A Hilton is elég jó lesz magának, hallgasson rám. Honnan jött? Ausztriából, igaz?

Barna nem válaszolt, utálta, ha faggatják, no meg el is szokott a bizalmaskodástól, s már terhére volt a taxis locsogása.

- Kempinski! - mondta olyan hangon, amit otthon használt, Amerikában, ha meg akart szabadulni valakitől. A sofőr mehökkent és befogta a száját.

Egyébként kis híján igaza lett, az ajtó előtt álló köszönő ember megállította és azt kérdezte, kit keres, mit akar itt?

- Semmi köze hozzá - fogyott el a türelme. Hátranézve látta, hogy a taxis kárörvendően vigyorog. Ez a vigyor bántotta legjobban, mert olyan volt, mint egy jelkép, szinte összegezte eddigi hazai tapasztalatait.

- Igen - töprengett elkeseredve -, ez Magyarország. Talán még nem volna késő visszamenni, vagy felvenni a kesztyűt és megmutatni, hogy lehet itt rendet teremteni, csak meg kell keresni, hol a legnagyobb a baj. Amerikában sikerült legalább a környezetében elérni, hogy értéke legyen az adott szónak, az emberi tisztességnek, miért ne tudná ezt saját hazájában is elérni? Úgy van!

Nem az a kérdés, hogy feladja-e a harcot, hanem hogy miként kezdje el.

Lelke mélyén ekkor tett fogadalmat, hogy minden erejét, pénzét, tehetségét erre a szent célra fogja feltenni.

Amilyen gyorsan csak lehet, ki kell építenie saját hadibázisát, csapatot szervezni, a legjobb, magyarul beszélő embereit áttelepíteni és aztán elkezdődhet a küzdelem. Majd elválnak, melyik az erősebb: a maradás, vagy a kemény akarat és a pénz?

Ennél a gondolatnál hangosan felnevetett és legszívesebben visszament volna a taxishoz, hogy felpofozza, de szerencséjére az már eltűnt a szálloda elől.

Hogy levezesse mérgét, egész lakosztályt vett ki, és egy Mercedest rendelt állandó, éjjel-nappali használatra, váltott sofőrrel.

Ezután lezuhanyozott, lefeküdt és szinte abban a pillanatban elaludt, s csak vacsoraidőben ébredt fel. Gyorsan magára kapkodott valamit és hívatta a sofőrjét.

Jóvágású, becsületes képű, huszonöt-harminc év körüli, sportos mozgású fiatalember jelentkezett.

- Felkai Bertalan vagyok, uram, én leszek a holnap reggeli váltásig a gépkocsivezetője. Remélem, meg lesz elégedve velem. Kérem, ha nincs ellene kifogása, szólítson egyszerűen Bercinek. Hová parancsolja, hogy vigyem?

Végre egy jómodorú ember, gondolta Barna. A fiatal sofőr szimpatikus volt, szempillantás alatt megkedvelte.

- Egy jó halászlét, vagy gulyást szeretnék, de nincs kedvem egyedül enni - mondta, s már előre élvezte szájában a régi ízt. - Jöjjön, vacsorázzon velem. Mit gondol, kapunk ilyesmit a szálloda éttermében?

- Kapni kapunk, uram, de megmondom őszintén, akkor én inkább lemondanék az élvezetről. Ha igazi magyar ételre vágyik, ne itt tessék keresni, hanem a külvárosban, csak ott főznek jól, háziasat. Ha megengedi, elvinném valami egyszerű, szolid helyre. Pestújhelyen ismerek egy kis kocsmát, az egész fővárosban ott készítik a legjobb gulyást, halászlére meg Ráckevét javaslom. A dunai kompnál van egy tündéri csárda. A feleségemmel is odajárunk, ha gusztusunk támad a halra.

- Akkor mire várunk? Kezdjük a gulyással. Aztán folytatjuk a halászlével. Ma este kirúgunk a hámból! Indulás!

Bercinek igaza volt, fölségesen belaktak, utána palacsinta következett. Barna nem ivott mást most sem, mint ásványvizet, Berci csodálkozott is.

- Legalább egy pohár sört, uram, helyettem. Nekem nem szabad, pedig... hej, de meginnám! Vérré válna bennem. Tetszik tudni, egész nap a volán mellett ültem, mert egy kollégát helyettesítettem, megbetegedett a felesége szegény srácnak és nem akartuk, hogy...

- Adj ide a slusszkulcsot.

- Tessék? - ijedt meg Berci és átadta a kocsikulcsot. - Valami rosszat mondtam?

- Dehogy, szó sincs róla. Majd én vezetek, maga nyugodtan hajtson fel egy korsóval.

- De uram...!

- Mit van úgy oda? Azt hiszi, még sose vezettem autót?

- Nem arról van szó. Azért fizet, hogy én ne igyak, hanem vezessek és maga ül hátul. De ha ön ragaszkodik hozzá, én boldogan engedelmeskedem, egy sör nem fog ki rajtam. Ha szabad megjegyezni, sokféle nyugatról jött embert ismertem már, de ilyennel mint ön, még nem találkoztam. Megengedi, hogy kérdezzek valamit? - közben intett a pincérnek.

- Kérdezzen nyugodtan. Attól függ...

- Látogatóban van itthon?

- Nem, végleg hazaköltöztem. Időnként persze vissza-visszamegyek, de szeretnék itthon élni. Veszek egy házat, berendezkedem. Egyedül élek, kevéssel beérem.

- Maga... hogy is mondjam... nem nagyon gazdag ember, ugye?

- Azért nem panaszkodhatom. Miért, látszik rajtam?

- Hát... - Berci elpirult. - Ne haragudjon, igaz, hogy a Kempinskiben lakik, állandó sofőr, bérelt Mercedes és nem nézi meg az árlapot, ezzel szemben képes helyettem vezetni, csak hogy én megihassak egy pofa sört. Nem hinném, hogy a milliomosok így bánnának a beosztottaikkal, még a nagy Amerikában sem. Mivel foglalkozott?

- Hogy mivel? - Barna lassan elmosolyodott. - Sok mindennel. Egyebek között asztaloskodtam Alaszkában. Később polgármesterré választottak, sok éven át vezettem a falut. Ott alapítottam családot, születtek a gyerekeim, ott van eltemetve a feleségem. Kemény, szigorú világ, de jó szándékú, becsületes emberek lakják.

Bercinek leesett az álla a meglepetéstől.

- Jól fizethetik a polgármesterséget! Az én bátyám is az, de egyebet se hallok tőle, mint panaszkodást. Jó, tudom, nem illik ilyet kérdezni, de kíváncsi vagyok, ha nem akar, ne válaszoljon: mennyit keresett?

- Amerikaitól sose kérdezze, mennyit keres, ez a legnagyobb fokú tapintatlanság, de kivételesen válaszolok a kérdésére. Szóval arra kíváncsi, hány dollár volt a polgármesteri jövedelmem? Csodálkozni fog: semmi. Egy centet sem kaptam érte. Tudja, a faluban, ahol éltem, a lakosság bizalma megtiszteltetésnek számított, s ez fontosabb, mint a pénz. Fizetésért nem is vállaltam volna. A szakmámból éltem. Volt egy kis műhelyem, munka meg akadt elég.

Berci megkövülten meredt maga elé, nem szólt, csak a fejét rázta és nagyot húzott a sörből. Fel-felpillogott Barnára és szemében hitetlenség és millió újabb kérdés tükröződött.

- Menjünk - könyörült meg rajta Barna János. - Jobb, ha nem tudja az igazságot. Csak megzavarná.

- Fura ember maga - állt fel a sofőr. - Úgy beszélget velem, mint egyenrangúval, mintha nem is a főnököm volna. Ne féljen, nem kérdezek többet. Viszont volna egy kérésem.

- Tessék.

- Haragudna, ha egy rövid kitérőt tennénk? Beteg a kisfiam, nem láttam tegnap óta, a feleségem aggódik. Csak egy perc... Éppen hogy beugrom, megnézem...

- A mindentit magának, miért nem szólt hamarabb, még vacsora előtt? - támadt rá bosszúsan Barna. - Már rég ott lennénk! Gyerünk, siessünk! Mutassa az utat.

Berci végtelenül meghatódott. Még ő balhézik, mert nem zaklatta a saját gondjával. Nem, ilyen főnök nincs a földkerekségen, az ilyenért tűzbe megy az ember - gondolta - de hangosan nem szólt semmit.

Barna János így is megértette, mi játszódik le a másikban. Rá volt írva az arcára.

Berciék Újpalotán laktak egy tízemeletes ház földszinti lakásában, mint kiderült, felesége, Jucó volt a házfelügyelő. Kedves arcú, enyhén molett - inkább jóhúsban lévő - határozott modorú asszonyka, aki most kisírt szemmel fogadta a férjét.

- Végre, hogy hazaugrottál. Lacika egyre rosszabbul van, magas a láza, nagyon aggódom. Azt hittem, sose enged el az a nyavalyás külföldi...

- Róla beszélsz? - mutatott a háta mögé Berci, ahol most lépett be hangos köszöntéssel Barna János. Jucó a haja tövéig elvörösödött.

- Elnézést kérek... nagyon sajnálom...

- Én kérem az elnézését, asszonyom - mondta Barna udvariasan -, de fogalmam sem volt, hogy a kisfia beteg. Őszintén szólva azt sem tudtam, hogy nő ember a sofőröm, s ez mindenképpen az én hibám, érdeklődnöm kellett volna a családi állapotáról. Ha a férje hamarabb szól, már régen kórházban lett volna a gyermekük.

- Maga nem tudja, milyen drága mostanában a kórház, Barna úr - sóhajtott elkeseredve Berci.

- Ha az ember nem dugja az orvos zsebébe a borítékot, rá se néznek a betegre.

- Ismer jó orvost? De ne a körzetire gondoljon.

- Persze - csodálkozott Berci. - Van egy idős professzor, Jucónak ő mentette meg az életét öt éves korában. Csak nem azt akarja mondani, hogy...

- De igen. Talán nem a legalkalmasabb pillanat, mégis megkérdezem, mert okom van rá: van kedve állandóra beállni hozzám, főállásban?

- De mennyire hogy van!

- Meg se kérdi, mekkora fizetést kap?

- Nem, nem kérdezem. Amennyire megismerhettem, tudom, nem fogok rosszul járni.

- Oké, megegyeztünk, a másik sofőrt reggel mondja le, majd veszünk egy jobb autót, ez nem tetszik. Most pedig azonnal menjünk a professzorért.

- Este kilenc óra van, Barna úr!

- Nem számít. Gyerekről van szó. Ha igazi orvos, nem az óráját nézi. Asszonyom, fél órán belül itt vagyunk, ne nyugtalankodjon.

Ott voltak. Még félóra sem kellett.

Barna bement a professzorhoz, Berci a kocsiban várta őket szorongva. Nem lehetett tudni, mit beszéltek bent, de a szakállas professzor olyan szaporán ügetett az autóhoz, kezében az orvosi táskával, mintha kergetnék, mögötte Barna sietett, hosszú, nagy léptekkel.

A professzor megvizsgálta a lázas kisfiút és komoran bólogatott.

- Tüdőgyulladás. Egyértelmű - mondta röviden.

Barna jobban elsápadt, mint a szülők. Neki voltak emlékei erről a betegségről.

- Azonnal kórházba kell szállítani!

- Sajnos, ez nem olyan egyszerű manapság - mondta a professzor -, előbb megpróbálók körbetelefonálni. Van telefonjuk?

- Nincs - mondta kétségbeesve Berci -, hogy is lenne ebben a lyukban.

- Gyerünk - intézkedett Barna -, vigyük a gyereket oda, ahol a legjobb ellátást kapja. Ha nem akarják befogadni, megveszem az egész kórházat. Mit néz? A maga gyereke életéről van szó - rivallt Bercire, akinek kinyílt a szája a meglepetéstől és úgy maradt. - Jól értette. Csomagolják be melegen a kicsit. Professzor úr, jöjjön maga is. És ön is, asszonyom. Indulás!

*

Dr. Tóbiás Géza elnök-vezérigazgató úgy uralta az általa vezetett bankot, mint egy császári helytartó. Párizsi lakberendező által tervezett tölgyfa burkolatú dolgozószobája kisebb bálteremnek is beillett volna, óriási pálmával, értékes, modern festményekkel, szobrokkal díszítve, körben mennyezetig érő könyvespolcokkal, melyeken egyetlen szépirodalmi mű sem foglalta fölöslegesen a helyet, csupa pénzügyi, közgazdasági szakkönyv és folyóirat-gyűjtemény volt az egész. Nem is áradt, de egyenesen ordított minden négyzetcentiméteréből a fennhéjázás és a pénz, tökéletesen kifejezve lakója jellemét.

A legfeltűnőbb jelenség ő maga volt: hatvannégy éve ellenére délceg, jól táplált, egyenes tartású férfi, árkok szabdalta arcáról önelégültség, dölyfösség és tiszteletet parancsoló akaraterő sugárzott. Beosztottai reszkettek tőle. Óriási tekintélynek örvendett a szakmában szerte Európában, sőt azon túl is. Nem volt véletlen, hogy bankjának híre eljutott Amerikába is.

S ez a nagy hatalmú ember most úgy dörgölődött, mint egy jól idomított pincsi kutya, a korlátlan értékű folyószámlát nyitó Mr. John Brown előtt, aki, vele ellentétben, szerényen meghúzódott a túlméretezett bőrfotel mélyén, ásványvizet szürcsölgetett és csöndesen mosolygott maga elé.

- Miután ön rendelkezik magyar állampolgársággal, semmi akadály a vásárlások lebonyolításának - magyarázta kioktató hangon az elnök. - A kórház megvétele, átépítése és fejlesztése egyenesen üdvös cselekedet. Meggyőződésem, hogy a fővárosi önkormányzat - tekintettel az ön kétségtől elönnyös ajánlatára - nem fog akadékoskodni. Egy gondjukkal kevesebb. A kis kávéház ügyén már túl vagyunk, az átírás megtörtént, az alkalmazottakat kifizettük.

- Örömmel hallom... - mondta halkan az amerikai.

- Feltételezem, Mr. Brown, hogy...

- Maradjunk a Barna névnél, ha nincs kifogása ellene. Elvégre itthon vagyok.

- Természetesen... ahogy parancsolja... - jött zavarba egy pillanatra Tóbiás. Gyűlölte, ha félbeszakítják. - Nos, legyen szabad megkérdeznem, kialakultak-e már a tervei? Az eddigiek alapján bátorodom feltételezni, nem csak emlékei felkutatása céljából kívánt hazaköltözni, hanem elsősorban üzleti céljai vezérelték. Befektetések sorozatára számíthatunk?

- Még nem tudom. Gyakorlatilag visszavonultam az üzlettől, Magyarországon legfeljebb kedvtelésből, unaloműzés céljából fogok egy-két emberbaráti jellegű vállalkozásba kezdeni, kinti érdekeltségeim ügyeinek intézése jogát átruháztam a fiaimra, azzal a fenntartással, hogy adott esetben, ha a helyzet úgy hozná, magam is tehessek bizonyos lépéseket, egyszóval, vétőjoggal bírok a családban. Remélem, sosem kell élnem vele. Magyarán, a végső döntés, mondhatni, nálam maradt. Saját céljaimra elkülönítettem néhány milliárd dollárt...

- Néhány milliárd... - suttogta babonás áhítattal dr. Tóbiás Géza. - Úgy mondja ezt, mintha zsebpénzről volna szó. Azzal hízelegtem magamnak, hogy a nagy számok már nem okozhatnak meglepetést, de most visszavonom.

- Ne tegye! - intette Barna. - Egy három gyerekes munkáscsaládnak pár ezer forint is „nagy szám”. Minden viszonylagos. Önnek magyarázzam? Volt idő, amikor egy száz dolláros bankjegy jelentette álmaim netovábbját.

- Minden tiszteletem az ön szerénységéé, miszt... akarom mondani, Barna úr.

- Köszönöm - bólintott Barna. - Mindenesetre, készséggel meghallgatom a javaslatait. Van valami jó ötlete? Mit tanácsol, vessem bele magam az itthoni átalakulásba, vagy maradjak nyugton és ne üssem az orrom a hazai viszonyokba?

- Nos... - Az elnök-vezérigazgató hosszasan ütögette töltőtolla végével az előtte fekvő bőrkötésű dossziét, ami nála a legmélyebb töprengést jelentette. Mit válaszoljon ennek a szemmel láthatóan naiv pénzeszsáknak, akit nyilvánvalóan a véletlen, és a jól megválasztott agytröszt tett ilyen mérhetetlenül gazdaggá? Ha okosan terelgeti első lépéseit, az amerikaiak keresztül még jobban megszilárdíthatja a pozícióját, tíz-húsz milliócska esetenként neki is leesik, csupán arra kell ügyelnie, hogy azokra a cégekre terelje a figyelmét, melyekben közvetve vagy közvetlenül ő maga is érdekelt. Itt a nagy alkalom, hogy egy-két fontos embert, különösen azokat, akikhez rokoni szálak fűzik, örökre lekötölezzon és a markában tarthasson. A gyerekes rögtönzéseiből, s ahogy itt ül, meghúzódva, kissé félszegen, világosan kitűnik, hogy az amerikai nem okos ember, sokkal inkább szeszélyes, mint megfontolt; befolyásolható, könnyű lesz az orránál fogva irányítani bármerre, csak óvatosan kell kevernie a kártyákat. Nem több ez, mint egy irtalmatlanul vagyonos balek, aki azért jött haza, hogy megkopasszák. S ha így van, márpedig ő sosem szokott tévedni, miért ne ő legyen az, aki a legtöbb tollat lefosztja róla? Már tudta, mit kell mondania: - Nos, nehéz erre a kérdésre röviden válaszolni. A magasabb körökből érdeklődtek önnel kapcsolatban és nem lennék meglepve, ha egy szép napon maga a pénzügyminiszter úr is meghívná a hivatalába, hogy üdvözölhesse itthon. Az, hogy békén hagyják, kizárt dolog, rosszabb esetben a sajtó fogja körülszimatolni. Tudja, hogy van ez... Egy dúsgazdag ember, akit közönyösen hagy az ország anyagi gondja, holott, ha akarná... nyilván érti, mire gondolok. Az emberek fantáziája meglódul és...

- Bocsásson meg... Nem válaszolt a kérdésemre - emlékeztette Barna János.

- Mert nem tudok. Ha mindenáron ragaszkodik a véleményemhez, azt mondom, *valamennyit* célszerű mihamarabb befektetnie, hogy elejét vegye a szóbeszédnek, ugyanakkor hivatkozhat arra, hogy időt kíván nyerni a magyarországi éledező piacgazdaság áttekintéséhez, mielőtt komolyabb lépésekre szánja el magát. Úgy van, a legfontosabb, hogy időt nyerjen. Ez a kórházvétel is kiváló ürügy arra, hogy átmenetileg békén hagyják. Talán furcsállja, amit mondok, de a jelenlegi helyzet bonyolultabb és áttekinthetlenebb, mint bárhol a nyugati világban. Eltelik néhány hónap, amíg úgy-ahogy eligazodik. Természetesen rám mindig, mindenben számíthat, a legnagyobb készséggel állok rendelkezésére. Kérem, tekintsen a barátjának.

- Köszönöm, igazán nagyon kedves. Ez jó gondolat. Várok. Mit szólna ahhoz, ha addig is megvenném ezt a bankot?

Tóbiás arcából kifutott a vér.

- Ne értsen félre - nyugtatta sietve Barna -, a maga székét senki és semmi nem fenyegeti. Megmaradna a helyén, én a háttérben lennék, s meggyőződése, hogy meg fogjuk érteni egymást. A különbség elsősorban abból állna, hogy tevékenységi körünket kiterjesztenénk és összekapcsolnánk a tulajdonomban lévő nemzetközi bankhálózattal és így létrehoznánk egy teljesen kompjuterizált középkelet-európai centrumot.

Tóbiás fellélegzett és roppant izgalomba jött.

- Ez... ez fantasztikus volna! Néhány év és Európa pénzügyi nagyhatalmává válhatunk, ami azt jelenti, hogy simán zsebre vágjuk a német...

- Ne szaladjunk annyira előre - csitította Barna a túlságosan belelkeseedett elnököt. - Vizsgáljuk meg, mi a rendje-módja a bank megvásárlásának, hiszen tudomásom szerint ez még állami tulajdon. Meg kell ismernem közelebbről a bank helyzetét, felszereltségét, működési mechanizmusát, a pénzvilágban, a tőzsdén elfoglalt szerepét. Olvastam továbbá, hogy kötelező valamiféle pályáztatás, bár nem igazán értem, mit takar a kifejezés. Olyan, mint a licitálás? Ki ad többet? Akár egy árverésen?

- Valami hasonfőle. De ezzel ne legyenek gondjai. Nem komoly, inkább a közvélemény megnyugtására szolgál. Kiírják a pályázatokat, de a szakma előre tudja, mi lesz a végeredmény. Ön lépéselőnyben van, erről én kezeskedem. Nem is lesz ellenfele.

- Érttem. - Barna hosszasan, kifejezéstelen tekintettel játszadozott az ujjáival, már-már úgy tűnt, elaludt. Holott nagyon is éber volt: amerikai emberei tudták, ilyenkor a legveszedelmesebb, ezekben a befelé forduló pillanataiban agya úgy dolgozik, mint egy számítógép, összevet, töviről-hegyire megrágja a szóban forgó témát, s mindezt néhány másodperc alatt. Most arra gondolt, hogy lám, ez a beképzelt, önhitt bankár lekezeli, hülyének nézi és bele akarja ráncigálni saját kis piszkos manipulációiba, ami nem csoda, hiszen az egész rendszer ilyen, miért lenne ő külön, mint azok, akik körülveszik. Nem baj, hadd higgyék csak könnyű prédának, ennek még hasznát veheti. Honnan is sejthetné, hogy mielőtt idejött volna, embereitől megkapta saját, titkosított faxvonalán a teljes és részletesen kimerítő jellemzést az elnök-vezérigazgatóról és az általa csalárdul vezetett intézményről. - Na jó, legközelebb folytatjuk a beszélgetést. Indítsa el az ügyet, aztán majd meglátjuk. Most a legsürgősebb: unom a szállodát, találni akarok egy jó kis házat, nagy kerttel, esetleg parkkal, lehetőleg távol a város zajától. Tud ilyet?

- Természetesen, Barna úr. Bankom egyik részlege ingatlanügyekkel is foglalkozik. Összeállítatok egy listát és elküldöm a szállodába, még ma. Így megfelel?

- Tökéletesen - állt fel Barna János. - Hát akkor mára végeztünk is. Ó igen, még valami: mondja, mennyi mostanában egy jó sofőr fizetése?

Az elnök-vezérigazgató meghökkent. Ilyen kérdésre igazán nem számított.

- Öszintén szólva... Fogalmam sincs, csak tippelni tudok. Talán úgy 30-40 ezer forint nettóban, de lehet, hogy valamivel több, vagy kevesebb. Ha óhajtja, pontosan megérdeklődöm.

- Nem, szükségtelen. Tudja, nem szeretném, ha a sofőröm zsugorinak nézne, de túlfizetni se akarom. Isten önnel, vezérigazgató úr.

- Fogadja legjobb kívánságaimat, Barna úr, úgy is, mint leendő alkalmazottját. Ha megengedi, kikísérem.

- Másokat is ki szokott kísérni?

- Az attól függ, kiről van szó. Természetesen, nem.

- Na látja. Főlöszleges kivételeznie velem, kitalálok magamtól is. Nem kell mindenkinek tudnia, ki vagyok. Hamarosan találkozunk. Mellesleg szívesen olvasnék egy áttekintést a bank pillanatnyi helyzetéről is. Lehetséges?

- Önnel minden lehetséges, Barna úr!

- Jó. Viszontlátásra.

- Viszontlátásra, Barna úr.

Tóbiás Géza dereka recsegve hajolt előre. Csak akkor mert felegyenesedni, amikor egyedül maradt. Sokáig állt az ablaknál és markát dörzsölve dudorászott.

Most nagyon okosnak kell lennie.

Nincs értelme ész nélkül, hübelebalázs módjára kapkodni, beszélnie kell a többiekkel, amilyen gyorsan csak lehet. Van idő mindent nyugodtan végiggondolni. Barna természetesen kap egy átfogó, részletes mérleget, amiben sok köszönet nem lesz, aztán igazodjon el rajta, melyek a jó és melyek az eleve leírható, veszteséges kihelyezések. Még egy itthoni benn-

fentest is össze lehet zavarni, nem olyat, aki felületesen sem ismeri a hazai bankhálózat körüli káoszt.

Dr. Tóbiás Gézának pontosan két hónap kellett ahhoz, hogy rádöbbenjen, mennyire rosszul ítélte meg galamblelkű kinézetű vendégét, de akkor már hiába verte falba a fejét.

Az íróasztalához lépett és felemelte a telefont.

- Azonnal hívja fel a pénzügyminiszter urat. Beszélni akarok vele - mondta a kagylóba.

Lelki szemei előtt felrémllett egy sokkal nagyobb és elegánsabb iroda, valahol New Yorkban, az 52. utca sarkán.

*

- No, Berci fiam, milyen autót választott?

- Én? - húzta fel szemöldökét csodálkozva Berci. - Csak nem képzeli, hogy maga nélkül döntöm el, milyen kocsit, mennyi pénzért vásároljak?

- Miért? Maga vezeti, nem? Ha magán múlna, s nem rajtam és nem a pénzen, mit venne leg-szívesebben?

- Hát... - Bercinek felcsillantak a szemei. - Nézzük csak... Amerikai kocsit, vagy Rolls Roysot nem célszerű Magyarországon tartani, túlságosan feltűnő, no meg hetekbe telne, amíg leszállítják. Egy 600-as Mercedesben is kényelmesen elautókézhat az ember, akár lakhat is benne. A BMW viszont gyorsabb...

- Jó, vegye meg mind a kettőt, szereltesse fel őket az összes létező extrákkal, telefon, hűtőszekrény, meg ami eszébe jut és mindig maga dönti el, mikor, melyiket használjuk. De előbb vigyen el oda, ahol ezeket az úgynevezett szocialista autókat árulják... mi is a neve...

Berci nem akart hinni a fülének.

- Főnök, csak nem Ladára gondol?

- Nem, nem... olyan kis apró, egérszürke...

Berci úgy nézett Barnára, mintha hirtelen a római pápa termett volna előtte.

- Trabant?... - Aztán, mint aki azt hiszi, nem jól hall, megismételte: - Trabant?!...

- Az, az! Sose fogom megtanulni a nevét. Veszünk egy olyat is. Ha hiszi, ha nem, személyes használatra. - Berci méltatlankodását látva, hangosan elkacagta magát - Mit néz, mit néz, nem magának kell vele furikáznia, hanem nekem. Vagy gondolja, hogy nem tudok elvezetni egy Trabantot?

- Nem arról van szó. Hanem az amerikai milliomos... már ne haragudjon... meg a Trabant... Valahogy nem igazán passzol össze.

- Na látja, éppen ez a cél. Hogy ne passzoljon. Úgy lehet, hoz vagy százmilliót a konyhára. Majd megérti, ha eljön az ideje. Magának csak annyi a dolga, hogy figyeljen és tanuljon, hogyan kell amerikai módra pénzt csinálni. Hasznos multság lesz.

*

Az impozáns, emeletes, borostyánnal befuttatott villa, amit Tóbiás embere a Svábhegyen kínált, a Mátyás király út legmagasabb pontján állott és valóban szép volt, közel az erdős részhez. Mintegy másfél hold gyönyörűen gondozott park tartozott hozzá, két oldalt márvány-oszlopos lépcsősor vezetett az épület kétszárnyú, cirádás üvegajtájához, a leírás szerint belül

fűthető, fedett úszómedence található, továbbá garázsok, gondnoki lakás, üvegház, külön kertésszakkal - szóval minden megvolt, amit egy átlagos pesti polgár elképzelni sem tud.

Barna János az éktelenül füstölő, köhögős Trabanttal érkezett a villához. Berci távolról követte és most egy házzal arrébb lapult a Mercedesben, s már előre röhögött, mit szól a tulajdonos, ha meglátja az ócska tragacsot, s a belőle kiszálló vevőt. Fogadni mert volna, hogy szóra sem méltatják a főnökét. Hallotta, hogy a bank embere 350 millióra becsülte az ingatlant, amennyiben a vevő a teljes berendezéshez is ragaszkodik, ami nem sok, tekintettel arra, hogy valóságos múzeumot rejt a hatalmas épület. Mindenáron el akarta kísérni Barnát, de az ragaszkodott hozzá, hogy egyedül kívánja megtekinteni a házat és lebonyolítani a vételt, csupán a bankgaranciát és a kitöltetlen szerződést vette magához. Szükség lesz rá, állította, mert bizonyosan sikerül megegyezniük.

Barna befordult a kapuhoz, közvetlenül a bejárat elé, a motort nem állította le, hagyta dübörögni. Becsöngetett, mire, mintha várták volna, azonnal megszólalt mellette a falba épített hangszóró:

- Ki az?

- Szeretném megnézni a házat. Állítólag eladó.

- Ki küldte? Mi az a szörnyű hang?

- Az autómát hallja. Doktor Tóbiás Géza adta meg a címet.

- Hm. Jó, nyitom, hajtson be.

A távvezérelt széles vaskapu kinyílt és Barna János végigpöfögött Trabantjával a hosszú, piros salakkal felszórt széles úton. A lépcső tetején szikár, simára borotvált, arisztokratikusan gögös arcú, idős úr fogadta hűvös lekezeléssel.

- Remélem, nem ezzel a Trabanttal akarja kifizetni a ház árát? - kérdezte köszönés helyett.

- Jó napot! - kecmereggett ki nyögve az autóból Barna. - Maga a tulajdonos?

- Igen. És maga kicsoda?

- Barna János vagyok. Nekem azt mondták, jelezni fogják az érkezésem.

A ház ura körüljárta a Trabantot és kételkedve végigmérte a vendéget.

- Valóban telefonáltak, hogy várható egy komoly vevő. De aligha önről volt szó.

- Miért? - Barna angyali türelemmel nézett a kimérten viselkedő tulajdonosra. Nagyon tetszett neki a ház, az ilyen stílust szerette bárhol a világon, volt is vagy nyolc-tíz hasonló villája, különböző országokban, s most örült, hogy Magyarországon is sikerült megtalálnia kedvenc palotáját. Egy pillanatig sem volt kétséges, hogy megveszi, akármennyibe kerül. Mindamellet dühítette meg szórakoztatta is a tulajdonos nagyképűsége. - Mi a kifogása ellenem?

- Van fogalma, uram, mennyit ér ez a villa? Nem a trabantosokhoz szabták.

- Sejttem. Mondták a bankban, hogy nem lesz olcsó mulatság, de hátha sikerül szót értenünk. Őszintén bevallom, nem gondoltam, hogy ekkora. Nagyobbra számítottam, de annyi baj legyen. Majd legfeljebb bővítem. Mint már bemutatkoztam, az én nevem Barna János...

- Örvendek... - bökte ki kényszeredetten a tulajdonos. - Széplaky Aladár vagyok. Mit akar ezen bővíteni? Tizenkét szoba van benne!

- Nem baj, egyelőre elég lesz - legyintett Barna -, azért megnézem. Úgy látom, a déli szárnyhoz hozzá lehet ragasztani még ugyanennyit.

Széplakynak megnyúlt az arca és szemmel láthatóan megsértődött.

- Ez a mi családunk ősi fészke, ahol négy-öt generáció is kényelmesen elfért. Eddig még nem akadt senki, aki kicsinylette volna. Hadsereget akar itt elhelyezni? Már megbocsásson, némi ellentmondást érzek az igényei és az autója között. Biztos, hogy jó helyre jött?

- Majd elválik, attól függ, mennyire tartja - válaszolta Barna és lezárta a kocsit. - Talán nézzük meg belülről.

- Nem bánom, de figyelmeztetem...

- Valamit el akar titkolni? Netán repedeznek a falak?

- De uram!... Hogy merészeli...?

- Jó, akkor ne menjünk, beszéljük meg itt. Úgy tájékoztattak, hogy a berendezés is eladó.

Széplaki egyik hökkenetből a másikba esett. Elbizonytalanította a szerény külsejű trabantos ember magabiztossága. Sosem lehet tudni, gondolta, ráadásul Tóbiás a leghatározottabban állította, hogy holtbiztos vevőről van szó, de többet nem volt hajlandó elárulni az illetőről. Az már bizonyosnak látszik, hogy a remélt árról szó sem lehet. Mindegy, az a fontos, hogy sikerüljön túladnia ezen az istenverte hodályon, még ha veszteséggel is, mert a fenntartása messze meghaladja az erejét. Sok pénzt nem nézett ki az emberből, de ki tudhatja? Lehet, hogy valami külföldi rokon nevében intézkedik, netán egy kósza öttalálatos lottónyeremény szerencsés bolondja? No, majd elválik. Úgy döntött, a Trabant ellenére hajlandó tárgyalni, s vagy húsz százalékról eleve lemondott.

- Beszélhetünk róla. Bár attól tartok, aligha képes felbecsülni, milyen értékeket halmozott fel a családom egy évszázad során. Többször államosítani akarták, de szerencsére a kapcsolataim révén... mindegy, ez nem tartozik ide. Talán mégis meg kellene néznie. Festmények, szobrok, antik bútorok... Többet érnek, mint külön az ingatlan.

- Tudja mit, inkább elhiszem, én úgysem értek hozzá. Tehát összesen mennyi? - erősködött jámboran Barna János.

- Nézze, jóember... Olyan összegről van szó, ami igencsak meghaladja a maga fantáziáját...

- Nem értem - csóválta a fejét Barna. - Most el akarja adni, vagy le akar beszélni róla?

- Természetesen eladni akarom, de...

- Akkor mondja meg, mit kér ezért az egészért. Előre bocsátom, ha megveszem, azonnal el kell hagynia a házat. Most, azonnal.

Széplaky dühbe gurult.

- Rendben van, ha olyan biztos magában, tegyen le ötszázmillió forintot és öt perc múlva itt sem vagyok.

- A házáért? Ne vicceljen... Vízontlátásra.

- Várjon, hová rohan? - ijedt meg Széplaky - Már tréfálni sem szabad? Mondtam egy összeget, de nem bánom, kész vagyok engedni valamennyit. Mondjon ön is egy árat.

- Nyolcvan millió az épületért és a telekért, de huszonnégy órán belül kirámolja a felbecsülhetetlen értékű kacatjait.

- Huszonnégy óra alatt? Lehetetlenséget kíván. Nem is volna hová költöznöm hirtelenében.

- Sajnálom, akkor nincs üzlet. Hacsak... - emelte fel a hangját, miközben a Trabant kulcsával babrált.

- Mit jelent az, hogy *hacsak*...?

- Nézze, maga is jól jár, én is elégedett leszek, ha százötven millióért ideadja az egészet, úgy, ahogy van.

- Szó sem lehet róla! - jajdult fel kétségbeesetten Széplaky. - Ennek a háromszorosát éri.

- Lehetséges. Akkor adja el annak, akinek van annyi pénze. Kár egymás idejét rabolni. Látja, most készpénzben kapott volna egy szép summát és többé nincs gondja, de maga hagyja elmenni a biztos, készpénzzel fizető vevőt. Magára vessen, ha a nyakán marad.

Széplaky ide-oda forgolódott, tétován, dühödten rágta a szája szélét és átkozta Tóbiást. Mit tegyen? - tépelődött. Ennek a mafla kis trabantosnak igaza van, ha elszalasztja a lehetőséget, mi a biztosíték, hogy lesz következő vevő, hiszen már évek óta árulja, s eddig még csak kíváncsiskodók zaklatták, valódi vevő a környéken sem járt. Százötven millió sok pénz, biztos pénz, többet ki se nézni ebből a kis mitugrászból, ám ha ügyesen forgatja, Tóbiásék közreműködésével egy-kettőre megduplázhatja, ha viszont makacskodik, a ház minden nappal veszít az értékéből a növekvő infláció miatt. Ugyanakkor tudta, hogy legkevesebb száz milliót veszít, ha belemegy az ajánlatba. Még egy utolsó próbát tett.

- Legyen kétszáz millió, de felét dollárban kérem.

- Százhatvan, egy fillérrel sem több. A dollárnak nincs akadálya - somolygott befelé Barna, s már tudta, hogy győzött.

- Rendben van, a magáé.

- Oké! Megvettem - mondta Barna és gyöngéden megveregette a Trabant orrát. Széplaki elsápadt: most értette meg, mekkora örült nagy hibát követett el, ragaszkodhatott volna a száz-millióval többhöz is, a slampos külső megtévesztette, a pasas átverte ezzel a trabantos-trükkal, hagyta magát lekezelni, engedte, hogy ne vegyék komolyan. De már nem lehetett visszatáncolni. A vevő az előre elkészített szerződést kiterítette a Trabant motorházára.

- Volna szíves...? - kérdezte. - Jobb ezen túlesni mielőbb, szorít az idő.

Miután mindketten aláírták a szerződést, Barna bemutatta a bankgaranciát, majd elővette a csekk-könyvét, kitöltötte és átadta.

- A bank ügyvédje elintézi az átírást. Szedje össze a holmiját és hagyjon magamra.

- De kérem... Nem kívánhatja, hogy hagyjak itt csapat-papot. Vannak személyes tárgyait, amikhez ragaszkodom.

- Igaza van, elismerem. Most tíz óra van, délig kap időt a kiköltözésre. Egy perccel sem többet. Tudja mit, magának ajándékozom ráadásként a Trabantot. Tessék, a kulcs. Az én sofőröm itt áll a sarkon, csak intenem kell neki, máris idegurul. Tehát déli tizenkettő. Elegendő?

- Elegendő, uram. Ahogy parancsolja. Sokat tanultam öntől. Nincs szüksége véletlenül egy sokat tapasztalt, jól képzett komornyikra?

*

- Nem túl nagy ez a ház egy embernek?... Nem mintha jogom lenne beleszólni, elnézést.

Az óriási nappaliban beszélgettek, miután körüljárták az összes helyiséget, megcsodálták a berendezést. Széplakya nem túlzott, amikor családja hozzáértő, értékes gyűjteményéről beszélt. Sok múzeum megirigyelhette volna a felhalmozott műkincseket.

- Magának, Bercikém, mindent szabad. Beleszólni is. Egyszer s mindenkorra érezze magát felhatalmazva erre, sőt egyenesen elvárom, hogy ha négyszemközt vagyunk, szépítgetés nélkül kimondja a véleményét bármiről. A szavamat adom, hogy nem fogok megsértődni. Tanulja meg, mindig kell egy ember, egy őszinte barát, aki büntetlenül jól odamondogathat, ha marhaságot akarunk csinálni. De ezúttal ne aggódjon, pontosan ekkora és erre a házra van szükségünk. Hamarosan még kicsi is lehet, de akkor veszünk még egyet. Míg el nem felejttem, megnézte már azt a gondnoklakást? Nem állítom, hogy nyugati luxuskivitel, de annál jobb, ahol laknak. Négy szobácska... Majd kipofoztatjuk, felszereljük mindenfélével, ami egy háztartáshoz elengedhetetlen. Azt hiszem, ezt nyugodtan Jucó asszonyra bízhatjuk. Ha megfelel...

Berci elvörösödött örömeiben.

- Úgy érti, főnök, hogy ott lakhatunk?

- Hát persze. Csak nem fog esténként elcsámborogni nekem?

- De Jucó házfelügyelői fizetése...

- Értem, értem, fölösleges magyarázkodnia, gondoltam rá. Jucó asszony itt is „házfelügyelő” lesz. Havi ötvenezer megfelel?... S ha még főzni is hajlandó rám néhanapján, megduplázzuk. Természetesen a család teljes ellátásának költségét magamra vállalom. A feleségének takarítania, mosnia nem kell, azt elvégzi a bejárónő. All right? Akarom mondani, minden rendben?

Berci azt se tudta, hová legyen a váratlanul rászakadó boldogságtól és szerencsétől. Csak kapkodta a levegőt.

- Megfogtam az Isten lábát!

- Várjon, korai imádkoznia, a maga fizetéséről még nem is beszéltünk. Mondja meg, mennyit szeretne kapni. Figyelmeztetem, éjjel-nappal szolgálatban kell állnia. Megeshetik, hogy napokon át úton leszünk. Ez nem kis megterheléssel jár, jól gondolja meg, semmi kedvem Jucó asszony szájára kerülni. Tehát mennyit kér?

- Nem is tudom... Ezek után hogy legyen képem...

- Most mennyit keres?

- Hát... borravalóval, egy-két sumák feketefuvarral összejön a havi 40-50 ezer.

- Jó. Nálam ez elképzelhetetlen...

- Ahogy gondolja, főnök. Nekem a lakás és az asszony keresete...

- Félreértett. A feketefuvar az, ami elképzelhetetlen. A fizetése legyen mondjuk... legyen mondjuk kereken havi 150 ezer... egyelőre! Ez az alapfizetése.

- Jóságos Isten! Ez... ez nem lehet igaz... Álmodom?

- Nyugalom, most jön a feketeleves. Mondom, ez csupán az alapfizetés. A dupláját is megkaphatja, de van egy kikötésem, s ha azt megszegi, abban a pillanatban repül maga is, Jucó is. Megértett? Remélem, már megismert annyira, hogy belássa, ha üzletről, pénzről van szó, én nem viccelek! Láthatatlanban kell igent mondania.

Berci megriadt. Így szokott kezdődni: először a mennyország, aztán puff, jön a pokol.

- Törvényes?

- Ne marhaskodjon.

- Jó, jó, csak kérdeztem. Egy kis csalafintaság miatt éppenséggel nem fogok elkárhozni. Azt mondom: oké, láthatatlanban elfogadom a feltételét. Hallgatom!

- Ez a beszéd, fiacskám. Egyetlen házitörvény van, de ez vonatkozik mindkettőjükre. S ez így szól: senkinek nem beszélnek rólam egy árva szót sem. Úgy tesznek, mint akinek se szája, se szeme, se füle. Megértett? Ha bárki faggatózna, maguk nem tudnak semmit, vagy azt mondják, amit én akarok, hogy mondjanak. Nem hazudniuk kell, csak hallgatni. Eddig tud követni? Vállalható, amit mondtam?

- A hallgatás? Ha nem kéri is... ez magától értetődik - mondta Berci csöppnyi sértődöttséggel a hangjában. - Nem is értem, hogy kérhet ilyet.

- Márpedig nincs más. Ennyi az összes feltételem. Vagy másként fogalmazva: a tökéletes hűség és megbízhatóság. Most idetartom a kezem: ha úgy érzi, képes megtartani a fogadalmát, csapjon bele, de vigyázzon, az ég legyen magához irgalmas, ha egyszer rajtakapom, hogy a hátam mögött elárul. Tehát?... Kezet rá?

- Kezet rá, főnök! Isten engem úgy segítjen.

- Rendben van, Berci, szövetségesek lettünk. Tegezhetsz, és hívj Jani bátyádnak, mától egy csapat vagyunk. S most azt akarom, hogy tudd, kinek adtad a szavadat láthatatlanban. Megérdemled. Ül le, elmondom, ki vagyok...

*

A pénzügyminiszter idegesen hallgatta a bankelnököt és magára erőltetett türelemmel várta, hogy az befejezze kissé bő lére eresztett beszámolóját. Hitte is meg nem is, amit hallott.

Végre a másik kifulladásra elhallgatott, zsebkendőjével törölgetve gyöngyöző homlokát.

- Ennyi? - kérdezte a miniszter.

- Miért, nem elég? Ez a világ legnagyobb balekja, akit, ha okosan csináljuk, kimeríthetetlen fejőstehénnek használhatunk és nincs veszíteni valónk. Úgy dobálózik a dollárjaival, mintha pelyva volna. Késve szolgálták ki egy eszpresszóban, erre kapásból, ott helyben megvette, csak hogy kirúghassa a személyzetet és újat alkalmazzon helyettük. Egy kisgyereket nem akartak este tízkor megvizsgálni az egyik kórházban, erre bement a főpolgármesterhez és ajánlatot tett az azonnali megvásárlásra, olyan összegért, amiért hármát is boldogan a nyakába sóznának. S amiről még nem tudunk... Például a háza. Szép pénzt fizetett érte, szemrebbenés nélkül, bár ha Aladár nem viselkedik olyan hülye sznobként, a kétszeresét is megkaphatta volna. Csúnyán megette azt a trabantos viccet, de ezért egyedül Aladár hibáztatható. Mondom, az amerikai egy felkapaszkodott, műveletlen, hülye balek, azt teszünk vele, amit akarunk. Ilyen ziccert lehetetlenség, közönséges bűn nem kihasználni. Megoldja minden problémánkat, a bank összes terhet rápakolhatjuk, te meg úgy teszel, mintha nem is érdekelne különösebben a dolog. Esküszöm, nem értelek - A bankár végtelenül felháborodott a miniszter közönyén.

- Szó sincs róla, örülök, hogy elmondtad és nem is hagyjuk futni ezt a te... hogy is mondtad... fejőstehén balekodat. Nagyon tetszik az elnevezés. Van valami elképzelésed arra vonatkozóan, mihez kezd legközelebb a barátunk, s miként tudnánk a közelébe férkőzni?

- Egyelőre annyi biztos, hogy amint elmondtam, bődületesen gazdag, vett balhéból egy eszpresszót, egy kórházat, amit most épített át, egy villát és két-három autót. Szóba került a bank felvásárlása, de realizálva még nincs, vártam, hogy veled is beszéljek róla. További terveiről nem beszélt.

- Megfelelő embert állítottál rá?

- Egyelőre senkit, de csak napok kérdése. Bejárónőt keres, s majd én gondoskodom arról, hogy megfelelő személy kerüljön melléje. Barna olyan szerelmes lesz a nőbe, mint egy kisdíák.

- Kiről van szó? Ismerem?

Tóbiás zavartan elővette a cigarettatárcáját és nagy gondossággal rágyújtott.

- Igen, kérlek, ismered. Vártam ezt a kérdést.

A miniszter összehúzta a szemét és fenyegetően előrehajolt:

- Remélem...

- De igen... - tárta szét karjait szabadkozva Tóbiás. - Lilla az, valóban róla van szó. Muszáj. A legjobbra van szükségünk!

- Ő az enyém, az én nőm! Már rég kiemelttem saját használatra. Nagyon jól tudod.

- Nézd, kérlek szépen, ezzel neked segítünk. Az ellenzéki sajtó örökösen szimatol, előbb-utóbb rábukkannak a kapcsolatokra és az nagyon kínos volna számodra. Lillácska, hogy enyhén fejezzem ki magam, nem egy szófukar nő, amilyen butácska, könnyen eljárhat a szája. Így viszont mindenki tudni fogja, hogy Lillácska az amerikai házi barátnője, rád a gyanú árnyéka sem vetülhet. Attól még a tied marad. Az is lehet, hogy Barna nem bukik rá. Végére elmúlt hatvan éves.

- Na és? Számít az? Ahogy én Lillát ismerem, a halottból is szexvirtuózt csinál.

- Annál jobb. Legalább az öregurat pórázon tarthatjuk. Ugyan kérlek, Pali, csak nem fogunk egy kis pipi miatt kockáztatni ekkora bulit! Minden ujjadra kapsz tízet, százat, sokkal különbeket, csak füttyentened kell.

- Rendben van, meggyőztél - morogta kedvetlenül a pénzügyminiszter -, vigyétek. De előre kijelentem, hogy időnként...

- Ez magától értetődik. És Lilla sem jár rosszul, megígérem. Barna nem sejti, hogy a bank a csőd szélén áll, éppen csak belepislantott a könyvekbe, a kimutatásokon átfutott, szerencsénkre meg akarja játszani, milyen egy igazi amerikai pénzügyi zseni. Hát csak rajta, játszadozzon. Legrosszabb esetben is egy-egy milliárdot nyerünk, nem is beszélve a nemzetközi kapcsolatairól, ő meg cipelheti magával a veszteségeket. Ilyen egyszerű. Szerintem fogadnod kell, legyél hozzá barátságos, de vigyázz, nagyon hiú, szereti, ha pátyolgatják a hazafiasságát.

- Úgy lesz. Tíz perc múlva fog érkezni. Ha akarod, még pertut is iszom vele - felelte megcsöndesedve a miniszter.

- Nagyszerű. Akkor én megyek is. Isten őrizzen, hogy itt találjon. Ne feledd, holnap születésnap vacsora lesz nálunk. Okvetlenül vegyél valami kis ajándékot imádott anyósunknak.

- Rendben van, sógor. Holnap találkozunk.

*

Barna Jánoson nem látszott, hogy különösebben megilletődött lenne, amikor belépett Logody Pál pénzügyminiszter irodájába. Fennhangon köszönt az eléje siető miniszternek, aki átkarolta a vállát, úgy vezette várva várt vendégét az ablak melletti dohányzóasztal bőrfoteleihez. Toncsika, a mindentudó titkárnő már hozta is búbajos mosolyával a kávé, whisky, jeget, sós aprósüteményeket.

- How do you do, Mr. Brown?

- Talán beszéljünk magyarul, miniszter úr - mondta szerényen Barna. - Elvégre Magyarország fővárosa egyik minisztériumában társalog egymással két magyar. Ráadásul az ön kiejtése... hogy is mondjam... kissé felemás.

Logody nagyon megsértődött, de igyekezett nem kimutatni. Oxfordban tanult négy féléven át, és semmire sem volt büszkébb, mint tökéletesnek vélt angol tudására. Na megállj, fogadkozott magában, ezért a kijelentésedért még drágán megfizetsz!

- Bocsásson meg, kedves barátom, de a legtöbb Amerikából hazalátogató honfitársunk ragaszkodik fogadott hazája nyelvéhez. Örülök, hogy ön másként vélekedik erről. Ön kiváló hazafi, mindkét hazája büszke lehet a fiára.

- Ha valóban csak látogatóban volnék, talán én is ugyanúgy lennék vele, mint a többi amerikai magyar. De én hazaköltöztem. Bizonyára rosszul tájékoztatták.

- Ó nem, tekintse ügyetlen elszólásnak.

- Vagyis tényleg tájékozódott utánam - szögezte le Barna.

- Csodálkozik? Ez természetes. Az én beosztásomban nem árt tudni, kit fogad az ember.

- Így igaz, miniszter úr. Magam sem cselekedtem másként.

- Hogy érti ezt? - nézett a vendégre laposan a miniszter.

- Tájékozódtam. A magam fajta egyszerű állampolgárnak sem árt tudni, ki fogadja az embert. Remélem, ezzel nem követtem el tapintatlanságot?

- Feltéve, hogy nem tudott meg rólam túl sok rosszat - nevetett kényszeredetten Logody. - No és hol, kitől érdeklődött felőlem?

Az amerikai hallgatott és jámbor képpel bámult a miniszterre, a kérdést elengedte a füle mellett, nem válaszolt.

- Rendben van, nem kell kiadnia az informátorait. Hogy érzi magát nálunk, Barna úr?

- *Önöknél?* Soha életemben nem jártam még ebben az épületben.

- Úgy értem... - a miniszter kezdett dühbe gurulni -, úgy értem, Magyarországon.

- Óh, vagy úgy! *Nálunk* - nyomta meg a szót Barna - nagyszerűen érzem magam. És ön? Hogy érzi magát miniszterként? Nem zavarja a túlzott közismertség, a nagy politikai és erkölcsi felelősség? Egy idő után az embernek kezd elege lenni a népszerűségről, különösen, ha a magánéletét is firtatni kezdik a firkászok, nem gondolja? Ha jól tudom, idestova harminc éve dolgozik az államigazgatásban. Bár amerikai felfogás szerint a pártfunkció nem tekinthető közszolgálati munkának, ezért nem tudom megítélni, valójában mióta is tölt be állami megbízatást.

Logody kezdte kényelmetlenül érezni magát. Mit akar ez a *yenki* tőle? Mit tud róla? Kettőjük szerepe mintha felcserélődne: ő szándékozott lehangolni a másikat, erre az hozza zavarba őt? Közben meg szendén pislog, és olyan ártatlan pofát vág, mint egy elsőáldozós szűzlány. Rendben van, pajtás, ha te így, akkor én is úgy. Ugrasszuk ki a nyulat a bokorból:

- Hallom, befektetni óhajt a pénzpiacon. Nagyon derék! Az ország nehéz helyzetben van, minden fillérre szüksége van a költségvetésnek. Bár minél többen lennének, akik hasonlóan gondolkoznak. Egy bank, ha jó kezekben van, mindig holtbiztos pont.

- Honnan veszi miniszter úr, hogy befektetni szándékozom? Talán a sajtóból?

- Természetesen - kapott észbe Logody. Haragudott önmagára, hogy ilyen bután elszólta magát - Tudja, a sajtófigyelő-szolgálat minden reggel leteszi eléem az érdekesnek vélt írásokat, így állandóan naprakész vagyok. A sajtótitkárom kifejezetten súlyt helyez arra, hogy figyelemmel kísérje a jelentősebb tőkemozgásokat...

- Mert hogy egyetlen lapnak sem nyilatkoztam a terveimről - vágott közbe szelíden Barna. - Nem is találkoztam újságíróval, amióta itthon vagyok. Arra gondolni sem merek, hogy a bankárom üzleti titkot sértett volna, vagy önök figyeltetnének. Remek stílusa van, miniszter úr, gratulálok. Az ilyen ügyesen elejtett megjegyzésekre sokan azonnal igennel vagy nemmel reagáltak volna. Látom, sokat tanulhatok öntől, s biztosíthatom, igyekszem jó tanítványa lenni.

Fagyos csönd telepedett köréjük. Logody leforrázva hallgatott és jobb híján felemelte a poharát és kortyolt.

- Ön nem iszik? - kérdezte az amerikaiit.

- Köszönöm, alkoholt soha, csakis ásványvizet. De most nem vagyok szomjas. Nos, ön esetleges befektetéseimről kérdezett. A válaszom: igen, valóban szándékozom körül nézni a magyar piaci lehetőségek terén. Szívesen fogadnám a tanácsait.

- A legnagyobb készséggel, Barna úr. - A tegeződésnek lőttek, gondolta Logody. Ásványvízzel nem szokás pertut inni, még Amerikában sem. Pedig mennyivel könnyebben folya a beszélgetés. - Ha kívánja, készíttetek önnek egy emlékeztetőt a privatizálásra kijelölt cégekről, a tőzsdei híreket pedig naponta hallgathatja a rádióban, televízióban, olvashatja a gazdasági lapokban, vagy akár egy brókerirodát is alkalmazhat. Önnek magyarázom?

- Attól tartok, kiöregedtem a tőzsdespekulációból, meg lusta is vagyok - mondta némi öngúnnyal Barna. - Kissé zavarosak nekem a hazai viszonyok. Ami a privatizációt illeti, mi tagadás, csiklandozza a kíváncsiságomat. Nagy öröömre szolgálna, ha segíthetném szülőhazámat a haladásban, elvégre mindig is magyarnak vallottam magam. Különben ez már a második összesítés, amivel megajándékoznak a könnyebb eligazodás kedvéért.

- Valóban?

- Igen. Egy svábhegyi ház megvétele okán kerültem kapcsolatba olyan céggel, amely egyebek között ingatlanközvetítéssel is foglalkozik, közvetve. Persze, nem tudhatom, mennyire megbízhatóak.

- A kezemet is tűzbe tenném értük. Nyugodtan rájuk bízhatja a pénzét.

- Kiről beszél, miniszter úr? Vagy ez ügyben is érdeklődött utánam?

- Hát a... - Logody ismét elpirult. Hülyét csinál magából, ez a melós pofájú alak lépten-nyomon becsalja az utcájába. Mi van vele? Jó lesz vigyázni, talán nem is olyan hülye, ahogy kinéz. Hogy is mondta Tóbiás?... Igen, nem is annyira *balek*!

- Csak tippelgetek... Nagyjából ismerem ezt a terepet. Valaha magam is működtem érintőlegesen az ingatlanpiacon. Rég volt, időközben sok minden megváltozhatott. De általában elmondhatjuk, hogy rendben mennek a dolgok.

- Akkor jó - nyugodott meg Barna János és beleivott a kávéjába. - Az az igazság, hogy egy bank ajánlotta a svábhegyi villa megvételét. Ön bizonyára találkozott már Széplaky Aladár úr nevével. Tőle vettem a házat.

- Széplaky... Széplaky... - töprengett homlokát ráncolva a miniszter. - Igen... ismerősnek tűnik. Mintha már hallottam volna ezt a nevet.

- Valószínűleg. Rokona az ön igen tisztelt édesanyjának. Nem a bátyja véletlenül?

- Ja, róla van szó? - a miniszter olyan ideges lett, hogy felugrott, tett néhány lépést, majd beült a hivalkodóan nagy, faragott íróasztal mögé. - Tudja, nem rég magyarosította a nevét, s még nem szoktam hozzá. Szóval megvásárolta az öreg családi villát?

- Igen, szőröstől-bőröstől, a teljes berendezéssel együtt. Mellesleg egy ízben már volt szerencsém Széplaky úrhoz Argentínában, de ő nem emlékezhetett rám, mivel nem velem, hanem egyik alkalmazottammal állt összeköttetésben. Ez, ha jól emlékszem, mintegy húsz évvel ezelőtt volt, s milyen furcsa, már akkor is ugyanezt a nevet viselte. Kétlem, hogy gyerekes álcázásból tette volna, nehogy itthon megsejtsenek valamit, ugyanis az ottani magyar kereskedelmi kirendeltség vezetője volt. Kénytelen vagyok azt hinni, hogy valami okból elkerülte figyelmét a miniszter úrnak, hogy édesanyja testvére nem mostanában, hanem már évtizedekkel ezelőtt levetette az ősi nevet. Esetleg nem tartották szorosan a rokoni kapcsolatot. Megesik az ilyesmi a legjobb családokban is.

Logody mereven nézte a kávéscsészével játszadozó és közönyösen mosolygó Barnát. Ki ez az ember, hogy ennyire pontosak az információi? Nyomozott utána? Mi célból? S a legfontosabb kérdés: mennyit tud róla azon kívül, amit eddig elárult? Jó lesz csínján bánni vele és amilyen gyorsan lehet, megszabadulni tőle.

- Meglep a jólétesültsége, tisztelt Barna úr. Elárulná, miért tanulmányozza ilyen behatóan a családom történetét?

- Semmi, semmi... hová gondol!? Csak tudja, ha az embernek az egész világra kiterjedő érdekeltségei fölött kell őrködni, óhatatlanul meghall egyet s mást. Nem okvetlenül azért, hogy felhasználja a másik ellen, inkább védekezésképpen. Öntsünk tiszta vizet a pohárba, miniszter úr. Az ön sógora, Tóbiás Géza elnök-vezérfőigazgató úr nem tisztességes módszerekkel játszik, s ön tudott erről és engedte, mi több, elő is segítette volna, hogy a nyakamba varrjanak egy eladósodott, rosszul vezetett bankot, melyben ön, a felesége és annak nővére férje révén közvetlenül érdekelt. Furcsa összefonódás, amiért Amerikában bíróság elé állítanák. De ne szólj szám, nem fáj fejem, megtanultam fiatal koromban a magyar közmondást, s tartani kívánom magam ehhez az aranyigazsághoz. De van egy feltételem.

- Ön szab feltételt? *Nekem?* S mi volna az? - kérdezte reszelős hangon a miniszter.

- Hagyjanak békén. Szavamat adom, hogy nem ártok sem önnek, sem az ön köreinek és a törvényeket betartom, jobban, mint azok, akiknek a betartatás volna a feladata. Ne bántsuk egymást, miniszter úr, én túl nagy falat vagyok az ön számára, jó lenne ha ezt a tényt egy pillanatig sem tévesztené szem elől. Értjük egymást? Mert ha nem... - Barna hangja megkeményedett és egy pillanatig visszaváltozott Mr. Brownná - Mert ha nem, bővebb magyarázattal is szolgálhatok.

- Fenyeget? - sziszegte gyűlölettel Logody. - Hogy merészeli?... A saját irodámban!

- *Saját* irodája? Viccel? Legfeljebb átmenetileg. A miniszter mindenhol fogyóeszköz. Egy pöccintés és vége. Nem itt, Magyarországon, ahol kilóra mérik az önjelölteket, hanem a legnagyobb országokban is. Tőlem nem kell tartania mindaddig, amíg engem nem piszkálnak, én nem ártok a légynek sem. Szálljanak le rólam, ahogy Pesten mondják. Világosan fogalmaztam? S még egy: amiről beszélgettünk, a magam részéről köztünk marad, hacsak nem hallgatják le az irodáját, de ezért fájjon a maga feje. Ajánlom, maga se nagyon döngesse az elhangzottakkal a mellét. A bankelnök sógorának pedig kifejezetten tilos elmondania. Vagy tudja mit, egye fene, elmondhatja, s akkor legalább nem lesz több gondom egyikükkel sem. Ettől függetlenül nem lehetetlen, hogy mégis megveszem azt a bankot és csinálók belőle egy igazit. Jól jöhet még. S fogadjon el egy tanácsot tőlem, a tapasztalt, vén rókától: sose becsülje le azt, akivel el akar bánni. Könnyen visszafelé sülni el a játszma. Most pedig kísérjen ki, ugyanolyan barátságosan, kedvesen, ahogyan fogadott. Isten önnel, miniszter úr! Még találkozunk.

Azzal felállt és nyugodt léptekkel, hátra sem nézve, az ajtó felé indult. Logody utána loholt és hangosan, hogy mindenki hallja, éles hangon harsogta:

- A viszontlátásra, kedves Barna úr, sok szerencsét és kellemes időtöltést.

- Köszönöm, miniszter úr - hajbókolt Barna János -, ön mélységesen lekötötte azzal, hogy értékes idejéből ennyit rám áldozott. Rendkívüli megtiszteltetés, hogy fogadni szíveskedett. A viszontlátásra!

Toncsika szája szögletében finom kis mosoly indult el, aztán gyorsan elkomolyodott. Tekintete összevillant a buzgón hajlongó Barnáéval, aki hátrálva igyekezett kijutni a miniszteri irodából. Nekiütközött az asztalnak, bocsánatot kért; pontosan úgy viselkedett, mint egy fizetés-emelésért esengő kishivatalnok. A másodtitkárnő fejét csóválva nézett utána.

- Szerencsétlen fráter. Ez se látott még igazi minisztert Magyarországon.

- Igazad van - nevetett fel Toncsika. - Tökéletesen eltaláltad. Még nem látott *igazit*.

*

Miközben Barna a pénzügyminiszterrel tárgyalt, Berci a BMW-ben ült és jobb híján újságot olvasott. Nem érdekelte különösebben a napi politika, de ezzel is telt az idő. A parkoló zsúfolásig tele volt, alig tudott helyet szorítani nekik a parkolóőr, de a szokatlanul nagy borravaló láttán kész lett volna az egész parkolót is kiüríteni, csak hogy kedvükre tegyen.

Az imént beszélt rádiótelefonon Jucóval, aki elmondta, hogy Lacika, hála Istennek, jól van, láza már semmi, most érkeztek haza taxival. A kórházban egyébként óriási az izgalom, az főigazgató-főorvos ma reggel jelentette be, hogy az intézet magánkézbe kerül és komoly változásokra lehet számítani. Hogy ezek a változások milyen irányúak, jók-e vagy rosszak, egyelőre nem tudni, de állítólag a korábban bejelentett leépítési elképzeléseket felfüggesztik, ami inkább jó, mint rossz jelnek tekinthető. Holnap reggel újabb megbeszéléseket tartanak, aminek eredményéről haladéktalanul tájékoztatják a kórház minden alkalmazottját.

Egyelőre ennyit tudott meg, a professzor ma délután eljön, megnézni Lacikát.

- Vajon hogy boldogul Logodyval a főnök? A miniszter csavaros agyú, minden hájjal megkent, ravasz politikus hírében áll, nem lesz könnyű túljárni az eszén, de szerencsére a főnököt sem ejtették fejre - tűnődött magában Berci.

Ahogy eszébe jutott az amerikai, végigbizsergett benne a feszítő öröm. Micsoda élmény ilyen csodálatos ember közelében élni, a bizalmát élvezni! Persze, a fizetés sem mindegy, ha megbecsülik magukat, megalapozhatják a család jövőjét - de Barna János barátsága az igazi főnyeremény, minden egyéb csupán ráadás.

Igen, ez rá a legjobb kifejezés: csodálatos ember!

Olyan szerény, olyan zavarba ejtően egyszerű, mint egy csepeli vasöntő, holott nagyobb hatalma van, mint egy államfőnek, vág az esze, akár a borotva, mégis hagyja, hogy baleknak nézzék, csak mosolyog csöndesen, s közben olyan szervezetet épített ki magának szinte napok alatt, hogy az bámulatos. Néhány emberét iderendelte, kit Amerikából, kit a világ más tájáról, egytől-egyig tősgyökeres magyar, senki meg nem mondaná, hogy külföldiek. Alig lehet észrevenni őket, udvariasak, tisztelettudóak, Jucóval úgy beszélnek, mint egy nagyságos asszonnyal, vele tegeződnek, kebelbelinek tekintik, pedig jól tudják, hogy egyszerű sofőr, semmi több. S mégis... A fene érti ezeket az amerikaiakat.

Erre kellett tehát az óriási ház!

S azok is, akiket itthon gyűjtött maga köré... Honnan szedte őket? Jobbnál jobb fejek! Na persze, ahol pénz van, minden van, de azért nem mindegy, kiket választ maga mellé szövetségesnek és a főnök fenemód tudja, hogyan kell kiválogatni a legmegfelelőbbeket. Mindenről és mindenkiről tud mindent - de róla nem tudni semmit. Nekik elmesélte az életét, szájtátva hallgatták, s többé nem esett szó róla, még családi körben sem. Jucó kivirult, röpköd a boldogságtól, s neki ez a fontos. Ha kell, ölni is képes Mr. John Brownért.

Toncsika beszerzése egyszerű volt, de rendkívül hasznos.

Amikor Jucó elkottyantotta, hogy a pénzügyminiszter vezértitkárjával egy padban ült a gimnáziumban négy éven át, barátnők voltak, Barna félrehívta az asszonyt és sokáig sugdolóztak, még Berci sem tudta a részleteket, de nem is akarta tudni. Megtanulta, hogy ami nem rá tartozik, az nincs, az nem létezik, az nem beszédtema, még otthon se.

Másnap Jucó a Váci utcában lófrált, egyik üzletből ki, a másikba be, össze-vissza vásárolt méregdrága holmikat, hitelkártyával fizetett, mint egy úrinő, mindenhol leadta a névjegyet, azzal, hogy küldjék az árut a lakására. A svábhegyi cím megtette a hatását, a legtöbb helyen diplomata-feleségnek vélték, de legalábbis nagyvállalkozónénak, vagy képviselőnének. Közben óvatosan elejtette egykori barátnője nevét, míg végül az egyik üzletben büszkén újságolták, hogy az illető hölgy állandó vevőjük.

Jucó üzenetet hagyott, hogy Toncsika okvetlenül hívja fel.

A többi már gyerekjáték volt.

Jucó meghívta Toncsikát, amikor is Barnát a család régi barátjaként mutatta be, akinek minden anyagi jólétüket köszönhetik, most is az ő költségére vásárolt, ráadásul már-már túlzásig nagylelkű. Toncsi sokat sejtően mosolygott. Mintegy bizonyításként, Jucó a lánynak ajándékozta a frissen vásárolt ruhaköltemények legjobb darabjait, mondván, egy szavába kerül és a drága jó János majd vesz helyette másikat. Toncsi odavolt az örömtől és szemérmetlenül kacérkodott Barnával, aki hagyta magát elcsábítani egy kettesben elköltött vacsorára a Hiltonba, s ahol Toncsika hamar megértette, hogy egyáltalán nem a kitartott szerető szerepében kívánják alkalmazni, ennél sokkal, de sokkal többről van szó.

Okos lány volt. Pillanatok alatt tökéletesen átlátta a helyzetet és habozás nélkül igent mondott. Felajánlotta szélesebb körű kapcsolatait is, ami nem keveset jelentett: a titkárnők között mindig is létezett egy ki nem mondott összefonódás, valamiféle szakmai szolidaritás, ami

egyebek között abból is áll, hogy kölcsönösen tájékoztatják egymást a hivatali titkokról, a főnökök stílijeiről, s talán innen származik az az általános és jogos közhiedelem, hogy egy jó titkárnő jobban ismeri cége, vagy a hivatal dolgait, mint maga a vezető.

Toncsikára ez az állítás tökéletesen illett.

Barna rábólintott az ajánlatra és Toncsika élete legkifizetődőbb vacsorájától állhatott fel, zsebében egy esztendei fizetésének megfelelő összeggel. Arról persze fogalma sem volt, hogy az egész beszélgetés alatt aprócska, miniatűr magnetofon surrogott az aranyos Barna úr belső zsebében, de ha tudja, az se izgatta volna különösebben: Toncsika annak rendje s módja szerint belehabarodott Barnába és elhatározta, hogy tűzön-vízen keresztül kitart mellette, lesz ami lesz. Teljes szívéből utálta és megvetette Logodyt, s annak minden pereputtyát.

- Hé, haver! - szakította ki Bercit töprengéséből egy hang. Jólöltözött, kellemes arcú fiatalember állt a lehúzott ablak mellett és barátságosan mosolygott.

- Helló! - köszönt vissza Berci, várva, hogy a másik mond valamit.

- Klassz a kocsid. Álmaid autója. Nem a sajátod, igaz?

- Ugyan! Hol vagyok én ehhez! - nevetett Berci. - Én csak hajtom a járgányt.

- Kivel vagy? Valamelyik állami nagyfejű? Nem emlékszem rád, pedig én sűrűn járok ide.

- Mert még sohasem voltam itt. Egy külföldről visszatértorgott hazánkfiát furikázom. Nyugdíjasnak mondja magát. Többet én se tudok róla, mert olyan kevés beszédű, hogy napokig nem szól az emberhez. Megmondja, hová megyünk és kész. Ennyi a társalgás.

- A fene a jó dolgát - csettintett a fiatalember és lassan körbesétálta a BMW-t. - A legújabb márka, legalább húszmillió.

- Meg még vagy ugyanannyi az extrákkal együtt - válaszolta Berci és kiszállt. - És te? Gondolom, te is fuvarozol valakit.

- Naná! Azzal az öreg csühhögővel vagyok - mutatott a fiatalember egy agyonhajtott bordó Ford Scorpióra. - Ami azt illeti, az se rossz, de szívesen elcserélném a tieddel. Debrecenből jöttünk, a főnöknek valami rokonféléje a miniszter. Ezzel mindent elmondtam. Na és hogy jöttök ki? Azt hallottam, ezek a külföldiek egytől-egyig smucigok, a kezük szakad le, ha egy forintot ki kell adniuk.

- Nagyjából stimmel - mondta Berci és cigarettával kínálta a másikat. - De még mindig jobb, mint egy magyar, volt bennük részem. Ez néha kajálni is meghív, ha valahol vidéken beülünk egy étterembe. Igaz, olyankor is csak hallgat, meg se nyikkan.

- Öregem, egy szavad ne legyen! - irigykedett amaz. - Nekem órákig kell ücsörögnöm a kocsiban, s jó, ha a góré egy szendvicset kiküldet. Nem mondom, pénz van, telik neki. Ja igen, Péli Ferenc vagyok. Szia! - mutatkozott be és kezet nyújtott.

- Szia! Felkai Bertalan. Berci... Hogy hívják a főnököt? Ismerhetem?

- Biztos! - legyintett Péli. - Szinte nincs olyan nap, hogy benne ne volna az újságban a fényképe. Zsigai Béla.

- Hogy a fenébe ne ismerném - kiáltott fel meglepetten Berci. - Amikor kölyök voltam, ő volt nálunk a megyei párttitkár. Szóval Debrecenbe került?

- Oda ám, pajtás, és a bőre alatt is pénz van, a nyugdíjasod alighanem elmehetne hozzá portásnak. Az elvtársból nagytőkés lett. Összevásárolt minden szart, földet, gyárat, amit akarsz, aztán továbbpasszolta. Most is egy új vállalat ügyében csipkedi magát. Valami amerikai

akarnak behülyíteni, aki állítólag a világ legnagyobb balekja és nem rég költözött haza, Magyarországra, még nem ismeri a dörgést, könnyű lesz csőbe húzni.

- Meg is csinálják - vigyorgott Berci. Egyszeriben csupa fül lett. - Hihetetlen, milyen könnyű átverni ezeket a nagypofájú amerikaiakat. Idejönnek és azt hiszik, övük a fél ország, mindenki hasra esik a dollárjaik előtt. Sajnos, ebben van is igazság.

- Sose sajnáld őket. Ha mindenáron ki akarják dobálni a pénzüket az ablakon, ám tegyék. Hozzám is vághatnának néhány ezer dolcsit. Most nagyon jól jönne.

- Na és mivel akarják megetetni az amerikai? - puhatolózott Berci óvatosan.

- Nem tudom pontosan, csak sejtem. Zsigai összehozott egy ukrán-magyar vegyes vállalatot, amiben benne vannak jó néhányan a fejesek közül. Kiderült, hogy az ukrán félnek nincs pénze, hol ezt, hol azt küldenek áruban. Szerintem tők csőd az egész. Fel nem fogom, Zsigai mit eszik ezeken a csóró ukránokon. Nem hogy megszabadulna tőlük, hiszen ahogy hallom, merő ráfizetés a cég, még inkább bővíteni akar és az a gyanúm, hogy ehhez kell az amerikai dollárja, rá akarják passzolni az egész rakás szemetet. Valami bűzlik, de semmi közöm hozzá.

- Azért némi közöd van, pajtás. Ha a gazdáink buknak, mi is repülünk, nem is szólva arról, hogy rólunk feltételezik, többet tudunk, mint amennyit szabad és ezért veszélyesek vagyunk.

- Miért, nem így van? Öregem! Hogy miket hallok én néha!... Ö... ne haragudj, elfogyott a cigarettám, megkínálnál még eggyel?

- Hogyne, parancsolj. Tedd el, nekem van a kesztyűtartóban pár csomaggal. Tüzet?...

- Mutasd!? - csillant fel Péli szeme. - Még sose láttam számológépes öngyújtót. Marha jó! Imádom az ilyen műtűroket. Honnan van?

- A főnöktől kaptam. Különben nem bővli, nagyon komoly kis masina, memóriás, elfér benne száz telefonszám és tiszta ezüst. Ezt szokta ajándékozni borravalóként, ha jókedve van. Akarod? Neked adom szívesen, majd kérek tőle másikat. Nem probléma.

- Állati rendes vagy, haver. Összejöhetnénk néha, jókat dumálnánk.

- Semmi akadály. Tessék, a címem - mondta Berci és egy névjegyet adott át Pélinek. - Ugorj fel hozzánk, a feleségem nagyon jól főz, nem fogod megbánni.

- Húha! Svábhegy! Annak is a legelegánsabb része. Öregem!... Bemutatnál a főnöködnek? - kérdezte sóváran Péli.

Berci úgy tett, mint aki nagyon visszahőköl és gyanakszik:

- Minek, ki akarsz fűrni a bombajó állásomból?

- Megörültél? Egyszerűen kíváncsi vagyok, miféle ember az, aki ilyen drága cuccokat ajándékozik az embereinek. Bár, mi tagadás, egy kis mellékes se jönne rosszul. Ha te éppen nem érsz rá, képes volnék Debrecenből feljárni hozzá. Péntek délutántól hétfő reggelig mindig szabad vagyok.

- Említetted azt a pár ezer dolcsit. Mire kellene?

- Tudnál szerezni? - csapott rá mohón Péli.

- Talán... nem lehetetlen.

- Tudod, építkezem és piszokul le vagyok gatyásodva, ott áll a ház befejezés előtt, nyakamon egy halom kölcsön és... á, jobb ha nem folytatom, minek terheljelek a bajommal. Úgyis érted. Nagyon kéne a dohány, szorongatnak a hitelezőim, muszáj minden lehetőséget megragadnom, Zsigaira nem számíthatok. Inkább elvenné, mint segítene.

- Oké, cimbora, így mindjárt más. Majd meglátom, mit tehetek. Este hívj fel, otthon leszek.

- Kösz! Jönnek az utasaim!! Szia! Örülök, hogy megismertelek. Rendes srácnak látszol.

- Te is. Szevasz! - köszönt el Berci és visszaült az autóba.

Testes, kövér férfi lépett ki a minisztérium főbejáratán, egyenesen a Scorpió felé indult. Mögötte cérnavékony, szemüveges, rókaképű emberke szedte a lábait, mindkét kezében aktatáskát cipelt, közben lihegve duruzsolt valamit Zsigai fülébe, de az rá se bagózott.

Péli kinyitotta a kocsí hátsó ajtaját, Zsigai szuszogva begyömöszölődött, a kis ember előre ült és elporzottak. Péli még egy utolsó üdvözlést nyomott a dudán. Berci nem viszonzta.

- Hm. Mi volt ez? - töprengett. - Ő környékezett meg engem, vagy én szerveztem be őt? Mindegy, majd a főnök eldönti.

- Mehetünk, Berci? - koccgatták meg a kocsí ablakát.

Tűnődésében észre sem vette, hogy időközben Barna is megérkezett.

Aprólékosan elmesélt mindent, nem hagyva ki a legkisebb részletet sem. Barna nem szólt közbe, szeméit lehunyva figyelmesen hallgatta, de Berci tudta, hogy napok-hetek múlva is képes volna szó szerint visszamondani minden szavát. Amikor végzett a történettel, azt kérdezte:

- Jól tettem, hogy megadtam a telefonszámomat?

- Igen. Azt hiszem, nagyon jól tetted. Ennek a Zsigainak úgyis előbb-utóbb a szemébe akartam nézni. Kifejezetten hasznos lesz előtte felderíteni a terepet: miféle, kiféle az az ember.

- Logodyval sikerült szót értenie?

- Miért nem tegezel?

- Ne haragudjon, nem jön a számra, még a Jani bácsi sem. Próbáltam, de... nem megy. Maga az apám lehetne és úgy is bánik velünk, mintha tényleg az volna.

- Jól van, fiam, semmi baj, megértelek. Az én életemben is voltak olyanok, akiket sosem lettem volna képes visszategezni, hiába ajánlották fel. Mit is kérdeztél? Ja, hogy Logody?... Nem volt probléma. Toncsika jobb befektetésnek bizonyult, mint gondoltuk. Ügyes lány. Lehet, hogy Péli lesz a párja? Mi újság Lacikával?

Berci fülig érő szájjal számolt be Jucó jó híreiről, s hogy milyen lázban vannak a kórházbeliek. Óriási a felfordulás, mert nem tudják, ki lesz az új tulaj.

- Hát akkor látogassuk meg őket. Ideje egyszer nappal is körülnéznünk abban a híres kórházban. Oszlassuk el a félelmüket, vagy ijesszünk rájuk? Majd meglátjuk.

Ha Barna János tudta volna, hogy ez a látogatás milyen sorsdöntő lesz a számára, talán el se mer indulni.

De szerencsére erről sejtelve sem volt.

*

Bemutatkozás után dr. Berényi Andor főigazgató-főorvos titkárnője hellyel kínálta Barnát.

- Attól tartok, uram, nem a legszerencsésebb időben érkezett. A főigazgató úr a leghatározottabban megtiltotta, hogy zavarják, amíg ő nem szól, márpedig nem ajánlatos, hogy bárki merészelje megszegni a parancsát. Ma különösen rossz kedvében van. Én nem tudnék segíteni? - ajánlkozott kedvesen mosolyogva a vendégre.

Barna János jól megnézte a titkárnő finom, rokonszenves vonásait és magában megállapította, hogy ez a legvonzóbb női arc, amivel valaha is életében találkozott. Pedig nem volt egy filmsztár-szépség, s ami feltűnt, egyáltalán nem festette magát. Inkább lényéből, a hanghordozásából sugárzott valami különös, megkapó báj, lényéből áradó nőiesség, intelligencia, s ahogy fejét kissé oldalra billentve előrehajolt, dús, itt-ott összesen csillanó szőke hajkoronája leomlott lágyan ívelő vállára, a mozdulat olyanná tette, mint egy megelevenedett madonnaszobor. Legfeljebb ha negyven éves, vagy alig több lehetett, bal kezén karikagyűrű csillogott, más ékszerszerűen nem viselt. Szolidan öltözött, mégis elegáns volt, sötétzöldes árnyalatba hajló szeme barátságosan nézett a férfirra. Barnán végigfutott a felismerés: egyszerűségével és természetességével a titkárnő Ruthra emlékezteti, de annyira, hogy valósággal beleborzongott, pedig nem is hasonlított rá.

- Sajnos, csakis a főigazgató úrral intézhetem el a dolgomat, személyesen vele - mondta kissé megzavarodva. - De jólesik, hogy felajánlotta. Inkább megvárnám. Nem zavarja a munkájában, ha itt elüldögélek?

- Ó, csöppet sem - válaszolta a nő meleg, behízelt hangján. - Ez a legcsöndesebb időszak, egyáltalán nem zavar. Sajnálom, hogy...

- Sose szabadkozzék, én jöttem rosszkor. Vagy ki tudja... Talán még jobb is így. Legalább válthatunk néhány szót. Ön már tudja az én nevem. Nem tartja tolakodásnak, ha megkérdezem, miként szólíthatom?

A titkárnő egy pillanatra elbizonytalanodott, aztán ismét felragyogott arcán a szívélyes mosoly. Árnyalatnyit elpirult, amikor válaszolt:

- Doktor Bodnár Lászlóné vagyok, Viola.

- Viola... Viola... sohasem ismertem ilyen nevű nőt. Szép... jólesik kimondani.

- Valóban ritka név, de azért vagyunk jó páran - nevetett a titkárnő és kivillant egészséges fog-sora. Egyetlen pillanat alatt éveket fiatalodott, Barna gyönyörködve nézte. Ugyanakkor kénytelen volt észrevenni a szeme körül húzódó, árulkodó ráncokat: igen, ez a kedves nő sokat sír! Szívesen rákérdezett volna, de nem volt hozzá bátorsága. Milyen joggal tenné? Inkább másra terelte a szót:

- Feltűnt, hogy sokan fekszenek a folyosókon. Valami járvány tört ki?

- Nem, hanem a hely kevés. Valamikor ez lehetetlenség lett volna, de felsőbb rendeletre meg kellett szüntetnünk néhány kórtermet, s a betegeinket még nem tudtuk más kórházakban elhelyezni. Az embernek a szíve vérzik szegényekért. Olyanok is vannak köztük, akiknek nincs hova hazamenniük. S féltő, hogy ezzel még nem ért véget a leépítés, éppen ma reggel jelentette be az főigazgató úr, hogy magántulajdonba kerül a kórház. Isten tudja, mi lesz még itt. Eddig sem volt könnyű, de ezután?... További bezárások, ágyszámcsökkentés, elbocsátások? Egyebet sem hallani, mint átszervezés meg korszerűsítés. Íme az eredmény. Szomorú látvány.

- Ez nekem magas - ingatta a fejét Barna. - Ha egyszer eleve szűkösen vannak, miért akarják még tovább apasztani az ágyak számát? Ez számomra ésszerűtlenségnek tűnik.

Viola lemondóan tárta szét a karjait.

- Van itt még sok minden, ami a józan ész ellen szól. De nincs mit tenni, a kórházak támogatása katasztrofális, nincs pénz, a betegek szidják az orvosokat, az orvosok meg az ápolónők elkeseredésükben menekülnek a pályáról, még mielőtt elküldenék őket. Itt tartunk.

- Döbbenetes. Ha nem a magam szemével látnám, s nem maga mondaná, el se hinném.

- Pedig ez csak a felszín. A helyzet máshol sokkal súlyosabb, mi még úgy-ahogy megvagyunk, nem kell a végleges megszűnéstől tartanunk. Ez egy afféle *kiemelt* intézmény, jelentős múlttal, kitűnő orvosgárdával, tűrhető műszerezettséggel. Képzelteti, mi van vidéken.

Barna János elgondolkozott. Mi folyik ebben az országban? Szándékos tönkretétel? Mesterségesen visszafejlesztik a meglévőt is? Sürgősen tenni kell valamit, hátha még sikerül enyhíteni a bajt. Ha már ennyi pénzt adott neki a sors, kötelessége úgy használni, hogy sokak javára szolgáljon. Például itt, ebben a kórházban, hogy tanuljanak belőle: miként lehet jobban csinálni.

- Nem kockáztatná meg mégis, hátha Berényi főorvos úr hajlandó volna kivételt tenni velem? Ne aggódjon, vállalom a felelősséget, hogy nem történik kellemetlensége miattam. Magánügyben vagyok itt.

- Hát jó... megpróbálhatom - mondta Viola és felemelte a közvetlen telefont.

- Egy bizonyos Barna János úr keresi a főigazgató urat, magánügyben. - A vendéghez fordult: - Be volt jelentve? - Barna fejével intett, hogy nem. A titkárnő folytatta: - Nem, nem volt bejelentve. Igenis, főigazgató úr, megmondom - ezzel letette a kagylót.

- Sajnos, azt mondja, rengeteg dolga van, nem tudja, mikor végez. Most majd kapok a fejemre - kuncogott kesernyésen. - Mondtam, nem szereti, ha sürgetik, vagy várakoznak rá.

- Köszönöm - legyintett Barna könnyedén -, ráérek. Egyre kíváncsibb vagyok a maga félelmetes főigazgatójára. Csak azért is megvárom. Hátha nem harapja le a fejünket. Bizakodjunk.

- Ahogy óhajtja - válaszolta a titkárnő és megkérdezte: - Adhatok egy kávét... üdítőt?

- A világért sem akarok gondot okozni, kedves Viola. Nem kérek semmit, de hálás vagyok a figyelmességéért. Valóban dolga van Berényi úrnak? No, őszintén.

A titkárnő ismét elpirult és zavartan tett-vett az íróasztalon.

- Az a helyzet, hogy... Kérem, Barna úr, ne hozzon kínos helyzetbe. Én csak egy beosztott vagyok. Az főigazgató úrral nem célszerű ellenkezni. Ha egyszer ő azt mondja, nem ér rá, akkor nem ér rá az atyáúristennek sem.

- Nem lehet könnyű dolga ilyen rabiátus ember mellett - jegyezte meg csöndesen Barna.

- Hát nem... - sóhajtott mélyen, őszintén az asszony, szőke haját hátrasimítva a homlokából.

Barna elragadtatva figyelte keze kecses mozgásának ívét, s közben korholta magát: vén szamárra, most kezdesz fellángolni? A „meglátni és megszeretni” már rég kiment a divatból. Különben is, ott a karikagyűrű a kezén, jól néznénk ki, ha pusztán unalomból kikezdene egy férjes asszonnyal, megcsúfolva eddigi elvét: a házasság szent és sérthetetlen! *John Brown*nál képtelenség lett volna a gondolat is, de úgy látszik, *Barna János* könnyebben elveszíti a fejét. Jó lesz vigyázni! No persze, beszélgetni, a szemét legeltetni szabad, abban igazán nincs semmi kivetnivaló - győzködte magát erőtlenül. Végére is még csak hatvan éves. Miért ne tetszene neki egy megnyerő, szép asszony?

- Legalább jól megfizetik? Jaj, bocsásson meg a kíváncsiskodásomért, kiszaladt a számon, de komolyan érdekelne, mennyi a fizetése egy titkárnőnek. Ha nem akar, ne válaszoljon.

A nő mókás kis grimaszt vágott és szomorkásan mondta:

- A fizetésem...? Végeredményben nem titok. Megközelítően hússzezret viszek haza tisztán, ehhez jön a családi pótlék. Ha túlóráznom kell, és ez sokszor megesik, valamivel többet.

- Feltételezem, nem ennyiből kell megélniük. Hiszen az lehetetlenség.

- Pedig ez az igazság. Van egy gimnazista lányom... A férjem három éve halt meg, ő is ebben a kórházban dolgozott, azért kaptam, mintegy kárpótlásként, ezt az állást. Orvos volt... Infarktus... Sokszor azzal vádolom magam, hogy engedtem túlhajszolni...

- Ne mondja ezt. Őszintén sajnálom, hogy sebeket szakítottam fel akaratlanul... És maga? Netalán szintén orvos?

- Ó, nem!... Magyar-ének szakos tanárnői diplomám van, de megszüntették az iskolát, ahol tanítottam. Nagyon nagy szerencse, hogy sikerült elhelyezkednem. Természetesen szívesebben tanítanék, imádom a gyerekeket, de pedagógusként ma álláshoz jutni, amikor mindenhol összevonások, elbocsátások folynak, reménytelen kísérlet és nem is keresnék ennyit. Kész csoda, hogy dolgozhatom, hiszen, kár is volna tagadnom, nem vagyok képzett titkárnő. A számítógépen még mindig nehezen ismerem ki magam. De miért is mondom el mindezt önnek? - jött zavarba Viola, s hogy zavarát leplezze, rakosgatni kezdett minden látható cél nélkül az íróasztalon. - Bocsásson meg, hogy untattam, higgye el, nem szokásom a magánéletemmel traktálni az ügyfeleket. Szégyellem magam...

- Bizonyára jólesik beszélnie a gondjairól. Ismerem ezt az állapotot. Az ember megkönnyebbül, ha valakivel megoszthatja a gondolatait. Én is egyedül élek, jóllehet, sokan vesznek körül, ami csak nehezíti a helyzetet, mert bár jó érzés látni mások boldogságát, a saját magányosságunk annál inkább kiütöközik. Magának nem ez a véleménye?

- Igen, így van... Néha szívesen kiruccannék az otthoni egyhangúságból, de manapság egy színház, opera, sőt még egy valamirevaló könyv is már-már szinte elérhetetlen. Örülök, ha a lányom iskoláztatását megoldom. Magánórákat adok, ezzel is jön kevéske kiegészítés. Ejnye... nézze már, úgy beszélek önnel ezekről a családi ügyekről, mintha ezer éve ismernénk egymást. Mit gondolhat rólam, hogy ilyen modortalan vagyok.

- Isten ments, ellenkezőleg, megtisztelő a bizalma. Ha nem veszi túlzott merészségnek a szavaimat, szívesen folytatnám a beszélgetést kevésbé hivatalos körülmények között, azt hiszem volna mondanivalónk egymás számára. Kérem, ajándékozza nekem egyik szabad estéjét. Elmennénk vacsorázni oda, ahová kedve tartja, így mód nyílna közelebbről... szóval érti... Feltéve persze, hogy nincs ellenére egy magamfajta öregemberrel vacsorázni.

- Öreg! - kacagott fel dallamosan Viola. - Akkor mit szólnak én? Ma vagyok 45 éves!

- Ó! Gratulálok! Simán letagadhatna tíz évet. Tudja mit, Viola, ünnepeljük meg a születésnapját, s egyben a megismerkedésünket is. Találkozzunk ma este... mondjuk az Opera előtt, én szerzek jegyeket, utána megvacsorázunk. Nos? Ne habozzon! Becsületszavamat adom, hogy semmi hátsó szándék... Egy tiszteletlen szó el nem hangzik, erre meg is esküszöm. Jó fiú leszek. Ígérem. Egyezzen bele! Legyen ott fél hétkor! Rendben?

- Nem tudom, szabad-e, van-e értelme... Amióta megöszvegyültem, soha senki meghívását nem fogadtam el, de ön olyan meggyőzően tudja kérni - Viola képtelen volt titkolni, hogy nagy a kísértés. - Jó lenne... Miért hazudnék önmagamnak?... Régen nem mozdultam ki. Mit fog szólni a lányom, hogy randevúra megyek?

- Ha igazán szereti magát, örülni fog, hogy az édesanyja icipicit kirúg a hámból. Akarja, hogy inkább magáért menjek? Vagy tudja mit, még jobb ötletem van: vigyük el a kislányát is! Így senkinek nem lehet egy rossz szava sem.

- Ó, Istenem, az csodálatos lenne! - szaladt ki az asszony száján. - Katikám imádja a zenét, rajong az operáért.

- Akkor megegyeztünk. Kérem, adja meg a címét és este hatkor ott leszek magukért.

- Messze lakunk, kint Erzsébeten. Nem baj? Várjon, felírom... tessék, tegye el. Bocsánat, jön az főigazgató úr.

Nyílt a főnöki ajtó és egy guvadt szemű, egyszálbélű, hórihorgas alak dugta ki a fejét rajta:

- Elment az illető?

- Nem, itt vagyok - állt fel Barna. - Engedelmeivel, megvártam, amíg szakít rám időt.

- Sajnálom, jöjjön máskor - mondta dühbe gurulva Berényi főorvos, és fenyegetően pillantott a titkárnőre -, most nem érek rá.

- Én sem és nem biztos, hogy ön még itt lesz legközelebb. Most fogunk beszélni.

- Mit jelentsen ez a hang? - csattant fel a hosszúra nyúlt főorvos és szemei még jobban kikerekedtek. - Kicsoda ön, hogy így mer beszélni velem?

- Azt hiszem, jobb, ha ezt négy szemközt tárgyaljuk meg, mivel egyelőre csak kettőnkre tartozik. - mondta Barna vészjósló nyugalommal. - Hajlandó végre beengedni a szentélyébe? Hölgyem, köszönöm, hogy kellemessé tette számomra a várakozás idejét - közben észrevétlenül felemelte az asztalról kis cetlit, amin Viola címe volt.

Violának a füle hegye is lángolt.

- Főigazgató úr, elnézést kérek, az úr ragaszkodott ahhoz, hogy személyesen...

A nyakigláb főigazgató-főorvos ridegen végigmérte az ismeretlen, szerény külsejű férfit.

- Tessék, mondja el itt, mit óhajt? Ha panaszja van, a rendelőben keressen fel, ne az irodámban zaklasson.

- Szó sincs semmiféle panaszról, hála Istennek, egészséges vagyok, mint a makk. Más ügy miatt vagyok itt. Mond önnek valamit az a név, hogy Tóbiás Géza? - Berényi főorvos-főigazgató megdermedt, halszemei karikára nyíltak. - Nos, ha igen, úgy vélem, nincs akadálya, hogy mégis kegyeskedjék rám szánni néhány percet - mondta Barna higgadtan és a fehérre sápadt főigazgatót félretolva, határozott léptekkel besétált az ajtón.

- Bodnárné, hazamehet, ma már nem lesz szükségem magára - szólt vissza Berényi remegő hangon, aztán ő is beszédelt a vendég nyomában az irodába.

Viola leesett állal nézett utánuk. Ki lehet ez a Barna János, hogy a rettegett főigazgató egyik pillanatról a másikra úgy begyulladt, mint egy gyerek, akit csínyen kapnak? Kivel találkozik ő ma este? Mit fog szólni Kati, ha bejelenti, hogy vendégük lesz? Végül is mit szólna? - húzta fel a vállát. Független, felnőtt ember, egy opera, vacsora hármasan - mi rossz van ebben? Úgy fognak kinézni, mint egy család...

Szívét bizsergető érzés járta át. Férje halála óta most érezte először, hogy jókedve kerekedik. Valósággal beleborzongott a gondolatba: jóságos ég, tényleg randevúzni fog?

Gyorsan összepakolta a holmiját és öt perc múlva már a villamosmegállóban dudorászott.

Az főigazgatói irodában közel sem volt ilyen kedélyes a hangulat.

- Tessék, hallgatom, mi az a sürgős, ami nem ér rá holnap reggelig - mondta kimérten doktor Berényi és helytel sem kínálta Barnát, aki azonban nem zavartatta magát és leült.

- Mint már odakint jeleztem, hiába jöttem volna, magát már nem találom itt.

- Hogy érti ezt? - hökkent meg az orvos.

- Mert ön azonnali hatállyal el van bocsátva, kedves *volt* főigazgató úr. Az új kórháztulajdonossal beszél, ha nem tudná. Parancsoljon, a papírok, vizsgálja meg, minden a legtökéletesebben szabályos. Ma reggel tíz órától itt minden, műszerektől a legapróbb szögig, az ön íróasztaláig, s a fotelig, amelyben ülök, az enyém. S én nem tűrök meg olyan embert a környezetemben, aki úgy viselkedik, ahogyan ön merészelt velem viselkedni. S ha velem megtette, bizonyára megteszi másokkal is. Holnap idejön egy emberem és nem szeretném, ha mindenki szeme láttára ki kellene vezetnem. Világosan beszéltem?

- Ez nem ilyen egyszerű... - dadogta a főigazgató falfehéren és erőtlenül lehuppant a székre. - A leltár... A végkielégítem... Ezt az eljárást kikérem magamnak.

- Megkapja! Nem érdekel, mekkora összegekről van szó, nekem csak az a fontos, hogy ne ronthassa tovább itt a levegőt. Ilyen emberre még a macskámat sem bízom. Végeztem! Elmehet. Mire vár még? Ami a hivatalos átadást-átvételt illeti, majd értesíttetni fogom.

- Fellebbezni fogok!

- Azt megteheti. Legalább kiderül az igazság, miféle kiskirály zsarnokoskodott ebben a jobb sorsra érdemes intézményben. Három hónap múlva azonban szívesen vendégül látom egy órára, hogy meglássa, hogy néz ki egy *igazi* kórház. És most tűnjön el, intézze a fellebbezését.

*

Péli Ferenc nem egyedül jött, elkísérte egy hallgató, cingár, húsz év körüli, sápatag fiatalember is. Nagy, fekete szemei zaklatottan vibráltak a szoba négy sarka felé. Nyugtalanító jelenség volt, Jucó kellenetlenül tette eléje a kávéscsészét és alig szólt hozzá. Berci sem örült, utálta, ha váratlan helyzet elé állítják. Lacika két szobával arrébb aludt, hüvelykujját szorosan beszipva, takarója lecsúszott a derekáról. Szerencsére meleg este volt, nem kellett attól tartani, hogy megfázik.

Barna János néhány perccel később érkezett, mint a vendégek. Mindenkiel lekezelt, ki-kimemorogta a nevét. A sápadt fiú a kézfogáskor egy szuszra ledarálta: *Temesi Márton, harmadéves villamosmérnök-hallgató és feltaláló.*

Barna úgy tett, mintha meg se hallotta volna a magabiztos bemutatkozást. Otthonosan, feszélyezettség nélkül kérdezte:

- Elnézést kérek, hogy megzavartam a társalgást. Szabad nekem is, túlkorosnak tudnom, miről folyik az ifjúság között a beszélgetés?

- Ó, semmi különös, miért zavarna. Feri elhozta a barátját, most ismerkedünk - mondta Berci, szemével jelezve, hogy nem örül a vendégnek.

- Nagyszerű. Ha megengedik, maradnék rövid ideig. Mindig felüdít, ha fiatalok vesznek körül. Berci mesélt magáról, Péli úr, azt mondta, nagyon kellemesen elbeszélgettek a parkolóban, miközben ránk, kizsákmányolóikra várakoztak. Állítólag szeretne megismerkedni velem. Nos, itt vagyok, parancsoljon. Van valami határozott óhajta, vagy egyszerűen csak kíváncsi egy megcsontosodott, vén nyugdíjasra?

- Önre igazán nem lehet azt mondani, hogy vén, Herr Barna - udvariaskodott Péli. Kissé zavarban volt, mert valóban öregemberre számított, s lám, egy szerény küllemű, de jókarban lévő férfi fogadja. Mindennek kinéz az istenadta, csak milliomosnak nem.

Barna nem hagyott időt a töprengésre:

- Hagyja ezt a „Herr”-t, Péli úr, ki nem állhatom. Van erre magyar szó. Különben is, honnan veszi, hogy német vagyok? Netán annak látszom?

- Igenis... akarom mondani, nem, dehogy... ö... Barna úr. Öszintén szólva nem tudtam, milyen nemzetiségű, csak azt, hogy külföldi. Felkai úr említette...

- Kellett volna tudnia? Egyébként magyar vagyok, Amerikából költöztem haza. Nem titok.

- Nos, annál rosszabb nekem, sajnálom - jött zavarba Péli, szemrehányón tekintgetve Berci felé. - Elszóltam magam a kollégám előtt, hogy a cég, ahol dolgozom, éppen egy amerikai úriemberrel szándékozik tárgyalni bizonyos üzleti ügyekről. Tapintatlanság volt tőlem, hogy nem éppen hízelgően nyilatkoztam az amerikaiakról. Ha sejtettem volna, hogy ön is... Berci, figyelmeztethetnél volna...

- Ugyan, sose szabadkozzék - nevetett megbocsátón Barna és egy pillantással leállította Bercit, aki közbe akart szólni. - Nekem is megvan a véleményem rólunk, lévén, hogy jobban ismerem magunkat, mint ön. Hogy hívják a főnökét?

- Zsigai Béla.

- Zsigai... Zsigai... Hallottam emlegetni ezt a nevet! Nem egy ukrán-magyar vegyes vállalat vezére? Jól megtermett férfiú...

- Igen, ő az. Tetszik ismerni? - lepődött meg a fiatalember. Berciből önkéntelenül kibuggyant a nevetés, de Barna János szeme szigorúan végigsöpört rajta, mire azonnal elkomolyodott. Péli mindebből semmit nem vett észre, folytatta a beszédet: - De nem ez az egyetlen cég, ahol érdekelt. Úgyszólván alig akad olyan valamirevaló vállalat, amihez köze ne volna. Óriási a befolyása. Meg kellene ismerkedniük. Ha önök összefognának... Bocsánatot kérek - szakította félbe önmagát -, nem akarok tanácsot adni önnek, én ehhez túlságosan kis pont vagyok. Ne tessék haragudni...

- Ellenkezőleg, hálára kötelez, kedves barátom. Illő volna megjutalmaznom a nagyszerű ötletért. Van valami kívánsága, amivel örömet szerezhetnék?

Péli megdöbbsent. Ilyen egyszerű lenne? Amikor elmondta Zsigainak, hová készül, azt az utasítást kapta, hogy próbálja ügyesen becserkészni Berci főnökét, vajon valóban olyan gazdag-e, ahogy a sofőr állítja. Látván a csodálatos villát, nem lehettek kétségei. Arról viszont álmodni sem mert, hogy egyenesen felajánlják számára a zöld utat. Mindegy, ha ilyen balek a pasas, ki kell használni. Zsigai nagy jutalmat ígért, ha sikerül körülszimatolnia.

- Ha volna valami munka számomra, egy kis mellékes nem jönne rosszul. Tetszik tudni, építkezem és a bank... pedig a főnököm is résztulajdonos... lenyúzza az embert, ha nem fizeti pontosan a részleteket. És most komoly időzavarba kerültem.

- Mennyi pénzre van szüksége?

A szobában olyan csönd lett, hogy egymás lélegzetét is hallották. Jucó felháborodva nézett Bercire, aki vállat volt, mintha azt mondaná: mi közünk hozzá, az ő dolga. Biztos tudja a főnök, mit csinál.

Pélinek torkába szorult a levegő. Erre a kérdésre aztán végképp nem volt felkészülve. Úristen, lehetséges, hogy a pasas tényleg segít rajta? Ha ez igaz, Zsigai elmehet a jó francba... De nem, ilyen jótékony marha nincs a világon.

- Ezt nem kérdezheti komolyan, Barna úr - mondta és érezte, hogy elcsuklik a hangja az izgalomtól. Zsebkendőjét vett elő és megtörölte a homlokát. Berci izgatottan figyelte Barnát: vajon mit forgat már megint a fejében? Hiszen nagyon jól tudja, miért van itt Péli.

- Sose tudnám visszaadni, vagy ledolgozni... - dadogta Péli, de Barna megállította.

- Szóval mennyi? Ne legyen szégyellős. Hogy volna előnyösebb, forintban, vagy dollárban?

- Hát... Dollárban? Mondjuk né... hár... kétezer.

- Rendben van. Megkapja. Ha itt végeztünk, jöjjön fel hozzám, a dolgozószobámba. Ezt tehát elintéztük. És ön, fiatalember? Csak feltalál, vagy valami mással is foglalkozik? - fordult a leszegett fejjel, zordonan ülő egyetemistához.

- Tanulok - mondta konokul maga elé meredve Temesi. - És hiába gúnyolódik, igenis feltalálok.

- Ó! - nézett nagyot mindenki, Pélit kivéve. Még Jucó is hajlandó volt egy pillantást vetni rá. Berci rágyújtott és megkínálta Péli Ferit is.

- Szó sincs róla, hogy gúnyolódnék, higgye el, nem szokásom - engesztelte Barna a vézna fiút.

- Őszintén érdekel, milyen találmányon dolgozik éppen, feltéve, hogy hajlandó megosztani velünk a titkait.

- Sok mindenem! - mondta a fiú drámaian, mintha mellét verve kiáltaná: ide lőjenek! - Tele vagyok ötletekkel. Jelenleg olyan számítógépes programon dolgozom, hogy Billy Gates, a Microsoft atyja elsárgul az irigységtől, ha meglátja.

- Feltéve, hogy valóban meglátja. Mert ismerje el, ezen sok múlik.

- Hát igen - hajtotta le fejét Temesi és most először látszott annak, aki volt: félig kamasz, félig felnőtt diáknak. Barna előre hajolva, feszült érdeklődéssel figyelte. - Belátom, kevés reményem van arra, hogy a szoftveremet megismerje a világ. De én nem csüggedek - emelte fel dacosan sápadt, pattanásos arcát. - Egyszer majd eljön az én időm.

- Vegye úgy, hogy már el is jött, itt van - veregette meg a karját Barna. - Holnapután este hatkor jelentkeznek nálam. Beszélünk a dologról. Én ugyan nem sokat konyítok a számítógépekhez, de ismerek olyanokat, akikkel remekül megértik majd egymást. Nekik bebizonyíthatja, hogy a szoftvere valóban világszenzáció. S ha igen, visszatérünk rá. Van még valami? - nézett körbe az áhítatosan hallgató társaságon.

A szobára egy pillanatig megilletődött csönd telepedett. Mindenki a szomszédjára figyelt és próbálta kitalálni, vajon mi járhat a többiek fejében, miben sántikál Barna, s mire megy ki a váratlan nagylelkűség. Mert hogy valami oka van, abban valamennyien bizonyosak voltak.

Jucó arra gondolt: ez a furcsa ember, mintha egyenesen keresné az alkalmat, hogy megkönnyítsék a pénztárcáját. Élvezi az adakozást? De ki tesz jót övele? Mi váltja ki belőle ezt a mániákus jótékonykodást? Büntudat, vagy jószívűség? Vezeklés? Szeszély? Vagy egyszerűen csak játszadozik az emberi sorsokkal?

Berci főleg Temesi miatt volt meglepődve. Péli esete egyértelmű, őt a főnök meg akarja vásárolni, hogy neki dolgozzék, ne a leendő ellenfélnek, ez tiszta sor. De mit eszik ezen a pökhendi, tejfeles szájú, beképzelt kölykőn? Hol a biztosíték, hogy valóban olyan zsenitójás, amilyennek mutatja magát? Jó, nem zárható ki, hogy használható koponya a srác, de miként tudná

megítélni ezt Barna néhány rövid mondat alapján? Emberismeret? Tapasztalat? Mindenesetre, nem akármilyen események zajlanak a lakásában.

Péli rettenetes lelki válsággal kínlódott. Ő olyan megbízatással jött ide, hogy kikémlelje, el-árulja ezt az embert, erre az az első szóra felajánlja a segítségét, s még csak feltételeket sem szab, legalábbis egyelőre. Zsigai belerángatja a disznóságaiba, s még annyit se mond soha, hogy köszönöm. Mérget vehet rá, hogy a most beígért jutalomból sem fog látni egy fityinget se. Nem, nem fog ártani ennek a jószívű bolondnak. Valami majd csak történik, most az a fontos, hogy az adósságát rendezni tudja.

Temesi Márton gondolatai szélesebben száguldoztak. Lehet, hogy eléje sétált a nagybetűs Élet? Karon ragadta a szerencse? Péli Feri azzal csábította magával, hogy lesz egy kellemes estéjük, jó kaja, finom italok, s az ő egyetlen dolga szóval tartani a háziakat, hogy nyugodtan beszélgethessen a külföldivel. De arról szó sem volt, hogy az fog beszélgetni velük és bejelenti: tessék, itt a soha vissza nem térő alkalom, segít összejönni olyanokkal, akik... á, jobb nem végiggondolni! Túl szép ahhoz hogy igaz legyen! Hát még ha tudná ez a lökött amerikai, hogy az ő programja valóban jobb, újszerűbb, forradalmibb, mint a világ összes szoftvere együttvéve. Ha egyszer sikerül méltó helyen bemutatnia, semmi sem állíthatja meg a világhír megszerzésében. És az amerikai sem jár rosszul, hiszen a mérhetetlen vagyon, amit a programmal keresnek, őt is gazdagítja.

Barna János is ugyanerre gondolt. A fiúban van fantázia, ezt csálhatatlan ösztönével akkor megérezte, amikor megszólalt. Hogy kicsit túlteng benne az önmagába vetett hit? Istenem, elvégre fiatal. Idehívja Londonból Tim Whatsont, aki az ottani computer-leányvállalatát vezeti, ő majd megvizsgálja, mit lehet kezdeni a fiú elképzeléseivel. Ki tudja? Nincs mit veszítenie, csak nyerhet, ha segít a fiúnak az elindulásban. Hátha valóban egy kibontakoztatásra váró zseni, mint Gates volt annak idején, s akit ellenfelének tekint?

Hát igen: ha már ellenfelet választ az ember, válassza a legkülönbet, ne adja alább. Amerikában a helye a gyerekeknek, hadd tanuljon.

Péli csalódást okozott. Egy egész picit meg is sértődött, hogy ilyen kisszerű emberként küldenek rá. Ennyire semmibe veszik? Toncsikának van igaza: itt mindenki baleknak nézi őt. Nem baj, talán jobb is így. Pélit megveszi két-három ezer dollárért és Zsigaiékát megleckézteti, mert hazaárulók módjára herdálják a nemzet vagyonát, ugyanakkor keres rajtuk néhány száz milliót.

Ilyen célért nem is sok ennyi pénz. A tízszeresét is megérné.

Jucóra pillantott: látta az asszony szemében a csodálkozást és a rosszallást, amiért ilyen felelőtlenül szórja a pénzét. Helyes teremtés, megérdemli, hogy boldog legyen. Vele nincs gond, neki egyetlen, ami számít: a családja. Ruth jutott az eszébe és ettől meghatódott.

Berci majd felökleli szemével, mert attól fél, megint bolondot csinálnak belőle. Ne aggódj, cimbora, nem én vagyok a bolond, hanem akik annak tartanak! Azok, akik lebecsülnek, és azt hiszik, rajtuk áll-bukik a világ sorsa. Akkor mit szólna, ha tudná, milyen tervei vannak egy bizonyos titkárnővel kapcsolatban?...

- Na, jöjjön, Ferenc, essünk túl a maga aprócska problémáján - intett Pélinek. - Közben szeretnék néhány szót váltani magával, talán hasznára tudunk lenni egymásnak. Jó éjszakát mindenkinek! Fiam - mondta Temesinek -, ne felejtse el, holnapután este hatkor várom és számítson rá, hogy olyan bemutatót kell tartania, amivel még nem adja ki a programja összes titkát, de ahhoz legyen elegendő, hogy valamit én is megsejtssek belőle, ne csak az embereim. Számítógépről gondoskodom - Most Jucóhoz fordult: - Holnap idejön egy igen szép, mutatós

ifjú hölgy, valamilyen Lillácska, vagy hogy hívják, házvezetőnő szeretne lenni nálunk. Ne vágjon olyan sértődött képet, rosszul áll magának, várja ki, amíg befejezem. Szóval, ha megérkezik, mondja meg neki, hogy üdvözlöm, de már nem aktuális az állás, aztán dobja ki. Ne vitatkozzon vele, hanem rövid úton zavarja el az én felelősségemre. Meg van elégedve? Látja, látja, mindig várja ki a csattanót. Ezt a tanácsomat sok ember megfogadhatná Magyarországon, most nem itt állnánk. Az a baj, hogy itt mindenki szeret a csattanó előtt nevetni. Pedig én még emlékszem egy régi közmondásra, amit gyerekkoromban tanultam: az nevet, aki utoljára nevet! Eszerint éltem, ennek szellemében intéztem az ügyeimet és sose bántam meg. Remélem, most sem lesz másként. Még egyszer: mindenkinek nyugodalmas jó éjszakát!

*

Barna taxival érkezett az erzsébeti tízemeletes ház elé, kezében szerény virágcsokorral és egy doboz bonbonnal. A sofőrtől azt kérte, várjon, ő maga lifttel ment fel a hetedik emeletre.

Fiatallány nyitott ajtót, kedvesen, természetes nyíltsággal mosolyogva a vendégre. Barna elámult, mennyire hasonlít az anyjára.

- Üdvözlöm - mondta a lány és kezet nyújtott. - Bodnár Katalin vagyok, de szólítson egyszerűen Katinak. Az édesanyám már várja.

- És maga? - kérdezte nevetve Barna. - Remélem, nem kíván a pokolba, amiért elrabolom az estéjüket? Barna János vagyok, nyugdíjas.

- Ezt úgy mondta - tréfálkozott a lány, miközben mutatta az utat az előszobában -, mintha hivatalba lépett volna be. Parancsoljon.

Viola jött eléjük a nagyszobából, roppant csinos volt, arcán alig volt festék, ajkai így is pirosultak az izgalomtól. Sima, tojáshéjszínű kiskosztümöt viselt, ami nagyszerűen kiemelte sudár alakját. Barna eltátotta a száját a meglepetéstől.

- Attól félek, rossz helyen járok. Én azt a halk szavú, fehér blúzozó kislányt keresem, akivel ma ismerkedtem meg egy kórház irodájában.

- Azt ígérte, jó fiú lesz és tessék, máris udvarol - nevetett Viola. - De köszönöm a bókot, ez kedves volt. Érezze itthon magát. Nézzen körül, ilyen egyszerűen élünk, de egy kávéra még telik, mielőtt elindulunk. Ittallal, sajnos, nem szolgálhatok. Tudom, hogy illene, de...

- Jobb is, én sosem iszom mást, mint ásványvizet. Megrögzött, mániákus antialkoholista vagyok. Utoljára az esküvőmön ittam egy korty pezsgőt, de annak már sok-sok éve.

Viola nagyon meghökkent.

- Azt nem mondta, hogy nős... Ez esetben...

- Özvegy vagyok - nyugtatta meg gyorsan az asszonyt Barna - és a magányosság is igaz. Két fiam van, mindketten önálló életet élnek. Később mesélek magamról, ha érdekli. Most azt javaslom, igyunk meg a kávé és induljunk, lent vár a taxi.

- Jézusmária! - sópánkodott a két nő és gyorsan felkapták a kis kezításkájukat. Izgatottságukban még a kávéról is megfeledkeztek, Barna nem bánta.

A Bánk bánt adták és Viola csodálkozva látta, hogy a „Hazám, hazám...” nagyárányánál Barnának csurognak a könnyei. Kati is észrevette, összenézett az anyjával, aztán ujjait lassan a férfi kezére csúsztatta, megsimogatta és halkán a fülébe súgta.

- Mindig szeretni fogom ezekért a könnyekért.

- Köszönöm, kislányom - mondta Barna János megrendülten és baljával megszorította a lány csuklóját, jobb kezébe az asszonyét fogta és így ültek, hárman, kéz a kézben, mint egy összetartozó család. Aztán Barna magához ölelte a két nő vállát és azt mondta, halkán súgva:

- Most érzem először igazán, hogy itthon vagyok. Bánk bán helyettem is imádkozik.

Vacsorázni csöndes kis étterembe mentek. A hölgyek felszabadultan nevetgéltek, Barna remek humora magával ragadta őket. Viola közben aggodalmaskodva nézegette az étlapot.

- Ez nekünk túl drága hely, János. Nem engedhetem, hogy egyedül állja a számlát. Kati vacsoráját én fizetem. Ne is ellenkezzék.

- De igenis, ellenkezem! - emelte fel hangját Barna harciasan. - Milyen jogon foszt meg egy nyugdíjas asztalost attól az élvezettől, hogy úrnak érezze magát? Tiltakozom a szabadságom megnyirbálása ellen! Egyébként ne nyugtalankodjék, nem a mostani vacsorán fog múlni a havi villanyszámlám kifizetése. Ma este én rendelkezem, akinek ellenvéleménye van, azt hazaküldjük. Kati, kinek az oldalán áll?

- Ha hajlandó tegezni, akkor a magáén - simult hozzá a lány.

Barna meglepve nézett rá.

- Minek köszönhetem ezt a kitüntetést? Mit követtem el?

- Olyan szép volt, ahogy megkönnyezte a kedvenc áriámat. Apukám is mindig sírt, amikor ezt hallgatta, rá emlékeztetett. Talán ezért... is.

A felnőttek tekintete összekapcsolódott. Viola állta a férfi kutató pillantását, aztán fokozatosan előntötte arcát az a lányos pirulás, amit Barna annyira szeretett benne. Zavarában lehajtott a fejét, és ismét az étlapot kezdte bújni. A férfi meghatódott, s valamiképpen Ruth arca villant fel lelki szemei előtt: a régi feleség mosolygott és lágyan bólintott, mintha beleegyezését adná a frissen sarjadozó érzésekhez. Barna akkorát sóhajtott, hogy az asztalon álló gyertya lángja megbillent.

- Most nagyon messze járt, ugye? - kérdezte Viola.

- Igen. Nagyon messze. Térben és időben a világ másik felén. De már visszajöttem. S ha a jó Isten is úgy akarja, és maga is, Viola, és te is, Kati, akkor nem csak visszajöttem, hanem meg is érkeztem. Tudom, nem értik, s én nem akarok titokzatoskodni, de még nem jött el az ideje, hogy megmagyarázzam. Már nem kell sokáig várniuk rá, hogy mindent elmondjak.

- A főigazgatóval sikerült elintéznie a dolgát? Fel nem foghatom, hogy csinálta, de úgy viselkedett magával szemben, mint egy húsvéti nyuszika. Még sosem láttam így megriadni. Jaj, előre félek a holnapi naptól. Hogy mit fogok én hallgatni maga miatt!... Nem baj, megéri.

- Fölöslegesen aggódik, nem kell tartania semmitől. Soha többé nem kell tartaniuk semmitől, én vigyázok mindkettőjükre, ha elfogadják tőlem. Berényi különben sem főigazgató már...

- Tessék?! - Violának leesett az álla. - Hogy érti ezt?

- Ahogy mondtam. Szó szerint. Ezt a jó hírt hoztam neki, és ezt szánom most vacsoraajándéknak. Maga is említette, hogy a kórházban lesznek bizonyos átszervezések. Remélem, Viola, maga sem lesz sokáig titkárnő, hanem...

- Mit akar ezzel mondani? - rémült meg az asszony. - A mindennapi kenyerünkről, a megélhetésünkről van szó. Ezzel ne tréfáljon.

- Nem úgy értettem... Csak töprengök és játszadózom egy gondolattal. Ne féltse a megélhetésüket, azt nem veszélyeztetni semmi. Hát akkor... jó étvágyat!

*

- Álljunk meg - szólt előre Bercinek Barna. - Mi folyik itt?

- Azt hiszem, tüntetés - mondta Berci. - Megpróbálom kikerülni őket valamelyik mellékutcán. Elnézést kérek, nem tudtam róla, hogy ilyesmi készül.

- Ne, ne... álljunk meg, szeretném megnézni, miért tüntetnek.

Kiderült, gyerekek, szülők és a tanári kar együttesen tartanak felvonulást, iskolájuk bezárása ellen tiltakozva. Sokuk kezében magasra tartott tábla, olyan szövegekkel, mint **„A JÖVŐNEK TANULUNK!”**, **„MA MÉG CSAK AZ ISKOLÁKAT ZÁRJÁK BE - HOLNAP MIT?”**, **„A KORMÁNY IS JÁRT ISKOLÁBA!”**, **„MŰVELŐDÉSÜGYBŐL ELÉGTELEN!”** - és hasonlók.

Nagy nehezen sikerült helyet találniuk, Berci befurakodott két kocs közé s leparkoltak. Barna kiszállt és elvegyült a tüntetők között. Lehetek vagy három-négyszázán, teljes szélességben elfoglalták az Andrássy utat, két oldalt rendőrök sétáltak unatkozva. A járókelők megálltak, volt aki biztató, egyetértő szavakat kiabált, de voltak, akik dühösen káromkodtak, amiért feltartják a forgalmat.

- Minek ez a cécó, úgyse érnek el vele semmit - legyintett kishitűen egy idős úr, aztán önmaga cáfolatára fogta magát és beállt a felvonulók közé. Egyre többen követték a példáját, s mire elértek az Operáig, már vagy öt-hatszáz főre duzzadt a tömeg.

Barna megszólított egy táblát vivő asszonyt.

- Ne haragudjon... Elmondaná, miről van szó? Azt látom, hogy az iskolájukért tüntetnek, de nem értem, miért akarják bezárni.

- Hiszen éppen ez az, hogy mi se értjük - mondta a felhevült arcú asszony. - Ha az úri negyedben, valahol a második, vagy a tizenkettedik kerületben élnénk, nem mernének velünk így packázni. Persze, Angyalföld az más, ott mindent meg lehet csinálni. A hülye melós nem számít, örüljön, hogy él, kidolgozza a belét és befizetheti az adóját.

- Nem egészen világos... bocsásson meg...

- Hát nem látja, mi van? Hol él maga? - szólt közbe egy szemüveges, nagy szakállú, nemzeti színű karszalagot viselő férfi. - Azt mondják, kevés a pénz az iskola fenntartására, nosza, szüntessük meg, a költségeink meg zötyöghetnek naponta kilométereket a villamossal, csak legyen miből kifizetni a bérletet. Uram, ez egy több mint száz éve kiválóan működő iskola, idejártak a nagyszüleim, anyám, apám, és én is. S most vége. Bezárják, eladják, lesz belőle szálloda, kupleráj, vagy a jó ég tudja, micsoda.

Barna hitte is, meg nem is a szakállas beszédét, olyan képtelenségnek tűnt a számára, amit hallott. Ő is Angyalföldön nőtt fel és járt iskolába, s most szíven ütötték a kegyetlen szavak: csak nem ugyanarról van szó? Mert ha igen, azonnal intézkednie kell.

- Hol van ez az iskola? Meg tudná mondani a pontos címet? - kérdezte a férfit.

- Hogy a francba ne? - válaszolta az, ingerülten. - Jóformán benne éltem le az életem. Tudja, hol a Váci út? Hát persze... Akkor a Gyökössi utcát is ismernie kell, a Váci útról nyílik, lemegy egészen a...

- Igen!... - motyogta megdöbbenve Barna. - Így már tudom! Én is odajártam annak idején. Istenem! Ennek a disznóságnak nem szabad megtörténnie. Nem engedhetem...

A szakállas furcsálkodva nézett rá és többen odafigyeltek.

- Hogy érti azt, hogy nem engedheti? Talán maga zárhatja be? S ha szintén odajárt, miért kellett elmagyaráznom, hol van? Össze-vissza beszél.

- Lehet... elnézést kérek. Külföldön éltem... De minden szögletére emlékszem, higgye el.

A tömeg a Bazilika előtt haladt el, az autók örült dudálásba kezdtek, nem lehetett tudni, szimpátiából-e, vagy mérgükben. Két oldalt itt is járókelők ácsorogtak, az egyre szaporodó tüntetőket bámulva.

- Még egy kérdést, ha megenged... - fogta meg Barna a férfi karját. - Nem tudja, itt van a tüntetők között az iskola igazgatója is?

- Természetesen. Gondolja, hogy ő gyávább, mint a szülők vagy a gyerekek? Ott megy elől, ha felágaskodik, láthatja, egy egész fejjel kimagaslik. Valamikor kosárlabdázott. Világoskék ingben van, könnyű felismerni. Mit akar tőle? Mellesleg én vagyok a helyettese és ne higgye, hogy megijedünk egy provokátortól.

- Jöjjön velem - mondta Barna és megfogta a férfi karját. - Menjünk gyorsan, kerítsük elő az igazgatót, beszélni akarok mindkettőjükkel.

- Mit akar? - értetlenkedett a másik.

- Ne húzza az időt, kár minden percért. Megmarad az iskola, erre szavamat adom, csak siessünk. Próbáljunk kijutni a tömegből.

A szakállas tanár önkéntelenül engedelmeskedett. Utat fűrtak maguknak oldalra és a tömeg mellett előre szaladtak. Az igazgató valóban eltéveszthetetlen volt: már messziről látszott őszbeforduló, fekete feje, pedig aránylag fiatalember volt, alig lehetett több 45 évesnél. Markáns, kemény arca azonnal szimpátiát ébresztett Barnában. Valakire nagyon emlékeztette, csak nem tudta, kire, de most ez érdekelte a legkevésbé.

Az igazgatóhelyettes integetésére felhúzott szemöldökkel kérdezte: *Mi van?* Végre megértette, hogy valami nagyon fontos lehet, mert a kezében tartott táblát átadta egy mellette lépegető férfinak és kihúzódott a szélre.

- Az úr beszélni akar velünk. Azonnal! - mutatott Barnára epésen a szemüveges. - Azt mondta, szavát adja, hogy megmenti az iskolát. Fogalmam sincs, hogyan képzelem, de valahogy olyan meggyőzően hangzott, hogy gondoltam, nem árt, ha te is beszélsz vele.

- Kicsoda ön? - kérdezte mereven az igazgató.

- Nyugalom - mosolygott biztatóan Barna -, jóbarát. Nem a minisztériumtól vagyok és nem is a rendőrségtől. Jöjjenek velem most azonnal, nem fogják megbánni. A kollégáik, a szülők és a gyerekek tüntetnek maguk helyett is. Attól ne tartsanak, hogy az emberek árulással gyanúsítják önöket, délutánra be fogják látni, hogy érdemes volt velem tartaniuk. Gyerünk, a kocsim ott áll az Oktogon közelében.

A két pedagógus zavartan összenézett, aztán az igazgató megkérdezte.

- Igaz, amit a kollégámnak mondott? Milyen alapon mer ilyen súlyos kijelentést tenni?

- Megvan rá az okom és a módom. Bízbanak bennem. Mit veszíthetnek? Ha úgy látják, blöffölök, fél óra múlva, miután engem laposra vertek, újra itt lehetnek a tüntetők között. Nincs joguk ahhoz, hogy könnyelműen elengedjenek a fülük mellett egy lehetőséget, feltéve, hogy valóban meg akarják tartani az iskolájukat. Kijelentem, ha nem működnek együtt velem, akaratuk ellenére cselekszem, de akkor tényleg repülni fognak. Nos? Indulhatunk végre?

A jelszavakat, követeléseket kiabáló tömeg időközben elhaladt mellettük. Az igazgató elgondolkozva nézett utánuk.

- Rendben van, hiszek magának - mondta fojtottan. - Menjünk. De az Isten legyen irgalmas a lelkéhez, ember, ha bolondot csinál belőlünk.

- Helyes! - nevetett fel vidáman Barna. - A jó Istent se hagyjuk.

*

Logody irodájának kivágódott az ajtaja és Zsigai rontott be. Ruhája, haja zilált volt, homlokán gyöngyözött a veríték. A nagy darab, testes emberből messzire búzlótt az izzadtság, látszott, hogy rettenetesen fel van dülva. Mögötte Toncsika megszeppent arca tűnt fel egy pillanatra, kezével jelezve, hogy nem tehetett semmit, aztán az ajtó becsukódott.

- Ki a jó franc ez a Barna? - kérdezte Zsigai gorombán, köszönés helyett. - Hogy kerül a képbe? Hogy létezik az, hogy engem megkerülve, kutyába sem véve, leülsz vele tárgyalni és átpasszolod neki az üzletet?

Logody dühösen állt fel, készen arra, hogy akár birokra is keljen a betolakodóval.

- Először is, állítsd le magad - mondta hűvösen -, hogy merészség így betörni hozzám? Micsoda bugris viselkedés ez? Le akarsz járatni a minisztériumom előtt?

- A te minisztériumod! Röhögnöm kell! Úgy látszik, elfelejtetted, kik ültettek a bársonyszékbe, mik voltak a kikötéseink? Akik odaemelték, ki is billenthetnek onnan egy pillanat alatt. Arról beszélj, kicsoda ez az amerikai és én miért utólag tudtam meg, hogy az új vállalatot átjátszattátok neki fillérekért, bagóért?

- Ül le és nyugodj meg, haraggal semmit sem lehet elintézni. Próbáld lecsillapodni és mondd el, mi történt. Mert ha hiszed, ha nem, én az égvilágon semmiről sem tudok. Annyi igaz, hogy Tóbiás kérésére egyszer fogadtam, vagy fél óráig volt nálam, de nem éppen barátságban váltunk el. Különbözik sem hiszem, hogy sok vizet zavarna. Gazdag, iszonyúan gazdag, szereti megjátszani a mindenható, zseniális üzletembert, velem is pattogott, de ráhagytam. - Felvillant előtte Barna János kemény arca, halk, de annál többet mondó ultimátuma, olyan élesen, hogy végigfutott hátán a hideg. Már-már belekezdett, hogy elpanaszolja Zsigainak, de aztán jobbnak látta hallgatni. Minek kösse az orrára az igazságot? Inkább úgy folytatta: - Befolyásolható, tipikus amerikai, afféle jótékonykodó balek, akit könnyű az orránál fogva vezetni. Ami gyanússá teszi, legföljebb az, hogy sokat tud rólam, bár el nem tudom képzelni, honnan szerzi be az információit. De kiderítem, afelől biztos lehetsz.

- Na látod, erről van szó - terült el lihegve Zsigai a fotelban. - Rólam is mindent tud. Tóbiásról is. Mindenkiről tud mindent! Hogyan? Miért? Mi célból?

- Hát igen, erről van szó... - ült vissza állát vakargatva a pénzügyminiszter. - Szerinted...? Nos, halljam, mi van a vállalatoddal? Mondj el mindent őszintén, lassan, ne kímélj. Elvégre én is meglehetősen érdekelt vagyok abban, hogy neked sikered legyen.

- Eszem ágában sincs kímélni, ne is reméld. Tehát a következő történt: mint tudod, javaslatotokra - rólad és Tóbiásról beszélek -, fel akartam tunkolni az alaptőkét és ezért, megbeszélésünk értelmében, meghirdettük a részvény-kibocsátást, egymilliárdos határértékkel. Mint tudod, sikerünk volt, egy héten belül lejegyezték a részvények négyötödét, a többi elment a kisértvényesek között. Ekkor még nem gyanítottam semmit, még örültem is, hiszen éppen ez volt a cél. Minden jel arra mutatott, hogy szilárdan kézben tartjuk a dolgokat, a részvények a megfelelő kezekbe kerültek. S ekkor valakik, ismeretlenek, váratlanul, minden előzetes bejelentés nélkül elkezdtek teríteni a papírjainkat, mélyen áron alul, nem túl sokat, de ahhoz éppen eleget, hogy kitörjön a pánik, s délután már mínusz 50 pont alatt kínálják, korlátlan mértékben, azt a látszatot keltve, hogy hé, emberek, jó lesz szabadulni tőle, méghozzá

gyorsan, mindegy mennyiért. Az egész tőzsde megőrült, mindenki eladni akart, majdnem hogy ajándékba, ráadásként osztogatták, egy kárpótlási jegyért két *Zsigait* adtak. Senki sem értett semmit, senki nem tudott semmit. Kik ezek a rejtélyes brókerek? Miféle új cég, ki a tulajdonos, mikor jegyezték be őket? Honnan bukkantak elő? Egyetlen emberüket sem ismerik a szakmában, sosem látták őket, de nagyon értik a dolgukat. S mielőtt kiadhattam volna az utasításaimat, jött ez az íz... ez a Barna, a te hülye amerikaid és rajtuk keresztül fillérekért begyűjtötte a több mint 75 százalékot, s ezzel megszerezte a kizárólagos tulajdonjogot. Van fogalmad, mennyit vesztettem? Súlyos százmilliókat, öregem! Vége! Kész! S miért? Mert rád hallgattam és az embereidre, meg a hülye sógorodra. Koldusbotra jutottam, hacsak nem segítesz, nem lépsz közbe, nem leplezed le ezt a tolvaj barátodat, ezt az átkozott amerikait és megsemmisíted az üzletet.

Logodynak hosszúra nyúlt a képe, szemei összeszűkültek, arckifejezése megfagyott.

- Azt akarod mondani, hogy tönkrementél?

- Igen! Igen! Ne tegyél úgy, mintha nem értenél.

- Az előbb még arról szónokoltál, hogy akkor rúgathatsz ki a székemből, amikor akarsz.

- Így is van! - tajtékozott Zsigai. - Megfelelkezel arról, hogy nem csak én buktam, hanem az egész bagázs, aki benne van a buliban? Tóbiás a haját tépi, mert ő finanszírozta a részvénytársaságot és most várhatja, hogy a bankfelügyelet...

- Ott még nem tartunk, ne fessük az ördögöt a falra - emelte fel kezét a miniszter. - Lassan a testtel. Különbösen is, én személy szerint nem voltam részese ennek a témának. Barna szabályosan járt el, nincs az a bíróság, amelyik visszacsinálhatná az üzletet. Azok se bolondok.

- Te az ő pártján állsz, még őt véded, azt a gazembert? Miféle rokon vagy te? Letagadom, hogy a nagybátyád vagyok!

- Azt jól teszed. Egyéb se hiányzik, hogy kiderüljön, miféle kapcsolat áll fenn köztünk. Éppen elég baj, hogy Barna már tud egy nagybácsiról, Aladáról. Most még egy? Na ne...

- Jó, jó... - csillapodott le hirtelen Zsigai, mert belátta, valóban jobb nem hözöngeni. - Akkor most mi legyen?

- Egyelőre ne csinálj semmit, menj haza, idd le magad, a többi bíz rád. Majd meglátom, mit tehetek. De az ég szerelmére, ne ugrálj, ne jártasd a szád, bújj el az emberek elől, hogy még véletlenül se ronthasd el jobban a dolgokat. Világosan beszéltem?

- Világosan... - nyögte, percek alatt éveket öregedve, megtörtén Zsigai és felemelkedett a fotelból, valóságos víztócsát hagyva maga után. - Hát... szervusz, Pali. Majd hívjal...

*

- Valahonnan ismerősnek tűnik - mondta Barna az igazgatónak, amikor leültek az irodában. - Kizárható, hogy személyesen találkoztunk. Engem Barna Jánosnak hívnak. És Önt?

- Bocsásson meg a neveltlenségemért, Zánkai Csaba vagyok. Valamikor én is itt kezdtem az első elemi, ne csodálkozzék, ha ennyire szívügyem az iskola sorsa. A helyettesem - mutatott a szemüvegesre -, Kendei Tibor.

- Zánkai... Zánkai... - töprengett erősen Barna. - Emlékszem egy Zánkaira, jó barátom volt. Kiváló földrajzos. Vékony, magas, karcsú férfi, az egyik szemére...

- ...nem látott - fejezte be az igazgató döbbenten. - Az édesapám. Ismerte? Eltűnt a háborúban. Soha nem derült ki, hol esett el és hogyan. Ön talán tud róla valamit?

- Igen, tudok, nem is keveset. A háború kitörésekor fiatal, kezdő tanár volt, a szeme miatt katonának alkalmatlannak nyilvánították. Mi, kölykök, rajongtunk érte. Kinevezték körzeti légóparancsnoknak, nekünk, leventéknek is ő volt a felettesünk. Sohasem találkoztam hozzá hasonlítható bátor férfival. Kevésen múlt, hogy agyonlőjék, amikor tiltakozni mert, hogy minket, éretlen suhancokat besorozzanak frontszolgálatra. Szegény feje addig-addig rohangált a megmentésünk érdekében, amíg velünk együtt őt is bevagonírozták. A fronton, sőt a hadifogságban is tanárunk maradt, óvott, vigyázott ránk, amennyire tudott, sokan neki köszönhetjük az életünket. Együtt kerültünk amerikai fogságba. Istenem, és most a fia... a sokat emlegetett kicsi fia... Van fogalma, mennyit beszélt magáról, az édesanyjáról? - Barnának kis híján könnybe lábadtak a szemei a felindulástól, és Zánkai is elővette a zsebkendőjét. - Ő él még?

- Él. Soha nem ment többé férjhez. Boldog lenne, ha meglátogatná és beszélne az apámról, akit én csak fényképről ismerhettem. Egy éves voltam, amikor elvitték - mondta Zánkai és úgy kellett erőlködni, hogy el ne sírja magát. Kendei tapintatosan hallgatott, de látszott rajta, legalább annyira meg vanilletődve, mint a másik kettő. Zánkai rekedten kérdezte: - Hogyan halt meg az édesapám?

- Vérhas vitte el, de inkább úgy mondanám, a lelkiismeret-furdalás, amiért a reá bízott leventéket nem tudta megkímélni a háború borzalmaitól, a haláltól, sebesüléstől, később a fogolytáborból. Megismétlem: sokan köszönhetjük neki az életünket, mert még a fogságban is harcolt értünk. Az én szememben az ön édesapja hősi halott. Most legalább valamicskét visszafizethetek. Büszke lehet az édesapjára, igazgató úr. Kevés olyan becsületes magyar embert ismertem mint őt, akit ifjúkori példaképemnek tekintek. Isten áldja meg haló poraiban.

- Köszönöm - suttogta mélyen megrendülve Zánkai. - Később még nagyon sokat szeretnék beszélgetni erről, de most kérem, s ezt ne vegye kegyeletlenségnek, mondja el, miként képzei az iskolánk megmentését? Feltételezem, hogy az összeköttetéseit akarja felhasználni. Kötelességem előre figyelmeztetni, mi már minden lehetséges fórumot végigjártunk, voltunk a minisztériumban, az önkormányzatról nem is beszélve. Mondanom se kell, eredmény nélkül.

Barna mosolyogva nézett a két férfira.

- Ki kell ábrándítanom önöket, uraim, az égvilágon semmi összeköttetéssel nem rendelkezem, sem a művelődési miniszternél, sem máshol, nem is keresek ilyesmit. Ha akarnám, lehetne, de nincs rá szükség. Másként képzelem a dolgot elintézni. Mit szólnának például ahhoz, ha az iskola a mindenkori szülői munkaközösség tulajdonába kerülne?

- A tulajdonába? - nézett Zánkai értetlenül. - Viccel, uram? Vagy ugrat bennünket?

Kendei csalódottan legyintett és a szakállába morogta:

- Helyben vagyunk! Egy újabb ötletgazda, csak sajnos, légből kapott ötletekkel nem megyünk semmire. Már kezdtem reménykedni, hogy valami épkezláb gondolattal jön elő.

- Szó sincs viccről, vagy ugratásról - Barna felállt a székéről, hogy nyomatékokat adjon a szavainak. - Komolyan beszélek. Megvesszük, épülettől, mindenestől, felszereléssel együtt és csinálunk belőle egy mintaiskolát, de olyat ám, amilyenhez hasonló nincs Közép-Európában. Később akár bővíthetjük is...

- Gratulálok! - állt fel savanyú ábrázattal Zánkai is. - Nagyszerű gondolat! Gyere, Tibor, megyünk vissza a Kossuth térre a tüntetőkhöz. Az úr nyugodtan álmodozzon tovább. Vagy azt hiszi, a tizenharmadik kerületben csupa gazdag szülők élnek, akik csak úgy előkapnak a szalmazsákból pár száz milliócskát? Maga valóban nem viccel, hanem gúnyolódik, ami még rosszabb. Ha nem az apám egykori katonatársa volna, most megmutatnám...

Az igazgató hangja elcsuklott a visszafojtott haragtól, de Barna nem engedte el őket. Válluknál fogva visszanyomta mindkettőjüket a széjükre, aztán ő is leült.

- Nyugalom, uraim, csak semmi forrófejűség, hallgassanak végig. Természetesen, meg sem fordult a fejemben, hogy a munkanélküli családok nem létező jövedelméből vegyük meg az iskolánkat, ennyire ne nézzenek bolondnak. Én, *egyedül én* akarom megvenni, de a szülők által megválasztott munkaközösséget, vagy, ha úgy jobban tetszik, a kuratóriumot jelöljük meg kizárólagos joggal bíró tulajdonosként. Azt hiszem, *alapítványi iskolának* nevezik ezt a formát Magyarországon. Önök nem tudnak rólam semmit, ezért nehéz elhinniük: nekem ez nem számottevő összeg, hogy úgy mondjam, mellényzsebből ki tudom fizetni az egészet. Nem, nem dicsekszem, nem szokásom nagyozni, csak meg akarom értetni magukkal, hogy nem a levegőbe beszélek. A becsületszavamat adom, hogy egy héten belül az iskola magántulajdonban lesz. Ha nem, feljelengetnek szélhámosságért. Tessék, itt a névjegyem.

Zánkai és Kendei megkövülten meredtek a legnagyobb lelkiyugalommal beszélő Barnára. Lassan összenéztek és a fejüket rázták, aztán ismét Barnát bámulták, mintha csodát látnának. Amikor Zánkai megszólalt, hangja megbicsaklott az izgalomtól.

- Uram... ha ez igaz... a jó Isten is meg fogja áldani... De ilyesmi csak a regényekben fordul elő, a valóságban... Nem merem elhinni... Gondolom, vannak feltételei, kikötései... akármilyen... Esetleg a vezetésben kíván változásokat... Ha ezen múlik, én boldogan átadom a helyemet, annak, akit ön kijelöl...

- Ezt felejtse el, barátom egyszer s mindenkorra, nem vagyok olyan ostoba, hogy a szakmai kérdésekbe beleüsem az orromat. Egyetlen kívánságom van... - mondta habozva Barna -, szeretném, ha az iskola a feleségem... illetve... Nem! Hagyjuk ezt. Erre majd máskor visszatérünk. De ha mégis szabad valamit kérnem, véletlenül megismerkedtem egy jórávaló, komoly asszonnyal, egy orvos özvegyével, aki jelenleg a férje volt kórházában titkárnő, de eredetileg pedagógus. A neve, mint megtudtam, Bodnárné Szabó Viola, magyar-ének szakos tanárnő. Örülnék, ha ő is itt taníthatna... bár lehet, hogy erre nem is lesz szükség, mert... mert... no jó, hagyjuk, majd visszatérünk rá... - Barna miért, miért nem, a feje búbjáig kipirult és zavartan elhallgatott. Amazoknak feltűnt a hirtelen félbeszakított mondat és nem tudták mire vélni.

Zánkai nem is válaszolt mást, csak bizonygatta:

- Azon túl, hogy joga van bármit kérni, sőt elrendelni, szükségünk is van pedagógusokra. Nem itt van a probléma, hanem a tanárok elmaradt...

- ... fizetése. Sejttem, hogy ezt akarja mondani - fojtotta a szót az igazgatóba Barna, aki örült, hogy más irányba terelheti a beszélgetést. - Nos, úgy gondolom, ha öt évre elegendő összeget letétbe helyezek a bankban, valutában, a kamatokból a tantestület bére biztosítva lesz hosszú időn át. Némiképp tandíjat is szedhetnek a módosabb családoktól, ezt önök döntenek el, egyébként az oktatásnak ingyenesnek kell lennie. Erre természetesen külön alapot hozunk létre. Az egész, ahogy számolom, nemigen kerül többé 10 millió dollárnál. Nagyon megütköz-nének, ha azt mondanám: *nem is sok a gyermekkorom iskolájának megmentésére?* Pedig így van. S ezt most nagyon őszintén gondolom.

- Kicsoda ön, uram? - kérdezte immár másodszer hideglelősen Zánkai.

- Mondtam, jóbarát - mosolygott maga elé Barna. - Egyelőre elégedjenek meg ennyivel. Az én szerepem ezzel voltaképpen véget ért. Holnap reggel idejön egy kiváló jogász, aki teljeshatalommal bír ügyeim intézésében és korlátlanul rendelkezik a pénzzel kapcsolatban. Előzőleg, még ma meglátogatok néhány embert, akiknek szava lehet a kérdésben. És most,

kedves Zánkai úr, kérem, adja át legszívélyesebb üdvözlőm az édesanyjának. Hamarosan tiszteletem teszem nála, ha megengedi. - Felállt, erre a másik kettő is felpattant. - Ó igen, míg el nem felejttem, hagyok itt egy csekket, hogy addig is, amíg a dolgok el nem rendeződnek, tudjanak miből gazdálkodni. Parancsoljanak. Uraim, a viszontlátásra!

Megfordult és olyan hirtelen távozott, hogy a két pedagógusnak arra sem maradt ideje, hogy a vendéget kikísérje. Zánkai kezébe vette a csekket és tárgyaló pupillákkal nézte.

- Ez nem igaz... nem lehet igaz! Nézd...! Te is azt látod, amit én... vagy a szemem káprázik? - nyögte és átnyújtotta Kendeinek.

A csekkre háromszázmillió forint volt írva.

Az iskola megmenekült.

*

- Nem érdekel! - duzzogott Logody Pál pénzügyminiszter. - Elegem van ebből az emberből. Semmi kedvem találkozni vele. Mit akar, nem mondta?

- Nem. - közölte Szegfű politikai államtitkár és vállát vonogatva, lábát keresztbe vetve helyet foglalt. Most érkezett vissza a Szalay utcából, ahol valami egyeztetésen vett részt a művelődési tárcánál működő kollégájával. - Csak annyit tudok, hogy a miniszter úr aláírta a szerződést. Az aláírásnál jelen volt a kerületi önkormányzat képviselője a polgármester, továbbá az iskolaigazgató és a szülői munkaközösség elnöke, valamint Barna jogásza, szóval minden a legszabályosabban folyt le. Azt is mondhatnánk, a kecske is jóllakott, a káposzta is megmaradt. A pénz úgyszólván az égből pottyant, már senki sem számított rá. Az iskola bezárása eldöntött kérdés volt, ám a biztosra remélt külföldi vevő visszalépett, kezdehették volna előről a pályázat körüli hercehurcát. Barna ajánlata mentőkötel volt, hiszen éppen a kétszeresét fizeti annak az összegnek, ami az eredeti kiírásban szerepelt, s amiről álmodni sem mertek, ugyanakkor a lakosság is elégedett lehet. Esküszöm, az az amerikai pofa nem normális.

- Mindig is mondtam, hogy balek, fogalma sincs a pénz hazai értékéről. Most, hogy nincsenek mellette a tanácsadói, össze-vissza kapkod, szórja a dollármilliókat. Hát csak tegye, ha nincs jobb dolga. Szóval megvette azt az öreg iskolát? Jó, rendben van, de mit kezd vele? Átalakítja szállodának vagy kaszinónak? Erről nem esett szó?

- De igen, sikerült másolatot szerezni a szerződésről - vett elő egy iratot a táskájából Szegfű. - Ez a legérdekesebb. Barnának az a mániája, hogy saját költségén egy minta-tanintézetet hoz létre általános, gimnáziumi, plusz szakközépiskolai szinten, teljesen ingyenesen, hazai és külföldről meghívott tanári gárdával. Úgy tervezi, hogy a jelenlegi tanulói és oktatói létszámot a duplájára fejleszti, épített hozzá kollégiumot, hogy a vidéki diákok...

- Várj, várj, ne rohanj! A művelődésiek minden további nélkül elfogadták ezt a koncepciót?

- Hajjaj, sőt kapva kaptak rajta, ugyanis ez még nem minden. Barna ennél sokkal messzebbre ment. Kijelentette, amennyiben szabad kezét elképzelései végrehajtásához, hajlandó további harminc millió dollárral hozzájárulni az egyetemek költségvetéséhez. Óriási pénz! A mai szűkös időkben ki az a bolond, aki ekkora összegről lemondana? Gyanítom, hozzád is valami hasonló emeletes marhaság tervével fog beállítani.

Logody föl-le sétált, karjait hátrafonta, aztán megállt a Dunára néző széles ablak előtt. Bámulta a forgalmat, közben agyában cikáztak a gondolatok:

- Mit akarhat tőle az amerikai? Megint letámadja? Előhozakodik a családi összefonódásokkal, hogy sakkbán tarthassa? Ha legalább valamelyik párt mellé állna, a helyzet rögtön egyértelművé válna, de így teljesen kiszámíthatatlan. Jótékonykodik, s közben nem vár viszonzást - itt valami sántít! Ha feltételezzük, hogy politikai pozícióra utazik, azt egyszerűbben is elérhetné és a tizedébe se kerülne, de nem, a legcsekélyebb jelét sem adja, hogy ilyen szándékai lennének. Lehetséges volna, hogy minden hátsó érdek nélkül egyszerűen csak jót akar, itthon akarja elverni a milliárdjait? Ez sem zárható ki. Bolondok mindig voltak, lesznek, miért éppen ő lenne a kivétel? Zsigait és Tóbiást, az egész élősdifamíliát vigye a fene, kit érdekel, nem fogja értük feláldozni a karrierjét, Barna csináljon velük, amit akar, ő a kisujját sem mozditja értük. Csak őt hagyja ki a játékból.

Önmagán csodálkozva be kellett látnia, hogy akaratlanul is tiszteletteljes elismeréssel és nem haraggal gondol arra a különös emberre, aki úgy megleckéztette őt, mint egy gyereket.

Igen, Barna mellé fog állni, aztán majd meglátjuk, merre halad a szekér. Az amerikai az ég küldte, a lehető legjobbkor és vétek volna engedni, hogy szabadon futkosson, be kell fogni a hámba, de nagyon sürgősen, mielőtt még az utolsó centjét is szétszórja. Döntött:

- Meggondoltam magam. Intézd el, hogy mihamarabb felkeressen engem ez a te Barnád - mondta Szegfűnek. - Mégis beszélni fogok vele.

- Ez nem lesz nehéz - válaszolta megkönnyebbülten az államtitkár -, mivel, mint mondtam, ő maga jelezte, hogy ha ott végez, szeretne bejelentkezni nálad.

S mintha igazolni akarná Szegfű szavait, Toncsika mókusarca bukkant fel az ajtóban.

- Elnézést kérek, Barna János úr van itt, azt mondja, nagyon hálás lenne, ha miniszter úr volna szíves néhány percre fogadni őt.

A két férfi összenézett. Logody mosolyra húzta a száját és megjegyezte:

- No lám! Farkast kiáltottunk, megjelent! Nem kellett sokáig várni rá. Nagyszerű! Hát csak hadd jöjjön. Köszönöm, most elmehetsz, később majd tájékoztatlak a beszélgetés eredményéről. Kérem Barna urat.

Az államtitkár az oldalsó ajtón távozott, Logody a vendég elé sietett, s maga elé engedve, tüntető lelkesedéssel üdvözölte:

- Micsoda kellemes meglepetés, kedves barátom! Remélem, jó hírrel érkezett.

- Meglepetés? Hát nem mondta az államtitkár úr, hogy idekészülődöm? Hiába, ezek a fiatalok!... Nem lehet megbízni bennük. Egyébként köszönöm, hálásan köszönöm, hogy drága idejéből áldoz rám keveset, tisztelt miniszter úr, végtelenül lekötelezve érzem magam - mondta ugyanolyan modorban Barna, bár az arcán nem látszott, hogy valóban meg lenne hatva Logody udvarlásától. - Csak öt percét venném igénybe.

- Parancsoljon - kínálta hellyel Logody. - Kíváncsian várom, mit tehetek én, az egyszerű hivatalnok a nagy pénzemberért. Kávét, italt?...

- Nem, köszönöm, semmit. - Barna kényelmesen leült és egyenesen a tárgyra tért. - Rosszul áll a szénája, miniszter úr.

- Tes... öö... tessék? - Logody elsápadt és gyorsan lerogyott a székébe. Megdöbbsentette a laza könnyedség, ahogy vendége mosolyogva, szemrebbenés nélkül arcába vágta a súlyos szavakat.

- Hogy érti ezt?

- Mint már múltkor mondtam, nem volt szerencsés ötlet a rokonsággal betöltenie bizonyos állásokat. Könnyen félreérthetik. Egy valamirevaló, normális demokráciában ezért a fejét vennék. Mert látja, most, hogy inog a lábuk alatt a talaj, ön ellen fordulva arra biztatnak, segítsék megbuktatni önt. Bizonyára attól félnek, ha nem lépnek időben, ön fogja kibillenteni őket a húsosfazék mellől. Mit szól mindehhez? A saját családja! Ejnye, ejnye! Micsoda világot élünk!

- Kérem, én... nem is tudom... - hebegte kéklő fejjel Logody. - Honnan veszi ezeket az örültségeket? Még hogy a rokonaim!... Nem tudom róluk elképzelni. Ez... ez aljas rágalom, ez egyenesen felháborító!

- Szerintem is az, bizony, bizony, de sajna, igaz. - sopánkodott Barna, mint egy pletykás falusi kofa. - Ha kívánja, be is bizonyítom. Jól megmondtam nekik a magamét, hogy csúnya, amire készülnek.

- Miért, mire készülnek?

- Mármint hogy a rokonok?

- Igen. Akarom mondani, alapjában véve nincs szó semmiféle rokon összefonódásról, csak az ellenségeim terjesztik rólam, hogy közös ügyeink lennének. Ne üljön fel kósza pletykáknak.

- Akkor jó, pontosan ezt mondtam én is, amikor tárgyaltam velük - bólogatott buzgón Barna. - Elvégre, kérdem én, tisztelettel, miféle sógor az, aki képes volna kisemmizni a felesége testvére férjét egy bankprivatizáció hasznából, vagy nevezhetjük-e szerető nagybácsinak azt, aki elhibázott tőzsdemanipulációs veszteségét az unokaöcs nyakába akarja varrni, holott az mindig segítette őt a háttérből, még a lebukás kockázatát is vállalva, s most ez a hála? Igaza van, miniszter úr, én is megtagadnám az ilyeneket, ha ezt tennék velem. Szörnyű csalódást érezhet - mondta sápirozva, majd jóízűen felnevetett. - Különben ez a hangfelvétel mindenről meggyőzheti - tette hozzá és átnyújtott egy apró magnetofon-kazettát.

Logodyt a nevetés térítette magához.

A hangszalagot átvette és zsebre vágta. Megértette, hogy az amerikai játszadozik vele. De talán még nem késő, még megállíthatja, elvégre az ő kezében van a hatalom. Hát mit képzelt ez a pénzes senki, kivel beszél? Most azonnal el kell intézni, örökre elvenni a kedvét a pimaszkodástól, hogy soha többé a szeme elé se merjen kerülni. A fickó kezd túlságosan messzire menni. Vagy okosabb hallgatni rá és azt tenni, amit kíván?

Mélyeket lélegzett és gyorsan ivott egy korty vizet. Amikor megszólalt, hangja aránylag nyugodt volt és kimért.

- Öntsünk tiszta vizet a pohárba, Barna úr. Mit akar tőlem? Miért szimatol utánam? Beszéljen őszintén, nyíltan. Intelligens emberek vagyunk, lehetetlen, hogy ne tudjunk szót érteni. Netán a székemre pályázik? Vagy egyéb, még távolibb, még magasabb céljai vannak?

- Nekem? Hahaha! - Barna zsebkendővel törölgette kacagástól könnyes szemeit. - Barátoskám, ha én akarnám, az Egyesült Államok elnöke lehettem volna, vagy vehetnék egy királyságot, s most felségnek kellene szólítania. Önnek még mindig nincs fogalma arról, kivel beszél. Nem, szó sincs ilyesmiről, semmi kedvem alább adni, mint amit eddig elértem. Maga nagyon megfelel erre a posztra, mások még rosszabbak volnának. Éppen ezért szeretném megvédeni saját rokonaitól és azoktól, akik rossz szellemként körülveszik, különben hagyom, hadd bukjon velük együtt, de én látok önben fantáziát. Semmi kifogásom ön ellen, hogy is merném kritizálni a tevékenységét, egyszerű állampolgárként. Üzletember vagyok, természetes hát, hogy üzletet ajánlok.

- *Üzletet?* Nekem!?! - Logody nagyon megdöbben. Nem erre számított.
- Igen. Hajlandó vagyok nemzeti hőst csinálni magából, minden idők legjobb pénzügyminiszterévé teszem, egyetlen kikötéssel.
- S mi lenne az? - kérdezte kételkedve a miniszter.
- Nem találja ki?
- Sejtelmem sincs, hová akar kilyukadni - felelte Logody türelmetlenül.
- Rendben van, elmagyarázom - hajolt előre elkomolyodva Barna és hangjában többé nyoma sem volt iróniának. - Fél éve élek itthon, ami nem nagy idő, de ahhoz elegendő volt, hogy belássam: az ország gazdasága rossz kezekben van, az önében és az önhöz hasonló dilettánsokéban. Kerestem, kutattam, ki lenne alkalmasabb és arra a szomorú megállapításra jutottam, hiába segítenék mást az ön helyébe, a helyzet mit sem változna, mert az egész gazdasági és politikai élet megfertőződött, az emberekből kiirtották a tisztességet, a becsületet, s ott tartunk, mint a régi betyáridőkben, hogy az állam becsapása, kijátszása dicsőség, bocsánatos bűn. Vissza kell tehát menni, le az alapokig. A szívem szakad meg, ha arra gondolok, hová süllyedt az én tehetséges, munkaszerető nemzetem. A véletlen és a sors szeszélye, no meg saját szerény tehetségem olyan vagyonhoz juttatott, amit ön felfogni sem képes, s amit - ez szilárd elhatározásom -, hazám megsegítésére kívánok fordítani, még akkor is, ha önök ebben akadályozni próbálnak. Ha kell, átvállalom az egész államadósságot, de hála Istennek, erre nincs szükség, legalábbis egyelőre. A nép terhén azonban sürgősen könnyíteni kell, s ennek egyetlen módját látom: ha munkát és kenyeret adunk az embereknek. Nos, hajlandó vagyok négy-öt világcéget Magyarországra áttelepíteni, ez legkevesebb tizenötmilliárd dollárnyi működő tőkét jelent, ami gyakorlatilag a munkanélküliségnek, ha nem is azonnali, teljes megszűnését jelenti, mindenesetre nagymértékben csökkentheti, de ez csupán a kezdet. Ha egyszer beindul a felemelkedés, a többi már szinte jön magától. És most következik az a bizonyos feltétel...
- Hallgatom... - mondta rekedten a miniszter.
- Járuljon hozzá, hogy én dolgoztathassam ki az új adórendszert s ezzel együtt a jövő évi költségvetést a saját szakembereimmel. Szavamat adom, hogy soha senki nem fogja megtudni, hogy nem az ön munkája. Az ön feladata a kormány elé terjeszteni és keresztülvinni, hogy mindkét tervezetet elfogadják illetékes helyeken, például a parlamentben, bár meggyőződésem, ha gondosan áttanulmányozzák, könnyű dolga lesz.
- Miért nem áll elő mindezzel a maga nevében?
- Szeretek a háttérben maradni - legyintett halk nevetéssel Barna. - Egyszer már kis híján szentté avattak, s ha nem vigyázok, vallást csináltak volna a nevemből. Elég volt. Számomra az a fontos, hogy boldognak és elégedettnek tudjam azt a népet, amelyből származom. Nos, íme az üzleti ajánlatom. Mit szól hozzá?
- Nem merem elhinni, ez olyan gyönyörű, mint egy álom - suttogta lenyűgözve Logody. - Uram, ha igaz, amit elmondott, a magyar nemzet örökké imáiba foglalja a nevét. Amint megkapom írásban a tervezetét a sarokszámokkal együtt, soron kívül beterjesztem és nincs kétségem afelől, hogy a válasz: igen. A parlament sem mondhat mást. Természetesen az ön neve nem maradhat titokban, azért ennyire nem lehet háttérbe bújni.
- Egy szóval sem mondtam, hogy bujkálni szándékozom. Csak a politikától akarom változtatlanul távol tartani magam.
- Apropos, hallottam, hogy egy iskolát kíván támogatni.

- Jól hallotta, az államtitkár úr igazat beszélt. Még hozzá egyházi iskolát. Nos, miniszter úr, megegyeztünk? Elfogadja az ajánlatomat?

- Mit is mondhatnék...?

- Akkor hadd emlékeztessen, hogy a jövőben ne akarjon az utamba állni, ne próbálja keresztelni a szándékaimat, úgyse sikerülne. Ne tekintse ezt fenyegetésnek, inkább baráti tanácsnak. A rokonait pedig bízza rám, majd én megszelídítem őket, de többé ne engedje egyiket sem közel magához. Rossz hatással lehetnek önre és a pozíciójára. Elnézését kérem, tovább raboltam az idejét, mint illenék... Letelt az öt perc.

- De Barna úr!...

- Rend a lelke mindennek. Isten önnel, miniszter úr, köszönöm, hogy fogadott. S ha szabad az idősebb jogán javasolni: szabaduljon meg a tanácsadótól is. Ártalmasak.

Logodynak megvolt a magához való esze. Kihúzta a derekát és szilárdan mondta:

- Megfogadom a szavait. Hogy is mondta az imént? Rend a lelke mindennek? Még ma intézkedem. S ha ön segít, soha többé nem lesz sógorság-komaság.

- Úgy legyen - nyújtott kezet Barna János.

*

- Festetni is kellene - sóhajtott Viola. - Már szégyellem előtted, olyan koszosak a falak. Nézd meg az ablakkereteket, az ajtókat... De a festés, mázolás egy vagyonba kerül! Miből?

- Ezen ne törd a fejed, kedves - simogatta gyöngéden az asszony kezét Barna. - Bízd rám, majd én elintézem.

- Szó sem lehet róla - tiltakozott az asszony erőtlenül. - Már így is túlzás, mennyit költesz ránk. Az a számítógép Katinak!... Nem értem, miből telik neked ilyen drága...

- Pszt! - tette Viola ajkára az ujját Barna. - Egy szót se többet. Láttad Kati boldogságát, amikor odaült a géphez? Ez nekem minden pénzt megér.

- Na jó, de...

- Semmi de! Fontosabb dologról szeretnék beszélni veled.

- Én is... Óriási hírem van. Remélem, velem örülsz.

- Jó, akkor kezd te! Kíváncsian várom, mi az a jó hír.

Viola mosolyogva nézett a férfire, olyan arccal, mintha ajándékot adna a másiknak, s most igazul, vajon ugyanúgy lelkesedik-e a másik, mint ő, aztán kívágta:

- Lehet, hogy ismét tanítani fogok! Képzeld, állásajánlatot kaptam egy egyházi iskolától. Többet fogok keresni. Tessék, olvasd, itt a levél, amit írtak.

Barna kezébe vette a jól ismert levelet és úgy tett, mintha figyelmesen olvasná, de közben járt az agya: talán éppen most kellene elmondania az igazságot. Sokáig úgysem nem játszadózhat, nem élheti ezt a kettősséget, előbb-utóbb kiderül, ki is ő valójában, s az rosszabb volna. Talán meg is riasztaná Violát, ha megtudja, ő áll mindennek a háttérben.

- Nem is örülsz? - kérdezte Viola csalódottan.

- De igen... persze, nagyon örülök... Csak tudod, ideje tisztáznunk egy-két dolgot a kapcsolatunkban. Lehet, hogy ebben a beszélgetésben Katinak is részt kellene vennie, mégis úgy érzem, előbb kettőnk között kell elrendeznünk az életünket. Ma van a hatodik hónapja, hogy

hazaköltöztem. Számomra ez különleges nap és különleges módon szeretném örökre emlékezetessé tenni, úgy, hogy te is osztozzál benne. Nem vagyok már gyerek, aki esténként randevúztat a barátnőjével és ennyi elég is. Én többre, véglegesre, családra vágyom, hogy ne csak úgy ide-oda sétálgassak az életemben. Elég régóta ismerjük egymást. Most, miután megkaptad ezt az új állást, úgy érzem, már nincs szükség arra, hogy...

Viola megállította. Megfogta a férfi kezét és gyöngéden ölébe vette.

- Nézd, János, én nem vártam tőled semmit és téged sem kötelez semmi. Én sem vagyok már csitri, felnőtt ember módjára, önként, a magam szabad akaratából fogadtam el a kapcsolatunkat olyannak, amilyen és nem bántam meg, maradéktalanul boldog vagyok melletted. Tudtam, mire számíthatok...

- Olyan biztos vagy ebben? - szólt közbe a férfi halkán.

- Igen, biztos vagyok. Szeretlek és jól érzem magam veled, Kati egyenesen imád. Kívánhatunk ennél többet, szebbet? Főlöszleges bonyolítanunk a helyzetet. A fiaid aligha örülnének...

- Velük nincs gond, ők nem avatkoznak az életembe, ahogy én sem az övékébe. Különben is ismernek benneteket, küldtem nekik fényképet, sokat írtam rólatok. Nem ez a baj...

- Miféle baj? Én nem kértem, hogy elvegyél. Így is maradéktalanul boldog vagyok veled.

- Hát persze, nem a te tiszted, hogy megkérjed a kezemet, hanem fordítva, s én szívesen meg is tenném, itt és most, azonnal, ha nem volna egy akadály.

- Mire gondolsz?

- Beszéljünk nyíltan, őszintén. Idén múltam hatvan éves... Öregszem.

- Csacsi! - legyintett barátja orrára nevetve az asszony. - Az éveidre vágysz fel? Kevés ilyen egészséges, masszív férfi szaladgál, mint te - kacagott pajkosan és arcára azonnal kiült a lányos pirulás. - Sokan megirigyelhetnének... - szégyellősen elhallgatott.

- Jó, tehát ezt hagyjuk. Akkor kereken és ünnepélyesen megkérdezem: hajlandó vagy feleségül jönni hozzám?

Viola sokáig nézett maga elé, szemei megteltek könnyel. Aztán lassan felemelte az arcát, tekintetéből megindultság és odaadás sugárzott.

- Igen, János. Sose hittem volna, hogy valaha még férjhez megyek, de főlöszleges áltatni magam. Megszerettelek... és a feleséged akarok lenni - és mindkét kezét odanyújtotta. Barna lehajolt és lelke legmélyéig megrendülten megcsókolta.

A bejárati ajtóban kulcs csikordult, Kati érkezett haza.

- Helló! - kiáltotta vidáman. - Puszi mindenkinek! Mi ez a nagy csönd?

- Jó, hogy itt vagy - köszöntötte Barna mosolyogva. - A lehető legjobbkor érkeztl. Édesanyáddal eljutottunk a beszélgetésünk egy kényes pontjához, s nélküled nem folytathatjuk. Gyere, ülj ide mellém és nagyon figyelj. Rendben?

- Rendben - csodálkozott a lány és kíváncsian leült. - Mi ez a nagy titokzataskodás? Csak nem vesztetek össze? Mert akkor velem gyűlik meg a bajotok! - fenyegette meg őket tréfásan.

- Rosszabb - mondta Barna. - Légy erős: édesanyádnak megkértem a kezét és a válasz....

Kati nagyot sikított örömeiben és ő mondta ki:

- Igen! Anyu, ha nem mész hozzá János bácsihoz, én csavarom el a fejét. Ugye, igen?

- Igen, kislányom, ha te is úgy gondolod, a felesége leszek Barna Jánosnak.
 - Ezt neked kell eldönteni, Anyu. Én csak annyit mondhatok... - magához ölelte a meghatódott párt - legyetek olyan boldogok, amilyen én vagyok most. Papa, megcsókolhatlak? Legszívesebben az öledbe ülnék.
 - Hát gyere, te kis boszorkány - kacagott Barna, magához ölelve a lányt, aztán elkomolyodott.
 - Van más probléma is - mondta csöndesen. - A lakás... Attól tartok, kissé szűk lenne hármunknak. Kati nagylány, szüksége lesz külön szobára.
 - Igen... Talán a kettőnk lakását elcserélhetnénk egy nagyobbra. Három szoba elegendő volna. Még soha nem kérdeztem tőled, hol laksz, milyen körülmények között, de ez látszik a legkézenfekvőbb megoldásnak.
- Barna mosolygott. Most jön a legnehezebbje - gondolta.
- Nekem jobb javaslatom van. Ajándékozzuk oda ezt a lakást egy olyan többgyermekes családnak, akik albérletben kénytelenek élni. Bizonyára ismertek ilyet.
 - Ajándékozzuk...? De drágám... - a két nő nagyon meghökkent. - Ezt nem mondhatod komolyan. Nem ismered a hazai viszonyokat...
 - Pedig jól értettétek. Ti költöznétek hozzám, valamelyik házamba.
 - Hogy-hogy *valamelyik*...? - rázta a fejét Viola. - Nem értelek. Viccelsz? Egy ilyen szent pillanatban képes vagy bolondozni?
 - Nem, szívem, egyáltalán nem viccelek. Ellenkezőleg, sosem voltam ilyen megfontolt. Itt az ideje, hogy megtudjátok, ki a te jövődöbelid és a te új papád, Kati. S ha az igazság megremiszt benneteket, még mindig visszaléphetek, bár remélem, nem így lesz...
- Egy óra elteltével Viola és Kati kisírt szemekkel ült és mereven bámult maga elé. Mindketten mélységesen meg voltak döbbenve. János időközben kávéfőzött, behozta és letette eléjük. Jóformán észre sem vették, automatikusan nyúltak a csészéért, belekortyoltak.
- S te *engem* akarsz feleségül venni? - kérdezte Viola hitetlenkedve. - Válogathatnál a világ legszebb női között, aligha akad olyan, aki nemet mondana.
 - Hiszen válogattam is - nevetett hetykén Barna. - A legjobbat, a legszebbet, a legkedvesebbet. Téged! Titeket!
 - Amerikában kell élnünk?
 - Ahol kedvünk tartja, az egész földkerekség a mienk, bár őszintén szólva, én legszívesebben itt maradnék Magyarországon. Sok munka vár rám. Amit elkezdtem, be akarom fejezni.
 - És Kati? Vele mi lesz?
 - Ebben a kérdésben egyedül ő határozhat. Ha akar, tanulhat Párizsban, Bostonban, Oxfordban, Budapesten, vagy akár magánúton is. Nekem csak az a fontos, hogy tanuljon, mert egykoron neki is be kell lépnie a családi üzletbe. Ő lesz a Brown-birodalom üdvöskéje. Ne félj, kislányom, majd a testvéreid segítenek eligazodni az új életedben.
 - A testvéreim... Istenem! De szépen mondtad, papa!

*

- Szóval itt hagy bennünket? - kérdezte Berci elszontyolodva.

A dolgozószooba erkélyén ültek, Berci előtt egy pohár sör, Barna szokásos ásványvizét szopogatta apró kortyokban. A hatalmas kert fáinak lombján átsütött a hold, kellemes, lágy, meleg szellő borzolta a leveleket. Meghitt, szép este volt, az égen, mint megannyi gyémánt ékszer, ragyogtak a csillagok.

- Csak egy időre, Bercikém, csak egészen rövid időre. Vissza kell mennem Amerikába, hogy elrendezzek néhány dolgot. Az itthoni elképzeléseimet odakint kell bebiztosítanom. A fiaimtól nem akarom elvenni a rájuk bízott vállalataimat, nem volna tisztességes. Jól elboldogulnak, meg vagyok elégedve velük, felnőtt férfiak. Elhatároztam, hogy új cégeket alapítok, amiket majd ebben a szegény országban hasznosítunk. A teljes saját vagyონrészemet úgy szándékozom forгатni, hogy fedezze a magyarországi terveimet. Egyelőre itt még minden csak nyeli a pénzt, de nem bánom, majd beindul, ha sikerül az emberek gondolkodását is megváltoztatni. Az iskola és a kórház átszervezése folyamatban van, a bankra rá se ismerni, Zsigai és a hozzá hasonlóak eltűntek, legalábbis visszahúzódtak, a tőlük felvásárolt cég virágzik, Logodyt mintha kicserélték volna. Ennek különösen örülök. Egyébként nem egyedül utazom, viszem magammal a kis Temesi Mártont. Megvizsgáltattam a csodaszoftverét és kiderült, a fiú valóban zseniális, itthon előbb-utóbb elrontanak. Kap egy laboratóriumot, pénzt, mindent, ami csak kell a munkájához. Kísérletezzék, dolgozzék, közben tanulhat, aztán hozza haza az eredményt. Ez a feltétele annak, hogy támogatom. Az egyetemet kint is befejezheti, anyagi gondjai nem lesznek, nem kell albérletben laknia, mint itthon. S jönnek velem... tudod...

- Sejttem... - vigyorgott Berci.

- Maga csak ne sejtсен semmit - morgott rosszul megjátszott méltatlankodással Barna.

- Mi van, főnök, most miért nem tegez? Megsértődött? Nincs rá oka. Egyszer azt mondta, jogom van beleszólni minden dolgába. Soha nem éltem vissza ezzel az engedéllyel, de most megmondom kerek-perec, igenis örülök, hogy Viola „tanár néninek” sikerült magát a sarokba állítania. Az a néhány év korkülönbség nem a világ és a lánya is rajongva szereti magát. Miért ne fogadná el az élet ajándékát? Nem koslatott utána, de kitérnie sincs oka. Viola rendes asszony, nem kacér, nem rátarti, csinos, kedves, jószívű. Nem mondhatja, hogy a vagyonára hajt, hiszen nem is sejtette, kivel van dolga és mégis elfogadta egyszerű nyugdíjasként, aki visszasírta magát az óhazába. Ennyit tudott magáról, semmi többet. Látok én mindent. Higgyen nekem, mi taxisok jó emberismerők vagyunk.

- De te már nem vagy taxis, hanem egy köztönivaló csirkefogó, aki mindenbe beleüti az orrát. Na jó, természetesen Violát és Katit is viszem magammal. De van két probléma...

- Nosza, hátha tudok segíteni.

- Viola itthon akar esküdni... Semmi céco, semmi ceremónia, de kéne két tanú. Vajon Jucó elvállalná az egyiket?

Berci vidáman felpattant:

- Húha! Nagyobb a veszély, mint hittem. Hát persze, hogy elvállalja. S ki lesz a másik?

- Hát te, te sofőrök szégyene, ki lenne más?

- Atyaúristen! - fogta tenyerébe a fejét Berci. - Ezt se hittem volna, főnök, amikor először beszállt a kocsimba, hogy egyszer én fogom bekötni a fejét. De minden beosztottnak joga van annyi kárörömhöz, hogy elmegy a főnöke esküvőjére tanúskodni. S ha szabad megkérdezni, mit szólnak a fiai, hogy megnősül?

- Olvasd... - nyújtott át egy faxot Barna.

- „, Sok boldogságot, papa! Szeretettel várjuk az új mamát és az új testvérkét, Katit! Gratulálunk az ízlésedhez. Büszkék vagyunk, hogy ilyen fiatal, klassz apánk van! Mindent előkészítünk. A többit személyesen. Üdv: Johnny és Tom”

- Ez igen, rendes srácok. Mi itt a baj? Mert két problémát említett.

- Hát igen. Tudod, Berci fiam, Amerikában jelenleg nincs sofőröm és Jucó főztjét is túlságosan megszoktam. Mit szólnál, ha azt mondanám...

- Ne folytassa! - ugrott nagyot örömeiben Berci. - Ez volt életem álma, kimenni abba a randa nagy Amerikába szétnézni, de úgy, hogy vissza is jöhessek, amikor akarok. Köszönöm, főnök! Mit is mondhatnék még... Rohanok elújságolni az asszonynak a nagy hírt.

- Fölösleges! - hangzott fel mögöttük egy kuncogó hang. Jucó volt, ott állt az ajtóban, kezében egy tálca frissen sütött, még gőzölgő pogácsával. - Én már hónapok óta gyanítottam, hogy ez lesz a vége. Fogadott apánk olyan szerelmes, mint egy kamasz.

- Aztán miből gyanította, ha szabad tudnom? - felelt vissza Barna.

- Mindig tudtam, mikor készülődik Violához, mert olyankor kétszer is megborotválkozott. Normális állapotban férfiember ekkora áldozatra nem képes. Fogadni mernék, tegnap este következett be a nagy pillanat. Ha nem szólok, harmadszorra is megborotválkozik. Ne is tagadja!

- Nyert, valóban tegnap jegyeztem el Violát. A leánykérés azonban már korábban megtörtént - mondta Barna játékos bűnbánattal. - Szóval eljönnek velem Amerikába?

- New Yorkba? Mi az hogy! De el ám!

- Először Alaszkába megyünk, gyermekeim, Owerstone-ba - emelte fel kezét Barna János. - Meg akarom látogatni első feleségem, Ruth sírját. Szeretném, ha az ő szelleme adná ránk az igazi áldást. Ezzel Viola is egyetértett. A fiaim odajönnek, ott találkozunk.

Jucó a könnyes szemű Barnához lépett és mindkét oldalon egy-egy cuppanós pusztit nyomott az arcára.

- Hé, mi volt ez? - csendült fel egy vidám női hang a bejárat felől - Elcsábít egy vőlegényt?

Violáék érkeztek, taxival. A két nő keze tele volt mindenféle kisebb-nagyobb csomaggal, még a sofőr is cipelt egy öltre valót. Kati előrejutott, s már messziről kiáltotta:

- Jucó, megvettem mindent, amit felírtál. Kezddhetjük!

- Miről van szó? - értetlenkedtek a férfiak és gyorsan leszaladtak az erkélyről a ház elé. - Újabban már titkolóztok is?

- Ma este ünnepelünk - jelentette ki Viola. - Rendezünk egy közös díszvacsorát. Így, öten, Lacika lesz a hatodik.

- Milyen alkalomból? - kérdezte Barna és Berci egyszerre.

- Csak úgy. Mondjuk azt, hogy az utazó csapat tiszteletére. Az eljegyzésünk alkalmából. Vagy akartok szebbet hallani?

- Halljuk! Halljuk!

- A budapesti Ruth Higgins iskola közelgő névadó ünnepsége alkalmából.

Barna odalépett menyasszonyához és karjába zárta:

- Köszönöm, kedves, nagyon köszönöm. Én is így gondoltam, de jobb, hogy te mondtad ki. Holnap felhívom Zánkait és elmondom neki.

Viola és Kati összenéztek. Az asszony mélyen elpirult.

- Be kell vallanom valamit... - kezdte szepegeve.

- Tessék, hallgatlak... - csodálkozott Barna.

- Ma délután ott jártunk Katival az iskolában, beszélünk Zánkaival és...

- És elmondtátok neki, hogy szeretném, ha Ruth nevét venné fel az én gyerekkori iskolám? Ugye, ez történt?

- Igen... - hajtotta le büntudatosan a fejét anya és lánya. - Haragszol?

- Nem, drágáim, nem haragszom. Ellenkezőleg, örülök. Reméltem, hogy ez be fog következni. Ezek után nyugodt szívvel tehetjük le Ruth sírjára a menyasszonyi csokrodat. - Szorosan magához ölelte a két nőt. Ki tudja, meddig állnak így, meghatódva, ha Jucó el nem kurjantja magát - Hé, mi lesz azzal az ünnepi vacsorával? Berci, nyomás krumplit pucolni!

- Nincs kivételezés! - mordult Barna harciasan. - Ha Bercinek szabad kuktáskodnia, nekem, a szegény nyugdíjas baleknak miért nem? Ez nem igazság! Berci, irány a krumpli! - és a két férfi díszlépésben, füttyörszve, kidüllesztett mellel indult a konyha irányába, mintha háborúba mennének.

Nem úgy néztek ki, mint egy alkalmazott sofőr és dúsgazdag, milliárdos főnöke.

Barátok voltak. Valamennyien, mind az öten, s hatodiknak ott volt Lacika, a jövő.

Vajon számára mit tartogatnak az évek?

A GONDOLAT

Kerekes Józsefnek fogalma sem volt, mikor kezdődött el nála, hogy belelát mások gondolataiba, de arra pontosan emlékezett, miként vette észre.

Valamiféle ügyét intézte az egyik hivatalban. Morcos, kelletlen, vénkisasszony kinézetű nő tologatta fanyalogva az aktáit és Kerekes kérdéseire foghegyről, lekezelően válaszolgatott. Esetlen bókot eresztett el a nő kese hajával kapcsolatban, hátha jobb kedvre deríti, és ekkor történt, hogy agyában felsejlett egy halvány visszhang:

- *Anyáddal szórakozz, fiacskám, ne az én frizurámmal!*

Kerekes ijedten forgatta a fejét, keresve, ki szólt rá ilyen gorombán. A nő szája pengeként szorult össze, rajtuk kívül senki nem tartózkodhatott az irodában. Hasbeszélő lenne? Nem valószínű, mert *belülről* hallotta a hangot - ebben tökéletesen biztos volt.

- Számíthatok a jóindulatára? - kérdezte a nőt.

- Persze! - hagyta rá az közönyösen, ám Kerekes mást is hallott: a nő gondolatait:

- *Majd adok én neked jóindulatot, te bunkó!*

- Honnan veszi, hogy bunkó vagyok? Nyolc általánost végeztem... - szaladt ki Kerekes száján a sértődött tiltakozás.

- Senki sem nevezte magát bunkónak - vörösödött el a nő, s közben arra gondolt: *ez a hülye mehetne már a francba, telefonálnia kell a lakáscsere-hirdetésre, mielőtt más....*

Kerekes minden szót tisztán felfogott. Elhűlve fedezte fel, hogy a másiktól érkező gondolathullámok elárasztják az agyát és képtelen volt válasz nélkül hagyni.

- Telefonáljon otthonról. Magát azért fizetik, hogy munkaidőben az ügyfelekkel foglalkozzék, ne a saját lakáscseréjével.

A nő szemei kikerekedtek és gyanakodva végigmérte Kerekest.

- Micsoda maga, parafenomén? *Véletlenül ráhibázott a pasas* - döntötte el magában.

- Nem volt véletlen - vágta vissza Kerekes. - Intézzé el a papíromat, s már itt sem vagyok.

A tisztviselő nő megelevenedett és lázas gyorsasággal, kapkodva írni kezdett. Az ügyirat pillanatok alatt elkészült és átnyújtotta.

- Tessék, készen vagyunk. *Rohadj meg!*

- Maga is - mondta Kerekes. - Köszönöm. Máskor vigyázzon a gondolataira - tette hozzá némi nagyképűséggel, aztán kísértalt az irodából.

Az utcára érve igyekezett összerakni a történeteket, de annyira meg volt zavarodva, hogy csak a homályos kérdésig jutott.

Hogy történhetett ez? Vele, akit mindig, mindenki könnyedén átverhetett, mert szentül hitte, hogy mások is ugyanolyan bután becsületesek, mint ő. A barátnője sokat ostromozta, hogy ne legyen annyira hiszékeny mamlasz, akit bárki kedvére falhoz állíthat, ne tűrje, hogy palira vehessék, de hiába, elég volt egy kedves szó, azonnal elszállt az óvatossága.

S tessék... Nyitott könyv volt a tisztviselő nő minden gondolata. Elképzelhető ilyesmi?

Nem, kizárt dolog, ilyenek csak a mesékben és a fantasztikus regényekben léteznek, a valóságban soha. Eddig még nem fordult elő, hogy akár csak meg is sejtse valakinek a gondolatait, most meg úgy hallott minden szót, mintha hangosan kimondta, sőt egyenesen a képébe ordította volna a nő.

Leült egy padra, hogy megnyugodjék, de az öregúr, aki a pad másik végén újságot olvasott, máris jelzett magában:

- *Fene a pofádat, pont ide kellett jönnöd? Most rá fog gyújtani egy büdös bagóra és...*

- Ne aggódjon, nem fogok rágyújtani, ha zavarja - mondta akaratlanul Kerekes.

A férfi csodálkozva nézett rá.

- Honnan tudja, hogy utálok a dohányfüstöt?

- Semmi... semmi... - dadogta Kerekes zavartan. - Kitaláltam. Véletlenül.

Gyorsan felállt, nehogy az öregúr tovább kérdezősködjék.

- Megörültem! - suttogta rémülten. - Mi a franc van velem? Újabban hallucinálok is?

Már reggel, amikor elindult otthonról, feltűnt a szokatlan zsongás, ami körülvette az utcán, a villamoson, de nem tulajdonított neki jelentőséget.

Mostanában sűrűn voltak hasonló kellemetlen érzései, fájt a feje, szédült, ám nem az a fajta volt, aki ilyen apróságok miatt azonnal orvoshoz szaladgál. Barátnőjének, Erzsinek nem mert panaszkodni, mert a lány rögtön elkezdett sápítózni és nyomta bele az aszpirint. Majd elmúlik, nyugtatta magát, de most belátta: ennek bizony fele sem tréfa, jó lesz komolyan venni, mert valami szörnyűség van kialakulóban a fejében, s ki tudja, mi az, mivé fejlődhet. Akár bele is halhat. Hallott már ilyenről!

Figyelni kezdett maga köré és borzongva hallotta a harsogva egybefolyó gondolat-zsivajt. Akkora ricsaj zúdult feléje, hogy eleinte nem is tudta kiszűrni az egyes szavakat, de ahogy telt az idő, rájött, miként lehet elkülöníteni egy-egy önálló gondolatrészt, megkülönböztetni a közelebből és a távolabbról érkező jeleket.

Elfogta a kíváncsiság: vajon csak felfogni képes, közölni nem? Hátha meghallják azt is, amit ő üzen mások felé?

Futkosott a hideg a hátán, olyan kísértetiesnek tűnt az ötlet, ugyanakkor csábította is. Az volna ám az igazi buli! Ezt haladéktalanul ki kell próbálni!

Puccos dáma jött szemközt, komikusra nyírt, nyeszlett szobapincsit terelgetett maga előtt pórázon, közben sikongatva beszélt hozzá:

- Jaj, vigyázz, kicsikém, nehogy nekimenj a bácsiknak és a néniknek! Nézz a lábad elé!

- *Vegye fel azt a dögöt, ne könyörögjön neki! Nem gyerek az!* - sugározta Kerekes.

A nőnek földbegyökerezett a lába, ijedten körülnézett, aztán felkapta a kutyát és sietősen befordult egy mellékutcaba. Ott megállt és tátott szájjal bámult maga elé.

- Szóval erre is képes vagyok - állapította meg döbbenten. - A mindenségit, ez marha nagy dolog, parancsolhatok minden embernek, talán még a művezetőnek is. Akkora hatalomra tehetek szert, amilyen még nem volt a világon.

Lehetséges, hogy a tegnap esti szokatlanul erős fejfájás váltotta ki a hihetetlen átalakulást?

Tévénezés közben hirtelen iszonyatos nyilallás futott át az agyán, elborult a látása, megszé-
dült, talán el is ájult, mert a szoba elsötétedett körötte és úgy billegett vele a parketta, mint a
hullámvasút, aztán amilyen gyorsan jött, ugyanolyan gyorsan el is múlt a hasogató fájdalom -
többé nem törődött vele, el is felejtette, hiszen nem először fordult elő hasonló.

Amikor a fájdalmak először jelentkeztek, megrémült és arra gondolt, hogy daganata van, de a
CT-vizsgálat semmit sem mutatott ki. Ez úgy-ahogy megnyugtatta, de nem teljesen. Valami
mégis történhetett az agyával, mert ez a mostani állapot aligha lehet normális.

Újabb kísérletbe kezdett. Csinos fiatal nő haladt előtte, kalapos férfiba karolva.

- Hagyd ott a fiúdat, karolj énbélem!

A nő megtorpant, zavart arccal visszafordult és rámeredt Kerekésre. Kihúzta kezét a kalapos
karjából, félszegen odalépett Kerekéhez, kérdő tekintettel felnézett rá, aztán belekarolt és
várakozóan állt, szótlanul, ide-oda topogva. A kalaposnak eltorzult a képe, s látszott, hogy
rögtön ütni fog. Kerekes villámgyorsan intézkedett:

*- Nyugi, öregem, semmi probléma, a nő a tied, csak kísérleteztem. Menjél vissza, kisanyám.
Felejtésétek el!*

A nő, mintha mi sem történt volna, ismét belekapaszkodott a kalaposba és vígan nevetgélve
továbbhaladtak. Nem vitás: mindent elfelejtettek.

Igen, ez az egész nem más, mint hipnózis, sőt annál is komolyabb. Uralkodik az elméken!
Olvasott ilyenekről, de hinni sosem hitt benne igazán. Most alaposan megváltozott a vélemé-
nye, elvégre saját magán tapasztalta meg a valóságot.

No még egy utolsó próbálkozást! Ha ez is sikerül, többé nem lehetnek kétségei.

Bankfiók mellett haladt el, s ez csiklandós ötletet adott. Hátha így sikerül pénzhez jutni? Mi
történhet? Végére is nem fegyveres rablást akar elkövetni, baj nem lehet a dologból. Ha nem
jön össze, annyi baj legyen. Csak ne lennének bent olyan sokan.

Igyekezett kizárni agyából a minden irányból rátörő hangokat, s csak a feladatra koncentrált.
Már az ajtón való belépéskor a pénztár felé küldte a parancsot:

- Számoljon ki ötszázezer forintot és adja ide. Álljanak félre az ablaktól!

A sorukra várók engedelmesen arrébb húzódtak, a pénztárosnő - szemüveges, szőkére festett,
kövér asszonyság - közönyös arccal pörgette le gépén a köteg pénzt és szó nélkül nyújtotta át
Kerekének, anélkül, hogy bármit kérdezett volna. Aztán a következő ügyfél sorszámát
kiáltotta.

- Ez csalás és bűntény - gondolta háborgó lelkiismerettel Kerekes, amikor kilépett a bankból. -
Ha rájönnek, lecsukják. No de hogy jönnének rá? A gondolatokat rajta kívül senki sem képes
ellenőrizni. Ezzel a fantasztikus adottsággal csodákra képes, csak nem szabad túlzásba vinnie.
Gyakorolnia kell, megtanulni, miből áll, s meddig terjed az ereje, hol a határ, s ha mindezzel
tisztába jött, csodákra is képes lehet, elkezdheti akár a világ átalakítását is, olyanná, ami-
lyennek ő elképze- li - lódult meg a fantáziája.

- De belejöttél, pajtás! - nevetett befelé önmagán.

Itt tartott a töprengésben, amikor egy behemót, durva arcú, kopasz óriás kis híján fellökte.
Ahhoz sem vett fáradságot, hogy elnézést kérjen, csak flegmán törtetett tovább, félresodorva
maga előtt a járókelőket. Az emberek felháborodva szidták magukban - tisztán lehetett érteni -,
de hangosan senki nem mert rászólni.

- *Jöjjön vissza!* - repült utána Kerekes gondolata.

A hústorony, mintha falba ütközött volna, megtorpant és bizonytalanul megfordult. Arcára csodálkozás ült ki, alvajáróként elindult Kerekes felé, s ott jobbra-balra ingadozva megállt.

- Nem tud vigyázni? Miért nem kér bocsánatot? Micsoda viselkedés ez? Erre tanította a mamája? - rivallt rá fennhangon, szigorúan Kerekes. A járókelők tisztos távolságban megálltak és álmélkodva figyelték, hogy a vézna, kistermetű emberke miként leckézteti a két fejfel magasabb, félelmetes izompacsirtát. Ez aztán a bátorság, hümmögtek elismerően.

A fickó szólásra nyitotta a száját, keze már ütésre lendült, amikor az utca népe még az ediginél is különösebb dolognak lett tanúja.

- *Letérdelni! Imához!* - parancsolta Kerekes -, s a járókelők nem akartak hinni a szemüknek. A nagy darab ember térdre rogyott, kezeit imára kulcsolta és zokogni kezdett, torkából szaggatottan, rekedten tört elő a Miatyánk.

Kerekes tovább ballagott.

Vagy ötven méterrel arrébb a túloldalon behúzódott egy kapualjba és onnan figyelte kíváncsian, mi történik. Rövidesen szirénázó rendőrautó érkezett és megpróbálták betuszkolni a kocsi a térdeplő, mellét verő, üvöltve imádkozó férfit, de az, mintha odabetonozták volna, nem mozdult, pedig ketten is kapaszkodtak a karjába. Kerekes vagy öt percig élvezte a jelene-tet, nagyszerűen szórakozott, de aztán ráunt. Feloldotta a szerencsétlent, mire az megrázta magát és káromkodva futni kezdett, ám a rendőrök fürgén a nyomában maradtak és hama-rosan elfogták, megbilincselve bevágták az autóba, majd hangos szirénázással elrobogtak. Az összeverődött szemtanúk értetlenül tárgyalták a különös esetet.

Kerekes rájuk parancsolt:

- *Elfelejteni!* - A tömeg azon pillanatban széteszlott és közömbösen folytatták útjukat, mintha az égvilágon semmi sem történt volna.

Ez újabb, nagyon fontos felismerés volt.

Nem csupán egyes embereket, hanem sokakat, egész tömegeket képes egyszerre, minden erőfeszítés nélkül befolyásolni. Hogy milyen mértékig és mennyi ideig - hát ezen még korai töprengeni.

Zsebében fél millió forint lapult, soha életében nem volt ennyi pénze. Egy betanított segéd-munkásnak ez több volt, mint vagyon, olyan sok, amennyiről nem is álmodozhatott.

Mit kezdjen ezzel a rengeteg pénzzel? Jó, bemegy egy áruházba és tetőtől talpig felöltözik - de aztán? Rádásul ehhez nincs is szüksége pénzre, de akkor is... mi legyen?

Vehetne egy autót... Nem tud vezetni! Házat? Ahhoz meg kevés. Több kell, sokkal több - gondolta, aztán átvillant benne a kérdés:

- Egyáltalán minek a pénz, amikor elég csupán kívánnia valamit, s máris az övé?

Az utcai lángossütőnél kezét nyújtotta, s már falta is a finom, meleg lángost; egy presszóban kávé ivott és sört, a szomszéd cukrászdában belakott krémessel és sehol sem akadt senki, aki akár csak egy kérdő pillantással tiltakozott volna.

Ha legalább Erzsí vele volna, sóvárgott a barátnője után, az ő esze gyorsabban vág, biztos kitalálna valamit. Igen, Erzsí ide kell hívnia, ha törík, ha szakad, a föld alól is. Minél előbb.

Kisért a Városligetbe, leült egy padra és a legnagyobb próbához készült. Szemeit lehunyta és minden erejével összpontosított: *Gyere ide! Gyere ide!!* - küldte sugallatát a lánynak, aki egy cinkotai maszek boltban dolgozott eladóként. Másfél órát adott neki, hogy ideérjen. Ha sikerül, vége minden kételkedésének.

Erzsi pontosan a kiszabott időre megérkezett, arca, tekintete feldúlt volt. Kerekest meglátva odarohant és könnyeivel küszködve, kétségbeesve lihegte:

- Józsi, miért jöttem én ide? S te mit keresel itt? Honnan tudad, hogy jövök? Vagy téged is idehívtak, mint engem? Taxival loholtam végig a várost, egy vagyona került.

- Nyugi, szívem, próbálj lecsillapodni, minden rendben van. Hogy én miért vagyok itt, azt tudom. Hogy te miért jöttél, azt neked kell tudnod. Küldött valaki? Mondd el, mit éreztél?

- Nem is tudom... - dadogta kábán a lány. - Olyan furcsa volt... Egyszerre valamilyen ellenállhatatlan erő arra kényszerített, hogy hagyjak ott csapat-papot és rohanjak ide. A főnök a haját tépte, de hiába, muszáj volt jönnöm. Siettem, ahogy tudtam. Meg tudod magyarázni?

- Meg - mosolygott magabiztosan Kerekes. - Azzal, hogy itt vagy, sok minden egyértelművé vált. Figyelj, mutatok valamit. De ígérd meg, akármennyire meglepődsz, nem csinálsz semmit, nem esel pánikba, nem rendezel jelenetet, nem sikoltasz. Látod azt a ballonkabátos ürgét, ott a fa alatt, aki azzal a szőke nővel beszélget? Le fogja vetni a cipőjét.

- Ugyan már, ne hülyéskedj... - kezdte mondani ingerülten Erzsi, de elhűlve látta, hogy a férfi leguggol és bontogatni kezdi a cipőfűzőjét. A következő pillanatban már zoknijában állt a betonon. A vele lévő nő szájához kapta a kezét és halkán feljajdult, ám a férfi nem vett tudomást róla, nyugodtan folytatta a beszélgetést, mintha a világ legtermészetesebb dolga lenne, hogy a nyílt utcán zoknijában társalog, kezében tartva a cipőjét. Az sem zavarta, hogy az emberek megálltak és hangosan röhögtek.

Erzsi levegő után kapkodott, s csak nehezen tudta kinyögni:

- Megőrült az az alak? Honnan tudad előre, Józsi, mit akar tenni?

- Várj, még nincs vége - vigyorgott Kerekes. - Figyeld, most levetetem vele a nadrágját - s valóban, a férfi, miközben a beszédet nem hagyta abba, elkezdte a nadrágszíját lecsatolni, s már tolt a nadrágot, amikor Kerekes megelégtelte a bemutatót.

- *Elég! Befejezni! Elfelejtteni!*

A nő megragadta a férfi karját és hisztérikus zokogással magával ráncigálta. Az értetlenül tiltakozott, mivel semmire sem emlékezett, erre a nő sikoltozva elrohant, ott hagyva a csodálkozva utána meredő férfit. Kerekes megsajnálta és visszaparancsolta a nőt, belőle is kitörölte az emléket, s mintha mi sem történt volna, már vígan nevetgélt.

- Láttad? Ezt én csináltam. Mit szólsz hozzá? - kérdezte Erzsitől büszkén. - Hát nem csodálatos? Ha hiszed, ha nem, rendelkezem az emberek akarata felett. Ha úgy tetszik, parancsolhatok az egész világnak. Még neked is - fűzte hozzá bizonytalanul.

A lány hideglelősen bámult és a fejét rázta. Aztán csöndesen elsírta magát.

- Kérlek... nagyon kérlek, Józsi... Miféle hülyeséget találtál már ki megint? Engem mindenestre hagyjál ki belőle. Nem tudom mi ez, de nekem magas. Semmi kedvem egy ízével... varázslóval járni. Hadd menjek el.

- Megőrültél? Most akarsz elhagyni? Idenézz - és a lány kezébe nyomta a köteg pénzt -, ez a tied. Arra költöd, amire akarsz. És most figyelj... - kissé összefüggéstelenül, hadarva, elmesélte a mai nap történetét, nem hagyva ki a tegnapi különös fejfájást sem. - Én vagyok leg-

jobban megdöbbenve, de ha így van, nincs mit tenni ellene, s hogy őszinte legyek, nem is akarok. Mindenféle próbáknak vettem magam alá és teljes volt a siker. Eddig kis senki voltam, de végre megmutathatom a világnak, ki az a Kerekes Józsi. Most akarsz lelépni, amikor miénk lehet minden, amit csak elképzelni tudunk? Egy röpke sugallat és az ország urai lehetünk. Egy halvány gondolatomba kerül és királynőt csinálhatok belőled! Nem hiszed?

- De... elhiszem - suttogta babonás irtózattal a lány, és keresztet vetett. - Nem akarok királynő lenni. Nem akarok semmit. Engedj el.

- Nem értelek - csóválta a fejét bosszúsan Kerekes. A lány ellenkezése őszinte volt, s ez megzavarta, ám annál sokkal jobban szerette, semhogy erőszakkal beavatkozzon az érzéseibe. - Tudom, mennyi gondod-bajod van, neked is, meg a családnak is. Most ennek egyszer s mindenkorra vége. Nincs olyan, amit meg ne kaphatnál.

- Félek Jóska, félek ettől az egésztől - fakadt sírva Erzsi. - Mi lesz ebből? Hová fog vezetni? Nem hiszem, hogy csak úgy jött és megszállt a... minek nevezzem... ez a boszorkányosságod. Ne haragudj... Nem a magunkfajtnak találták ki az ilyesmit, mi egyszerű, becsületes munkás-emberek vagyunk. Mit kezdünk vele? Csak nem képzeled komolyan, hogy nekiállsz és hipp-hopp, megváltod a világot? Vagy azt hiszed, azok, akik hatalmon vannak, hajlandók lesznek a te két szép szemedért önként, dalolva félreállni? Lehetsz te akármilyen varázsló, biztos, hogy megtalálják a módját, miként szabaduljanak meg tőled. Még meg is ölhetnek.

Kerekes elgondolkozott. Így, ennyire élesen fel sem vetődött benne igazán a kérdés.

- Nem tudom - felelte és jobb híján ismét a sűrűn előjövő fejfájásairól beszélt. - Eleinte azt hittem, valamiféle tumor, de emlékszel, kiderült, semmi komolyabbról nincs szó, hála Istennek. Mást nem mondhatok, mert fogalmam sincs. Éppen ezért van rád szükségem, mert egyedül beleőrülök, ha csak végiggondolom, hogy nincs titka előttem az embereknek, hogy irányíthatom őket, s hogy rajtad kívül nem bízhatok senkiben. Ugyanakkor szentül vallom, hogy kutya kötelességem jóra, értelmes dologra felhasználnom a képességemet. Szükségem van egy barátira, egy őszinte társra, aki időben megállít, ha marhaságot akarnék csinálni. Segíts, Erzsi, megtalálni a helyemet. Ketten könnyebben kiigazodunk.

- Hát persze, hogy segítek - szipogta a lány. - Nem azt mondtam, hogy magadra hagylak. De ígérd meg, hogy engem soha nem fogsz elvarázsolni.

- Megígérem - mondta Kerekes és komolyan is gondolta. - Szerinted mi a következő lépés?

- Nekem most vissza kell mennem a boltba, mert a főnök...

- Na nem, arról szó sem lehet, többé nincs semmiféle főnök. Szerintem a legelső, hogy még ma összeházasodunk, veszünk egy házat, berendeztetjük, aztán a többit majd meglátjuk.

- Még meg se kérted a kezem - mosolygott könnyein keresztül a lány. - Hogy képzeled, csak úgy ripsz-ropsz, füttyentesz egyet és hozzád megyek?

- Bocsánat, hölgyem - hajolt kétrét a boldog vőlegényjelölt -, ezennel van szerencsém megkérni a becses kezét.

- Na azért! Ugye, tudsz te viselkedni, ha akarsz. No jó, nem bánom, most az egyszer még feleségül megyek hozzád, de figyelmeztetlek, ez az utolsó eset. Megértette uraságod?

- Igenis! - vágta magát vigyázzba Kerekes. - Uraságom megértette és várja a parancsot!

- Akkor mire várunk még?

- Ez a beszéd! Fogunk egy taxit... figyeld meg, a taxinak eszébe se jut viteldíjat kérni.

- A magadféle csórókat ne bánts, azokat ne ejtsd át. Van elég nagytőkés.

- Igazad van - szégyellte el magát Kerekes. - Látod, máris segítettél. Gyerünk a bankba. Ott a pénz, dobálózna a milliárdokkal, majd összezsákolja maguknak a hiányt, még nyerne is rajta. Nem féltém őket.

Bementek a legelső nagy banképületbe, ahol szó nélkül leszámoltak Kerekes elé huszonöt millió forintot, a biztonsági őr megkérdezte, hívjon-e taxit. Erzs halálsápadtan remegett a sarokban és lélegzetet is alig mert venni, hiába, még nem szokta meg, át kellett esnie a tűzkeresztségen. Kerekes megfogta a karját és nyugtatta:

- Nem emlékeznek semmire, felesleges izgulnod. Most meglátogatunk néhány másik bankot és azoknál is felmarkolunk két-háromszáz milliót, aztán keresünk egy anyakönyvvezetőt, utána következhet a házvétel. Hol szeretnél lakni? Pesten? Budán? Vagy valahol a külterületen? Jó, majd útközben eldöntöd. - Leintett egy taxit - Van kedve egész nap velünk maradni? - kérdezte a söfört.

- Nagyon sokba kerülne az magának, uram - ráncolta homlokát gúnyosan a taxis.

- Ne törődjön semmivel. Tessék, előlegként - válaszolta hetykén Kerekes és kimarkolt egy rakás ötezrest. Lehetett vagy százezer forint.

A taxist köhögési rohama fogta el, és gyorsan zsebrevágta a pénzt.

- Hová parancsolja, uram? Holnap reggel hatig a maguké vagyok! Rendelkezzenek velem.

- Tud a közelben házasságkötő termet?

- Nem is egyet.

- Akkor csapjon a lovak közé! Elég volt a legényéletből - kurjantotta Kerekes - Vállalja, hogy maga lesz az egyik tanú? Köszönöm! Ha közben lát valamilyen bankot, álljon meg.

Félóra múlva Kerekes frissen beszerzett sportszatyorja degeszre tömve domborodott a millióktól. Erzs hallgatott és tétova kezekkel babrálta a sportszatyor dudorait.

Az anyakönyvvezető nem vitatkozott, a takarítónő volt a másik tanú és tíz perc múlva férj-feleségként léptek ki. Az anyakönyvvezető még az épület előtt utolérte őket:

- Elnézést, uram, itt valami nem stimmel.

- Mi a probléma?

- Most látom, be sem voltak jelentve és nem a kerületben laknak.

- De azért a házasságkötés érvényes, nem? - emelte fel az új férj a házassági anyakönyvi kivonatot.

- Érvényesnek érvényes, csak szabálytalan az eljárás.

- Látod - mondta Kerekes a feleségének -, így van az, ha kapkod az ember. *Felejtse el!* - Az anyakönyvvezető tekintete kiürült, nekidőlt az ajtónak és közönyösen szemlélte, amint beszállnak a taxiba és eltűznek.

A taxis a fejét csóválta:

- Ilyen fuvarom még nem volt. Maguk aztán nem sokat kukoricáznak - mondta elismerően. - Megengedik, hogy elsőként kívánjak sok boldogságot?

- Köszönjük! - válaszolta túláradó örömmel az új férj - Tudja mit, legyen magának is jó napja, mint esküvői tanúnak. Ott van az az autószalon, álljon meg, és válasszon magának egy új kocsit. Amilyet akar.

- Viccel, uram? - hökkent meg a taxis. *Ez vagy bolond, vagy öt találata van a lottón.*

- Szó sincs róla, se bolond nem vagyok, se öt találatom nem volt. - A taxis összerezett. - Csupán az az ötletem támadt, hogy szeretném alkalmazni magát állandó sofőrömnek és ez az ócska járgány nem valami kényelmes. Szóval, milyen kocsit szeretne?

- Egy jó kis Opel megtenné, uram. Vagy egy Mercedes, ha annyi pénze van.

- Hát akkor rajta, intézze, mert ma még sok dolgunk van. A fizetést bízza rám, a taxit hagyja itt megőrzésre, majd holnap visszajön érte.

Negyedóra múlva a Istenhegyi úton suhant a vadonatúj Merc-i, a sofőr - mint kiderült, Vadas Lajosnak hívták - dermedten ült a volán mellett, még mindig remegett a keze a döbbenettől. Egy ilyen autó az ő nevén! *Nincs mese* - gondolta -, *a pasas hazatelepült nyugati tőkés, de az is lehet, hogy amerikai kém, ki tudhatja...*

- Ha még egyszer ilyet feltételez rólam, repül, megértette? - dörrent rá Kerekes. - Úgy nézek én ki, mint egy amerikai kém, vagy idegenbe szakadt hazánkfia?

Vadas Lajos nagyot fékezett.

- Uram - szállt ki a kocsiból -, egy centit sem megyek tovább, amíg meg nem magyarázza, honnan tudja, mire gondolok.

- Micsoda maga, kémelhárító? Tudom és kész. Elégedjen meg ennyivel. *Ne törődjön vele, felejtse el.* Na induljunk. Kanyarodjunk a Mártonhegyi út felé, a 20-as szám alatt van egy eladó ház. Most olvastam az újságban.

A sofőr szó nélkül visszamászott a volán mögé.

A hirdetésben szereplő címen régimódi, kétemeletes villát találtak. Nagyon szép, angol stílusban épült ódon kastélynak látszott, dupla toronnyal, repkénnyel és gyönyörűen parkosított, hatalmas kerttel, a hátsó részen fűthető, fedett úszómedencével. Erzszi erőtlenül, nem túl nagy meggyőződéssel ellenkezett, meghökkentették a ház méretei és hivalkodó, úrias külleme, ami messze túlment szerény képzeletvilágán, de Kerekes megnyugtatta: ez még csak a kezdet.

A tulajdonos - látva egyszerű öltözkűket - először be se akarta engedni őket, de Kerekes gyorsan elsimította benne a bizalmatlanságot. Ezután egy-kettőre megegyeztek, berendezéssel, mindennel együtt kerek száz millióért megvásárolták, ott helyben kifizették, s a régi tulajdonos elképedve, a meglepetéstől hebegve-habogva, gyorsan összehalkolta személyes holmijait, és a Mercedes elfuvarozta az általa megadott címre.

Erzszi körbefutotta a házukat és az elragadtatástól szédelegve érkezett vissza férjéhez, aki éppen a hűtőben talált sört kortyolgatta jóízűen, s közben újságot lapozgatott egy hintaszékben ülve a hátsó kert felőli verandán.

- És most mit csinálunk, Józsi? - ült le boldogságtól kipirult arccal az asszony. - Csak lustálkodunk itt ebben a palotában, vagy történik is valami? Én nem tudok gondolatot olvasni, hogy kitaláljam, mik a terveid.

- Szerintem mindenek előtt keresnünk kell egy megbízható, okos embert, akitől tanácsot kérhetünk. Óvatosnak kell lenni, mert eleinte mindenki hülyének, baleknak fog nézni minket. A sofőr is meg akar lépni a Mercivel, azt hiszi a jámbor, hogy túl tud járni az eszemen, de már jön vissza.

Alig, hogy kimondta, nagy fékcsikorgással megállt a Mercedes a kapu előtt. Vadas Lajos szánalmasan vánszorgott végig a bejárati úton és pityergéssel küszködött.

- Mit tett maga velem? Megbabonázott?

- Még magának áll feljebb? - vonta össze szemöldökét Kerekes. - Le akart lépni az autóval.

- Nem tagadom, elismerem. Maga az ördöggel cimborál, hiába is tagadnám. De honnan tudta? Tényleg belelát az emberek fejébe? Ez borzasztó! Így nem lehet élni, az ember még egy kiadósat sem káromkodhat a főnökére.

- Nyugodjon bele, ez már így lesz. Ha nem akarja, ne vállalja a munkát. Vagy tudja mit, segítek. Nézzen rám: *legyen becsületes és hűséges, soha ne akarjon becsapni és nem fogja megbánni. Ha megértette, tisztelegjen.*

Lajos akkorát tisztelgett, hogy egy zupás őrmesternek is becsületére vált volna. Szemei kutyahűséggel tapadtak a házaspárra.

- Családja van? - kérdezte Kerekes.

- Igenis, feleségem, két fiam. Iskolások. Az asszony munkanélküli, segélyt nem kap.

- Lakás...?

- Önkormányzati. Másfél szoba, konyha, Csepelen.

- Rendben van - Kerekes a garázs felé mutatott. - Az alsó szinten lévő három szoba, a hozzátartozó mellékhelyiségekkel a maguké lehet, idehozhatja a családját. Ez független a bérétől, ingyen kapja. Megfelel? A feleségének havi fixet adok, ha néhanapján segít a házban, a gyerekek taníttatásának költségét vállalom. Maga mindig annyi fizetést kap, amennyire szüksége van. Nincs felső határ. Na, érdemes becsületesnek lenni?

- Uram, az életemet is...

- Ne marhaskodjon! Jegyezze meg, soha ne próbáljon átverni, úgyse sikerülne.

- Megengedi, hogy most hazamenjek és elmondjam a feleségemnek, hadd örüljön ő is...

- Fölösleges - veregette meg a sofőr vállát Kerekes -, öt perc múlva itt lesz a gyerekekkel. Már idehívtam őket. Ne hálálkodjon, érni fogja még nagyobb meglepetés is.

*

Strumpfelder Béla, az Egyesült Felemelkedés Párt mindenható elnöke hanyatt dőlt a kényelmes bőrfotelben és a halántékát dörzsölte. Furcsa bizsergést érzett, mintha belülről viselkedne, vagy ide-oda táncolna az ideg. Gondolatai össze-vissza csapongtak, képtelen volt egyetlen témára összpontosítani, pedig ha valamikor, hát most igazán nagy szüksége lett volna a feszült figyelemre.

Előtte feküdt az országos választmány határozati jegyzőkönyve, azt olvasta és a dühtől le-fel ugrándozott a vérnyomása.

- A marhák! - dühöngött magában. - Tehetségtelen, dilettáns, gyámoltalan hülyék gyülekezete. Gözük sincs a politikához! Nem elég, hogy néhány névtelen kis vidéki szarházi kekeckedik vele, még azok is ellene szavaztak, akiket ő emelt ki a szürkeségből. Megkérdőjelezi a programját! S miért? Milyen alapon? Pusztán, mert nem volt jelen, hogy egyetlen pillantásával agyonsújtja őket? Na de megemlegetik ezt a napot, amíg élnek! Kirúgni a nyavalyásokat!

Egyenként pipálta ki a neveket, akik a szavazáskor nemmel voksoltak. Repülnek! Olyanokat fog ültetni a helyükbe, akik tudják, mivel tartoznak, mit köszönhetnek neki, a vezérnek. Vannak elegendő - attól nem tartott, hogy nem talál megfelelő, engedelmes híveket.

Strumpfelder Bélát szónoki tehetsége juttatta az elnöki székbe, korábban egy cipész kisszövetkezet helyettes könyvelője volt, amíg el nem bocsátották összeférhetlenség címén.

Ekkor adta fejét a politizálásra és káprázatos gyorsasággal szédítő karriert futott be. Sikerült közel férköznie az akkori elnökhöz, s minden adandó alkalmat megragadott, hogy nélkülözhetetlenné tegye magát. Csöppet sem izgatta, hogy eleinte afféle lóti-futi szerepet töltött be a pártban, mivel rájött, hogy rendkívüli szónoki tehetséggel áldotta meg az ég, képes bánni a hangjával, tud a tömegek nyelvén beszélni, és meg is tett mindent, hogy beszélhessen. Pártbéli felettesei hagyták, hadd pattogjon, s mire feleszmélt, már késő volt: az ismeretlenségből fel-törekvő Strumpfelder üstökösként nőtt a gyámoltalankodó vezetőség fölé és alig két esztendő alatt az országos kongresszus egyhangúan elnökké választotta. Első intézkedése a leváltott vezetőség menesztése volt, hogy saját embereit ültethesse a helyükbe.

S ezek merészelték leszavazni az ő dédelgetett programját!

Elnökké választása első percétől irgalmatlan fegyelmet követelt és nem tűrte, hogy bárki kétségbe vonja kizárólagos döntési jogát. Diktátor volt, ízig-vérig. Ha valaki ellenkezni próbált, rövid úton eltávolította. A tagság természetesen nem sejtett semmit, fogalmuk sem volt, mi módon szilárdult meg a korábban nagyon is ingatag pártegység, számukra az volt a döntő, amit a közvéleménykutatások kimutattak, márpedig az egyértelműen az EFP rohamos emelkedését jelezte a népszerűségi listán, s már utolérte a legnagyobb kormányzó párt százalékeredményét.

S a választások ideje közeledett, már csak néhány hónap volt hátra.

Megcsörrent a közvetlen titkárnői telefon, Strumpfelder felvette.

- Mi van, Gizike? Megmondtam, hogy ne zavarjanak.

- Egy házaspár van itt, elnök úr, azt mondják sürgősen beszélni szeretnének az elnök úrral.

- Küldje el őket...

- Valahogy nincs szívem... - rebegette a titkárnő és Strumpfelder Béla meghökkent. Mi ütött ebbe a szédült tyúkba, sose szokott így beszélni.

- Kik a vendégek? - kérdezte óvatosan. - Valamelyik minisztériumból jöttek? Vagy egyéb komolyabb szervezettől? Netán külföldiek?

- Nem, elnök úr - suttogta elfogódottan Gizike -, egyszerű munkásembereknek látszanak.

- Akkor nem értem... Megmondták, mit akarnak?

- Az úr annyit üzen, hogy meg akarja váltani a világot, lehetőleg még a héten.

Strumpfelder elröhögte magát. Szóval a világot? Imádta a bolond fanatikusokat kigúnyolni, s ez most nagyszerű szórakozásnak ígérkezett. Soha jobbkor nem jöhettek volna. Egyszeriben elfelejtette iménti haragját, jókedvre derült és azt mondta:

- Na jó, nem bánom, ha ennyire sürgős, küldje be őket.

Nyílt az ajtó és belépett a Kerekes házaspár. Erzsín szolid, kissé divatjamúlt, szürke kosztüm volt, férje megszokott vászon dzsekijét viselte, hozzá kopott farmernadrágot és kitaposott edzőcipőt. Illedelmesen köszöntek, bemutatkoztak és egymás kezét fogva megálltak a hatalmas iroda közepén, várták, hogy hellyel kínálják őket. Arra ugyan várhattak!

- Jó napot! - fogadta a köszönésüket hűvösen Strumpfelder. Fel sem állt, nem is nyújtott kezét. A vendégek nem úgy néztek ki, mint akikért érdemes strapálnia magát. - Hallom, barátom, éppen a világot készül megváltani. Nagyon kíváncsi vagyok, hogy kezd hozzá.

Kerekes agyát elborította a sértett düh, de még várt, mert Erzsi figyelmeztetően megszorította a kezét. Csak hadd játszadozzon ez a nagyképű hólyag, annál nagyobb fog pottyanni a meglepetéstől.

- Talán megengedné, hogy leüljünk? - kérte alázatosan Kerekes. Strumpfelder kegyesen intett, erre mindketten helyet foglaltak az elnökkel szemközt és tovább hallgattak.

- Szóval hogy állunk azzal a világmegváltással? - nógatta őket türelmetlenül Strumpfelder Béla, mert már szeretne volna kívül tudni az esetlen vidékieket. Nincs rajtuk semmi érdekes.

- Nem vagyunk vidékiek - mondta tisztelettudóan Kerekes -, Budán lakunk.

Az elnök meghökkent. A pasas ráhibázott, tényleg vidékinek nézte őket. Mindenesetre, az, hogy Budán laknak, még nem jelent semmit, lehetnek albérlők, legjobb esetben házfelügyelők egy társasházban...

- Tévedni tetszik, elnök úr, nem vagyunk sem albérlők, sem házfelügyelők. Saját házunk van a Mártonhegyi úton. Elnök úr rossz emberismerő, nem tudja felmérni a látogatóit.

Strumpfelder elképedve pislogott a vendégekre. Mi ez? Belelátnak a gondolataiba?

- Eltalálta - nézett a szemébe Kerekes. - Gondolatolvasó vagyok. Ezért vagyunk itt.

Az elnök felugrott. Ilyen nincs! Nyilvánvaló, hogy hangosan elszólta magát, ebben az irtózatban hajszában annyira kimerült, hogy már nem képes uralkodni az érzékszervein. Muszáj egy kávét innia, jó erőset, az majd rendbe hozza. Keze nyúlt a csengőhöz, de nem volt rá szükség.

Gizike lépett be, kezében tálcát egyensúlyozva, rajta három gőzölgő csésze, cukor, egy külön porcelánkancsóban tejszín.

- Parancsoljon, elnök úr, a kávé. Ennél erősebbre nem tudom főzni.

Strumpfelder Bélának hideg futkározott a hátán. Hangja úgy nyekergett, mint egy kotkodácsoló, öreg tyúk:

- Maga előre tudta, hogy kávét akartam kérni?

- Természetesen... - nézett rá csodálkozva a titkárnő. - Ki tetszett szólni. Hallottam.

- Valóban szóltam? - fordult az elnök Kerekeséhez elbizonytalanodva.

- Lehetséges! - bólintottak azok egyszerre.

- Jó, tegye le, köszönjük - mondta Strumpfelder, belekapaszkodva az asztal szélébe. Úristen, csak nem fog megbolondulni? Pont most, amikor már a végső győzelem küszöbén áll?

- *Elég, üljön le és legyen udvarias, figyeljen rám.*

Strumpfelder hirtelen nagy-nagy megnyugvást érzett és felfokozott érdeklődéssel fordult kedves vendégei felé.

- Ó, mennyire örülök, hogy megtisztelték látogatásukkal. Parancsoljanak kávét, esetleg valami italt is... konyak, sör, finom tokaji...

- Meginnék egy hideg sört - vetette oda foghegyről Kerekes. - Az asszonynak hozasson egy pohár édes tokaji aszút. Azt kedveli.

Mielőtt az elnök szólásra nyithatta a száját, már jött is Gizike az italokkal, amiket a vendég felsorolt. Előkelő meghajlással letette eléjük, akár egy valóságos békebeli kávéházi főpincér.

- Szabad egyébbel is szolgálnom? Esetleg valami süteményt ajánlhatok... - majd választ sem várva kecses pukedlit vágott ki és elhagyta az irodát. Előtte még olyan csábosan mosolygott főnökére, hogy az felért egy nyilvános szexuális zaklatással.

- Ügyes titkárnője van, elnök úr - jegyezte meg Erzsi. - Valósággal kitalálja az ember gondolatát. Öröm lehet ilyen kiváló beosztottakkal dolgozni.

- Igen... igen... - hebegte Strumpfelder Béla és megtörölte izzadt homlokát. Honnan a fenéből tudta Gizi, hogy a vendégek mit akarnak inni? Összebeszéltek? Itt valami szörnyű rejtély lappang! Elképzelhető, hogy a pasas valóban az, akinek mondja magát? Gondolatolvasó?

- Igen, az vagyok, törődjön bele. Gizike csak azt tette, amit én sugalltam neki. Hát akkor talán beszéljünk - hajolt előre Kerekes, aztán körülnézett. - Tetszik az irodája. Lehetne ugyan nagyobb is, de valahogy majd csak elszorongunk benne a feleségemmel. Maga átköltözik egy kisebbbe.

Az elnök felhőrdült.

- Micsoda? Megőrültek? Még hogy én átköltözöm...!

- Miért van úgy oda? Világmegváltásról van szó és maga a saját kényelmét tartja legfontosabbnak? Inkább figyeljen rám. Ha jól viselkedik, megmaradhat alelnöknek és azt se bánom, ha a maga neve alatt fut az egész. Engem nem érdekel a rang.

- Miről beszél? - hápogta rekedten Strumpfelder Béla. - Kicsodák maguk?

- Na látja, ez már értelmes kérdés volt. Nem akarta megérteni, pedig én jeleztem a lelegején, hogy olvasok a gondolataiban. S ha nem mondom, akkor is fel kellett volna tűnnie, hogy előre válaszolok mindenre, s hogy még ki sem mondta, máris teljesültek a kívánságai. Azt hitte, megbolondult, holott én voltam az, aki tudtam, mi jár abban a csöpp kis eszében. Hajlandó végre belátni, hogy nincs semmi esélye velem szemben? Most például azt latolgatja, hogy telefonál a rendőrségre. Így van?

Így volt. Az elnök valóban azon törte a fejét, miként értesíthetné feltűnés nélkül a rendőrségen lévő barátait a kellemetlen látogatók mielőbbi eltávolítása érdekében. Ezt is kipuhították a fejéből! Halálosan megrémült. Menekülni!... Menekülni, amíg nem késő!

- Sehová sem kell menekülnie - folytatta Kerekes zavartalanul -, nem akarjuk bántani, ha jó fiú lesz. Megismétlem: tudok olvasni a gondolatokban, és nem csak a magáéban, hanem mindenkiében, és arra is képes vagyok, hogy parancsoljak, s az emberek azt teszik, amit én akarok. Elhatároztam, hogy megváltoztatom a történelem menetét, vagy ha ragaszkodik a korábbi kifejezéshez, megváltom a világot, s ehhez szükségem van néhány segítőtársra, hozzám méltó helyiségre, s ez pont megfelelő - legalábbis egyelőre. Ön, elnök úr, meglehetősen népszerű, holott mindketten tudjuk, hogy mélységesen lenézi azokat, akik rajonganak önért, de ezen könnyű változtatni. Arra mindenképpen alkalmas, hogy a szóvivőm legyen. Vállalja önként ezt a szerepet, vagy kényszerítsem?

Strumpfelder Béla utolsó erejét vetette latba, amikor lihegve, erőlködve kinyögte:

- Nem vállalom! Inkább a halál!

- Így is jó - vont a vállát Kerekes. - Majd elválík. *Gizike! Jöjjön be, diktálok!*

A titkárnő úgy vonult be, mint akit dróton rángatnak, kezében jegyzetkönyvvel és ceruzával.

- Fogalmazzon meg egy nyilatkozatot, miszerint Strumpfelder Béla elnök úr önként lemond az én javamra. Mától ő a szóvivő. Igaz, Strumpfelder?

A *volt* elnök szája kinyílt és úgy maradt. Feje elkékült, melle zihált, aztán lassan összegörnyedt, majd nyögve felállt és fejét lehajtva alig hallhatóan suttogta:

- Igaz. Írja, Gizike.

- Hála Istennek, éppen ideje volt! - mondta a titkárnő és táncleptekkel kimasírozott.

Kerekes József beült az elnöki íróasztal mögött magasodó trónszerű fotelbe, megpördült vele és kijelentette:

- No, Erzsi, elkezdődött. Eddig minden úgy ment, ahogy elképzeltem. De mi lesz ezután? Jó, tudom, tudom, te nem politizálsz... Akarsz mondani valamit? Tessék, hallgatlak.

Amikor a fiatalasszony megszólalt, hangjában új, eddig soha nem tapasztalt határozottság és öntudat csengett. Kerekes hitetlenkedve nézte: lám-lám, miből lesz a cserebogár!

- Szerintem ez még kevés, ez semmi, a többi pártot is körbe kell látogatnunk. Aztán itt vannak ugye az egyházak... Nem elhanyagolható kérdés. Ha neked volnék, azt venném következőnek. A kormánnyal ráérünk, az úgys rendszerint akkor ocsúdik fel, amikor már minden mindegy.

- A szakszervezet... - kotyogott közbe szolgálatkészen Strumpfelder.

- Ugyan! - legyintett erélyesen az asszony. - Melyik? Azok egymással vannak elfoglalva, fűtyülnek arra, ki van hatalmon, rájuk nem érdemes az időt pazarolni.

- És a hadsereg? - kérdezte Kerekes. Tetszett neki a felesége viselkedése. Lehet, hogy megvan az új miniszterelnök?

- A hadsereg? - biggyesztette le száját az asszony. - Két lehetőséget látok. Az egyik: vonj el még tíz százalékot a költségvetésükből és nem lesz velük többé gond, mert megszűnnek létezni de ez veszélyes, rájuk még szükség lehet. Sosem lehet tudni. A másik: adj a tisztikarnak húsz százalék fizetésemelést és követni fognak tűzön-vízen át.

- Helyes. Az utóbbit választom. Figyeljen, Strumpfelder, most elmegyünk, de egy pillanatig se higgye, hogy elengedtem magát. Megértette? Válaszoljon!

- Igenis, elnök úr, ahogy óhajtja! - hajolt földig Strumpfelder Béla, majd az asszony felé fordult. - Igenis, miniszterelnök asszony! - és teljes szívéből hitte, amit mondott.

Az Egyesült Felemelkedés Párt nagyot lépett előre országhódító útján.

De ez már nem ugyanaz a párt volt.

*

Az idős, fáradt arcú pap csodálkozva szakította félbe az ismeretlen férfi szavait.

- Nem teljesen értem önt, uram. Azt mondja, semmi köze a mi felekezetünkhöz, nem tagja, mégis hozzánk fordul segítségért és tanácsért. Miért nem kérdezi meg saját lelki irányítóit?

- Velük már beszéltem, amiként a többi egyház képviselőivel is. Őszintén szólva önökkel szeretném zárni a megbeszélés-sorozatot, mivel önök a legjelentéktelenebbek.

- Hm! - A pap nem titkolta, hogy megsértődött. Kerekes csöndesen mosolygott. - Nem valami sokra becsülheti a hitünket, ha így vélekedik rólunk.

- Félreértett, lelkész úr, egészen más okból mondtam. Az ön egyháza kicsi, mondhatni úgyis, hogy új, hiszen nem rég ismerték el hivatalosan, kevesen állnak a befolyásuk alatt, viszont híveik annál lelkesebbek. Ezért bizonyos értelemben önök értékesebbek számomra, mint a legnagyobbak, ahol túl sok a vallási szempontból közönyös ember. Az a tény, hogy utolsóként kerestem fel önöket, egyben azt is jelzi, hogy a legnagyobb fontosságot ennek a beszélgetésnek tulajdonítok. Persze, ez nem csak tőlem függ...

Kerekes érezte, hogy a pap megenyhül. Egy ici-picit rásegített.

- Így már jobban hangzik. Nos, miről van szó? Tíz percem van az ön számára. Hallgatom önt. Előre bocsátom, pénzt ne kérjen!

- Szó sincs anyagiakról - nevetett Kerekes -, nyugodjék meg, éppen ellenkezőleg: szeretném, ha igen gyorsan önök lennének az ország, hogy ne mondjam, Európa meghatározó, vezető egyháza. Elképzelhetőnek tartja?

A pap kényszeredetten elmosolyodott, de Kerekes vette a düh fokozódásának érzését is.

- Tréfás kedvében van, fiatalember, vagy gúnyolódik. Ne haragudjék, nincs időm idétlenkedni. Ha nem tudná, az ilyesmi nem pusztán elhatározás kérdése. - S közben arra gondolt, hogy szegény fickó, megőrült, vagy mégis pénzt akar kicsikarni. Még a nevét sem árulta el. Ügyetlen kis szélhámos.

- Egyik feltételezése sem igaz - válaszolt Kerekes a pap gondolataira. - Nem vagyok őrült és a nem létező pénzüket sem akarom kicsikarni. Ami pedig a nevemet illeti, Kerekes József vagyok. Elnézést kérek, hogy nem ezzel kezdtem.

Az öreg pap elpirult, mint akit valami huncutságon kapnak. Valóban ezeket gondolta, szó szerint! Jobban megnézte magának a vendéget, de semmi különös nem látott rajta, legfeljebb egy apró kis forradást a homlokán. Bizonyára gyerekkori verekedés nyoma...

- Nem verekedés volt. Egy lecsapódó faág sértette fel a homlokomat és buta módon, nem mentem el orvoshoz, hogy rendesen összevarrja.

Jó, hát akkor faág, mi köze hozzá - ütődött meg a pap. De várjunk csak... már másodízben találja el ez az ember, hogy ő mire gondolt. Meglehetősen jámbor, buta képe van, egyszerű munkásembernek látszik, persze, lehet, hogy csak adja itt az ártatlant, s a végén kiderül, hogy a minisztérium küldte és azért jött, hogy...

- Ugyan, lelkész úr! Hát úgy nézek én ki, mint egy minisztériumi hivatalnok? A buta képpemmel? Sose jártam a táján se. Ejnye, ejnye, micsoda fantáziája van.

- Én nem mondtam ilyet, kérem - védekezett döbbenten a pap.

- De gondolta! Igaz?

- Igaz... ő... akarom mondani... nem értem... honnan veszi ezt a... ezt a... merészséget?

- Nem tűnt fel, hogy válaszolok a gondolataira?

- De igen... - dadogta falfelhéren az öreg lelkész. - Miként lehetséges ez? Telepátia? A vallás tagadja a létezését, hacsak nem Istentől származik és az Igét szolgálja.

- Nevezze, ahogy akarja, nekem édes mindegy. A lényeg, hogy képes vagyok rá, sőt többre is. Figyeljen, most iderendelem a háziasszonyát. Hallja, már jön is!

Kinyílt az oldalsó ajtó, természetes asszonyosság dugta be a fejét és morcosan kérdezte:

- Tessék. Miért hívatott? Úgy hallottam, mintha mondott volna valamit.

A pap hebegett-habogott, s nem tudta, hogyan viselkedjék. Végre nagy keservesen sikerült annyit kinyögnie:

- Semmi, semmi, Makráné... menjen csak vissza... Majd szólok, ha szükség lesz magára.

Amikor ismét kettesben maradtak, Kerekes megkérdezte:

- Nos, hisz már nekem?

Az öreg pap halovány arccal hányta magára a keresztet és félelemmel nézett a vendégre. Felkapott egy feszületet és azzal fenyegette meg a vigyorgó Kerekest.

- Maga a Sátánnal cimborál! Hagyja el az épületet! Azonnal!

- Rendben van - rántotta meg a vállát Kerekes. - Megyek. Remélem a fölöttese...

- Várjon! - riadt meg az öreg - Nem kell kapkodni. Beszéljen világosabban. Voltaképpen mit kíván tőlünk? Honnan veszi azt a képtelenséget - a pap idegesen felnevetett -, hogy rövid időn belül meghatározó jelentőségre tehetünk szert? Van erre valami alapja, vagy ez csupán ostoba blöff?

- Nem szokásom blöffölni, halálos komolyan mondtam. Ha kívánja, írásba adom, vagy meg is esküszöm! Egyetlen kérésem van: hívják össze a híveket egy országos konferenciára még e hét vasárnapjára és engedjék meg, hogy ott felszólaljak. Ennyi. A többit bízzák rám.

- Ez lehetetlenség. Ma szerda van, gondoljon bele, mire megírom a körlevelet, feladjuk a postán, vagy kiviszik, vagy sem... Bélyeg! Kisebb vagyon... Tudja, hogy van ez a mai világban. Nem, nem, kizárt dolog, hogy hétfvégre összehívjunk egy országos találkozót.

- S ha segíték?

- Hogy érti ezt? Kifizeti a postaköltséget?

- Majd én értesítem a híveket, hogy vasárnap tíz órára jelenjenek meg itt. Közöséges telepátia, amiben az egyház nem hisz. Garantálom, senki sem fog hiányozni.

- Nem is tudom... zavarba hoz. Eléggé hihetetlenül hangzik.

- Akkor meg miért habozik? Ha tényleg blöffölök, sose tudja meg senki.

- Gondolkoznom kell és nem ártana beszélni egy-két paptársammal sem. Egyedül nem dönthetek. A civil kuratórium nélkül egy lépést sem tehetünk, ők finanszírozzák a működésünket. Hamarosan kezdődik az istentisztelet, néhányan itt lesznek.

- Nagyszerű! Akkor ezzel el is intéztük a dolgot.

- Nem biztos, hogy beleegyeznek...

- Dehogy nem, bízsa csak rám! Figyelje meg, ők fognak előhozakodni a javaslattal.

- Az kizárt, hacsak ön nem beszélt velük már korábban.

- Mikor beszéltem volna? Azt se tudom, kik azok a kurátorok. Különben most fordult be kettő a sarkon, rögtön ideérnek.

- Még túl korán van ahhoz, hogy... - ellenkezett a pap, de torkára fagyott a szó.

Nyílt a templomajtó és két férfi lépett be, fekete ünneplőbe öltözve. Hangosan köszöntek, majd elindultak az oltár felé. Félúton megtorpantak és úgy meredtek Kerekesre, mintha kísértetet látnának. Egyikük - a magasabbik - sírva fakadt.

- Őt láttam álmomban! Igen, ő volt az! - mire a másik is rázendített:

- Én is álmodtam vele! Azt mondta, magasra emeli felekezetünk hírnevét és a hívek özönleni fognak templomainkba. Mi leszünk az ország első számú egyháza, sőt Európában is a mi hitünk lesz az uralkodó vallás. Halleluja!

A pap odaugrott hozzájuk és magához rántotta az örömkönnnyeket ontó két embert.

- Ti ismeritek ezt az urat?

- Személyesen most találkozom vele életemben először - szipogta a magasabbik kurátor. - Ó, milyen boldog ez a nap!

- Én se láttam soha azelőtt - hüppögte a másik és erővel igyekezett lefejtetni magáról a pap ujjait. - Uram, az Ég áldja meg önt, hogy megtalált bennünket! Köszönöm a gyönyörű álmot!

- Szívesen, máskor is - mosolygott Kerekes, s közben a pap arcát figyelte. Nem akarta parancsszóval kényszeríteni, remélte, anélkül is sikerül meggyőznie, hogy csatlakozzék hozzá.

- Kell még több bizonyíték? - kérdezte türelmesen.

Az idős pap tehetetlenül tárta szét a karját.

- Ki vagyok én, hogy csodákkal szembeszálljak? Ki vagyok én, hogy az Úr szavával ellenkezni merjek? Nem tudom, kicsoda ön, nem akarom, nem is merem tudni. Lehet, hogy maga a megtestesült Sátán, az Antikrisztus, de az is lehet, hogy valóban az ég küldte hozzánk, hogy vigasztalást nyújtson az árváknak és a szenvedőknek. Holnap szétküldöm a meghívót a konferenciára.

- Fölösleges - mondta Kerekes és felállt. - Én már értesítettem a híveket.

Az ajtóból visszanézve azt látta, hogy a három ember az oltár előtt térdepel és buzgón imádkozik, hátuk rázkódik a sírástól.

- Majd megbékélnek - mondta magában és egy óvatos reménysugarat küldött feléjük.

Megállt a templom előtt, felnézett az égre és hatalmasat sóhajtott.

- Na, Uramisten, ezzel is megvolnánk. Most hogyan tovább? Nekem ki fog tanácsot adni?

*

Gyömbér Antal megállt a börtön kapuja előtt és nagyot szívott a füstös, poros levegőből. Bűdös volt - de mégis a szabadságot jelentette a számára. Három és fél évet húzott le. Eredetileg öt évet kapott, s most úgy érezte, újjászületett.

Régóta várta ezt a napot, s már-már kezdte elveszíteni a reményét, hogy sikerül elintézni az idő előtti szabadulást, hiába volt a jó magaviselet, a titokban kifizetett megvesztegetés - a napok, hetek, hónapok vánszorogtak, s ő csak várt, várt, egyre türelmetlenebbül.

Mit csinálnak odakint az ügyvédek, a család? Miért nem intézkednek?

Amikor ma reggel a börtönigazgató váratlanul magához rendelte és kezébe nyomta a szabadulólevelet, legszívesebben táncra perdült volna boldogságában.

Hát mégis sikerült! Másfél esztendőnyi nyert, s ez minden pénzt megért. Hiába, a jó ügyvédet meg kell fizetni, mert behozza az árát.

Még arra is maradt ideje, hogy telefonon értesítse a családját, hogy a fia jöjjön érte.

Attól nem félt, hogy nem tud megélni. Igaz, teljes vagyonekobbzásra ítélték, de számítva erre, minden lehetséges értékét - beleértve budai villáját, két balatoni nyaralóját, mátrafüredi vadászházát és összes autóját, nem is beszélve a felhalmozott ékszerekről, műkincsekről - jó

előre sikerült a családtagok és a szűkebb rokonság között elosztani, így a hatóságok kénytelenek voltak savanyúan tudomásul venni, hogy egy koldusszegény ember áll előttük, akitől legfőljebb ócska lim-lomokat foglalhattak le, s a ruhát, amit viselt a bíróságon.

Gyömbér Antal sose bukott volna meg, ha aláírja azt a szerződést, amely az egyik híres kormánypárti politikus ügyefogyott vejét juttatta volna az évek hosszú munkájával előkészített legújabb export-import vállalatának ügyvezető-igazgatói székébe. Csakhogy Gyömbér makacs volt, mint egy öszvér, nem volt hajlandó potyán fizetni a semmirekellő fiúcskának magas havi bért, inkább saját unokaöccsét ültette be, aki valóságos üzleti zseni volt, két diplomával rendelkezett és öt nyelven beszélt.

Innentől kezdve Gyömbérnek nem volt megállása, rászállt a sajtó, hetente tartott ellenőrzést az adóhivatal, a vámhatóság és Gyömbér belátta: vagy beáll a politikus hatalmon lévő pártjába, alkalmazza a vőt, s mellette felajánlja vagyonának egy jelentős részét pártpolitikai célokra, vagy irgalmatlanul lecsukják, csődbe juttatják és elveszít mindent.

Az utóbbit választotta, de gondosan előkészítette a bukást, s mire eljött a letartóztatás napja, csöndesen röhögött a markába. A börtönéveket afféle üzleti befektetésnek tekintette, ami, ha majd eljön az ideje, busásan megtérül.

Vadonatúj Opel Vectra fékezett le mellette. Röviden dudált és Gyömbér beült a kocsiba, melyet ifjabb Gyömbér Antal vezetett. Összevigyorogtak - ennyi volt a köszöntés, a többi majd otthon intézik el, gondolták mindketten.

A Mártonhegyi út közepe táján járhattak, amikor a fiatalabbik Gyömbér minden látható ok nélkül nagyot fékezett. Az autó füstölgő gumikkal megállt, ide-oda riszálva a hátsó részét.

- Mi történt, Tóni, miért álltunk meg? - csodálkozott Gyömbér.

- Fogalmam sincs, papa - mondta a fiú és kiguvadt szemekkel bámult ki a leeresztett ablakon.
- Mintha fekete fal emelkedett volna elém és azt éreztem, hogy egy belső hang rámparancsol, azonnal álljak meg, mert különben nagy baj lesz. Érthetetlen. Még soha nem fordult velem elő ilyesmi. Esküszöm, nem ittam semmit! Ne haragudj, papa... - tette hozzá remegő szájszájával -, máris megyünk tovább... - de a keze nem mozdult.

- Na mi van már? - szólt rá türelmetlenül az apja. - Miért nem indulunk? Ne totojazz...

- Kiszállni! - reccsent egy kemény hang a kocsi háta mögül.

Gyömbér gondolkodás nélkül engedelmeskedett - a börtönévek megtanították, mit jelentenek a hasonló hangsúllyal kiadott vezényszavak -, de a fiú tétovázott. Óvatosan oldalra pillantott: hátát a kerítéshez támasztva farmernadrágos férfit látott, zsebrevágott kézzel, barátságosan vigyorogva. Rendőr se közelben, se távolban egy szál se. Már nyúlni akart a gyújtáskapcsoló felé, de a keze, mintha oda lett volna ragadva az ülésre, nem moccant.

- Mi lesz? Meddig várjak? - kérdezte rosszállóan az ismeretlen. - Amíg én nem akarom, úgyse tudnak tovább menni. Na, szálljon ki maga is, és szépen jöjjenek utánam mindketten, beszélni akarok magukkal - ezzel fütyörészve, nagy léptekkel elindult, mint aki tökéletesen biztos abban, hogy a másik kettő teljesíti a parancsot.

A két Gyömbér úgy ment a fütyörésző idegen után, mint holdkóros a tetőn, vagy a hipnotizált nyúl a kígyó szájába. Egyikük sem szólt, csak néztek előre meredve, nem láttak, nem hallottak. Az autó ott maradt az út szélén, lezáratlanul, szabálytalan helyen. Ellophatják! - villant eszébe a fiúnak.

- Nyugi, kispajtas, nem lopják el, majd én vigyázok rá - szólt vissza a válla felett Kerekes, mert természetesen ő volt az ismeretlen férfiú. - Csak jöjjenek utánam bátran.

Kétemeletes villa kapuján léptek be, egyenesen a dolgozószobába vonultak, ahol már ki volt készítve három pohár, mindenféle italok - igazán nem panaszkodhattak a vendéglátásra.

- Amint látják, már vártam magukat, különösen magát, Gyömbér úr. Leülhetnek.

A két Gyömbér nagy levegőt vett és lehuppant a bőrfotelekbe. Végre magukhoz tértek.

- Kicsoda ön, hogyan és milyen jogon állított meg bennünket, mit óhajt tőlünk és mit jelent az, hogy már várt minket?

- Hű, mennyi kérdés! - nevetett Kerekes. - Menjünk szép sorjában. A nevem Kerekes József, bár ez egyelőre nem sokat mond önöknek. A fiatalember az én sugallatomra állította meg a kocsit, s hogy miért, azt rögtön elmondom. Szolgálják ki magukat, konyak, gin, vodka...

- Mit akar azzal mondani, hogy az ön sugallatára? - Gyömbérben szörnyű gyanú támadt. - *Lehet, hogy vallásos fanatikussal van dolguk?*

- Nem, semmi vallás, és semmi fanatizmus - válaszolt Kerekes Gyömbér gondolatára, mire az elfehéredett. - Most meglepődött, mi? Vigyázzon, előre figyelmeztetem, tudok olvasni az emberek gondolataiban és képes vagyok befolyásolni az akaratukat. A fia most éppen azt fontolgatja, hogy a zsebében lévő gázpisztollyal ártalmatlanná tesz, utána idehívja a rendőrséget. Ne kísérletezz, öcsi. *Felejtsd el!* - az apához fordult: - Most figyeljen! Kérem, ifjabb Gyömbér úr, vegye elő a gázpisztolyát, szeretném látni.

A fiatalember arcán őszinte meglepődés tükröződött.

- Nekem nincs gázpisztolyom.

- Ugyan már! És ott a bőrdzsekije jobboldali belső zsebében, az micsoda?

Tóni megnyúlt képpel húzta elő a pisztolyt és hitetlenkedve forgatta.

- Hogy került ez hozzám? Sose láttam.... Valaki bizonyára becsempészte a zsebembe.

Az idősebbik Gyömbér kábultan figyelte a fiát. A gázpisztolyt ő vette neki, s lám a fiú gyanús tökéletességgel játssza meg, hogy nem is tudott róla. Valami nincs rendjén. Tóni sokkal maflább annál, hogy így színészkedjék.

- *Ki ez a pasas? Varázsló? Bűvész? Netán pszichológus?*

- Egyik se, Gyömbérkém, de már közel jár az igazsághoz. A fia nem színészkedik, valóban szentül hiszi, hogy sose látta a pisztolyt - mondta Kerekes. - Én akartam, hogy elfelejtse. Még mindig nem érti, kivel állnak szemben?

- Maga... ön... hipnotizőr? Gondolatosolvasó? - habogott Gyömbér. - Mit kíván tőlünk?

- Végre, az első okos kérdés. A fiától semmit sem kívánok, igaza van, túlságosan buta, kizárólag önre van szükségem. Azt akarom, hogy nekem dolgozzék.

- Azt se tudja, ki vagyok, mi a foglalkozásom.

- Ne vicceljen, hogyne tudnám. Csak nem képzelem, hogy véletlenül, felkészületlenül intéztem el szabadulását a börtönből? Maga, barátom, ravasz gazember, okos csaló, ügyes szélhámos, de rendkívüli üzleti érzékkel van megáldva. Jelenleg - szétszítva a családtagok között - több, mint 125 milliós vagyona van ingatlanban és ingóságokban, ha ugyan *vagyonnak* nevezhetjük ezt a csekélységet. Nálam ez zsebpénznek számít. Egyetlen kérdésem van. Gondolatilag

kényszeríthetném a nekem tetsző válaszra, de jobban szeretném, ha önként döntene, saját elhatározásából: akar pénzügyminiszter lenni?

Gyömbér Antal körül megfordult a szoba a váratlan kérdéstől. Akkor sem hökkent volna meg jobban, ha történetesen azt ajánlják, legyen ő a római pápa. Gyorsan töltött magának egy korty vodkát, lehajtotta, de az erős italtól köhögni kezdett - hiába, elszokott az ilyesmitől a börtönben.

- Maga nem a kormányfő, hogy ilyen ajánlatot tehessen, őt ismerem.

- Ennek most nincs jelentősége. Nos, mit válaszol? Vállalja a pénzügyi tárca vezetését?

- Ezt nem kérdezheti komolyan - nyögte ki Gyömbér.

- A legkomolyabban kérdezem!

- Milyen minőségben ajánl fel nekem egy miniszteri tárcát?

Kerekes vidáman felkacagott.

- Egyelőre maradjunk annyiban, hogy úri passzióból! Tudja, jött egy ötletem, alakítok egy jobb kormányt, mint a mostani. Nem vagyok elégedett a működésükkel. Elhatároztam, hogy általános életszínvonal emelkedést fogunk végrehajtani, a lehető legrövidebb időn belül.

- Mi ketten?

- Na nem... Azért van itt még néhány használható elme. Nézze, én műveletlen, tanulatlan ember vagyok, nyolc általánossal, nem alkalmas arra, hogy egy országot vezessek.

- Kezdem komolyan venni...

- Azt el is várom!

- Miért pont engem választott? Büntetett előélettel nem tölthetek be állami pozíciót.

- Ez legyen az én gondom. Ami az első kérdését illeti, érdeklődtem, kiket csuktak le az utóbbi évek során gazdasági szélhámosság miatt és maga volt a legdörzsöltebb az összes között. Arra gondoltam, aki így tud csalni, ugyanakkor van bátorsága kiállni az igazáért, az képes arra is, hogy egy állam pénzügyét irányítsa. Nos, vállalja?

Gyömbér eltűnődött. A fia tátott szájjal figyelte őket, de láthatóan nem sokat értett az egészből. A papa miniszter lesz? Tök jó, állati klassz, a srácok megörülnek az irigységtől, a csajok odatesznek érte. Az apa azonban ennél sokkal messzebbre látott. Vajon megéri-e? Miniszterként sokat megtehet, de ugyanakkor kevesebbet is, mert állandó reflektorfényben él, s ha valami stiklit csinál...

-... Akkor megy vissza a dutyiba - szakította félbe gondolatait Kerekes. - Rosszul közelíti meg a kérdést. Olyan nehéz volna életében először becsületesnek lennie?

- Ne haragudjon - gurult dühbe Gyömbér -, úgy nem lehet élni, hogy a főnök minden gondolatunkat ismeri. Az ember zúgolódnia sem mer, ha a felettese marhaságot csinál.

- Igaza van, ezt már a sofőröm is mondta - ismerte el Kerekes. - Én se túrném. Megígérem, hogy visszafogom magamat. Viszont figyelmeztetem, hogy a nép ellenében elkövetett csalásokat szigorúan megtorlom. Emlékeztetem, ha akarnám, maga sírva könyörögne, hogy elvállalja a miniszterséget, de semmi kedvem olyanokkal dolgozni, akik lelki kényszer alatt csatlakoznak hozzám. Önként, saját meggyőződése alapján válaszoljon. Ha nem, akkor sincs harag, majd keresek mást, csavaros eszű pénzügyest előbb-utóbb találok. Legszívesebben az egykori

meggyomagost hívnám meg, de ő sajnos elérhetetlen. Mondja meg őszintén, nem legyezgeti a hiúságát, hogy az egykori kis kereskedősegéd ilyen magas pozícióba kerülhet?

- Nem tagadom... De van egy feltételem.

- Nocsak! Halljuk!

- Az államtitkáraimat én választom meg.

- Kikre gondol? A fiára?

- Ne vicceljen, szerintem már tudja is, ha valóban gondolatolvasó.

- Hát persze, hogy tudom. Az unokaöccsén kívül maga azokat akarja, akikkel együtt ült gazdasági bűncselekmények miatt. Így van?

- Így, Kerekes úr. S ha kérhetem, ne használja a bűncselekmény kifejezést. Egy rossz adórendszerben, elhibázott, helytelenül megszervezett gazdasági viszonyok között inkább életrevalóságot, talpraesettséget mondanék. Nem ahhoz kell ész, hogy a rossz szabályok betartása szerint éljünk, hanem a rendeletek kijátszásához, a joghézagok, a kiskapuk megtalálásához. A legjobb szakembereket a fekete gazdaságban lehet megtalálni. Mi jobban tudjuk, hol csapják be az államot, mint azok, akik íróasztal mögül kormányoznak. Ha akad olyan, aki engem átver, annak én kitüntetést adok.

Kerekes elnevette magát.

- Maga az én emberem, Gyömbér úr. Várom a válaszát.

- Vállalom - mondta Gyömbér Antal. - És ígérem, nem fog csalódni bennem.

- Remélem is - emelte fel poharát Kerekes. - Erre innunk kell. Miniszter úr, sok sikert! Most menjen haza, de holnap reggel nyolckor legyen itt. Elkezdjük a kormányalakítást és szeretném, ha mellettem volna, amikor kiválogatjuk az embereinket. Egy-két nehézfiúval kell szembenéznünk. Egyébként, ami a szeretett Tóni fiát illeti, ne nyugtalankodjon, majd neki is találunk valami testhez álló beosztást. Nős a fiú?

- Ez? - nézett megvetően a fiára az új miniszter. - Ennek még ahhoz sincs esze, hogy egy valamire való szeretőt találjon magának. Csak a diszkó - mást nem is ismer.

- Annyi baj legyen. Kinevezzük környezetvédelmi miniszternek. Áll az alku?

- Elég volna neki egy szerény művezetői beosztás is.

- Szó se lehet róla. Olyan szinten már érteni kell a szakmához. Jobb lesz neki a bársonyszék. Ott nem követhet el hibákat és felelősség sincs. Mindig a beosztottak viszik el a balhét, a minisztert pedig kitüntetik.

*

A hatalomátvétel könnyebben ment, mint feltételezték. Sorra járták a minisztériumokat, Kerekes előkészítette a fogadtatást, az új minisztereket virágcsokorral várták és minden zökkenő nélkül foglalták el helyeiket, a régiek magas végkielégítéssel önként, azonnali hatállyal nyugdíjba mentek. A miniszterelnöki posztot Kerekesnének ajánlották fel, de volt annyi esze, hogy szerényen elutasította a megtiszteltetést.

Ugyanez zajlott le a pártoknál is, bár ott akadt néhány meleg pillanat: alapszabályokra meg pártalkotmányokra hivatkoztak és mindenáron össze akarták hívni az országos választmányt. Egyedül az Egyesült Felemelkedés Párt nem vitatkozott, ahol maga Kerekes volt az elnök, Strumpfeller Béla lihegő kiskutya alázatával igyekezett teljesíteni minden kívánságát.

A média megoszlott. Voltak orgánumok, melyek harsányan üdvözltek a változásokat, s voltak, akik minden eszközzel megpróbálták Kerekesék ellen hangolni a közvéleményt. Ezeknek Gyömbér dupla állami támogatást adott, mondván, nincs jobb reklám, mint az ellenzék hóbörgése, a nagyközönség arra figyel igazán, a kormánypárti lapokról tudják, hogy kötelezően hazudnak.

A sajtó képviselői hamar rájöttek a trükkre és kivétel nélkül átnyergeltek ellenzéki hangnemre, amit viszont az olvasók nem fogadtak jószívvel, mert belátták: ez már túlzás és a kormánnyal kezdtek szimpatizálni.

Gyömbér számítása bejött: az ellenzéki média hetek alatt összeomlott, s csak azok az újságok maradtak meg, melyek a kormány által sugallt cikkeket, elemzéseket hozták le.

A lakosság némán, lélegzet visszafojtva figyelte a dolgok alakulását, az emberek kapkodták a fejüket az új és újabb rendeletek hallatán. Megértették, hogy az eddigi rendszerekkel szemben egy tökéletesen más szempontok alapján kormányzó hatalom irányítja sorsukat és meg kell adni, nem is rosszul. Az államfő - Kerekes József - olyannyira a háttérben maradt, hogy a legszűkebb bennfenteseken - a kabinet tagjain - kívül még az arcvonásait is kevesen ismerték. Fényképezni nem engedte magát, televízióban még véletlenül sem szerepelt. Nyugodtan járhatott-kelhetett az utcán, a kutya sem törődött vele, s ő élt is ezzel a lehetőséggel. Jószerével egyebet sem tett, mint járta a kocsmákat, piacokat, beszélgetett a kisemberekkel, velük együtt szidta, vagy dicsérte a kormányt, közben gyűjtötte a véleményeket és ahol legjobban szorított a cipő, ott azonnal intézkedett.

A külföldi kormányok nyugtalanul figyelték a magyarországi változásokat, félve, hogy precedenst teremtenek, s ennek mutatkoztak is jelei. A szomszédos országokban mozgolódások kezdődtek, egyre-másra tartottak százezres felvonulásokat, követelve, hogy vegyék át a magyar példát. A minisztériumokban éjjel-nappal váltották egymást a delegációk, jöttek a különféle kereskedelmi küldöttségek a világ minden tájáról, melyek tagjai - ez nyílt titok volt - magától értetődően a titkosszolgálatok ügynökeiből verbuválódtak - de valamennyi jelentés a bizonytalanság jegyében íródott.

Senki sem értette, miként volt lehetséges a villámgyors, puccsszerű 180 fokos fordulat a teljes államgépezetben, egyetlen hangos szó, torzsalkodás, tüntetés nélkül, az összes párt és vallási felekezet tökéletes egyetértésével. Különösen az egyházak békés egymásra találása okozott meglepetést, s az, hogy az eddigi legkisebb, legfiatalabb egyház lett a meghatározó államvallás, s ezt a többi nem hogy kifogásolta volna, de egyenesen üdvözltek és egymás után tettek közzé hűségnyilatkozatot.

Európa feszülten várakozott, és az általános megbékéléssel, az életszínvonal emelkedésével kapcsolatos remények az egekig szökkentek. A nemzeti kisebbségek is hallatták hangjukat, de velük nem törődött senki.

A nemzetközi pénzügyi körök már koránt sem voltak ilyen egybehangzóan elégedettek. A Valutaalap és a Világbank megbízottai egymásnak adták a kilincset, nem akadt olyan nap, hogy ne érkezett volna valahonnan kíváncsiskodó tanácsadó, vagy számonkérő bizottság. A nemzeti jövedelem várható alakulásáról, költségvetési hiányról, az adósságtörlesztésről, a fizetőképességről, inflációról, a forint értékének várható alakulásáról kérdezősködtek és a további privatizációs elképzelésekről szerettek volna minél többet megtudni.

Ám Gyömbér Antalban emberükre találtak.

Az új pénzügyminiszter munkabírása mindenkit csodálatra készítetett. Reggel hét órától este tízig folyamatosan tárgyalt, ontotta a rendeleteket, törvénytervezeteket, fogadta a delegációkat, lyukat beszélt a hasukba, be nem állt a szája, vicceket mesélt, kimerítően ecsetelte, mekkora országos méretű változtatások előtt áll a kormányzat - és nem mondott semmi kézzelfoghatót. Az egyik újság úgy jellemezte: „*Képes megbutítani a hőembert is.*”

A parlament éjjel-nappal ülésezett, a képviselők egyik bizottsági ülésről rohantak a másikra, fáradtan, a végsőkéig kimerülve, s még így is alig győzték a munkát. Az ellenzéki pártok vitorlájából azzal fogták ki a szelet, hogy először velük tárgyalták meg elképzeléseiket, s hagyták, hogy ők mondják ki azt, amit a kormány el akart érni és a saját frakciójához már úgy ment, mintha az ellenzék kényszerítette volna ki a törvényjavaslatot. Megszűntek az értelmetlen napirend előtti felszólalások, egyszerűen okafogyottá váltak és idő sem volt rá. Mindenki az új idők lázában égett.

Így érkezett el a választás időpontja. Csakhogy volt egy bökkenő.

A nagy törvénykezési hajszában az a különös és egyedülálló helyzet állt elő, hogy a pártok megfélemltek választási kampányuk előkészítéséről, a politikusok felkészületlenek voltak - kivéve az Egyesült Felemelkedés Párt vezetését.

A helyettes pártelnök, Strumpfeller Béla szóvivő nagyvonalú gesztust tett a többi párt felé: kijelentette, hogy bár saját pártja aprólékosan kidolgozott kampány-programmal rendelkezik és soha ilyen kecses helyzetben nem állt a megmérettetés előtt, nem akar visszaélni a pillanatnyi politikai előnyökkel. Ezért javasolta, halasszák el a választásokat olyan időkre, amikor az ellenfelek is kellőképpen megalapozottan, az esélyegyenlőség birtokában vehetik fel a küzdelmet. Indítványozta, hogy egy később meghatározandó időpontban tartsanak többpárti egyeztetést a majdani parlamenti választások új dátuma kijelölése céljából, addig is a jelenlegi kormány hajlandó ügyvivőként vállalni a kormányzás nehéz és felelősségteljes terhét. Ehhez természetesen alkotmánymódosítás szükséges, de ha a pártoknak sikerül konszenzusra jutni, a parlament minden bizonnyal megszavazza a módosítást.

Pontosan így történt.

A kormány a helyén maradt és a reformok megsokszorozott lendülettel folytatódtak.

*

Kerekes József Mártonhegyi úti villája fényárban úszott.

A kertben lampionok világítottak, a formára nyírott bokrok mélyén rejtett, színes lámpások szikráztak. Pincérek, kezükben tálcával egyensúlyozva cikáztak a vendégsereg között, kínálva a finomabbnál finomabb italokat, szendvicseket, süteményeket. Halk zene szűrődött át a beszélgetések visszafogott moráján, a férfiakon szmoking, a hölgyeken estélyi ruha feszült.

Kivétel nélkül mindenki a nagy pillanatot várta, amikor a házigazda bejelenti a meglepetésnek számító hírt. Hogy valójában mit tartalmaz a bejelentés, azt még maga Gyömbér sem tudta, ezért ő volt a legizgatottabb. Ide-oda futkározott, nem akadt senki, akihez ne lett volna egy-két jó szava. Soha nem lehet előre megjósolni, ki lesz a jövő nagy aduásza - vélte bölcs politikus-hoz méltóan -, ezért mindenkivel, de különösen ellenségeivel, igyekezett bensőséges baráti viszonyt fenntartani.

A vendégek között biztonsági emberek szaglászta, fülükből diszkrét, apró fülhallgató kandikált ki, sanda tekinteteket lövelltek a bokrok és a kerítés irányába. Az óriási verandán, mely a kertet kötötte össze a szalonnal, mikrofon volt felállítva, két oldalt hangszórókkal. Körötte idegesen matattak a technikusok, zavarta őket az örök bizalmatlan pillantása.

Végre felcsendült az Egyesült Felemelkedés Párt indulója, s ez, mint afféle szignál, megadta a jelt, hogy kezdődik az est fénypontja: Kerekes József beszéde. Végre meglátják őt élő valóságában azok is, akiknek ez a megtiszteltetés eddig nem adatott meg.

A szalon ajtónyílásában megjelent egy vékonydongájú, kócos hajú, bajuszos, 30 év körüli férfi, mellette fülig pirulva, csinos arcú hölgy tipegett, magas sarkú cipőben. Felbukkanásukban nem volt semmi ünnepélyes, egyszerűen elősétáltak és megálltak a mikrofon előtt. A vendégek tapsban törtek ki, néhány kósza „Éljen!” is felröppent, majd a zene elhallgatott és halálos csend telepedett a feldíszített kertre.

- Üdvözlöm a megjelenteket - mondta a házigazda-államfő és barátságosan rámosolygott a vendégekre. - Köszönöm, hogy eljöttek, kérem, érezzék itthon magukat. Feleségem és én nagyon örülünk önöknek. Úgy vélem, éppen ideje volt, hogy személyesen megismerkedjünk. Ha valaki nem tudná, Kerekes József vagyok, mellettem feleségemet, Erzsébet asszonyt látják. Önöknek szükségtelen bemutatkozniuk, valamennyiüket, kivétel nélkül, név szerint ismerem, mi több, magánéletük, múltjuk és jelenük is nyitott könyv számomra. Lehetséges, hogy ebben néhányan kételkednek, de szívesen bebizonyítom, mert fontos, hogy ezzel teljes mértékig tisztában legyenek. Ettől függ ugyanis, miként folytatódik a mai este, s talán az egész ország holnapja is. Javaslom, tegyenek próbára. Kérdezzenek.

Hórihorgas, festett hajú, kiélt arcú, középkorú férfi furakodott előre és gunyoros mosollyal ajka körül, nyeglén zsebre vágott kézzel azt kérdezte:

- Mivel gyermekkorom óta első ízben járok Magyarországon, aligha hinném, hogy tudja a nevemet, ellentétben iménti nyilatkozatával. Megmagyarázná, mire alapszik ez a hallatlan önbizalma? Azt például tudja-e, én ki vagyok, mi célból és honnan érkeztem Budapestre?

- Ön, kedves Misztér John Marvin, Signor Paolo Valacetti, Herr Kurt Stolcz, Tovarisz Pavel Ugnatyenko, Monsieur Jean Courvier... hogy a többi nevét ne is említsem... ön, Lubits Ottó, azért jött Berlinből Magyarországra, hogy mint nemzetközi ipari kém, legalább tíz különféle megbízás alapján kiszimatolja a nálunk végbemenő változások okát és mibenlétét. Ifjú korában Szegeden betörésért és gyilkossági kísérletért elítélték, de megszökött a börtönből. Jelenleg az egész világon körözik. Két alkalommal esett át plasztikai műtéten. E pillanatban halálosan meg van rémülve és keresi a menekülés lehetőségét, de figyelmeztetem, az ön mellett álló uraknak már kiadtam a parancsot, hogy figyeljék, s a megfelelő pillanatban letartóztassák. Meg is teszik. *Most!* Elégedett a válasszal?

Az előkelő vendégek döbbenet fordultak Lubits felé, akit éppen ekkor ragadott karon két markos, civil ruhás nyomozó, s már vitték is az épület mögé.

- Bravó! Szenzációs mutatóvány! - kiáltott fel valaki.

- Semmi szenzáció, előre értesítették a hatóságokat - jött az ellenérv. - Olcsó hatásvadászat!

- Micsoda pazar rendezés! - sóhajtott szenvetve egy félig részeg, középkorú hölgy és ügyesen beleszédült a mellette álló újságíró karjába, de az eltolta magától, két lépéssel előre jött és kötekedő hangon odakiáltott Kerekesnek:

- Ha ennyire tájékozott, akkor bizonyára azt is tudja, sokan nem örülnek az ön felbukkanásának. Vannak páran, akik szívesebben látnák két méterrel a föld alatt.

- Köztük ön is - válaszolta Kerekes nyugodtan. - Az ön nagyrabecsült papája, a híres bankár, idősebb Kéthelyi Aladár, aki ma reggeltől a budapesti gyűjtőfogház lakója, sosem bocsátja meg nekem, hogy segítettem elfogatni őt, amikor jelentős mennyiségű valutával próbált kiszökni az országból. Bízom abban, hogy akiknek a pénzét ily módon sikerült megmenteni,

nem kívánják a halálomat, s egyszer talán ön is megérti, Kéthelyi úr, hogy igazam volt. Akarja, hogy részletesebben is beszéljek a papa, más közeli hozzátartozói, és az ön viselt dolgairól?

Kéthelyi sápadtan elkotródott. A közelben állók hallhatták, amint hűledezve motyogja:

- Honnan tudhatta, ki vagyok? Honnan tudja, hogy a papát mára virradóra elkapták?

- Tessék, hölgyeim és uraim, szívesen állok rendelkezésükre, kérdezzenek. - Kerekes széles mosollyal tárta szét karjait. Egyedül ő nem viselt szmokingot és a felesége is egyszerű, szürke kosztümjében állt a férje mellett - de ez nem tűnt fel senkinek, vagy ha igen, azt gondolták, megengedhetik maguknak, hogy az íratlan szabályokat felrúgva, rájuk ne vonatkozzék a protokoll, elvégre itthon vannak.

- Szeretnénk a feleségét is hallani. Mondjon néhány szót az egybegyűlteknél - követelte egy hang a vendégek közül.

Erzsi halvány mosollyal a mikrofonhoz hajolt és belesúgta.

- Majd az uram beszél helyettem! A politika nem az én asztalom. Ő jobban ért az ilyesmihez. Bár minden asszony így gondolkodna, kevesebb civakodás lenne a közéletben.

Szórványos, kényszeredetten udvarias taps hallatszott, a jelenlévő hölgyek többsége nyilvánvalóan magára vette a célzást és megsértődött. A hangulat átmenetileg elkomorult, de Gyömbér máris közbelépett.

- Miután megismerkedtek közszeretnek örvendő elnökünkkel és bűbájos hitvesével, úgy vélem, itt az ideje, hogy meghallgassuk elnök úr bejelentését, amit mindannyian oly izgalommal várunk. Excellenciás uram! - emelte fel színpadiasan a kezét és mélyen meghajolt.

Kerekes mozdulatlanul állt a mikrofon előtt és hagyta, hogy agyába áramoljon a vele szemben állók érzelmi hullámváltozásai kaotikus zűrzavara.

Mennyi gyűlölködés és alakoskodás! Innen elmosódó rokonszenv, amonnan óvatos bezárkózás, még Gyömbér és a többi miniszter, akiket ő emelt a magas méltóságokba, azok is görcsösen igyekeznek magukba fojtani acsarkodásukat, mert ők aztán igazán tudhatták, hogy nem maradhat rejtve előtte legtitkosabb gondolatuk sem.

A régi közmondás igazolódni látszik: kutyából nem lesz szalonna.

Kár szépíteni: ezek az emberek szívből gyűlölik őt, mert föléjük került és vasszigorral ellenőrzi minden cselekedetüket. Elégedetlenek, mert kivette kezükből a lehetőséget, hogy visszaéljenek beosztásaikkal. Mit ér a cím, a rang kivételezettség nélkül, ha ugyanúgy kell szolgálniuk, mint egy közönséges átlagpolgárnak? Ebben nincs semmi élvezet.

Az ő személyes érdekük ellentétben áll azzal, hogy a köznép egyre jobban éljen, mert gyöngíti a hatalmukat. Az ő felfogásuk szerint a nép szerepe pusztán, hogy dolgozzék, megtermelje a szükséges javakat és fogja be a száját. Erre egyetlen holtbiztos, évezredek óta bevált módszer van: csupán annyira lazítani a gyeplőn, hogy még éppen meg tudjon élni, s ne maradjon ideje mással foglalkozni, mint a munkával, majd ott fenn gondolkoznak helyette.

Az új rendszer éppen ezt az ősi elvet lehetetleníti el, mert a vezér ő ellenükben a nép pártját fogja. Hát lehet így kormányozni?

Kerekes elkedvetlenedett.

Tisztában volt azzal, hogy a szegénységben élő, egyszerű emberek rajongva emlegetik a nevét, volt módjában elégszer megtapasztalni, amikor közöttük járkált. Bezzeg az urak, akik a legtöbbet nyerték, megölnék egy kanál vízben, nyúgnak érzik, és sérti a hiúságukat, hogy egy *melós* figyeli minden gondolatukat és a legkisebb túlkapást is megtorolja.

Hiába, nem elegendő csupán a társadalom egy részének sorsán javítani, túlságosan törékeny, amit felépített. A felsőbb rétegek gondolkodását kell átalakítani, különben homokvárként omlik össze a legtisztább jószándék is.

Csak az a baj - ismerte el -, hogy egymagában gyöngé ehhez a mérhetetlenül nagy feladathoz. Mélységesen elszomorodva látta be: egyedül kevés ehhez, képtelenség minden vezetőt ellenőrizni, meghaladja az erejét és a képességét.

Mit lehet tenni? Kell lennie valami megoldásnak. Ha legalább volnának hozzá hasonlóak - ő, nem sokan, csak néhányan. Mennyivel könnyebb volna véghezvinni gyönyörű elképzeléseit!

Mély lélegzetet vett és megszólalt.

- Csalódott vagyok. A jövőről akartam beszélni, arról, miként képzelem még jobbra tenni a nép életét, de belátom, önökkel lehetetlenség megvalósítani. Tapasztalhatták, rendelkezem azzal a képességgel, hogy olvasok a gondolataikban és azt olyan irányba terelhetem, amilyenbe akarom. Ha nekem úgy tetszene, a következő pillanatban térden állva imádnának, de mit érnek vele? Hitvány ember szájából az ima is hitvány. Egész múltjukat, az abból eredő beállítottságukat nem tudom megváltoztatni, ehhez kevés az akaratom. Társak kellenének...

Sokáig állt, lehajtott fejjel, s már-már úgy tűnt, vége a beszédnek. A vendégek főbekólintva hallgattak, senki nem mert megmukkanni. Gyömbér sápadtan kapirgálta cipője orrával a fület.

Kerekes folytatta:

- Voltaképpen azért kértem ide önöket, hölgyeim és uraim, mert önök a jelenlegi hatalom részesei és első számú haszonélvezői, akik közvetlenül befolyásolni képesek a nemzet sorsának alakulását, akár mint állami hivatalnokok, akár mint a sajtó, a rádió és televízió képviselői. Valamennyien tudják, hogy közeleg a választás, hiába toltuk ki az időpontot. Megtehetném, hogy eleve győzelmet erőszakoljak ki az általam elképzelt jövő politikája érdekében, de nem látom értelmét: önök, hölgyeim és uraim alkalmatlanok arra, hogy segítségükkel felépítsünk egy szebb, jobb világot, mert minden porcikájukban ott hordozzák az önzést, s elég volna egy pillanat, hogy tönkretegyék azt, amit nagy nehezen létrehozunk...

Kerekes nagyot sóhajtott és megpihent a beszédben. Kortyolt kevés vizet, aztán ismét a mikrofonhoz fordult:

- Ma már tudom, hol hibáztam: bután kezdtem terveim végrehajtásához, hiába, ezt is tanulni kell. Azt hittem, képes vagyok megváltoztatni a jellemüket, s ugyanúgy fognak érezni, mint én. Egykori csalókat vettem magam mellé, gondolván, aki önmagának képes, az a köz javára is hajlandó lesz csodákat művelni. Tévedtem. Ezért elhatároztam, hogy visszavonulok a közélettől és minden időmet azzal töltöm, hogy hozzám hasonló társak után kutatok. Ha sikerül, előről kezdek mindent, ha nem, hadd menjenek a dolgok a maguk módján. Csak azokat sajnálom, akik nyertek azáltal, hogy egy ideig az én akaratom érvényesült. Én tudtam, mi fáj a népnek, mert közülük való vagyok. Önök, valamennyien, hölgyeim és uraim, csak elméletből ismerik a népet.

Meg kell mondanom, voltak, akik megállták a helyüket, de legtöbbjük még az én ellenőrzésem is át tudott siklani, mert megtanulták, miként parancsoljanak a gondolataiknak, érzéseiknek, s ma már mesterei az alakoskodásnak. Ennek véget akarok vetni. Hogyan? Büntessek, vagy magamat hibáztassam? Melyik a helyes út? - kérdezem önöket.

A válasz nagy csönd volt. Egyetlen kéz sem emelkedett fel, hogy válaszoljon. Kerekes elkeseredve nézte őket és olvasott a gondolataikban. Mindenki a másakra várt, s kivétel nélkül attól tartottak, hogy leleplezik magukat. Gyömbér változatlan merevséggel állt, a cipőjét bámulta. Fia, kissé arrébb, idültén vigyorgott és fogalma sem volt a pillanat fontosságáról. A kormánytagok igyekeztek a vendégek mögé húzódni.

Kerekes tovább beszélt:

- Sosem tagadtam, hogy tanulatlan vagyok, nem végeztem egyetemet, nincs doktorátusom, csupán ösztöneimre hallgattam egy-egy döntésemkor, így óhatatlanul előfordultak tévedéseim, melyekért vállalom a felelősséget. Ám azok a szakemberek, akiket magamhoz emeltem, s nálam iskolázottabbak, miért nem figyelmeztettek? Megmondom: mert örültek, hogy tévedek! Nem azt nézték, hogy hibáimnak az ország lakossága látja kárát, hanem hogy ők kerülnek előnyösebb helyzetbe, velem szemben.

- Megismétlem tehát: a mai nappal visszavonulok. Ne örüljenek, nem véglegesen kívánok eltűnni: még találkozunk! De akkor már nem leszek egyedül, hozom magammal azokat, akik ugyanolyanok, mint én. A kisembereknek szüksége van rám és a hozzám hasonlókra és én nem akarok a népnek csalódást okozni. Csak ennyit akartam mondani, hölgyeim és uraim. Kíván valaki válaszolni?

A kertre a korábbinál is súlyosabb csönd telepedett, csak a levelek zizegését lehetett hallani. Sápadt arcok fordultak össze döbbent kérdéseket rejtve, a kormány tagjai kétségbeesetten tördelték kezüket, még a fiatal Gyömbér arcáról is lefagyott a vigyor. A pénzügyminiszter bizonytalanul előre lépett, aztán megtorpant és tehetetlenül legyintett. Neki befellegzett - legalábbis e pillanatban minden jel erre mutatott.

Az ünnepi fogadásból búcsúvacsora lett.

Erzsi odasúgta az urának.

- Beszélhetsz te ezeknek! Nem látod, milyen sunyin lapítanak? Zavard őket a francba, úgyse mennél velük semmire. Tűnjünk el, éljünk magunknak, békében, nyugalomban. Nem veszed észre, hogy akármit művelsz, sosem fogsz egyetértést kicsikarni belőlük?

- Várj még - mondta reménykedve Kerekes. - Hátha akad legalább egy, akiben felébred a becsület szikrája.

S mintha válaszként érkezne, ősz hajú, idős pincér lépett a Kerekes házaspárhoz.

- Bocsánatot kérek... szabad nekem is szólni?

- Természetesen. Itt mindenki egyenlő - mondta neki Kerekes.

- Elfogyott a pezsgő...

- Ezt akarta mondani? - kérdezte csalódottan a házigazda.

- Igen. Kellene vagy nyolc-tíz üveggel...

- Minek? Ha ennyi nem volt elég...

- Nem is a vendégeknek, uram. Két nap múlva lesz az unokám esküvője. A kollégák már elrakták maguknak, amit haza akarnak lopni, csak én feledkeztem meg róla, mert dolgoztam. Igazából fel sem merült bennem, hogy itt szerezzem be a drága italt. De ha mindenki lop, s ön eltűri, miért én legyek a kivétel? Szóval azt szeretném mondani, uram, engedélyezze, hogy ne csak a szolásban, de a lopásban is lehessünk egyenlőek. S nem csupán itt, a mai estélyen, hanem az egész országban. Mert amíg ön néhány kiválasztottnak elnézi, hogy saját zsebére csaljon, ne várja, hogy a többi ember belenyugszik és húzza az igát, mint a barom. Ahol rablók mutatnak példát, ott zsvány a jámbor is. Hadd lopjam el azt a pár üveg pezsgőt, uram. Mit számít az önnek? Elvégre ön is lopta a vagyonát.

Kerekese kutatva nézett a ráncos arcra, tekintetük összekapcsolódott.

- *Őszinte vagy?* - faggatta a másik gondolatát. Egész testén remegés futott át, mert megérkezett a várva várt válasz:

- *Igen. Őszinte.*

Kerekese óriási izgalom vett erőt. Nehezen tudott uralkodni a megdöbbenésén.

- *Te is tudsz gondolatot olvasni?* - kérdezte néma ajkakkal.

- *Igen, tudok.*

- *Mióta?*

- *Így születtem.*

- *És nem használtad ki sohasem?*

- *De... És mindig baj lett belőle. Inkább elrejttem és mosolygok azokon, akik be akarnak csapni. Megvédem magam és az enyéimet.*

- *Boldog vagy?*

- *Elégedett vagyok, uram. Ez több, mint a pillanatnyi boldogság.*

- *Mit tanácsolsz? Akarsz csatlakozni hozzám? Hallottad, mit beszéltem.*

- *Hagyja itt ezeket, uram, amíg nem késő. Keressen társakat, ahogy mondta, vagyunk sokan, akiket megáldott, vagy megvert a sors ezzel a képességgel. Fedezze fel a többieket. Rám egyelőre ne számítson, én már öreg vagyok, belefáradtam, és túlságosan megismertem az emberi lelket. Talán majd később... Higgye el, nem rám van szüksége, vannak fontosabbak, mint én. Őket kutassa fel. Sikerülni fog. Tudom.*

- *Hol találom őket?*

- *Mindenhol. Csak figyeljen! Érne fogják meglepetések.*

- *Miről ismerem meg...*

- *Mondom, figyeljen. S ha okosan csinálja, magától rájön, hogy testvérré talált.*

- *Miért nem tegezel vissza? Hasonlók vagyunk, összetartozunk.*

- *Majd annak is eljön az ideje. Most ön fölöttünk áll, még nem tartozunk össze, de ez nem lesz így örökké. Át fogja adni a vezetést azoknak, akik kiérdemlik és jobban tudnak élni a lehetőséggel, jobban, mint ön, vagy én. S akkor értelmetlenné válik a tegezés és a magázódás egyaránt.*

- *Szóval azt mondod, küldjem ezeket a fenébe?*

- *Én azt tenném, uram.*

- *Lehet, hogy igazad van. Vigyél annyi pezsgőt, amennyit elbírsz.*

Mindez a másodperc törtresze alatt játszódott le, sem Erzsi, sem a vendégek nem érzékeltek semmit a gondolatok ide-oda villanásaiból. Kerekes intett az öreg pincérnek, az meghajolt és ment a dolgára. Ezután az úri társasághoz fordult és halkán annyit mondott:

- Az estélyt befejeztük. Menjenek! - Aztán gondolatban hozzáfűzte: - *Öt perc múlva felejt-senek el mindent és soha ne emlékezzenek a nevemre.*

A kert pillanatok alatt kiürült. Az utcában csoportok alakultak ki és egymástól kérdezték, mit keresnek erre, hogy kerülnek ide, de magyarázattal senki sem szolgálhatott. Tehetetlenül ácsorogtak egy ideig, aztán ki-ki beült a kocsijába és elporzott.

- Tehát vége mindennek? - kérdezte csüggedten önmagától Kerekes József.

Ekkor felsejlett valahonnan egy halk, bátorító üzenet, olyan volt, mintha száz és ezer hang suttogná:

- *Nincs vége, testvér! Most kezdődik!*

Honnan jött? Ki küldte? Közelből-e, vagy távolból? Nem lehetett tudni. Kerekes elmosolyodott és visszaüzent:

- *Köszönöm, testvérek!*

Kiitta a kezében tartott italt és bement a házba.

Valahol éjfélkor kondított egy harang. Új nap köszöntött rájuk.

*

Erzsi letette a kávé az asztalra. A hátsó teraszon üldögéltek, egyiküknek sem volt kedve beszélni. A férfit az estély óta mintha kicserélték volna: órákon át hallgatott és bámult maga elé. Ha az asszony szólt hozzá, alig válaszolt, s ha mégis, nem volt benne köszönet. A máskor vidám, tréfálkozó, kedélyes emberen fokozatosan eluralkodott a zárkózottság, s hiába kérdezte okát, lehetetlenség volt kiszedni belőle, mi bántja.

A pincérrel folytatott néma beszélgetésről nem tett említést, attól félve, a felesége nem értené meg, mennyire megrendítette a felismerés: nincs egyedül, vannak mások is, akik képesek a gondolatok felett uralkodni.

Nem is ez kavarta fel igazán, hanem a kérdés: mennyien vannak? Csupán ketten, ő és a pincér, vagy többen is? Vajon a hang, amely feléje áradt és betöltötte egész lelkét, valóban sokak üzenete volt, vagy csak ő érezte úgy?

- Mennyien vannak?! - kérdezte újból és újból. - Hárman, öten, százan, ezren? Hol található a felelet?

Hogy lehetséges, hogy egyikük sem próbálta meg keresni a kapcsolatot? Talán mert nem tudnak egymásról? De hiszen üzentek! A szándék tehát bizonyos.

Ha összefognának!... Igen, akkor talán sikerülne megváltoztatni a világot, átalakítani az emberek földhözragadt gondolkodását, s új, szebb, értelmesebb jövőt teremthetnének.

Meg kell keresnie a többieket! Muszáj! Gyorsan, mert sürget az idő és...

- Beteg vagy? - kérdezte Erzsi gyöngéden.

- Miből gondolod? - riadt fel a férfi. - Annak látszom?

- Nem... Csak olyan tűnődő, magadba forduló vagy az utóbbi napokban. Mintha bántana valami. A vendégség óta ki se tetted a lábad, Gyömbéréknek hírére se hallani, még a telefon se csörrent, mintha elfelejtettek volna bennünket. Mi folyik itt? Az újságok is hallgatnak.

- Jól sejted, elfelejtettek bennünket. Én akartam így. Nem vetted észre, milyen kurtán-furcsán ért véget az estély?

- De igen... - mondta az asszony bizonytalanul. - Hirtelen felkerekedtek és se szó, se beszéd, elpucoltak. Csodálkoztam, de olyan furcsa vagy azóta, hogy nem mertelek zavarni a kérdezősködéssel. Azonban tovább nem tarthatom magamban. Mi van veled, Józsi?

Kerekes felhajtotta a kávé, rágyújtott, mélyet szívott a cigarettából, úgy válaszolt:

- Volt ott egy idős pincér...

- Igen, emlékszem rá. Ő volt az, aki kevesellte a pezsgőt.

- Igen, róla van szó. Nos, kiderült, ő is olyan, mint én. Gondolatolvasó.

- Ez érdekes! - hajolt előre felélénkülve Erzsi. - Eddig miért nem mondtad? Hogy jöttél rá?

- Beszélgettünk. Már úgy értem... gondolatilag. Ti nem érzékelhettétek. Kértem, csatlakozzék hozzám, de nem volt hajlandó, s én nem akartam erőltetni. Gyanítom, nem is tudtam volna. Ő már így született, én pedig alig pár hete-hónapja, hogy gyakorolom.

- Azért ez roppant furcsa - csodálkozott az asszony. - Ha neki is akkora hatalma van, mint neked, hogy létezik, hogy öregségére még mindig egyszerű pincér, s nem olyan gazdag, mint mi vagyunk? Te érted ezt?

- Nos, ezen töprengek napok óta. Valami okának kell lennie. Annyit elárult magáról, hogy kiábrándult az emberi lelkek vizsgálatából, amin nem csodálkozom, de ez még nem indokolja a bezárkózását. Amikor azt látod, hogy lógatom az orrom, őrá gondolok, őt keresem, próbálom ismét megtalálni vele a kapcsolatot, sikertelenül. Ha hiszed, ha nem, az az öreg pincér elégedett, boldog ember. Tudni szeretném, miért, hogyan, honnan van ez a megelégedettség? Tunyaság, vagy bölcsesség? De hiába szólítom, nem válaszol.

- Lehet, hogy a távolság az oka?

- Lehet, bár nem valószínű. Volt még valami... Olyan, mintha egy hatalmas kórus szólalt volna meg bennem... Hogy mondjam el? Képződtem? Nem... Biztattak, hogy nincs vége semminek... keressem őket. S a pincér is azt tanácsolta. De miért bujkál? Ő erős, különb, mint én, s nekem szükségem van rá. - Kerekes egészen felvillanyozódott: - Mekkora ökör vagyok! Csak ülök itt, és várom, hogy méltóztassék megjelenni. Én megyek el érte! Addig nem nyugszom, amíg meg nem találom. Járom az utcákat, ha kell becsavargom az egész országot, de előkerítem.

- Úgy gondolod, nem csak ketten vagytok?

- Hm. Éppen ez a nagy kérdés. Nem tudom a választ, holott most ennél nem létezik fontosabb. Ki fogom deríteni.

*

Kerekes már egy hónapja rótt gyalogosan a várost és hallgatta az emberek gondolatait. Időnként kiküldött egy óvatos, tapogatózó kérdést, s figyelte, jön-e rá válasz.

Megtanulta, hogyan függetlenedjék a gondolatok kavargó áradatától, miként válasszon ki egyet a sokból, s arra koncentráljon. Ha valaki hirtelen ránézett, vagy tovább tartotta rajta a pillantását, mint illenék, azonnal leszűkítette a sugárzást és várta a viszonzást - eredménytelenül. De nem csüggedt. *Még nem.*

Eleinte csak a belvárosban ténfergett, hogy minél több emberrel találkozzék. Kereste a zsúfolt helyeket, de gyorsan belátta: ennek semmi értelme. A tömeg összekeveredett, egyetlen nagy gondolatmasszává sűrűsödött és egyszerűen lehetett irányítani. Próbálkozott is és megrázta a felismerés: minél többen vannak, annál könnyebb hatni rájuk. Kezdetben még szórakoztatta is: *megfordulni!* - mire mindenki az ellenkező irányba haladt tovább, közönyösen, anélkül, hogy egy csodálkozó pissenést ejtettek volna, ő meg nevetett és az eredeti cél felé terelte őket.

Ha egyes emberekkel tette ugyanezt, az illető megtorpant és tétován lépkedett ide-oda, s erőlködni kellett, hogy engedelmességre bírja, de még akkor is vissza-visszafordult, mint aki nem biztos a dolgában. Ez rendkívül fontos felfedezés volt:

A tömeg befolyásolható, az egyén gondolkodik és mérlegel! - szögezte le a tanulságot.

Amikor erre ráunt, a külső kerületek csendesebb, kihaltabb utcáit kereste fel. Nem sokaságra volt szüksége, hanem elmékre. Villamosra szállt, vagy autóbuszra és elment a végállomásig, majd átszállt a még kijebb menő járatra, s közben állandóan és kitartóan figyelt. A gondolatok egyre tisztábban, érthetőbben áramlottak agyába és tartalmuk is más lett: személyessé vált, feloldódott, eltűnt a folyamszerű arctalanság, minden érzéshez konkrét egyén tartozott. Jegye, bérlete nem volt, ha ellenőr jött, egyszerűen elparancsolta a közelből, s nevetett, mint könnyebbülnek meg a bliccelők.

Pontosan ez történt most is. A villamos túlsó lépcsőjén karszalagos, fiatal ellenőr lépett fel és láttára kétségbeesett rémület csapott feléje. Odanézett: sápadt nénike tördelte a kezeit és rebbenő szemmel, riadtan kereste, merre meneküljön. Felugrott az ülésről és dülöngélve igyekezett a kocsii ellenkező végébe, de az ellenőr észrevette és utána kapott.

- A jegyét kérem. Ne próbáljon meglógni.

A nénike a táskájában kotorászott, arca lángvörösre gyúlt. Kerekess tudta, hogy nincs jegye, de még várt, kíváncsi volt az ellenőr viselkedésére.

- Nem találom - motyogta halálraváltan az öregasszony és arcán peregni kezdtek a könnyek. - Pedig megvolt...

- Ne meséljen nekem, mama - rivallt rá az ellenőr durván. - Vagy van érvényes menetjegye, vagy helyszíni bírságot fizet, vagy feljelentem. Nem fog itt nekem potyázni. Megértette?

Néhányan közbeszóltak és igyekeztek jobb belátásra bírni a harcias ellenőrt - az ápolatlan, pattanásos arcú, nyeszlett fiatalembert - de nem sok sikerrel. Hányavetien kikérte magának, hogy beleavatkozzanak a munkájába. Kerekest az háborította fel, hogy még élvezte is, hogy megalázhathja az idős asszonyt. Szívtelen! - mérgelődött magában. Ezt megemlegeted!

Már éppen intézkedni akart, amikor egy finom, alig észlelhető gondolatfoszlány jutott el a tudatáig: *Elég! Hagyd békén a nénit!* - mire az ellenőr szempillantás alatt lecsillapodott, megvonta a vállát és azt mondta:

- Különben... bánom is én! Tűnjön a francba a szemem elől!

- *Kérj bocsánatot, így nem szabad beszélni egy idős asszonnyal!*

Kerekess torokszorító izgalommal forgatta a fejét, honnan érkezik a sugallat, de képtelen volt rájönni. Az ellenőr feje kékre váltott, aztán falféher lett és hülye vigyorral az arcán a nénihez lépett:

- Bocsánatot kérek, így nem szabad beszélni egy idős asszonnyal. Üljön le, nénike.

Mindenki meglepődött, legjobban maga az ellenőr. Gyorsan le is szállt a következő megállóban és értetlenül bámult maga elé.

Kerekes kiküldött egy apró, óvatos sugarat:

- *Ki vagy? Nézz rám! Beszélünk kell.*

Legnagyobb döbbenetére egy tíz év körüli fiúcska hirtelen feléje fordult és mélyen a szemébe nézett, úgy válaszolta:

- *Én voltam az. S maga kicsoda?*

- *Szálljunk le, szeretnék megismerkedni veled.*

- *Sietek...*

- *Csak egy-két perc... Kérlek, nagyon szépen kérlek... Bízzál bennem! Régóta kereslek.*

- *Jó. Látom, hogy nem akar bántani. Leszállhatunk.*

A megállóval szemben kis park volt. Megvárták a zöld lámpát, átvágtak a gyalogátkelőn és leültek egy padra. Sokáig néztek egymásra kíváncsian, s közben tapogatták, simogatták egymás gondolatait - ismerkedtek.

- *Engem Kerekes Józsefnek hívnak. És téged?*

- *Tóth Laci.*

- *Tudja valaki, hogy gondolatolvasó vagy?*

- *Senki. Egyszer próbáltam az iskolában elmagyarázni a gyerekeknek, hogy ez mit jelent, de kinevettek és meg akartak verni.*

- *Megverték?*

- *Nem... - ingatta a fejét a fiú mosolyogva. - Elfelejtettem velük. Nem is emlékeznek semmire. Többé nem esett szó róla és én sem szeretek rágondolni, mert nem tudom, hogy normális dolog-e és szégyellem.*

Két férfi ült le melléjük, kezükben sörösüveggel. Hangos röhögéssel trágár viccmesélésbe fogtak, így a beszélgetésük már-már félbeszakadt. Kerekes rákacsintott a fiúra:

- *Küldd el őket.*

- *Ilyet még nem próbáltam. Felnőttek...*

- *Nem baj, ezt is meg kell tanulnod. Ne félj. Ketten vagyunk!*

A fiú felkacagott. A kövérebbik férfi dühösen nézett rá, de nem volt ideje szólni:

- *Menjenek el... kérem. Most azonnal. Álljanak fel és induljanak! Felejsék el!*

A két férfi olyan egyszerre állt fel, mintha vezényszóra tennék, és sietve elhúzták a csikot.

- Na látod. - nevetett Kerekes elégedetten és fennhangon mondta. - Most próbálj engem elküldeni. Kísérletezzünk.

- *Miért? Maga nagyon kedves ember.*

- *Nem érted... Próbáljuk ki, tudunk-e egymásra is hatni?*

- *Aha! Értem már! Menjen el! Most azonnal!*

Kerekes befelé figyelt, a gondolatot világosan értette, de nem hatott rá parancsoló erővel.

- Semmi. Figyelj, most én következem. *Menj el, öcsi! Azonnal! Felejts el!*

Laci csillogó szemekkel nézett a férfira. Kezüket felemelték és diadalmasan összezsápták.

- Tudsz még másokról is?

- Hát... néha érzek valamit. De nem vagyok benne biztos.

- *Add át, mit érzel, hátha közösen kiokoskodunk valamit! Hagyd a beszédet.*

Laci megfeszítette erejét és elkezdte:

- *Idős férfi. Mogorvának látszik, de nem az... jó ember... fáradt... fájnak a lábai... Néha jeleket küld, tud rólam, de ő visszahúzódik, ha én közeledem.*

- *Sejtem, kiről van szó... Nekem se válaszol, ha hívom.* - fennhangon folytatta. - Meg kell keresnünk. Már ketten vagyunk, de fontos, hogy valamennyien megismerjük egymást. Közösen mindenre képesek leszünk. Csodákra is! Elhiszed?

- El. Miért kell megismerni egymást? A bácsit hogy hívják?

- Józsi bácsi... azaz... nekünk nem szabad magázódnunk, mert összetartozunk és egyenlők vagyunk. Erre tanított az a rejtőzködő mogorva ember, akiről beszéltél, s én igazat adok neki. Köztünk nem számít a kor, csakis az értelem, a gondolat ereje. Mondd azt, hogy *bátyám*. Én úgy szólítalak: *öcsém*. S hogy miért kell ismernünk egymást? Hogy jobbá tegyük a világot. Te nem engedted bántani a nénit a villamoson. Én is közbe akartam lépni, de megelőztél. Láttad a többi embert? Még olyanok is voltak, akik nevettek és remekül szórakoztak. Ezen kell változtatnunk, együttes erővel. Ketten kevesek vagyunk. Én már megpróbáltam, de belebuktam...

- Tudom.

- Tudod? Honnan?

- Felismertem a gondolataidat, *bátyám*. Te vagy az, aki a politikusok között voltál. Sokat hallottam a felnőtteket rólad beszélni és megkerestelek. Emlékeznek rád, s nem értik, hová tűntél. Mindenféle legendák járnak, még olyan is, hogy nem is vagy földi ember. Szerettek és vissza kívánnak. Azt mondják, te jól csináltad, mindig a kisemberek pártját fogtad. Mostanában viszont nem hallani rólad semmit. Miért hagytad abba?

- Ezt te még nehezen értheted és ezt nem azért mondom, mert lebecsüllek, hanem mert fiatal vagy, gyerek, de egy-kettőre belejössz. Túl sokat akartam és túl hirtelen. Korai volt, előkészítetlen. Azt hittem, elég csak megparancsolni, hogy az emberek legyenek jók, a többi már jön magától. Bíztam azokban, akiket kiválasztottam. Saját magamnak is csalással szereztem meg a jólétet. Súlyosan tévedtem. Megismerkedtem egy öreg pincérrel, róla beszéltem, lehet, hogy őt érzed, ő is közénk tartozik, de nem tudom, hol van, de meg kell keresnünk. Ő világosított fel, hogy ha csak magamra számítok, elkerülhetetlen a bukás. Ha majd annyian leszünk, hogy kiterjeszthetjük a hatásunkat az egész országra, vagy azon túl is, vadonatúj világot teremtünk. Eddig tudtál követni?

- Igen. Csodálatos, amit mondtál. Kérlek, add át gondolatban is, úgy jobban megértem.

- *Jó, figyelj...* - és egymásra mosolyogtak. Mennyivel gyorsabb volt ez, és mennyire világosabb, mint a gyarló beszéd. - Most egyelőre az a fontos, hogy állandóan kapcsolatban maradjunk, hogy ne veszítsük el egymást. Elindulok haza, indulj el te is. Egymás címét már tudjuk a gondolatainkból. Folyamatosan kövessük az érintkezés erősségét, s amint gyöngülni kezd, azonnal jelezzük a másoknak. Rendben? Meg kell tanulnunk, mi az a távolság, amíg érezzük egymást. Tíz méter? Vagy tíz kilométer? Esetleg száz? Ugye, megértettél? Adj kezet! Örülök, hogy megtaláltalak, *öcsém*.

- Én is örülök neked, *bátyám!*

Kerekes már otthon volt, amikor Laci gondolatait még mindig könnyedén vette.

- *Most hol vagy?*

- *Megmutatom...*

Kerekes egy konyhát „látott”, ebédelt a család. Az asztalfőn az apa ült, határozott arcú, értelmiségi külsejű férfi, a fiatal anyuka szelíd mosollyal levest mert a tányérokba, közben halkan beszélgettek. Laci komoly szemmel kísérte anyja mozdulatait, nem látszott rajta, hogy gondolatai messze távolra szállnak.

- *Kedves embereknek érzem a szüleidet. Most én is megmutatom, hol élek. De ne irigyeld, mondtam, csalással szereztem. Már szégyellem, de majd jóváteszem.*

Laci kezében egy pillanatra megállt a kanál - más nem történt. A szülők gyanútlanul ebédeltek tovább. Lacira mindig is jellemző volt, hogy időről-időre elmerengett.

- *Most nagyon figyelj. Beülök az autóba és össze-vissza járok, közben kapcsolatban maradok veled. Ha kezdenél elveszíteni, vagy én téged, jelezzük. Világos?*

- *Világos. Indulhatsz, bátyám, mindenhova követlek.*

A távolságnak - mint bebizonyosodott - nem volt jelentősége, Kerekes órákon át furikázott szerte az országban, sík vidékeken, hegyes-völgyes területeken, a gondolatnak semmi sem szabott gátat.

- *Öcsém, győzelem!*

- *Bátyám, győzelem! És most hogyan tovább?*

- *Folytatjuk a keresést. Meg kell találnunk a többieket. Reméljük, vannak mások is.*

*

Voltak. Alig néhány nap múlva már tízen társalogtak a gondolatok hullámain, újabb egy hónap múlva pedig legalább százan, közülük sokan valahol Európa más tájain éltek, de a nyelv nem számított; az érzések, a kifejezések lényege mindig ugyanaz, tökéletesen mindegy, milyen betűcsoportokból áll össze a kimondott, vagy leírt szó. S minél többen egyesítették gondolataikat, annál könnyebb volt kapcsolatokat találni.

Az sem okozott gondot, ha egyszerre ötvenen-hatvanan gondolták ugyanazt, ugyanabban a pillanatban, valamennyien egyforma biztonsággal fogadták be a többiek közölnivalóját. Nem találkoztak személyesen, fizikai valóságukban, mégis tökéletesen ismerték egymás legapróbb rezdülését, örömet, fájdalmát, olyanokká váltak, mint egyetlen összefüggő, hatalmas organizmus, amely él, cselekszik, együtt szomorkodik és boldog.

S naponta jelentkeztek a világ minden részéből a frissen felfedezett *testvérek*. Nem számított többé a bőr színe, a társadalmi rang, a vallás. Egy új emberfajta nyújtott kezet és fogott össze, hogy újraalkossa a világ menetét. Ahogy nőtt és erősödött a közösségük, úgy nőtt-növekedett kisugárzásuk ereje, s már megállíthatatlanul behálózta az egész földkerekséget.

Ideje volt, hogy cselekedjenek.

*

Gyömbér Antal miniszterelnök haragosan ráncolta a szemöldökét, miközben az új belügy-miniszter jelentését olvasta.

Valahogy nem úgy mentek mostanában a dolgok, ahogyan szeretne volna. Pedig minden rendeletét pontosan teljesítik, a rendőrség, a titkos szolgálat sose működött olyan hathatósan, mint kormányzása alatt és mégis...

Mintha egy titokzatos erő befolyásolná háttérből a dolgokat.

Földalatti mozgalom? Arról tudnia kellene, a besúgói hálózat előbb-utóbb rábukkant volna. De semmi gyanús, kézzel fogható szervezésről nem érkezik hír, nincsenek röplapok, illegális újságok, a belső elhárítás sötétben tapogatózik és tehetetlen. Ha ez így megy tovább, összeomolhat a rendszer, s vele bukik ő is.

Nincs idő tévovázásra, le kell csapni - csak tudná, hová! Amerre néz, mindenhol bomlás tapasztalható, ugyanakkor egyetlen olyan pont sincs, amiből kiindulhatnának.

Érthetetlen. S ami a legdühítőbb: megfoghatatlan!

Miniszterei egymás után mondanak le és a közhivatalok vezetőgárdája sorozatban jelenti be, hogy nem kívánnak az államapparátusban dolgozni, mert nem értenek egyet a kitűzött célokkal, a megzorító intézkedésekkel és azok módszereivel.

A pártok látványosan összebékülnek, holott éppen az ellenkezője volna a kívánatos, hogy a közöttük lévő állandósított civakodást szítva, minél jobban megosszák a társadalmat, ezáltal elterelve a figyelmet a meglévő gondokról.

Az egyházak is félretették évszázados vitáikat, egymást érik az ökumenikus istentiszteletek, ahová felekezettől függetlenül tódulnak az emberek, miközben a nyugati filmeket játszó mozik, a video-kölcsönzők üresen tátognak. Ki érti ezt?

A tüntetések átalakultak valamiféle népünnepéllé, ahol nem a kormány lemondását követelik, hanem az erőszak, a közönyösség, a képmutatás ellen szónokolnak és hajdani pártellenfelek, egykori esküdt ellenségek hirdetik az új eszmét: *szeressük és segítsük egymást, emberek!* S ha egy ismert politikus kiáll szónokolni, ugyanazokat a jelszavakat hajtogatva, amikkel a tömegek az utcára vonulnak, kifütyülik, faképnél hagyják és kacagva a szemébe kiáltják: *hazudik!*

Mi ez? Mi történik az országban? Honnan indult ez a kellemetlen megbékélési divat?

A belügyminiszter szerint világjelenségről van szó, hasonlókról panaszkodnak a nemzetközi politikai életben, egész Európában, sőt már tengerentúlról is aggasztó hírek érkeznek. A minap a külügyminiszter azon kesergett, hogy nem tudtak megtartani egy fontos biztonsági tanácskozást, mert a tárgyaló partnerek zöme bejelentette, nem ír alá olyan dokumentumot, amely titkos megállapodásokat tartalmaz és károsan érinti a szegényebb rétegeket, mivel jelentős adónövelést vonna maga után, s ők nem hajlandók fölöslegesen sarcolni a népet.

Hát már itt tartunk? A nép orrára akarnak kötni fontos dolgokat? Más se hiányzik, mint hogy a magas politikába is beszivárogon ez a... ez a békehóbort. Jól is néznénk ki!

A vezető-titkárnői telefon diszkrétan megcsörrent. Gyömbér megnyomta a kihangosítót:

- Tessék!

- Miniszterelnök úr, az unokaöccse, a pénzügyminiszter úr van itt, szeretne beszélni önnel. Azt mondja, halaszthatatlan ügyről van szó.

- Hm. Kérem.

Az unokaöccs - időközben megváltoztatta a nevét Győrössyre, hogy a nép ne gyanakodjék holmi rokoni összefonódásra -, amióta elfoglalta a miniszteri bársonyszéket, alaposan megváltozott. Pocakot eresztett, arca kigömbölyödött és szakállt növesztett. Modora még fellengzősebb volt, mint a nagybátyjáé.

- Az új személyi jövedelemadóról szóló törvényjavaslat, Tóni bácsi ... - emelte fel a kezében lévő vaskos, bőrkötéses dossziét. - Átdolgoztattam, ahogy kívántad. Kérlek, írd alá. Remélem, sikerül áterőszakolni a parlamentben.

- Hadd lássam - mondta zordonan a miniszterelnök. Ki nem állhatta, ha a fiatalember bizalmaskodik vele a hivatalában. Otthon se, hát még itt! Belemélyedt az olvasásba, de alig jutott túl az első néhány cikkelyen, felhördült:

- Mi ez? Én pont az ellenkezőjére utasítottalak. Nem azt mondtam, hogy csökkenteni kell az adót, hanem növelni. Erre tessék, itt az áll, hogy...

- *Nagyon jól van, ahogy van. Így kerüljön a parlament elé* - zendült fel valahol a tudata mélyén egy hang. Az miniszterelnök arca elszürkült.

- Te hallottál valamit? - kérdezte fejét rázva Győrössytől.

- Nem én, az égvilágon semmit. Mit kellett volna hallanom? Nem érzed jól magad? Mi az, amivel nem értesz egyet?

- Ez... ez itt... - mutatott remegő ujjal a törvénytervezetre Gyömbér. - Ki írta ezt ide?

- Érthetetlen... - hebegte a pénzügyminiszter, miután belenézett a törvényjavaslatba. - Azonnal iderendelem az államtitkáromat.

- *Senkit nem rendelsz ide. A törvénytervezet kitűnő.*

- Most én is hallottam... - dadogta libabőrösen.

- Én is... - visszhangozta a miniszterelnök és összerázkódott, mert a belső hang ismét megszólalt: - *Írd alá! Most azonnal!*

- Igenis - motyogta révült önkívületben Gyömbér és kezében remegett az arany töltőtoll, amikor aláakanyarította a tervezetet. - Vidd innen. Látni se akarom többé. Mondd meg a titkárságon, hogy senki se zavarjon, amíg nem szólok.

Ujjai rátévedtek a fehér színű telefonra, amelyen keresztül közvetlenül és állandó kapcsolatot tarthatott a baráti országok kormányfőivel, ha sürgős egyeztetésre volt szükség. Már éppen tárcsázni akart, amikor a telefon megszólalt a keze alatt.

Bizonytalan mozdulattal felemelte és belehallózott.

A válasz németül jött, az ügyeletes szinkrontolmács kapásból fordította:

- Történt nálatok valami *különleges*? - nyomta meg a szót a telefon túlsó végén a hívó fél.

- Hát... voltaképpen... hogy is mondjam...

- Ne köntörfalazz, most erre nincs idő! Itt rejtélyes események követik egymást és nem csak nálunk. Egész Európában.

- Nos... - dadogta a miniszterelnök falfelhéren -, valóban, megmagyarázhatatlan engedetlenségi sorozatok... tüntetések... például ismeretlen kezek átfogalmaztak egy törvénytervezetet...

- Erről van szó - vágott közbe a másik. - Pontosan ugyanez történik nálunk is. Valami titokzatos erő működik, amely meggátolja minden kormányzati intézkedés kiadását, ha az a leg-

csekélyebb mértékben életszínvonal csökkenést jelent. A katonaság, a rendőrség nem engedelmeskedik. A tisztikar őtjőng, a honvédelmi miniszter lemondott, teljes a káosz. Javaslom, holnap reggelre hívjunk össze egy csúcstalálkozót.

- *Szükségtelen* - hangzott fel mindkettőjük agyában a hang. - *Jobban tennétek, ha ti is lemondanátok a hatalomról. Úgyis hamarosan az lesz a vége.*

- Ki volt az? - kérdezték egyszerre meghökkenve. A tolmácsok hallgattak.

- *Vegyétek úgy, hogy a közvélemény szól hozzátok. E pillanatban minden vezető politikus hallja e szavakat. Már nem vagytok urai az országotoknak, amiként a többiek sem. Elég volt az öncélú politikai játszmákból. A ti időtök lejárt...*

A telefon két végén ájultan csuklottak össze az államfők.

*

Az asztal körül hárman ültek: a tíz éves gyermek, a negyven éves férfi és a hetvenéves pincér. Tóth Laci vitte a szót.

- Eddig minden rendben van. Simábban mentek a dolgok, mint reméltük. *Bátyáim*, mondjátok meg, mi legyen a következő teendőnk?

Kerekes felemelte a kezét, jelezve, hogy szólni kíván.

- A hatalom még nem minden. Meg is kell tartani. Úgy vélem, most jön a neheze. Kíváncsian várom a korelnök véleményét.

Az öreg pincér csöndesen mosolygott és arcán csodálatos békesség fénylett fel. Ősz fejét a fiú felé fordította és alig észrevehetően bólintott.

- *Öcsém* - sugallta hangtalanul, szava messze terjedt, gondolattársaik hallhatták az egész összekapcsolt világban a három ember beszélgetését -, *nektek, gyerekeknek kell tudni, milyen világban akartok élni. Mi segítettünk megteremteni a lehetőséget, a jövő a ti felelősségetek marad. Van egy pont, ahol a mi megrontott, javíthatatlan nemzedékünknek félre kell állnia, hogy még jószándékkal se legyünk kerékkötők. Tudatunk legmélyén működnek a rossz beidegződések, amik benneteket még nem fertőztek meg. Ti nem csak életkor szerint vagytok új nemzedék, de azok vagytok hitben, képességben és módszerben is. Ne hagyjátok többé, hogy kivegyék kezetekből a cselekvés jogát. Formáljátok a magatok vágyaihoz a jövőndőt. A magam korosztálya nevében azt mondom: vegyétek át a gyermekek és az anyák a világ sorsának irányítását. Nincs több mondanivalóm.*

- *Egyetértünk!* - zúgott fel a idősek kórusa. - *Mi is ezt akarjuk!* - csatlakozott egy ércesebb hang, a középkorúak hangja.

A tíz éves fiú sokáig hallgatott. Aztán azt gondolta:

- *És ti? Mit mondtok ti, gyerekek? Mit mondanak az anyák? Vállaljuk? Merjük vállalni?*

- *Igen! Igen! Igen!*

- *Hallottátok* - fordult a két felnőttöz a fiú.

- *S mi van, ha valaki közülünk vissza akar élni a képességével?* - aggodalmaskodott Kerekes - *Vannak keserű tapasztalataim, tudjátok.*

- *Ez közöttünk nem lehetséges* - nyugtatta meg Laci. - *Vigyázzunk egymásra. A mi közös gondolatvilágunk olyan erős kapocs, amiből senki nem tud a többi fölé kerekedni, vagy abból kitörni. Ha mégis megpróbálná valamelyikünk, segítenénk neki, hogy ne kíváncson ilyet. Így van, testvérek? Fogadjuk meg, hogy így lesz!*

- *Igen! Igen! Igen!*

- *Akkor válasszatok magatok közül vezetőket* - javasolta Kerekes József. Az öreg pincér rábólintott: - *Ez elkerülhetetlen.*

Ám Tóth Laci más véleményen volt.

- *Ne rontsuk el már az elején. Minek nekünk vezérkar? Köztünk nem lehetnek ellentétek, titkos szövetkezések. Mindenki egyformán akarja a jót. Elég az őszinte, közös akarat. Azt tanultam, hogy a világtörténelmet mindig a nagy hadvezérek rontották el. Minket egyetlen szempont vezérelhet: a tiszta gondolat. Elfogadjátok?*

- *Úgy legyen!* - zúgott fel diadalmasan a világ legnagyobb gyermekkara, amilyen még sohasem volt amióta ember él a földön. Fölötte lágyan szólt az anyák óvó, szeretőn simogató igenlése.

A *GONDOLAT* átívelt a sokat szenvedett földtekén és szelíd, bizakodó harmóniában egyesült.

A két felnőtt összemосolygott.

- *Halljátok?* - suttogta megrendülten a legidősebb. - *Énekel a jövő! Elkezdődött. És többé nem lehet megállítani!*

ALAMIZSNA

Caesar: Brutus, te is?...

(Shakespeare)

A Múzeum körút és a Rákóczi út sarkán, az Astoriánál, közvetlenül az aluljáró lépcsőjénél szomorú arcú, őszes szakállú koldus ült, lábait maga alá húzva, reszkető kezeit könyörögve tartotta előre, arcán könnyek csordogáltak. Nem volt elhanyagolt, mint általában a koldusok, ellenkezőleg, lerítt róla, hogy aligha saját hibájából került a kövezetre, valaha szebb napokat láthatott. Sokkal inkább kinézett unokáinak mesélő, jóságos nagyapónak, akinek valamiért balul alakult a sorsa, elhagyták a gyerekei, vagy elhaltak, mindenéből kiforgatták, s még a fedelet is elveszítette a feje fölül - ki tudhatja?

Nehézkes, csoszogó járással, alig pár perce érkezett és nagyot sóhajtva rogyott a lépcső-lejáróhoz. Koszlott papírdobozt rakott ki maga elé, benne néhány kisebb címletű fém pénz, 1 és 2 forintosok, s egy 20-as érme árválkodott.

Rajta kívül még négy szerencsétlen, köztük egy fehér botos vak nyújtogatta a markát, az emberek mégis az öregét bámulták, nála torpantak meg, mintha megbabonázta volna őket. Pedig egy szót sem szólt, hang el nem hagyta a száját, csak nézett mereven a semmibe, könnyei belefolytak ősz szakállába. Szívfacsaróan tudott nézni, s bár senkire sem tekintett, a járókelőkben felébresztette a jótekonyság ösztönét, egyszeriben elfogta őket az adakozás vágya, s már nyúltak is a zsebükbe.

Az öreg nem köszöntötte meg az adományokat, csupán bólintott, azt is szelíden, alig észrevehetően, és sírt tovább. A másik négy koldus a szeme sarkából titkon figyelte, arcukon inkább elismerés tükröződött, mint irigység, vagy harag, amiért rontja az üzletet.

- Mehetünk! - intett a legidősebb a másik háromnak és hóna alá kapta a mankóját.

Felszedelőzködtek és elhaladtukban tisztelettel biccentettek a fejükkel. Az öreg hunyorítással nyugtázta a köszöntést, de ezt csak a társak láthatták.

Nem mentek messzire: a túloldalon lecövekeltek és egy hirdetőoszlop mögé húzódva némán, feszült érdeklődéssel figyelték, mi történik.

Az öregember egy teljes órán keresztül ült a lépcsőlejártnál, ezalatt az újra és újra megtelő dobozt folyamatosan ürítette a zsebébe. Ilyenkor mélyebben hajolt előre és villámgyors bűvészmozdulattal tüntette el a pénzt. Ha papírpénzt kapott - s hullott eléje az is bősséggel -, villanásnyi ideig maradt szem előtt, a jövő-menők mindig csak a maradék aprót láthatták és a szívbemarkolóan szomorú arcot.

Az egy óra elteltével a négy koldus visszatért, s mintha mi sem történt volna, elfoglalták helyüket, s most az öreg kezdett kászálódni. Sírása elállt, dobozkáját a kabátja alá csapta és szája sarkából megkérdezte a vaktól:

- Figyeltetek? Láttatok mindent?

- Igen! Köszönjük! - suttogta vissza a vak koldus. A másik három arca felderült, de nem szóltak, csak elragadtatással meredtek a rozzant emberre. Az egy darabig nézte őket, száraz szeméből szigorúság és elégedettség sugárzott, ajkain halvány, atyáskodó mosoly futott át.

- Jó, hát akkor csak így tovább, gyermekeim - mondta és lement az aluljáróba. Felszállt a metróra, leült, mire egy cifrán öltözött hölgy finnyásan elhúzta a száját és kényesen arrébb húzódott. Az ember úgy tett, mint aki nem vesz észre semmit, csak nézett maga elé egykedvűen, s mintha motyogott volna magában valamit, legalábbis mozgott a szája.

Az utasok megkönnyebbülésére az első megállónál kiszállt, felment a mozgólépcsőn és elfoglalta helyét a bejáratnál. Körülnézett és elégedetten látta, hogy az ott lévő kéregetők, amint megpillantják őt, azonnal pakolni kezdik motyóikat, lázas sietséggel eltűnnek, és távolról figyelik a fejleményeket. Előtte még mindannyian fejet hajtottak az öregember felé, amit az csendes méltósággal vett tudomásul, de nem viszonzta. Kirakta a dobozát és abban a pillanatban elindult a könnyáradat a szeméből, arcára kiült a mérhetetlen szomorúság, ami az előző helyen is megremegett az emberek szívét.

Itt se töltött többet, mint pontosan hatvan percet, eközben rengeteg pénzt koldult össze. Az óra leteltével felállt. Elégedetten állapította meg, hogy a koldusok visszatérnek és ugyanoda ülnek, ahol korábban voltak. Bólintott feléjük, mire azok ültükben földig hajoltak.

Ismét metróra szállt, a következő megállóban kilépett a szerelvényből és minden kezdődött előről. Ahol megjelent, a koldusok azonnal átadták a helyüket, ő eltöltött egy kerek órát, soha egy perccel sem többet, vagy kevesebbet, aztán a gazdag bevételt zsebre vágva ment tovább az újabb helyszínre.

Ez így folytatódott egész nap, reggel nyolctól, este nyolcig.

Ekkor a Kossuth tér egyik félreeső padjára ült és várta a tanítványait.

Azok jöttek is, bicegve, mankóval, fekete szemüveggel, fehér bottal, rongyosan, piszkosan. Megálltak a Mester előtt félkörben, illedelmesen.

A koldusok az esti továbbképző tanfolyamra gyülekeztek.

*

Éder János, művésznevéen Ábrányi Ákos, öt éves volt, amikor először látott színházi előadást: kissé giccses, de nagyon megható gyerekdarabot játszottak, melyben a gonosz mostoha elüldözi a háztól az árva kislányt, aki belehal a sok szörnyűségbe, majd angyalok jönnek érte és a mennyországba viszik, ahol természetesen már várja őt szerető anyukája. A gyermek-nézők bőgték, még a felnőttek is elővették olykor-olykor a zsebkendőjüket.

A pöttöm kisfiú valóságnak fogta fel, amit a színpadon látott és mélyen felkavarta. Otthon napokon át lázadozott a rút mostoha gonoszságán és elhatározta, ha felnőtt, bosszút áll rajta. Addig is, minden szabad idejében a színház bejáratánál ólálkodott, hátha egyszer meglátja bemenni, vagy kijönni és jól odamondogat neki, akár bokán is rúgja, de egyetlen csúf boszorkányt se látott, csupa gyönyörűséges nénik, bácsik jöttek-mentek a színház épületébe, s ő nem merte megkérdezni őket, hol lakik a mostoha.

Elsős gimnazista korában tagja lett a színjátszó szakkörnek, ahol azonnal felfigyeltek a jóképű, rendkívül tehetséges, feltűnően szép orgánumú fiatalemberre és ráosztották az összes főszerepet. Olyannyira kiemelkedett a többiek közül, hogy még irigységet sem keltett másokban: magától értetődő volt, hogy csakis Édernek *járhat* a főszerep, készséggel elismerték, hiszen hozzá hasonlítható zseni egy sem volt közöttük. Egymás után nyerte a legkülönfélébb szavalóversenyeket, s ahol ő megjelent, a versenyzők eleve lemondhattak a győzelem reményéről. Színjeles érettségi után egy pillanatig sem lehetett vitás, hová jelentkezék felvételre.

A felvételi vizsga csak kötelező formalitás volt: a versenyeken szerzett első helye eleve biztosította számára, hogy a Színművészeti Főiskola hallgatója legyen. Belügyminiszeri engedéllyel - tanárai javaslatára - ekkor vette fel az *Ábrányi Ákos* művésznevet.

Sikersorozata itt is folytatódott: külön rektori hozzájárulással már az első év végén egyszerre két filmben, és egy televíziós sorozatban játszott főszerepet, melyet kifejezetten az ő számára írtak. Egy kábítószeres fiú eltévelyedését, majd jó útra térését alakította olyan mély meggyőző erővel, hogy a lapok meggyanúsították: játék közben valóságosan is kábítószer befolyása alatt áll. Kénytelen volt egy rögtönzött jelenettel a képernyő nyilvánossága előtt bizonyítani, hogy egyik pillanatról a másikra képes beleélni magát bármilyen figura lelkiállapotába. Többé senki sem merészelte kétségbe vonni kivételes adottságait.

A főiskola elvégzése után a színiigazgatók elkeseredett küzdelmet folytattak a szerződtetéséért. Ő a Drámai Színházat választotta és nem bánta meg. Első igazi felnőtt szerepe Ádám volt a Tragédiából, majd rögtön utána a hőn áhított Hamlet következett. Ezeket követték a nagy Shakespeare-főszerepek; épp oly hitelesen játszotta az ifjú, szeleburdi Rómeót, a vadul féltékeny Othellót, mint a lányaiban csalódott, öreg Lear királyt, vagy az alattomos, torzlelkű, gyilkos III. Richárdot.

Szereplései társadalmi esemény számba mentek, hetekre-hónapokra elővételben elkapkodtak minden jegyet, ha neve felkerült a plakátokra. Híre áttekeredett határon túlra is, özönlöttek az ingyencek Londonból, Párizsból, s a világ minden tájáról. Mesés gázsikkal csábították Európa, Hollywood színpadaira, a legismertebb rendezők, producerek előszobáztak nála, de Ábrányi Ákosnak volt egy mániája: mindenáron *magyar* színész akart maradni, ezért az összes ajánlatot visszautasította, amiért a szakma, enyhén szólva, bolondnak nézte, de a közönség nemzeti hősként imádta világhírű művészt.

30 éves korára minden létező állami kitüntetést megkapott, s még annál is többet: rajongói országos mozgalmat indítottak, hogy - a törvényekkel ellentétben - még életében szobrot állítsanak neki és az utcát, ahol született, Dózsa Györgyről kereszteljék át *Ábrányi Ákos* névre. A művész szerényen elhárította a megtiszteltetést, de láthatóan meghatotta a közönség szeretete: szemeiből könnyek buggyantak ki, az operatőr közelképben mutatta, amint a nagy színész sír, s vele pityergett az egész ország, különösen a hölgyek.

A rendezők szívesen dolgoztak vele, mert sohasem vitatta utasításait, fegyelmezett volt, kollégáit segítette. A pontatlanság, szövegtévesztés nála elképzelhetetlen volt. Intésre tudott zokogni, vagy szívből kacagni, s ha a szerep úgy kívánta, minden maszk nélkül képes volt évtizedeket öregedni úgyszólván a nézők szeme láttára. Ezért tudta egyaránt valóságosan megformálni Rómeóját és Learjét.

Ábrányi Ákos vitathatatlanul a legszebb magyar férfiszínész volt, a természet tökéletesre alkotta: 185 centiméter magas, karcsú, szálfegyenes, izmos, széles vállak, keskeny csípő, lapos has; dús, gesztenyebarna haja lágyan hullámos, éppen csak annyira, hogy ne tűnjék mesterségesnek. Világítóan kék szeme, ragyogó, hófehér fogsora, erőteljes, markáns arcéle az örületbe kergette a nőket és a férjeket.

Ábrányi - bár mértékkel -, nem vetette meg a szerelmi örömeit. Szeretőivel kíméletesen szakított, s mindvégig igyekezett önmagát beállítani érdemtelenként, hogy az elhagyott barátnő ne érezze megalázkodónak a helyzetét. Valójában közel sem volt annyi szeretője, mint ahány nő eldicsekedett a viszonyukkal. A közönség valahogy megérezte az igazságot és becsülte érte.

Ábrányi Ákos azért nem nősült meg, hogy ne okozzon hölgyimádói körében csalódást. Mióta szülei elhaltak, az idős, távoli rokon házvezetőnőt leszámítva magányosan élt egy eldugott, romantikus, repkénnyel befuttatott budai villában, vendégeket ritkán fogadott és soha nem a szakmából, hanem a polgári életből válogatta szűk baráti körét.

A közélettől, amennyire lehetett, elhatárolódott. Megengedhette magának, hogy ne vállaljon politikai rendezvényeken fellépést, jóllehet, pályája kezdetén emiatt adódtak átmeneti, apróbb kellemetlenségei, de aztán megszokták különködését és békén hagyták; olyan magasan állt minden és mindenki fölött, hogy oda már nem ért el a politikusok keze, vagy ha mégis, jobbnak látták békén hagyni.

A rendszerváltás kissé megzavarta, s nem egészen értette, mi ez a nagy hűhó, ez a magasra csapó nemzeti örömhullám. Neki eddig sem volt baja a hatalommal, s hogy mások miként viszonyulnak hozzá, hidegen hagyta, alkalmá sem volt erről beszélgetni kollégákkal, barátaival, az egyszerű emberek pedig fényévnnyi távolságban álltak tőle.

A legtöbb, amit a tisztánlátás érdekében megtehetett, s amit korábban soha nem csinált, hogy lefekvés után átböngészte a nagyobb lapok főcímeit. Restelkedve ismerte be, mennyi mindenről nem tudott, milyen sok panasz, keserűség halmozódott fel a társadalomban, és valósággal letaglőzták az 1956-os események kapcsán feltárt szörnyűségek, melyekről eddig fogalma sem volt. Szégyellte magát, hogy mind ez ideig közönyösen ment el az ország állapota mellett, s elhatározta, hogy igyekszik jobban kivenni részét az átalakulásban.

Hogy voltaképpen miféle átalakulásról van szó, nem látta világosan, de úgy vélte, ha ennyien kívánják, az csakis jó lehet.

Egyszeriben érdekelni kezdték a közügyek, a lakosság helyzete. Ha ideje engedte, eljárt a gyűlésekre, jóllehet, ritkán tudta, melyik párt rendezvényén vesz részt, nem is érdekelte különösebben, no meg idegesítette, hogy mindenki őt bámulja, s egy perc nyugta sincs az autogramvadászok zaklatásától. Ezért inkább mogorva arccal behúzódott egy sarokba, s lehetőleg nem állt szóba senkivel. Rajongói zokon vették morcosságát, elterjedt róla, hogy öntelt, nagyképű, aki csak önmagával törődik, a köznépet lenézi, pedig ez nem volt igaz.

Valójában az feszélyezte, hogy járatlan lévén a napi politikában, nem tudott közös témában feloldódni másokkal, s ettől félszeggé vált.

Az meg sem fordult a fejében, hogy a politikusokat még jobban ingerli a jelenléte, a pokolba kívánják, mert eltereli róluk a figyelmet, elhalványítja dicsfényüket, és legszívesebben kirakták volna a szűrét, ha már nem hajlandó mellettük megnyilatkozni.

A zavarosan fogalmazott szövegek döcögő, fahangú felolvasásai untatták. Figyelme fokozatosan átterelődött a szónokok külső megjelenésére. Ingerelte hanyag, az alkalomhoz nem illő öltözködésük, az ízléstelen, rosszul megválasztott nyakkendő, vagy éppenséggel annak hiánya, a begombolatlan zakó, az ápolatlanság. Egy szónok ruházata épp olyan fontos, mint színésznek a jelmez: hallgatóit ráhangolja az elmondottakra. Hogy lehet, hogy senki sem figyelmezteti őket erre az alapvető igazságra? Pedig e nélkül a legjobb előadó is hiteltelenné válik, szavai elszállnak a levegőben, mondhat akármekkora igazságokat is - füstölgött magában.

A közönség arcát és a reagálásokat tanulmányozva rájött, hogy a handabandázásokat az emberek túlnyomó része legalább annyira nem tudja követni, mint ő, vagyis nem benne van a hiba, hanem az előadókban, akik kivétel nélkül semmitmondó frázisokat pufogatnak, retorikájukban nyoma sincs a beszédművészetnek, helytelenül gesztikulálnak, rossz helyen veszik

a levegőt, mondanivalójuk összefüggéstelen, szétszórt, a szókincsük származékos, s ez módfelett felbőszítette.

Az egyik ilyen rendezvényen aztán nem tudott tovább uralkodni magán. Felugrott a helyéről és kíméletlenül odébbtessékelve a megdöbbszent szónokot, a mikrofonhoz lépett.

- Kérem - mondta meleg, bársonyos hangján, hangsúlyozottan szép artikulálással -, igen tisztelt politikus hölgyek és urak, az, hogy szedett-vedetten öltözködnek, mint egy madárijesztő, kinek-kinek a magánügye, ezért nem is szólnék, jóllehet, senkinek sincs megtiltva, hogy kikérje szabója tanácsát. Az viszont megbocsáthatatlan bűn, hogy csúnya beszédstílusukkal meggyalázzák legszentebb kincsünket, a magyar anyanyelvet. Ha már egyszer politikára adták a fejüket és a nép nevében, a nép helyett kívánnak szólni, ám tegyék, lelkük rajta, de akkor beszéljenek értelmesen, tisztán, közérthetően, s ha nem tudnak, vegyenek beszédtechnikai lecke-kéket szakemberektől, ne habogjanak zavarosan, összevissza. Önök Arany János, Vörösmarty, Petőfi, Ady örökségét pazarolják, s ehhez nincs joguk. Aki veszi a bátorságot, hogy pódiumra álljon, az mindennek előtt vegyen fel tiszta inget, megfelelő nyakkendőt és mondjon igazat, tartsa be a magyar nyelvtan legelemibb szabályait, különböztesse meg a ban-ben és a ba-be ragokat, ne suk-süklődjön, és kérdezze meg egy iskolás gyermektől, mi a különbség alany és állítmány között. Tiltakozom a nyelvünket ért merénylet ellen! - és magasra tartott kezekkel, átszellemült arccal szavalni kezdte a Szózatot.

Ezután büszkén, kihúzott derékkal levonult az emelvényről, s mint aki jól végezte dolgát, elhagyta a termet, abban a biztos meggyőződésben, hogy hálásak neki, amiért felhívta az illetékesek figyelmét egy komoly hiányosságukra, elősegítve ezzel a közéleti beszéd tisztaságát, sőt a színpadi megjelenés fontosságáról is említést tett.

Életében először tévedett ekkorát.

A közönség dübörgő tapssal hálálta meg a váratlan műélvezetet, ám a politikusok halálosan megsértődtek. Másnap megjelent néhány duzzogó cikk, melyben megrótták a jeles színészt, hogy szándékos és minden bizonnyal részrehajló, gyerekes rendzavarásával az ellenpártok malmára hajtja a vizet, beleártja magát a magas politikába, ahol nem Vörösmarty évszázados sirámaira kíváncsiak az emberek, hanem az elkövetkező választások kimenetele, a nemzet jövője a tét, melyet, mint az köztudott, kizárólagosan a szóban forgó párt képes biztosítani.

Más politikai beállítottságú újságok viszont megdicsérték Ábrányit, mondván, csakis hivatásából eredő kötelességét teljesíti, amikor egyes műveletlen, dilettáns pártvezéreket az anyanyelv védelmében rendreutasít. Ideje volt, hogy az ország legnagyobb művésze végre ne csak a színpadon, de a valós életben is megmutassa, mennyit ér, hová tartozik, kikkel szimpatizál, s hogy minden ellenkező híreszteléssel szemben, nem közömbös a dolgozó nép sorsát illetően.

Jobban nem is árthattak volna a színésznek.

A lavina elindult, a sajtóhíriénák mindkét oldalról rávetették magukat. Tehették nyugodtan: végre valaki, akit büntetlenül lehet szidni, anélkül, hogy bármelyik irányba elköteleznék magukat. A művész hervadozva olvasta a lapokban, hogy ő immár néparuló, demagóg, kommunista bérenc, jobboldali nacionalista, szélsőséges populista, divatjamúlt csepűragó - s ezek még a legszelídebb jelzők voltak!

Eleinte nem törődött vele: hadd firkáljanak, ő felette áll az ilyen alantas támadásoknak, egyedül a *csepűragót* kérte ki magának egy szűkszavú nyilatkozatban.

Csak ezt ne tette volna!

Nyilatkozatát elferdítve, szándékosan félremagyarázva, úgy állították be, mintha valamelyik párt közelebből meg nem nevezett politikusai mellett emelné fel a szavát. De melyik párt, s kik azok a politikusok? S mert nem volt válasz, még nagyobb vehemenciával támadt neki mindkét oldal, szinte szó szerint ugyanazzal vádolva:

- „Vajon mi érdeke fűződik Á. Á.-nak ahhoz, hogy védelmébe vegye a nép egyes ámitóit? Netán egy követ fűj velük? Nem elég számára a színpadon kivívott siker, újabban már politikusi babérokra is pályázik? Jó lesz nem elfelejtenie: ahogy a susztertől elvárjuk, hogy maradjon a kaptafánál, ugyanúgy megköveteljük, hogy a bohóc se akarja felcserélni csörgős sipkáját talmi aranykoronára...” - írta az egyik legnagyobb, a kormányhoz közel álló országos napilap, s a cikket, némi kárörvendő humorral fűszerezve, idézte a rádió és a televízió is.

Ábrányi Ákos ezt nem hagyhatta szó nélkül. Még hogy ő, a nemzet megbecsült színésze, *bohóc*? Berontott az újság szerkesztőségébe, hogy elégtételt vegyen, de rövid úton kidobták, azzal, hogy máskor majd meggondolja, mit mond, jobban tenné, ha maradna a szakmájában, ott legalább nem árt senkinek.

- Hja, művészkém - mondta foghegyről egy tejfeles szájú újságírócska -, a politika okos embereknek való, ez nem a színpad, ahol előre megírt szöveget kell felmondania, aztán vagy belesül, vagy nem. Ide ész kell, uram! Tud követni?... - mutatott ujjával a homlokára. A szerkesztőségi folyosó visszhangzott a harsány röhögéstől.

Az érzékeny színész, aki eddig csak a bálványozást és a sikert ismerte, összeroppant és meghasonlott önmagával. Már a saját tehetségében is kételkedett, lámpalázasan játszott, szerepeit összekeverte, s megesett, hogy Othelloként, amikor éppen Desdemonáját kellett volna fojtogatnia, előre jött a színpad széléig és kezeit tördelve motyogta maga elé: *Lenni, vagy nem lenni, ez itt a kérdés...* A közönség remekül szórakozott, a hasát fogta nevettében, az ügyelő kénytelen volt azonnal összehúzni a függönyt.

Az esetet nem lehetett meg nem történné tenni, a média gondoskodott arról, hogy Ábrányi szerepzavaráról már másnap tudomást szerezzen az ország. Farizeus sajnálkozással sopánkodtak: lám-lám, így van az, ha egy színész túlhajszolja magát, nem elégszik meg színpadi sikereivel, kiköveteli a televízió, rádió és a film egyeduralmát is. Ide vezet a mohóság, a pénzimádat, holott egyetlen öt perces fellépése után kapott tiszteletdíjából hónapokig megélne egy négygyermekes család, de neki még ez sem elég. A művészeti folyóirat kerek-perec kimondta: „...*félő, hogy Ábrányi Ákos idegkimerülésben szenved, s ez még a jobbik eset... Reméljük, nincs komolyabb baj. Mindenesetre, nem ártana egy alaposabb kivizsgálás végett szanatóriumba vonulnia, hogy aztán újult erővel állhasson ismét szerető közönsége rendelkezésére*”.

Ettől kezdve pályája lendülete megtört, bár ezt egyelőre csak ő érezte, kifelé még úgy-ahogy tartotta magát. Hetenként már csak egy-kétszer játszott, akkor is szürkén, bizonytalanul, s még az avatatlan szem is észrevette, hogy legszívesebben a sűgőlyuk közelében tartózkodik. Rosszul aludt, éjjel kettőkor került ágyba, órákig forgolódott álmatlanul, de azért, megtartva jó szokását, hajnali ötkor már a pilisi hegyek serpentinjein futotta szokásos napi öt kilométerét, edzőcipőben, mélyen az arcába húzva melegítője csuklyáját, utána a Lukács következett, ahol leúszott négyszáz métert, olyan tempóban, ami egy aktív sportolónak is becsületére vált volna; negyedóra gőz, kemény masszázs és kilenc órákor friss elmével állt a színpadon. A próbákkal nem is volt semmi gondja, bizonytalansága csupán az esti előadáson tért vissza.

Még voltak zseniális alakításai, de hiába tette ki szívét-lelkét, a levegő megfagyott körülötte. Ábrányi Ákos az érdektelenség légüres terébe került, a közönség elfordult tőle, s egy színész számára ez rosszabb, mint a halál.

Mindenki tudta ezt, kivéve őt, aki változatlanul harcolt kivételezettsége megtartásáért, s egy pillanatig sem volt számára kétséges, hogy rajongói kiállnak mellette.

Keservesen kellett csalódnia.

A színház átszervezésekor az első volt, akinek nem újították meg a szerződését.

*

- Gyorsan egye meg, Szánka bácsi! - sürgette a fehér köténykés felszolgáló lány az öreg koldust és egy tányéron három darab krémest nyújtott át. Még langyosak voltak. - Siessen, tele van az üzlet, nem akarom, hogy a lányok veszekedjenek, amiért magukra hagyom őket a legnagyobb csúcsidőben.

A cukrászda sütőüzemének ajtajánál álltak, hátul az udvarban. A Nagykörútról behallatszott a délutáni forgalom zaja, autótülkölés, villamos csilingelés. Az udvaron is nagy volt a nyüzsgés, de a koldus látványa nem okozott megütközést: az öreg törzsvendégként, naponta háromszor megjelent, s hol az egyik, hol a másik felszolgáló hozta neki a porcióját. Volt úgy, hogy maga a tulajdonosnő is megpakolt egy tányérkát a levágott szélekkel. Már-már úgy tekintették, mint házikoldust, akinek jár a maradék, sokszor még csomagoltak is neki. Az öregúr azzal hálálta meg a jóságukat, hogy soha nem ment máshová koldulni, de mást se engedett a cukrászda közelébe. Így ment ez már vagy két esztendeje.

- Maga nagyon aranyos - hálálkodott az öreg a lánynak és kapkodva tömte szájába az illatos süteményt. - Isten fizesse meg!

- Jó, jó, csak igyekezzék. Ha vár egy kicsit, hozok kávé is.

- Hogyan köszönhetném meg...

- Már megköszönte! Jaj, el is felejtettem mondani, jelest kaptam a zárthelyimre az egyetemen, a maga magyarázata alapján. Megdicsérték...

- Melyik téma is volt az?

- Hát nem emlékszik? Julius Caesar és Brutus kapcsolatát kellett jellemezni Shakespeare-nél... Arról a részről van szó, amikor március idusán...

- Persze, persze, tudom már. Semmiség! Máskor is. Örülök, hogy segíthettem.

- Csak azt nem értem, honnan tud ilyeneket? A lányok mesélték, nem én vagyok az egyetlen, akinek megcsinálja a dolgozatait.

- Senki sem születik koldusnak, kisasszony. Nagyon finom volt a sütemény, még egyszer köszönöm. A kávéért visszajövök később. Isten vele!

A lány tűnődve nézett utána. Milyen furcsa, kiismerhetetlen ez a Szánka bácsi. Olyan művelt, hogy a tanárai elbújhatnak mellette, az összes klasszikus a kisujjában van és mégis koldul és nyomorog. Reggeltől estig ott ül, soha el nem mozdul a helyéről, mégis tud mindent, jobban, mint akárki. Hát nem különös?

Megvonta vállát és besietett a cukrászdába.

Az öregember visszacsoszogott a kisköfalatti lejáratahoz és újból elfoglalta megszokott helyét. Cókókját kirakta maga mellé, szeméit behuntya és ajkai akaratlanul is mormolni kezdték a jól ismert sorokat:

- „... *Temetni jöttem Caesart, nem dicsérni,
A rossz, mit ember tesz, túléli őt;
A jó gyakorta sírba száll vele...*”

Kényszerítette magát, hogy ne gondoljon a múltra. Szánka József folytatta a koldulást.

Az Andrássy út túloldaláról zömök, jólöltözött úriember földbe gyökerezett lábakkal figyelte minden mozdulatát. Szájából szivar lógott, kalapját a kezében tartotta. Sokáig állt és felfé-
héren bámulta Szánka Józsefet, mint aki nem hisz a szemének. Aztán hirtelen elhatározással
megindult, egyenesen az öreg koldushoz sietett és ujjongva magához ölelte.

A járókelők megálltak és fejcsóválva nézték az érthetetlen jelenetet.

Az Oktogonnál most tetőzött a forgalom. Délután öt óra volt.

*

Kökény Vilmos igazgató hellyel kínálta Ábrányit és megpróbált kíméletes lenni hozzá.

- Kérlek, Ákoskám, tudod, milyen nagyra értékellek emberként és színészként egyaránt,
színházi múltam harmincöt éve alatt nem volt senki, akire így felnéztem volna, ma is vallom,
hogy te vagy minden idők legtündöklőbb csillag a magyar színjátszás egén, csillag, mely
örökké ragyogni fog... ööö... hol is tartottam...

Ábrányi nyugtalanul hallgatta az igazgató áradozását. Ha egy direktor így szembe dicsér, ott
baj van. Férfias, szép arca rezzenetlen maradt, csupán, ahogy rágyújtott, mozdulatának utol-
érthetetlen eleganciája tört meg egy pillanatra.

Kökény folytatta:

- Ha csak rajtam múlna, sosem kezdenék évadot nélküled, hiszen tisztában vagyok azzal, hogy
sikereink ötven százalékának záloga a te neved, mégis kénytelen leszek azt kérni...

Az igazgató elővette zsebkendőjét és megtörölte izzadó homlokát. Hangja remegni kezdett s
úgy tűnt, ha választani lehetne, most inkább a föld alá süllyedne. Ábrányi Ákos türelmetlenül
dobolt ujjaival a szék karfáján, várta, hová akar a másik kilyukadni. Még mindig nem fogta fel
a rideg valóságot.

- Szóval, arra kérlek, ősztől keress másik színházat magadnak, én nem tudlak szerződtetni -
vágta ki Kökény kínkeservesen és nagyot fújtatott, mint aki nehéz terhétől szabadul meg.

- Tessék?!... Mit jelent az, hogy nem tudsz szerződtetni? - hebegte Ábrányi fejét rázva. Az
elhangzott szavak ökölcspásként érték. - Én a társulat vezetőszínésze vagyok, nincs olyan
komolyabb repertoárdarab, amelynek ne én volnék a főszereplője, nélkülem a színház egy-
szerűen meghal, a nézők elmaradnak... én... én... nem értelek, kérlek...

- Igen... igen... - nyökögte Kökény -, kétségtelenül... Ahogy mondd, óriási veszteség ér
bennünket, ha elmész, bár az utóbbi időben... volt néhány... hogy is mondjam... *rendhagyó*
alakításod... mindegy, ne feszegessük. Ugyanakkor...

- Mi van ugyanakkor?

- Kérlek, ha nem engedsz kibeszélni, ha folyton közbeszólsz, sosem fogunk szót érteni -
pattogott az igazgató hálásan, hogy van miért megsértődnie. - Tudomásul kell vened, hogy a
Drámai Színház nem létezik többé, legalábbis abban formában, amiként eddig működött...

- Most már végképp semmit sem értek.

- Pedig egyszerű, kérlek tisztelettel. Az új évadtól magánszínház leszünk, ami egyben
profilváltást is jelent. Nem játszunk Shakespeare-t, Moliert, Madáchot, egyáltalán semmiféle
klasszikus drámát, tragédiát, prózát, kizárólag zenés darabok mennek, s ebben a műfajban te...
ööö... ugyebár... nem igazán vagy otthon. Táncoskomikusra nagyobb szükségünk lesz.

- Megörültetek? Tönkre akarjátok tenni az ország legkiválóbb színházát? Sárba tapossátok a színművészetet! Hogy merészeled!?... Itt van egy csodálatos, összezsírozódott társulat, jobbnál-jobb prózai színészekkel - velük mi lesz? Elfelejtetted Hamlet szavait: „...*jól kell aztán velök bánni; mert ők a kor foglalatjai és rövid krónikái: s inkább írjanak halála után rosszat a fejfájára, mint ők rosszat mondjanak felőle, míg él...*” Te is színész voltál, nem árulhatod el hitványul a szakmát.

- Igen, ismerem a szöveget - bólogatott kényszeredetten Kökény. - Én is játsztam hajdanán, hamarabb, mint te, de az régen volt. Most más világot élünk, ki kell szolgálnunk a közönséget, a piacgazdaság törvényei miránk épp úgy érvényesek, mint minden egyébre. A mi árucikkünk a kultúrának az a szelete, amiért pénzt adnak. Természetesen hébe-hóba előveszünk majd egy-egy veretes művet, e ritka alkalmakra azonban megfelelnek a kisebb kaliberű, olcsóbb színészek is, nem is volna méltó hozzád munka nélkül lézengeni hétszámra a társalgóban.

- Zsúfolt házaink vannak...

- Csak látszatra! Az utóbbi hetekben a magas helyárak miatt csökkent a látogatottságunk, az állami támogatás nem fedezi a kieséseket, kénytelenek leszünk tovább emelni a jegyárakat. Te nem látsz, nem hallasz, csakis a szerepeidnek és a szerepeidben élsz, felveszed a kiemelt gázsídat minden elsején, dupla annyit, mint az én igazgatói fizetésem, és halvány gőzöd sincs, mi zajlik körülötted. A minisztérium zártkörű pályázatot írt ki a színház privatizációjára...

- Mi az a privatizáció?

- Magánkézbe adás. Látod, manapság ezt még egy gyerek is tudja. Nos, elég, zárjuk rövidre a kérdést. Megismétlem: a színházat eladták, az új tulajdonos a profilváltás mellett döntött, s ebbe a koncepcióba te nem férsz bele. Mint mondtam, túl magas a gázsídig ahhoz, hogy csak úgy bejárj érte, hogy a színház nyakán élősködj, énekelni, táncolni nem tudsz. Ráadásul itt van körülötted ez a szerencsétlen sajtóhadjárat, amit akárhogy is nézünk, kizárólag önmagadnak köszönhetsz, de visszaüt a színházra is. A nézők már megmosolyognak...

- Ez nem igaz, ezt kikérem magamnak! - ugrott fel pulykavörösen Ábrányi.

- Sajnálom... Tudod, miket írnak rólad? Szoktad olvasni? „*Ábrányi Ákos már nem a régi.*” „*Kiégett, elfáradt, a maníraiból él, hangja megkopott, hatásvadászata egyre kínosabb.*” „*Így jár az, aki...*”

- Elég! Ezeket a mocskolódásokat hallgatni sem vagyok hajlandó, nemhogy elolvasni. Csak az ellenségeim terjesztik rólam.

- Azelőtt nem voltak ellenségeid... - jegyezte meg rosszmájúan az igazgató.

- Hogy-hogy *azelőtt*? Mi előtt?

- Istenkém, minek kellett neked politizálni?

- Sohasem politizáltam!

- Ugyan! Veled vannak tele az újságok, szinte másról sincs szó.

- Igen, ez igaz... - ismerte el Ábrányi keserűen. - *Szó, szó, szó...*

- Úgy bizony, barátom, *szó, szó, szó*. De ha már Hamletnél tartunk, hadd idézzem én is egykori kedvenc szerepemből, mint Polonius: „*Őrült beszéd, de van benne rendszer...*” Ha nem változtatjuk meg sürgősen a színház arculatát, belebukunk a te szeszélyes politikai kalandozásodba.

- Ki az a gazember, aki megvette a színházunkat? Hozd elélem!

- Itt van előtted - mondta lehajtott fejjel Kőkény. - Én vagyok az új tulajdonos.

- Te? Te?! Nem... ez nem lehet igaz!

Igaz volt. Kőkény papírokat szedett elő, hogy bizonyítsa tulajdonosi jogait, de Ábrányit ez már nem érdekelt.

Nem vitatkozott tovább, mert belátta, hogy semmi értelme. Felállt és szó nélkül kiment az irodából, még köszönni is elfelejtett. Megállt a művészbejáró előtt az utcán, olyan értetlenül, felháborodva, mint a halálraítélt, akit arra köteleznek, hogy saját pénzén vásárolja meg a kötelet és neki kell fizetnie a hóhér napidíját a veszélyességi pótlékkal együtt.

A szakma jobb érzésű része riadtan értesült a hírről: lehetséges volna, hogy a legnagyobbat, a legkülönbet csak úgy, se szó, se beszéd, lapátra tegyék? Ha vele meg merték csinálni, akkor őket is páros lábbal rúghatják ki, bármely órában, elég egy félreérthető jelző valamelyik főpolitikusra, már repülnek is.

A társalgók elcsöndesedtek, kiveszett a viccelődés, az ugratás, az előadások izgalmát követő felszabadult dumálás, a közös vacsora a FÉSZEK-ben, mindenki igyekezett gyorsan lelépni; régi barátságok ürültek ki napok alatt, többé senki sem bízott senkiben. A színházi világ rettegve húzta be fülét-farkát, nem akadt egyetlen pályatárs, aki egy jó szót mert volna ejteni Ábrányi védelmében.

Annál hangosabb volt a sajtó.

Diadalmámban számoltak be Ábrányi menesztéséről, az igazság, és a demokrácia legmagasabb fokmérőjeként tüntetve fel a művész bukását.

Igazság szerint az újságírók is ugyanúgy és ugyanazért aggódtak, mint a színészek: ha egy ekkora nagyság sem élvez védelmet, milyen alapon mernének ők ugrálni - suttozták egymás közt, titkon, szorongva.

S mert biztosat nem tudtak - Kőkény még nem hozta nyilvánosságra elképzeléseit -, ezernyi változat keringett a színész kegyvesztettségéről. A kormánypárti és ellenzéki oldalon egyformán tartottak tőle, s ha lehetett, nem mutatkoztak vele egy társaságában.

Hiába kopogtatott más színházak igazgatóinak ajtaján, a máskor hajbókoló direktorok letagadtatták magukat, a kollégák messze ívben kikerülték, s még a rádió Pagodájában is elfordították arcukat, vagy sürgős dolgukra hivatkozva felálltak az asztaltól, ha a közelükbe telepedett. A közönség lázongása ellenére a tévésorozatot, melynek főszereplője volt, leállították, s amióta a világot jelentő deszkákra került, életében először Ábrányi Ákosnak rengeteg szabadideje lett.

Azt még csak elviselte volna, hogy szerződés nélkül maradt, szerencsére volt elég pénze, évekig megélhetett kényelmesen.

De hogy a tehetségét kétségbe vonták!... Nos, ez megbocsáthatatlan. Bosszút fog állni - határozta el. Hogy miként, azt egyelőre még nem tudta.

Úgy döntött, körülnéz a világban és megpróbálja megérteni, mi történt.

*

A Deák téri aluljáróban két koldus hempergett a földön, összekapaszkodva, vérbeborult arcokkal. Iszonyatos szavakkal átkozták egymást, röpködtek a csúnyábbnál csúnyább kifejezések, s közben verték, rugdosták a másikat, ahol érték.

- Ez az én helyem! - üvöltötte az, aki fölül volt és zúgó pofont kevert le ellenfelének.

- Én voltam itt hamarabb! Elmész a... - ordított az alsó, közben kést ráncigált elő valahonnan. Egy nő felsikoltott: - Megszúrja! Ne engedjék!...

Magas, elegáns, feltűnően nagy, sötét napszemüveget viselő férfi ugrott oda és a kést félre-rúgta. A hirtelen összeverődött tömegből rögtön tiltakozni kezdtek néhányan:

- Miért avatkozik bele? Mi köze hozzá?

- Nem látják, hogy legyilkolják egymást?

- Na és? Nem kár értük! Minden nap ezt csinálják. Ha nem ezek, akkor mások. Látott már maga két koldust békében megférni egymás mellett?

A férfi nem törődött a kiabálókkal, erélyesen megragadta a verekedők vállát, egyetlen rántással talpra állította őket és napszemüvegét egy villanásnyi időre levéve, a fülükbe súgta.

- Pucolás! Kihívták a rendőrséget! Kétfelé menjenek, úgy nehezebben kapják el magukat.

A koldusok megrökönyödve meredtek rá, de a férfi megrázta őket.

- Mit bámulnak? Nem értik, mit mondtam? Futás! Vagy meg akarják várni a zsarukat?

A két toprongy végre felocsúdott és rohanni kezdtek ellenkező irányba. Szerencsájük volt, még éppen sikerült elkerülniük a rendőröket.

A férfi ekkor már a virágüzlet előtt állt és elmerülten nézett be a kirakaton. Úgy tett, mintha várna valakit. Eközben halkán mormolta maga elé:

„... Akkor nemesb-e a lélek, ha tűri balsorsa minden nyűgét s nyilait; vagy kiszáll tenger fájdalomla ellen, s fegyvert ragadva véget vet neki?...”

Megfordult és lehorgasztott fővel elindult a kijáratí lépcsők felé, közben tovább fecsegett magában, mintha zavarodott lenne: - De nagy marha voltál te, Hamlet!

Nem láthatta, hogy két lépéssel lemaradva alacsony, kövérek férfi lépked, fülét hegyezve. A verekedés alatt végig ott állt az aluljáróban és kissé távolabbról csodálkozva figyelte Ábrányit.

Zseniális ötlete támadt.

Szánka Józsefre gondolt és örömeiben elvigyorogta magát.

*

Rúzsza Tihamér azon nélkülözhetetlen epizódszínészek közé tartozott, akik úgy hozzánóttek a színpadhoz, s a színpad hozzájuk, mint a por a függönyhöz, vagy az öregedő primadonnához a jelmez. Nem voltak jelentős kiugrásai, de megbízhatóan játszotta kisebb-nagyobb karakter-szerepeit, ezért a rendezők szívesen foglalkoztatták. Soha nem bajlódott az átlényegülés mítoszával. Jelszava: a rutin majd hozza a figurát, s ez többnyire így is volt. Valaha, vidéki színész korában filmszerepeket is játszott, s különösen az öntudatos munkást, vagy a lelkes téesszparasztot személyesítette meg figyelemre méltóan, de sohasem meggyőződésből.

Ábrányi igencsak meglepődött, amikor egy csütörtöki délelőttön a köpcös, gömbölyű kis pocakot eresztő, ünneplőbe öltözött Rúzsza becsöngetett villája kapuján. Az idős színész távolról sem tartozott baráti köréhez, s el nem tudta képzelni, hogy most, amikor mindenki más elhagyta, mit akarhat tőle, s hogy honnan tudja a címét. De mert világéletében udvarias ember volt, ajtót nyitott és csodálkozását nem titkolva, behívta a lakásába.

- Ne haragudj, hogy zavarlak - mondta szívarral a szájában Rúzsza Tihamér és gyors pillantást vetett a kifinomult ízléssel berendezett szobára, melynek főfalán, életnagyságú festményen a házigazda volt látható, olajban, délceg Rómeóként, kezében a méregszelencével. - Szépen

laksz! - bólogatott a vendég, iszonyatos füstfelhőket eregetve. - Reméltem, hogy itthon találalak, beszédem van veled. Ha zavar a füst...

- Majd kiszellőztetek. Néha én is dohányzom, bár itt soha - fintorgott Ábrányi. Rúza nem értette, vagy nem akarta megérteni a célzást, nyugodtan szivarozott tovább. A házigazda magában mérgelődve kérdezte: - Miben állhatok rendelkezésedre?

- Nekem? Semmiben. Engem egyelőre nem küldtek el, játszom, epizodistára minden színháznak szüksége van, s ha megtennék, akkor se dőlné össze a világ. Van egy kis megtakarított tőkém, egy garzonom az Úri utcában. Mi kell már nekem több? Nem, köszönöm, részemről minden rendben. Viszont volna egy ajánlatom a számodra, ha hajlandó leszel végighallgatni.

- Ajánlatod az én számomra? Már megbocsáss... Sohasem vállalom haknit.

- Miért, nem olyan rossz dolog az, a plusz pénz mindig jól jön az ember gyerekének. De ne aggódj, szó sincs hakniról. Főszerepet kínálok! A legeslegnagyobb főszerepet, amit valaha a világon színész eljátszhatott.

Ábrányi egyik ámulatból a másikba esett.

- Csak nem vettél te is egy színházat? - kérdezte maró gúnnyal.

Rúza jóízűen nevetett és újabb szivart vett elő a belső zsebéből. Körülményesen leharapta a végét, meggyújtotta és bravúros füstkarikát eresztett meg a mennyezet felé.

- Én is színész vagyok, Ákoskám, nem bolond. Nem olyan jó, mint te, nem vagyok üstökös, se csillag, de eszem az van. A főszerep, amiről beszélek, nem színházi szerep, sokkal több annál: az *életet* kellene alakítanod.

- Roppant titokzatos vagy, kérlek... kedves... ööö... ööö...

- ... Tihamér. Lám, még a keresztneveket sem tudod, pedig tíz éve játszunk egy színpadon. Nem baj, nincs jelentősége. Ha érdekel, ettől függetlenül áll az ajánlatom.

- Parancsolj, kérlek, hallgatlak - szégyellte el magát Ábrányi.

- Te játszottad Leart...

- Igen! Számtalanszor! S merem remélni...

- Hát persze! - szakította félbe modortalanul Rúza. - Igazad van. Soha senki nem volt magyar színpadon olyan megrendítő Lear, mint te. Ma is hallom, amint zengő hangodon szavalod: „...erős szándékunk minden gondot és bajt lerázni agg korunkról, általadván ifjabb erőknél, míg magunk teherétől menten mászunk a sír felé...”! Látod, kívülről megtanultam tőled. S ahogy ott ültél vénen, szánandón, megtörtén a szenvedések súlya alatt!... Nos, ez adta az ötletet, aminek okán most itt vagyok.

- Köszönöm! - mondta meghatódva Ábrányi. - Ez végtelenül megtisztelő egy kollégától. De még mindig nem értem...

- Csodálatos voltál, öregem, utánozhatatlanul csodálatos! - áradozott tovább Rúza, patetikus széttárva karjait. - „Az igazság kutya, melynek ólban a helye, azt ki kell korbácsolni”... Így van, bizony. Nosza, itt a nagy alkalom, elő azzal a korbáccsal!

- Már megbocsáss, kérlek, az nem én szövegem volt, hanem a Bolond mondja Learnek, amikor...

- Mindegy, akkor is igaz. Most meg különösen, amikor ilyen gyalázatosan elbántak veled.

- Hagyjuk ezt - kedvetlenedett el Ábrányi. - Ne kezdj te is politizálni.

- Miért hagynánk? - pattogott Rúzs. - Mégiscsak disznóság az ország első színészét, mindannyiunk példaképét csak úgy hipp-hopp, az utcára tenni. A szakma persze pletykál össze-vissza, mennek a rémhírek.

- Nem érdekel! - ráncolta homlokát Ábrányi, de aztán győzött a kíváncsisága. - Miért, mit beszélnek?

- Ezt-azt, nem érdemes törődni vele. Marhaságokat! A sajtó meg kontráz nekik. Undorító! De majd én kiráncigállak a bajból.

- Igen, az ajánlatod... Tehát miről van szó, Tihamér?

- Ezúttal is Leart kellene játszanod. Pontosabban... valami hozzá hasonló figurát. Koldust.

- Furcsa, éppen a héten volt egy esetem két koldussal - tűnődött Ábrányi.

- Tudom. Ott voltam az aluljáróban, mindent láttam. Tulajdonképpen az a jelenet szülte a gondolatot, Lear király csak megerősített abban, hogy igazam van. Neked koldusfigurát kell alakítanod. Meggyőződésem, hogy képes vagy rá.

- Hol? Melyik színháznál? Kik lennének a partnerek, a rendező?

- Nos, éppen az itt a kérdés, hogy *hol*. Kinn az életben, Ákosom. Az utcán.

Ábrányi elsápadt, s nehezen türtőztette magát, hogy meg ne üsse a másikat.

- Elment az eszed? - suttogta rekedten a dühtől. - Ezért jöttél? Arra akarsz rávenni, hogy kolduljak? Én?! Azért ott még nem tartok. Van neked fogalmad, kivel beszélsz?

- Hogyne - vont vállat Rúzs. - Egy elcsapott színésszel. Akár tetszik neked, akár nem, ez a valóság. Nézd meg, mi történik körülötted: a kollégák menekülnek a közeledből, mert nem értik, hogy az a hülye Kökény miért rúgott ki...

- Kérlek, ez a szó sértő...

- Jó, hát akkor mondjuk elegánsabban úgy, hogy fájó szívvel lemondott a személyedről. A lényegen mit sem változtat. Akik eddig dörgölöztek hozzád és a dicsfényedben sütkéreztek, most úgy kerülnek, mintha leprás volnál, fertőző beteg, mivel nem tudják, honnan fúj a szél, hátha politika van a kulisszák mögött. Egyesek már azt rebesgetik, nem is a tehetségednek köszönhetted eddigi sikereidet, hanem az összeköttetéseidnek, s hogy valaki, vagy valakik a hónod alá nyúltak az indulásodkor. Óriási hibát követtél el azzal, hogy beleütötted az orrod a politikába, ott csak besározódhat a tisztességes ember. Én csak tudom, próbáltam. S ne hidd, öregem, hogy csupán a színháznál van így, ugyanez történik mindenhol, lehetsz gyári munkás, orvos, becsületes tanár, vagy ügyes kezű kisiparos, lelkes katonatiszt, tökmindegy. Lezüllött a világ, cimbora, olyan mint a rossz beteg, itt az ideje, hogy beadjunk neki egy gyógyító injekciót. Igen, hiába mereszted rám a szemeidet, ez a szomorú igazság. Nos, én segíteni szeretnék, hogy megmutathasd ezeknek a hájfejúeknek, hogy igenis, te vagy a legnagyobb, a legkülönb, aki minden helyzetben és minden szerepkörben kiemelkedik. S eközben jót is cselekszel az olyan szerencsétlenekkel, akikkel a kutya sem törődik, olyanokkal, mint az a két koldus, ott az aluljáróban. De ehhez áldozatot kell hoznod.

- Miről van szó? - nyögte Ábrányi.

- Elmondom. Hallgass végig. A napokban összefutottam Szánka Jóskával. Bizonyára emlékszel rá. Csodálatos Tiborcod volt, s milyen Lucifer!... Aztán egyszerre csak eltűnt, nyoma veszett. Senki sem sejtette, mi lett vele. Kiderült - én is most tudtam meg tőle -, hogy koholt vádak alapján kitiltották a fővárosból és az összes színházból az istenadtát, mert bíráltni merészelt a párt Központi Bizottsága agitprop munkáját. Mindig őszinte, nyíltszívű barom

volt. Segédmunkáskodott, hol itt, hol ott, de amint kiderült a múltja, rögtön menesztették. Nyugdíja nincs. Most az Oktogonnál koldul. Évek óta ott járok minden nap és soha nem figyeltem fel rá, mert eszembe sem jutott volna, hogy egy koldusban egykori kollégát keressek. Most úgy adódott... no mindegy, részletkérdés. Gondold el: egy olyan művész, mint Szánka József, ül az aluljáró lépcsőjénél és koldulással keresi meg a napi betevőjét. Ez számodra sem lehet közömbös. S nem ő az egyetlen. Van fogalmad, hány rendes, becsületes ember kényszerül az utcára? Jó, tudom, vannak köztük lumpok, csalók, semmirekellők. Köztünk is akad néhány. De azért mégis elgondolkoztató, hogy napról-napra szaporodnak a kéregetők, hovatovább már lépni is alig lehet tőlük. Miért? Olyan sokan vannak, hogy már egymás ellen fordulnak. Láthattad... Ráadásul ezek a szerencsétlenek nem tudnak kérni, mert sosem tanulták, nem ehhez az élethez szoktak, amíg volt munkájuk. Segíteni kéne rajtuk. Akarod, hogy folytassam?...

A művész tétován bólintott és Rúzsa tovább beszélt. Ábrányi Ákos idegenkedve hallgatta, aztán fokozatosan felengedett, gyönyörű arca kipirosodott, már kacagni is tudott. Időnként izgatottan felugrott, hadonászva rohangált fel s alá, majd visszaült és lelkesen itta Rúzsa Tihamér szavait. Szeméből a régi, eleven tűz áradt, jókedve az egekig csapott.

Másfél óra röppent el így, szinte észrevétlenül. Ekkor Ábrányi felállt, magához ölelte Rúzsát és a bárszekrényből egy üveg elsőrendű francia pezsgőt vett elő.

- Köszönöm! Vállalom! Erre koccintani kell! - jelentette ki ünnepélyesen és Rúzsa vidoran rábólintott.

- Ezzel kellett volna kezdenünk!

*

A tizenhat ágyas szoba lassan megtelt ágrólszakadt, mosdatlan hajléktalanokkal. Fáradtak voltak, s már alig várták, hogy elfoglalhassák a vackukat; csupa törzsvendég, akik közé idegennek betolakodni életveszélyes lett volna. Néhányan horpadt csajkában, leverte zománcú lábaskában vizet forraltak levesnek, teának, mások üres kenyeret rácsáltak, volt aki sört, bort kortyolgatott, cigarettázott - a sarokban egy fogatlan öregember a citeráját hangolta.

A hajléktalanok Párta utcai szállásán kizárólag koldusok kaptak éjjeli menedéket. Vacsora is járt, de azért el kellett volna zárándokolniuk a szomszéd kerület egy távol eső részébe, ám legtöbbjük inkább az éhezést választotta, mint hogy este még azért a nyomorult egy tál híg, ízetlen babgulyásért megtegye a hosszú utat. Annyit mindig sikerült összekoldulniuk, hogy fél kiló kenyérre, hozzá valami harapnivalóra, néhanapján egy-két üveg sörre, cigarettára teljék, s ha nem, egymástól kunyeráltak, vagy loptak.

Az ajtó melletti legszélső ágynak még nem érkezett meg a gazdája, de megszokták, hogy ő mindig külön kujtorog, nem haverkodik, mogorva vénember. Szánka József sejtetni engedte magáról, hogy valaha jobb napokat látott értelmiségi, talán író, tanár, vagy mi a fene lehetett... Hol ezt mondta, hol azt... Egyszer kicsúszott a száján, hogy volt ő már *angol király* is, de ezen ő nevetett a leghangosabban. Többször nem is látták mosolyogni. Természetesen egy szavát sem hitték el, bár ha valami írnia akadt, vagy jogi tanácsra volt szükségük, az öreghez fordultak, s ő soha nem utasított el senkit. Zárkózottsága ellenére kedvelték fura figuráját, s mert rá voltak szorulva, elnézték a bogarait, s az ágya tabu volt.

A sarokban heves vita robbant ki, s már ugrottak volna egymás torkának, de a többiek még időben lefogták őket.

- Megölöm! Szétverem a rohadékot! - hörögte egy szakállas, erőteljes alkatú, vad tekintetű, pizsoktól bűzlő ember. - A Fakó felzabálta a kajámat!

- Ez hülye! - védekezett rémulten a betegesen sápadt Fakó. Üzemi balesetben veszítette el a lábait és a fából készült műlábakat közszemlére téve koldult, nem túl nagy sikerrel. - Elissza az eszét az állat és azt sem tudja, mit beszél. Nem is volt kajád, Gyapjas. Fél órája én adtam szalonát, már nem emlékszel? Hé, látta valaki?

- Én láttam - jött előre fenyegető arccal egy sunyi tekintetű „vak” koldus. Fekete szemüvegét a homlokára tolt. - Gyapjas bedobott két sört, berúgott, aztán elhappolta a Fakó ennivalóját. Mások is tanúsíthatják. Így van, emberek?

Mély hallgatás volt a válasz. Gyapjas hírneve elriasztotta őket attól, hogy belekotyogjanak a vitába. A szóbeszéd szerint gyilkosságért tizenöt évig ült, bár erre senki sem mert volna megesküdni, ám kizárni sem lehetett: könnyen elszaladt a keze és a bicskája is gyorsan előkerült, ha összeakaszkodott valakivel. A gondnok néhányszor már ki akarta rakni, de félt tőle.

- Jobb lesz, Vaksi, ha befogod azt a lepcsés pofádat - morogta Gyapjas. - Ha én fogom be, nem köszönöd meg. Oké, Fakó, igazad van, hülye vagyok. Tényleg adtál kaját.

- Akkor jó - nyugodott meg Fakó. - Kösz, Vaksi, hogy mellémálltál.

- Állt a rosseb - válaszolta Vaksi közönyösen s mintha mi sem történt volna, visszaballagott az ágyához.

E pillanatban éles kiáltás csattant:

- Hé, mindenki! Figyelem!

Az ajtóban Szánka József állt, rongyosan, koszosan, mellette elegáns, alacsony, kövérek úriember feszített, arcán keveredett az undor és a sajnálkozás. A férfi kirítt a környezetből, a koldusok kivétel nélkül azt hitték, az önkormányzattól van és rossz hírt hoz. Lehet, hogy megszüntetik a szállást? De akkor mit keres mellette az öreg Szánka?

- Én már láttam valahol ezt a kinyalt pofát - dörögte Gyapjas gyanakodva, úgy, hogy az egész szobában hallani lehetett.

- Mintha rémlene... - csodálkozott Fakó, mire a többiek is csatlakoztak hozzá.

- Stimmel - hordozta körül tekintetét az idegen úr mosolyogva. - Megtisztelő, hogy ennyien felismernek. A nevem Rúza Tihamér, színész vagyok. Láthattak színpadon, a tévében...

- Úgy van! - kiáltott fel Vaksi. - Emlékszem már. Maga volt az, aki azt a lökött nyomozót játszotta múltkor abban a hülye filmben, amelyikben elkapják a külföldi kémet. Hát persze!

Most még nagyobb lett az izgalom: mit keres közöttük egy ilyen híres ember? Az ő szemükben az, ha valaki a televízióban szerepel, egyet jelentett a világhírré és nem akadt, aki megkérdőjelezte volna Rúza művészi nagyságát. A színész érezte ezt és elégedetten vigyorgott. Zsebre dugott kézzel előre sétált, megállt a szoba közepén és azt mondta:

- Köszönöm, uraim, a meleg fogadtatást. Szánka József tanult barátom volt olyan kedves és elhozott ide. Szeretnék megismerkedni önökkel, hátha hasznára lehetünk egymásnak.

A szobában lévők összenéztek. Ugyan miféle hasznára lehetnének ők ennek a híres színésznek, akiről ordít a gazdagság és a jólét. Legföljebb ő tehet értük valamit. Gyapjas nem lett volna az, akivé a hírneve tette, ha csak úgy megállja szó nélkül.

- Talán koldust játszik a művész úr és tanulmányozni akar bennünket?

- Nem, nem játszom koldust - válaszolta nyugodtan Rúzsza és rágyújtott egy szivarra -, de az igaz, hogy napok óta figyelem a módszereiket és mondhatom, elég sok kivetni valót tapasztaltam. A múltkor például összeverekedtek a koldusok a Deák téri aluljáróban. Így akarnak részvétet keltetni az emberekben? Önök, uraim, nem tudnak koldulni! Önök dilettánsok!

- Na ne mondja! - gurult dühbe Gyapjas, mire az egész szoba egyetértően felmorajlott. - Maga bezzeg tudná, hogyan kell több pénzt kisedni a járókelőkből, igaz?

- Igaz!

A koldusok meghökkentek a válasz hallatán.

- Igen, így van - folytatta Rúzsza Tihamér magabiztos mosollyal az ajkán. - S ha akarják, maguk is megtanulhatják.

- Magától? - kérdezte röhögve valaki.

- Nem. Tőle! - mondta Rúzsza és színpadias mozdulattal az ajtó irányába mutatott.

*

Senki nem vette észre, mikor lépett a szobába az ismeretlen koldus.

Amikor odapillantottak, egyszerre csak ott állt, magányosan és olyan nyomorultan, szánamekeltően, hogy még Gyapjas is tett egy önkéntelen lépést feléje, kezét előre nyújtva.

Az idegen nem mozdult, csak nézett és szemeiből megindult a könnyáradat, belecsurgott a szakállába, hosszú, szürke barázdákat szántva arcán. Háta meggörnyedt a sok megpróbáltatás súlya alatt, homlokát eltakarta a zilált haj, karjai görcsösen rebbentek, mintha könyörögni akarna, aztán csüggedten ott maradtak, két oldalt leeresztve, a végső kilátástalanság és elhagyatottság élő, eleven szobraként.

A szobában lévők elszörnyedtek: ilyen elesettséget még ők sem láttak és lelkük legmélyéig megrendültek: ehhez a szerencsétlen kitaszítotthoz képest az ő helyzetük szinte rózsásnak tűnt. Egyszeriben megmozdult bennük a maradék emberség, az adni akarás, és egymást taszigálva siettek titkos kis vagyunkájukért. Gyapjas sört hozott, Vaksi kolbászt, Fakó kenyeret, mások aprópénzt kapartak elő rongyos ruhájuk zsebéből, a citerás vénség egy viseltes ballonkabátot emelt le a polcáról és az idegen felé nyújtotta:

- Vedd fel, testvér, én majd szerzek másikat - mondta megindultan.

Az idegen azonban nem fogadta el a felkínált holmikat, csak továbbra is állt az ajtóban és nem szólt egy szót sem, mintha észre sem vette volna a szoba lakóit. Könnyei még jobban folytak, csendes sírása torkot szaggató, hörgő zokogássá mélyült, s vele sírt az egész szoba.

A koldusok koldusát megszánták azok, akiknek ez volt a mestersége.

- Úristen! Ez az ember beteg, mindjárt felfordul, már alig van benne élet - ugrott oda Gyapjas és átkarolva, a saját ágyához támogatta a magatehetetlen idegent.

Ekkor hatalmas meglepetés érte a koldusokat.

A végelgyengülésben szenvedő aggastyán egy villámgyors, gyönyörűen kivitelezett válldobással a földhöz csapta a rettegett Gyapjast és ráült a mellére. Olyan erővel szorította földre, hogy a dühödten ficákoló Gyapjas jajgatva, kétségbeesetten sivalkodott.

- Auú! Eressz el, a francba is! Ez nem öreg! Ez egy vadállat! Átverték bennünket!

Az idegen arca szempillantás elképesztő változáson ment át. Eltűnt a könyörgő, gyámoltalan, alázatos koldus, helyette kihúzott derekú, csibészes mosolyú, daliás, vonzó fiatalember nézett a száját tátó társaságra. Fejét megrázta, összekuszált haja csinos hullámokba rendeződött, álszakállát lerántotta, aztán csengő, dallamos hangon megszólalt. Tökéletes tisztán kiejtett szavai a földhöz szögezte a szobában lévőket:

- Üdvözlöm magukat, jóemberek!

A hatás leírhatatlan volt. Egymás hegyén-hátán tülekedtek a titokzatos ismeretlen közelébe, szerettek volna egy közeli pillantást vetni a varázslatosan átalakult arcra, a kezét megérinteni. Gyapjas káromkodva feltápáskodott és hitetlenkedve rázta a fejét, képtelen volt felfogni, ami vele történt. Őt, a híres verekedőt, a győzhetetlen utcai harcost úgy vágták kétvállra, mint egy taknyos kölyköt, olyan acélos erővel, hogy levegőt venni sem maradt ideje.

- Ki a jó fene ez a pasas? - lihegte elkékült fejjel.

Rúzsza két lépéssel előre jött, megállt a szoba közepén és harsányan elkiáltotta magát:

- Uraim, engedjék meg, hogy bemutassam önöknek a Mestert! Ő az, aki képes megtanítani önökkel a koldusszakma minden tudományos fortélyát, miként szerezhetnek a többen is több adományt, hogyan kell viselkedniük az utcán, hogyan készíthetik az embereket arra, hogy önként és dalolva a pénztárcájukba nyúljanak. Mindezt megtanulhatják a Mestertől, feltéve, hogy önök is akarják. Szánka barátom elmondja a részleteket.

Szánka József leült az ágya szélére és szembefordult az eleven kérdőjelként rábámuló emberekkel. Nézte őket, aztán vontatottan, halkan beszélni kezdett.

- Tudjátok, hogy nem vagyok egy beszari alak, elég régen csinálom ezt a szakmát. Ma azonban olyan leckét kaptam, hogy el kellett gondolkoznom: érték-e hozzá valójában, vagy csak ugatom. Ez az úr - mutatott az idegenre - elég állt az Oktogonnál, tudjátok, ahol az állandó standom van és csak nézett rám a nagy szemeivel, mint az imént az ajtóban rátok, nem szólt egy árva szót sem. Sírni kezdett és én akaratlanul is együtt sírtam vele. Megbabonázott, tehetetlen voltam, az összegyűjtött pénzemet átadtam neki és boldogságot éreztem. Ő nem fogadta el, csak a fülembe súgta: *Kövess!* S én, aki évekig éltem a közvetlen közelében, nem ismertem fel, követtem őt. Végigjártuk a környéken az összes koldust, s valamennyien pontosan ugyanígy jártak. Bódultan mentünk a Mester után, már lehattunk vagy húszan, olyanok voltunk, mint egy kisebb fajta tüntetés. A Városligethez érve a Mester megállt és azt mondta:

- Akartok a tanítványaim lenni?

Természetesen, ahányan voltunk, egyszerre kiáltottuk: akarunk!

- Jó - válaszolta ő. - Holnap reggel nyolc órakor legyetek itt. Várni foglak benneteket. Ekkor érkezett oda Rúzsza úr és... De talán innen folytassa ő.

- Nos, uraim, nekem már nem sok mondanivalóm maradt - vette át a szót Rúzsza Tihamér. - Szánka József régi kedves barátommal, egykori nagyra becsült kollégámmal egy hete futottam össze véletlenül. Évek óta nem találkoztunk, de erről egyikünk sem tehet. Sok egyéb mellett elmondta, hogy létezik ez a szállás. A Mester találkozni kívánt önökkel, s most itt vagyunk. Átadom a szót a Mesternek.

Szertartásosan meghajolt a Mester előtt és hátrébb lépett.

Az idegen teljes magasságában kiegyenesedett. Méltóságteljesen állt, csak különös, vesébbe látó szeme villant. Egyenként belenézett mindenki arcába, anélkül, hogy a fejét elfordította volna. Az emberek, mint a megriadt nyáj, szorosan összepréselődtek, beszélni senki sem mert, még Gyapjas is lesunyta a tekintetét, Fakó és Vaksi halkan nyüsztetett. Az öreg citerás fogta a hangszerét és felrakta a polcra.

S ekkor a Mester megszólalt. Zengő, meleg baritonja betöltötte a szobát.

- Akartok a tanítványaim lenni?

- Igen... Igen! - suttogták valamennyien, megigézve.

- Elfogadtok Mesternek? Hunyjátok be a szemeiteket és válaszoljatok főhajtással.

A fejek előre billentek, a szemek becsukódtak, a hajléktalanok szállására halálos csönd telepedett, csak a ziháló lélegzeteket lehetett hallani.

Másodpercek teltek, amíg valaki vett annyi bátorságot, hogy felnézzen és elkiáltja magát:

- Eltűnt! Hová lett?

Iszonyú zűrzavar keletkezett. Gyapjas szentségelt, mint a záporosó, rossz volt hallgatni.

- Átejtettek bennünket, fiúk, úgy bántak velünk, mint a hülye gyerekekkel, s mi marhák, hagytuk magunkat.

- Itt vagyok!

Meglepődve fordultak hátra: leghátul, a sarokban, ott ült a Mester maga alá húzott lábakkal és mosolyogva, fejét csóválva nézett rájuk.

- Ejnye, ejnye! Tanuljatok meg észrevétlenné válni, hogy bármely pillanatban eltűnhessetek, ha a helyzet úgy kívánja. Ez volt az első lecke...

- Ismerjük magát - lépett ki dacosan Gyapjas. - Tudjuk kicsoda. Maga a híres...

- Ki ne ejtsd a szádon a nevemet! - szakította félbe szigorúan a Mester. - Nekem itt nincs nevem. Felejtsétek el, hogy valaha más körülmények között láttatok. Ez szigorúan titok. És máskor kérj engedélyt, hogy szólhass. Megértetted?

- Igenis, Mester, megértettem - húzta be a nyakát meghunyászkodva Gyapjas.

- Akkor most figyeljetek. Elmondom, milyen lesz a jövőben a koldusok szövetsége. Üljetek körém, le a földre és halljátok a szavaimat. Mától mi vesszük át a hatalmat a város felett, úgy hogy a világ egyelőre nem is fog tudni róla. Mi a háttérben maradunk, tesszük a dolgunkat, nevünkben, ha majd eljön az ideje, Rúzsa Tihamér fog intézkedni és nyilatkozni. De addig még sokat kell tanulnotok.

*

Domány főpolgármester elgondolkozva emelte ki borítékjából a feljegyzést, amit Sárika, a titkárnő tett le az asztalára alig egy perccel ezelőtt. A boríték jobb felső sarkán nagybetűkkel, pirosan virított a jelzés: SÜRGŐS! CSAK A CÍMZETT OLVASHATJA EL! Alatta a főpolgármester neve állt. A szöveget kézzel, kapkodva írták.

„... Nem tudom megmagyarázni, miért, de tény, hogy a koldusok eltűntek a főváros utcáiról. Tegnap még elvétele, itt-ott látni lehetett egyet-kettőt, de mára ők is felszívódtak. Valami különös titok lappanghat a jelenség mögött, javaslom azonnali nyomozást elrendeltetni...” - állt a jelentésben és Domány azon töprengett: mi ebben a titokzatos és sürgős? Nem inkább örülni kellene, hogy a város szégyenfoltjától, a járókelőket zaklató koldusseregétől megszaba-

dulnak, még nyomoztasson is utánuk? Hiszen már eddig is túrheteretlenül sokan voltak és napról-napra növekedett a számuk. Ez a Kerekes megőrült, elment az esze. Vagy megint elkapta a túlbuzgósági láz?

A főpolgármester szívből utálta a Szociális Bizottság elnökét, s nem csak azért, mert az ellenzéki párthoz tartozott, hanem mert örökösen olyan dolgokkal hozakodott elő, amik kényelmetlenek voltak és sok pénzébe kerültek a testületnek. Ahelyett, hogy ülne a fenekén a mesés fizetéséért, állandóan keresi a bajt - morgott Domány és kiszólt a titkárnőnek.

- Küldje be Kerekest, most azonnal.

Az SzB elnöke alighanem az előszobában várakozott, mert szinte abban a percben belépett a főpolgármesteri irodába. Már az ajtóban felfedezte a nyitott borítékot.

- Parancsolj, kérlek - hajolt meg udvariasan. - Látom, elolvastad. Örülök, hogy ilyen komolyan veszed az észrevételeimet.

- Mi ez az egész? - bökött a jelentésre ingerülten Domány. - Hiányolod a koldusainkat? Még szép, hogy nem akarod kötelezővé tenni.

- Félreérintesz - tiltakozott Kerekes. - Másról van szó.

- Miről?

- Nos, arról, hogy ez abnormális helyzet. Két eset lehetséges. Egy: minden koldus talált magának munkát, vagy valamilyen jövedelmi forrást, de ez valószínűtlen. Kettő: demonstrációra készülnek, s ez csupán vihar előtti csend. Gondolom, neked se hiányzik, hogy több száz rongyos ember masírozzon a Nagykörúton, vagy a Parlament előtt, amikor itt lesznek a Nemzetközi Emberjogi Bizottság Kongresszusa résztvevői.

Domány arcából kifutott a vér. Jóságos ég, lehet, hogy kivételesen ennek a hibbant Kerekesnek igaza van? Egy pillanatra kiverte hátát a hideg veríték, ha arra gondolt, micsoda botrány volna egy ilyen koldustüntetés. A belügyminiszter a fejét venné.

- Azt nem értem, hogyan figyeltél fel erre? Számolod a koldusokat?

- Ne tréfálj velem, kérlek. A feleségem vette észre. Az Oktogonnál, ahol a cukrászdája van, a kisérdalatti lépcsőlejárónál szokott kéregetni egy meglepően intelligens alak, bizonyos Szánka József.

- Szánka... Szánka... - tűnődött Domány - Ismerősnek tűnik a név. Ki ez?

- Ne kérdezd, fogalmam sincs, a feleségeméknek sem hajlandó beszélni magáról, pedig minden nap háromszor behívják egy kávéra, süteményre. Már egészen odaszokott hozzájuk. Aranka szerint valaha jobb napokat láthatott. Nem tolakodó, udvarias, rendkívül tájékozott mindenről, olvasott, művelt ember, akinek véleménye van, de nem hangoztatja, csak az elszólásaiból lehet következtetni rá, no meg abból, hogy egy-két esti egyetemre járó lánynak segít a tanulásban. Az egyik vendég azt állítja, hogy emlékszik rá színészként, de ezt kétlem, nem úgy néz ki, bár kétségtelen, hogy a hatvanas-hetvenes években valóban létezett egy hasonló nevű színész, de alig hinném, hogy ugyanarról a személyről lenne szó. Rég eltűnt, lehet, hogy meg is halt. Talán a névazonosság megtévesztő...

- Jó, jó - állította meg türelmetlenül a főpolgármester Kerekest. - Szóval mi van vele?

- Napok óta nem látták. Először arra gondoltak, beteg, vagy elutazott, sokszor megteszi, de kiderült, nem csak neki, hanem a többi koldusnak is nyoma veszett. Módszeresen kezdték figyelni a dolgot, így fedezték fel, hogy sehol az egész városban véletlenül sem látni koldust

az utcákon, még mutatóba se. Mintha összebeszéltek volna. Hát nem furcsa? Ez, kérlek, nem lehet véletlen.

- Hát nem... - erősítette meg Domány is idegesen. - Mi a szent szar van itt?

- Honnan tudjam? De hogy valami nincs rendjén, arra mérget veszek.

- Mindenesetre érdekes. Igazad van, köszönöm, hogy szóltál. Utánanézetek.

*

A nézők csalódottan sodródtak a kijárat felé. Az új darab, enyhén szólva is, nem aratott osztatlan sikert, egész egyszerűen csapnivaló volt. A színészek láthatóan nem érezték jól magukat a szerepükben, vagy indiszponáltak voltak, a főhősnő szopránja elcsuklott a magas hangokon, a tenor inkább kukorékolt, mint énekelt, a történet lapos volt és szokványos szerelmi háromszögre épült. A törzsközönség nem ilyen színvonalatlan előadásokhoz szokott, hiányolták a nagy egyéniségeket, ráadásul a jegyárak a háromszorosára emelkedtek.

Kökény komoran ült az irodájában és a főrendezőre várt. Elkecseregett düh feszítette az agyát, legszívesebben üvöltött, toporzékolt volna, de igyekezett úrrá lenni magán. Pálmaival nem célszerű nagyon ugrálni, a rivális színházak kapva kapnának rajta, s végtére jobb, tapasztaltabb rendezőt lámpással keresve sem találna helyette. De ez akkor se mehet így tovább.

Kopogtattak - Pálmai lépett be. Ő még rosszkedvűbb volt, mint az igazgató.

- Foglalj helyet - mondta Kökény, bár ennek semmi értelme nem volt: Pálmai e nélkül is ledobta százhusz kilóját a fotelba. A nagy bőrfotel feljajdult a megpróbáltatástól.

- A héten ez már a harmadik félház - kezdte óvatosan az igazgató. - Valamit tennünk kell.

- Jó ötlet - mordult a főrendező. Cigaretta-t vett elő, rágyújtott. Kökény utálta, ha dohányoznak az irodájában, de álmában se mert volna megkockáztatni, hogy rászóljon a másakra. Inkább azt mondta:

- Azért kértelek, hogy fáradj be hozzám, hátha együtt ki tudunk sütni valami okosat.

- Mit? Én megmondtam előre, hogy rossz vége lesz az átszervezésnek. A közönséget nem lehet becsapni, nem te döntöd el, mit tetszik neki s mi nem, ragaszkodik a kedvenceihez, a megszokott repertoárhoz, a stílushoz. Amióta ezek a falak állnak, ilyen gyalázatos, elfuserált műsorpolitikát még nem éltek meg. Ez a színház nem az incifinci, ócska, zenésnek mondott fürmedvényekre épült, itt művészetet kaptak a pénzükért az emberek. Hetekkel előre elkelték a jegyek, de te mindenáron újítani akartál. Mindig az a rohadt pénz!... Tudomásul kell venni, hogy mindenben lehet spórolni, kivéve az előadások színvonalát. Ha annak a rovására megy ki a megtakarítás, törvényszerűen bukás a vége, más nem is lehetséges. A szemem sül ki, ha belegondolok, hogy én, aki Shakespeare-en nőttem fel, holmi ugrabugrásokat rendezek.

Kökény sápadtan hallgatta a goromba főrendezőt, a düh még magasabbra lángolt fel benne, de belátta, hogy Pálmai szavaiban sok igazság van.

- Mit javasolsz?

- Tudod jól. Eresszük szélnek ezt a tehetségtelen bandát és hozzuk vissza a régieket. Hozzuk vissza Ábrányit.

- Ábrányi eltűnt.

- Olyan nincs!

- De sajnos van. Kerestettem. A villája zárva, az üzenetrögzítő kikapcsolva, a szomszédok hetek óta nem látták. Az összes színházat végigkajtottam, a vidékieket is beleértve, minden haknibrigádöt körbeszimatoltam. Ábrányit elnyelte a föld, vagy külföldre ment.

- Az kizárt. Ákos sohasem volna képes más országban színpadra lépni. Én ismerem.

- Én is. Persze, nem szabad elfelejtenünk, hogy anyanyelvi szinten beszél angolul, németül, franciául. Talán forгат valahol a világ másik felében, Amerikában.

- Kétlem, akkor már tudnánk róla. A sajtó előbb-utóbb kiszimatolná. Egy ilyen névvel lehetlenség elbújni, ha meg álnevet használ, semmi értelme, hogy szerződtessék. Húzó név!

- Figyelj, Ottó, most olyat hallasz tőlem, amiért, úgy lehet, megvetsz. Magánnyomozót fogadtam fel, hogy derítse ki, hol tartózkodik Ákos.

- Hm. Gyönyörű! - húzta el a száját Pálmai. - Mint egy bűnöző... S mi a szándékom, le fogod tartóztatni és rendőri kísérettel idevezettetted?

- Ne butáskodj!

- Jó, jó, csak vicceltem, elnézést kérek. Sikerült valamit megtudnod róla?

- Semmit. Az ég adta világon semmit. Ábrányi nincs, nem létezik, talán nem is volt soha.

Pálmai felállt, tett néhány tétova lépést, aztán odament a bárszekrényhez és kérdően nézett Kőkényre. Az bólintott, mire elővett egy konyakos üveget és két poharat. Töltött mindkettőjüknek, koccintottak, majd egyhajtásra ledobták az italt.

- Mindegy - fújta a magáét Pálmai -, akkor is azt mondom, össze kell gyűjteni és visszahozni a régiek közül azokat, akik még fellelhetők és kezdjünk mindent előlről, amíg nem késő. Mellesleg ma reggel találkoztam Rúzsával.

- Mi van vele? - kérdezte Kőkény közömbösen.

- Megvan. Szivarozik és a kedélye jobb, mint valaha. Nem úgy viselkedett, mint egy kirúgott színész, még kölcsön sem kért, ami magában véve is kész csoda. Piszok elegáns, pedig emlékszem, hogy sosem volt a szerencsétlennek egyszerre két rend jó ruhája. Most meg...? Ha láttad volna, hogy páváskodott. Őt is kár volt elküldeni, használható ember.

- Játsszik valahol?

- Biztos. Kérdeztem tőle, de csak vihorászott és azt felelte: igen is meg nem is. Nem firtattam, nehogy elbízsa magát, de epizodistára mindig szükség van, őt nem féltem. Rúzsa megél a jég hátán is. Ábrányiról viszont hallani sem akart. Te tudtad, hogy haragban lettek volna?

- Nem, nem tudtam. Ákost mindenki szerette és ő is szeretett mindenkit. Miért pont Rúzsával tenne kivételt?

- Bocsáss meg, nekem most a rádióba kell mennem, már így is késésben vagyok - nézett az órájára Pálmai. - Ha meghallok valamit, hívlak, rendben? Míg el nem felejttem, fel tudnál váltani egy százast?

- Hogyne, parancsolj. Mire kell az apró? Ha telefonálni akarsz...

- Ó, nem. Ül itt a színház sarkánál egy öreg koldus. Képtelen vagyok elmenni mellette, hogy ne lökjek oda pár forintot. Úgy néz, hogy a szívem elfacsarodik. Esküszöm, ahányszor látom, a hideg futkározik a hátamon. Istenem, micsoda sorsok vannak!

- Ki ez az ember egyáltalán? Én is látom minden nap, s persze én sem tudom megállni, hogy ne adjak neki. Nagyon beteg lehet, mert legtöbbször sír az istenadtája.

- Fogalmam sincs, kicsoda. Próbáltam szóba elegyedni vele, de nem válaszol, csak néz keservesen, de úgy, hogy az embernek borsódzik a háta. Szinte lelkiismeret-furdalást érzek, ha őt látom, pedig hát igazán nem én tehetek arról, hogy idejutott.

- Egy időben eltűntek, de mostanában valahogy megint elszaporodtak a környékünkön a koldusok. Idegesít, hogy állandóan beléjük botlok, túlságosan kezdenek ideszokni. S egyre elesettebbek, egyre szánalmasabbak. Mi a csoda folyik itt?

- Piacgazdaság - mondta Pálmai vállat vonva. - Ugyanaz, mint nálunk a színházban. No szervusz kérlek, majd jelentkezem. Addig is, gondolkozz el azon, amit mondtam. Részemről ez volt az utolsó tingli-tangli, amit rendeztem. Semmi kedvem feláldozni a szakmai jóhíremet.

*

- Ne úgy ülj! - mondta a Mester Vaksinak és beigazította a vállait. - Mindig féloldalasan mutasd az arcodat, hogy látszódjék a forradás, de ne nagyon. Nem elirtóztatni kell a járókelőket, hanem szánalmat ébreszteni bennük. Amikor a kezedet mozdítod, ne nyúlj ki olyan határozottan, előbb bizonytalanul kaparássz a levegőben. Te vakot játszol, ne feledd. Világos?

- Világos, Mester - mondta engedelmesen Vaksi és megpróbált az utasítás szerint helyezkedni. Fejét pontosan olyan szögben tartotta, ahogy a Mester mutatta, kissé oldalt és lefelé billentve, mint aki szégyelli nyomorékságát. Amióta részt vett a továbbképzésen, a bevétele megtöbbszöröződött, pedig fele annyi időt sem töltött az utcán.

Most Gyapjas következett. A gyilkos indulatoktól fűtött, örökké bajkeverő ember gyökeresen kicserélődött, szinte rá se lehetett ismerni, azóta, hogy a Mester kézbe vette. Nem vitatkozott, nem káromkodott, s ha szóltak hozzá, normális hangon válaszolt, semmi gorombáskodás. Ha éppen nem ő volt soron, csak ült, és néma rajongással leste a Mester minden szavát.

- Szoktál sírni? - kérdezte tőle a Mester.

- Soha! - felelte öntudatosan Gyapjas.

- Miért? Félsz, hogy kinevetnek?

- Hát... igen... Illetve, nem, csak...

- Vagyis nem tudod, miért nem szoktál sírni.

- Nem tudom, Mester - mondta meghökkenve Gyapjas.

- Akkor most sírjál!

- Hogyan?! Miért?

- Mert én akarom. Sírj!

Gyapjas rettentő zavarba jött. Inkább a torkát vágatta volna el, mint hogy a Mesternek ellentmondjon, de sírni... Képtelenség.

- Bocsásson meg, Mester...

- Hunyd be a szemed. Ne mozogj! Lazíts! Figyelj befelé... nyugodtan... nyugodtan... figyelj önmagadat... Mit látsz? Egy szerencsétlen, tönkretett életet, egy jobb sorsra érdemes, jó eszű embert, aki elrontotta a múltját, jelenét és jövőjét, akinek nincs semmije, se lakása, se felesége, se gyermeke, olyan hitvány, magányos, hogy magányosabb már nem is lehetne... Megbuktál, nincs mire büszkének lenned. Pedig lett volna mód, hogy emberibb életet élj, ha okosan gazdálkodsz a tehetségeddel... Érzed, hogy elpattan benned egy húr... Ülsz a porban,

szemétben, beléd rúgnak, leköpnek, undorodnak tőled... Ilyennek képzelted az életedet? Erre születél?... Sírj, merjél sírni!...

És Gyapjas zokogni kezdett.

Arcát a tenyerébe ejtette, felső teste előregörnyedt. Valahonnan a mélyből szakadt fel a kínzó, görcsös zokogás, megrázta az egész testét.

A tanítványok borzongva nézték, nem akartak hinni a szemüknek, megsajnálták a szerencsétlent... és ők is sírva fakadtak.

A Mester egy ideig elégedetten figyelte őket, hagyta, hadd ömöljenek a könnyeik, aztán kiadta a parancsot:

- Elég! Abbahagyni! Nevessetek!

A koldusok összerázkódtak és rettegve nézték a följük tornyosuló Mestert. Gyapjas még hüppögött, kabátujjával törölgette nedves arcát és szégyellősen elmosolyodott.

- Jobban! Vidámabban! Most legyetek nagyon boldogok! Na jó, ez még nem megy, majd megtanuljátok. *Jól* nevetni sokkal nehezebb, mint *szépen* sírni. Gyertek közelebb. Képzeljétek azt, hogy az égből leszáll közénk egy szépséges angyal, kezében bőségszarúval, amiből ömlik a sok földi jó, alma, dió, mogyoró...

- Meg egy üveg pálinkó - dörmögött közbe egy borízú hang, mire kitört az általános kacagás. A Mester is velük nevetett.

- Helyes, köszönöm - mondta. - Legyen pálinkó is. Meg minden, amit el tudtok képzelni. Értitek már, miről van beszélek? Az *átélésről*! Hiába ültök ki a járda kellős közepére a járókelők elé, hiába mutogatjátok a nyomorúságotokat, ha a szemetekből *mohóság* árad. Nem a láb, a kar hiánya az, ami részvétet kelt, hanem ha látják, hogy ez milyen szörnyű állapot lehet, s ezt kell beléjük sugározni, a tudatukba ültetni. Érezzék át, milyen volna az, ha nekik nem volna lábuk! Legyetek képesek *belülről* azonosulni azzal, aminek látszani akartok. Először önmagatokat sajnáljátok, hogy mások is sajnálhassanak benneteket. Emlékszel, Gyapjas, mikor kezdted sírni? Amikor ráébresztettelek a sorsod kilátástalanságára. Ha sírni akarsz, koncentrálj erre, engedd el magad, s hagyd, hogy eluralkodjon rajtad a keserűség. Vagy jusson eszetekbe, milyen komikus volt a *pálinkó* s máris kész a nevetés, ha nem fojtjátok vissza. Mindenkinek van olyan pont az életében, ami fájó, ami bántja: arra kell minden erőttökkel összpontosítani! Ne az emberekre figyeljete, azok úgyis jönnek-mennek, ne is törődjete velük, mintha a világon se volnának, hanem saját sorsotok igazságtalanságát szánjátok. Ha így cselekedtek, nem lesz ember, aki ellent tudjon állni a kérésnek. Tulajdonképpen nem is kell *kérni*, csak előhívni a másiktól az adakozói hajlamot, ami mindenkiben megvan, legfeljebb mélyen, elrejtve. Az okos koldus nem beszél, nem erőszakoskodik, csak felmutatja szájalomra méltó helyzetét, felnagyítva, megsokszorozva, hogy aki látja, imádkozzon: hála Istennek, hogy nem ő van ilyen állapotban. A koldulás: *művészet*, gyermekeim, olyan mint a színpadi főszerep, s én az egész várost koldusművészekkel akarom betelepíteni, hogy azok, akik ide jutattak benneteket, egy lépést se tehessenek lelki-furdalás nélkül. Kinézzük zsebükből a pénzüket, lelkükből a nyugalmat. Ezt tanuljuk most. Hallgattok majd rám?

- A Mesterünk vagy! - kiáltották kórusban a tanítványok. - Parancsolj és mi engedelmeskedünk! Vezess bennünket, Mester!

- Köszönöm a bizalmatokat. Esküszöm, hogy nem bánjátok meg! Ideje hát, hogy meghirdessük a koldusok tízparancsolatát. Az első, legfontosabb törvény: a koldusok között többé nincs veszekedés, háborúskodás, marakodás. Össze kell fognunk, barátaim. Én vigyázok

rátok, ti vigyázzatok én rám. Mától egymásért vagyunk. S most elmondom a hosszú távú haditervetemet. Gyertek közelebb...

*

Dr. Varsányi Géza hivatalvezető hümmögve lapozgatta a beadvány papírjait. Kényszeredetten mosolygott, megpróbálta leplezni értetlenségét és fokozatosan feltörő bosszúságát. A bejegyzési kérelem olyan nevetségesnek tűnt, hogy hirtelenében nem tudta, komolyan vegye-e, vagy elüsse tréfával. Máskülönben minden a legtökéletesebben szabályos volt: közgyűlési jegyzőkönyv, elegendő taglétszám, választott vezetőség, költségvetés, képesített könyvelő, székhely, pecsét... Ha az érvényben lévő egyesületi törvény előírásait veszi alapul, nincs mibe belekötnie, nem utasíthatja el, ugyanakkor attól is tarthatott, ha áldását adja egy ilyen marhaságra, az állásával játszik. Végére is a Fővárosi Cégbíróság tekintélye forog kockán.

- Mondja, művész úr, de őszintén - nézett szemüvege alól az asztal túloldalán elterpeszkedő Rúzsa Tihamérra -, hogy kerül maga ebbe a bolondságba?

- Miért volna ez bolondság? - kérdezett vissza Rúzsa egykedvűen. - Manapság már az utcányoknak is van érdekképviselőjük, mért éppen a koldusoknak ne lehetne? Semmi kivetni valót nem látok a kérelmünkben.

- Jogilag nincs is, minden szabályos, nyilvánvalóan képzett jogász készítette el, bár a nevét nem merte feltüntetni.

- Téved, doktor úr, a név ott áll, tisztán, olvashatóan: Rúzsa Tihamér. Ugyanis eredetileg jogot végeztem, csak nem használom a doktori címet, mivel úgy vélem, ez nem tartozik a színészethez. Azonban a jogi kamarának változatlanul tagja vagyok, parancsoljon, itt az igazolásom. Számtalan esetben intézem a barátaim ügyeit.

- Bocsásson meg, kérem... Sejtelmem sem volt, hogy ön kolléga... - Varsányi végképp össze-zavarodott. - Mindenesetre, beláthatja, eléggé különös az ön kapcsolata a koldusvilággal. Nem magyarázná meg?

- Szükséges ez? Egyébként nem titok. Az elnök, Éder János, régi kedves barátom, Szánka József főtitkár úr pedig egykoron maga is a színészmesterséget űzte, de a korábbi hatalom eltávolította a pályáról. Ilyen egyszerű. Megengedi, hogy rágyújtsak?

- Ha ragaszkodik hozzá...

- Könnyebb tárgyalni, ha szivar lóg a számban - mondta derűsen Rúzsa. - Tudja, még közvetlenül a színpadra lépés előtt is rápöfékelek. Ez a kabalám.

- Kérem, akkor ne zavartassa magát - törődött bele dr. Varsányi. - Tehát önök meg kívánják alakítani a Magyarországi Koldusok Szabad Szakszervezetét. Elárulná, kolléga, ha szabad így szólítanom, mi célból óhajtják a szakszervezetüket létrehozni?

- A koldusokét, tisztelt kolléga, csakis a koldusokét, én nem vagyok a tagja, csupán képviselem őket. Különben ott állnak pontról pontra leírva a célkitűzéseik: érdekvédelem, jogi tanácsadás, jótékonyági akciók szervezése és hasonlók. Már ahogy az egy magára valamit adó szakszervezetnél lenni szokott. Van valami akadálya a bejegyzésnek?

- Az égvilágon semmi. Két héten belül megkapják a hivatalos végzést. Mondja, miféle ember ez a maga barátja, ez a... hogy is hívják... Éder... Sose hallottam a nevét.

- Mert ritkán jár ügyvéd úr koldusok között - eresztett meg egy hatalmas füstfelhőt Rúzsa.

- Hát az már igaz... Az ember megválogatja ugye... hm... bocsánat, nem úgy értettem.

- Semmi baj! Én sem úgy vettem. Nos, az Éder... Azt hiszem, meglepődne, ha beszélgetne vele. Intelligens, jó modorú, nyelveket beszélő, meglehetősen olvasott férfi.

- Akkor hogy lett koldus? Nem értem...

- Hosszú történet, nem érdemes időt pazarolni rá - ütötte el a kérdést Rúzs. Felállt. - Igen tisztelt kolléga úr, nagyon örülök, hogy megismerhettem. Ajánlom magamat!

- Részemről a szerencse - pattant fel Varsányi. - Legyen szabad megjegyeznem, hogy mostanában mintha egyre többen lennének koldusok az utcáinkon, különösen a belvárosban, még közelebbről, a színházak táján. Nem találja furcsának, ön, mint e népség képviselője? Vajon van ennek valami köze ahhoz, hogy szakszervezetbe tömörülnek?

- Úgy találja? - ráncolta a homlokát eltűnődve Rúzs. - Utána fogok nézni. Hogy is mondta: *népség*? Jellemző meghatározás. Isten önnel, doktor úr! A viszontlátásra!

Dr. Varsányi egyedül maradt és az előtte fekvő papírokat forgatta. Eszébe villant az a különös alak, akivel mostanában naponta találkozott, s akinek, elveivel ellentétben, minden alkalommal lökött egy ötvenest. Hiába fogadta meg, hogy többé nem ad, hiába korholta önmagát, az ember nem állhat ellent annak a szívszaggató pillantásnak, a kétségbeesés könnyeinek, amivel a koldus nap mint nap szembesíti.

S mintha ismerné valahonnan! De hiszen az lehetetlenség - gondolta és elhessegette magától az öregember képét.

*

A Magyarországi Koldusok Szabad Szakszervezete megalakulásának hírért valamennyi lap lehozta, említést tett róla a rádió sőt a televízió is. A bemondó arcán látszott, hogy szívesen fűzne hozzá kommentárt, ha nem tiltanák az előírások. A TV Híradó interjút szeretett volna készíteni az elnökkel, Éder Jánossal, de a megadott telefonszámon Szánka József főtitkár jelentkezett.

- Van valamilyen konkrét elképzelésük arról, mit kívánnak tenni a koldusokért? - kérdezte a riporter.

- Természetesen - válaszolta Szánka. - Mindent, amit a törvények megengednek.

- Mondana példát?

- Szívesen. Itt van például a hajléktalan tagjaink problémája. Mint köztudott, a főváros vezetése legjobb esetben is a nyilvántartott hajléktalanok tíz százalékát képes elhelyezni. Közeleg a tél. Szeretnénk elérni, hogy ez a szám még a hidegek beállta előtt a duplájára emelkedjék.

- Hát, nem tudom... - a riporter hangján érződött, mennyire hisz az eredményben. - Vannak más terveik is?

- Nagyon sok. De attól tartok, ezekről még korai beszélni. Talán egy-két hónap elteltével már többet mondhatok.

- Őszintén szólva el sem tudom képzelni, miben reménykedhetnek. Jobb munkakörülmények, magasabb jövedelem, kollektív szerződés?... Vicces! Nyilvánvaló, hogy ilyen kérdések fel se merülnek.

- Meglátjuk... - tért ki hűvösen a válasz elől Szánka.

- Mikor lesz lehetőség Éder elnök úrral találkozni? Egy operatőrrel felkeresnénk.

- Ezt tőle kell megkérdezniük, uram.

- S hol találjuk az elnök urat?
- Az utcán... Dolgozik.
- Hogy érti azt, hogy dolgozik? Hát nem koldus?
- De igen. A tagdíját koldulja össze.
- Ó!... - A riporter hangja elakadt, aztán gúnyosan megkérdezte: - Hozzájárul, hogy ezt az utolsó mondatot is leadjam?
- Sőt egyenesen kérem - nevetett Szánka és letette a telefont. Összenéztek a Mesterrel és egyszerre buggyant ki belőlük a kacagás.

*

Ráduly őrmester könnyed vigyázzban állt és várta, hogy előljárója, Szalontai főhadnagy elolvassa a jelentését. A főhadnagy minden szót alaposan megrágva, lassan olvasott. Időnként gyanakodva felpillantott, mintha nem akarna hinni a szemének. Végre észbe kapott:

- Pihenj! - Az őrmester lazított kissé a tartásán. - Ez különös. Tehát azt állítja, hogy megduplázódott a koldusok száma, ugyanakkor rendesebben, kulturáltabban viselkednek. Hogy érti ezt? Megvizsgálták az engedélyüket?
- Természetesen, főhadnagy úr. Egyetlen engedély nélküli koldust sem találtunk, pedig végigjártuk az egész hatodik kerületet, az ötödikben is hasonló a helyzet, legalábbis a kollégák beszámolója szerint. Az MKSzSz...
- Állj! Mi ez az emká... izé?
- Jelentem, a Magyarországi Koldusok Szabad Szakszervezete.
- Nem is tudtam, hogy ilyen létezik. Mióta van ez? Mindegy, folytassa.
- Értettem! Egyébként egy hónapja minden áldott nap írnak róla az újságok. Szóval az MKSzSz emberei szigorúan ellenőrzik a kéregetőket, s ha az illetőnek nincs szakszervezeti igazolványa, elzavarják. S ez még semmi...
- Hogy érti ezt?
- Ezek a fura muksók... elnézést... olyan fegyelmet tartanak maguk között, öröm nézni. Nincs ám balhé, bunyó meg veszekedés, mint régen. Ami pedig a viselkedésüket illeti, nos, rájuk sem ismerni. Egy árva szót sem szólnak a járókelőkhöz, nem zaklatják őket, nem borzasztanak el senkit a csonkjaikkal, csak néznek ártatlanul, könyörögve, néha egyik-másik el-elbőgi magát. Az emberek nem tudnak elmenni mellettük adakozás nélkül.
- Aztán irány a sarki csehó, mi? Isznak, berúgnak...
- Már elnézését kérem, főhadnagy úr, éppen ezt írtam le a jelentésemben, hogy valami furcsa dolog történik, mert egyetlen koldust sem látni a kocsmákban, még véletlenül sem. Ellenőriztük, mert mi se akartuk elhinni. Azelőtt...
- Ez tényleg hihetetlen. Mi ütött ezekbe? Megtértek?
- Már én is gondoltam rá. Tetszik tudni, járkál köztük egy öreg. Megy egyik helyről a másikra, szól ehhez, szól ahhoz, a koldusok félistenként tisztelik, hallgatnak rá. Pedig nem kiabál velük, csak rájuk néz és kész. Ha meg ezzel végez, ő is foglal valahol egy helyet magának, mindig máshol, de legtöbbször a Drámai Színház előtt ücsörög. A színészek úgy járnak hozzá, mintha adót fizetnének neki. Aztán megy a következő színházhoz beszédni a sápot.
- Mit tudunk még erről az emberről?

- Csak annyit, hogy ő a szakszervezetük elnöke, a neve Éder János. Csöndes, barátságos, kevés beszédű ember. Faggattam, hogy csúszhatott le idáig, de csak mosolygott és azt mondta, erre nem köteles válaszolni mindaddig, amíg valami törvényteleniséget nem követ el.

- Na igen... - töprengett a főhadnagy. - Igaza van, ez magánügy. Rendben van, a jelentését tudomásul veszem. Végeztem!

Az őrmester tisztelgett és kimasírozott az irodából. A folyosón jutott eszébe, hogy a főhadnagy meg se kérdezte, hogy a koldusok mire költik a pénzüket, ha egyszer se nem isznak, se lakásuk nincs.

Pedig nem ártana tudni.

*

Délután öt órát mutatott az óra az Oktogonnál. A nap még magasan járt, a levegő kellemesen langyos és a kipufogó gázoktól csípősen bűzös volt, a zaj, a tömeg és a csúcsforgalom most volt a legelviselhetetlenebb.

Egy frissen kiragasztott, egyszerű, kézzel írott plakát előtt kisebb csődület keletkezett. A gyalogosok megálltak, elolvasták, aztán sokan közülük megfordultak és hanyatt-homlok rohantak a Drámai Színház épülete felé.

Kökény színházigazgató kétszer is megdörzsölte a szemét, hogy jól lát-e.

A plakáton a következő szöveg állt, nagy ákombákom betűkkel:

MA ESTE 18:30-TÓL 19:30-IG TEJET, CUKROT ÉS KENYERET
OSZTUNK **INGYEN** A RÁSZORULÓ KISNYUGDÍJASOKNAK!
MKSzSz.

Kökényben meghűlt a vér: jóságos ég, ezt meg kell akadályozni!

Egyéb se hiányzik, mint hogy a színházba érkezőknek egy sereg bűdös, toprongyos öregnek kelljen áttörnie magát. Olyan botrány lesz, amelyet még nem látott a világ! Mi a fene ez az MKSzSz? Melyik új pártocska reklámoztatja ilyen alávaló eszközökkel magát? Márpedig ebből nem lesz semmi! - határozta el keményen és ő is rohanni kezdett a színház felé.

Elkésett, már vagy 80-100 ember állt tömött sorokban a falhoz simulva, szabadon hagyva a színház bejáratát. Kökény tehetetlenül megtorpan: legfőbb érve, hogy a nézők nem tudnak bejutni az előcsarnokba, megdőlt. Ettől függetlenül roppant kínos volt, hogy az elegánsan felöltözött közönség kénytelen a kiéhezett, beteg, idős emberek tekintetétől kísérve bevonulni és háborgó lelkiismerettel beülni a zenés-táncos előadásra. Kész a bukás!

Kökény első dolga volt a rendőrségre telefonálni.

- Kérem, tudnak arról, mi zajlik itt? Valami szervezet, bizonyára az egyik párt felfordulást teremtett a színház előtt, állítólag tejet, kenyeret és cukrot osztogatnak. Szeretném tudni, ki volt az a hülye, aki engedélyezte, hogy ilyen rendbontó akcióra kerülhessen sor a színházam mellett, zavarva ezzel az utca forgalmát és az előadást.

- Én voltam az a hülye, uram - mondta a telefonba egy nyugodt hang. - Szalontai főhadnagy vagyok. A felfordulás, ahogy ön nevezte, előre be volt jelentve, engedélyeztük, és rendőrfőnök felügyeli a rendet, de az MKSzSz is kiállított egy rendezőgárdát. Minden szabályos és törvényes. Kétlem, hogy fennakadást okozna az előadásukban. Sajnálom, semmit sem tehetek önért és a színházáért, uram.

- Elárulná, mi a jó szentség ez az MKSzSz?

- Hogyne. A Magyarországi Koldusok Szabad Szakszervezete.

Kökény hápogott a meglepetéstől.

- Micsoda??? Azt akarja mondani, hogy a koldusok osztogatnak az utcán ingyen ennivalót a nyugdíjasoknak? Ez valami rossz vicc, ugye?

- Sajnos, uram, ez nem vicc. Valóban koldusok adnak ennivalót a rászoruló kisnyugdíjasoknak. Ezt is megértük. Van még valami? Ha nincs... A viszonthallásra!

A vonal megszakadt, Kökény színigazgató kiguvadt szemmel bámult maga elé.

- Az öregember! - villant az agyába. - Csak ő lehetett!

Igen, az a vén csirkefogó, aki minden áldott nap rendszeresen itt ül, amikor ő ebédelni megy, s amikor a színházba érkezik este. S még adott is neki, oda-vissza egy ötvenest, mert lehetetlenség elviselni a bővülő tekintetét. Bizonyára most is ott van és lesi, hogy ő, Kökény Vilmos, odamenjen és könyörögjön neki.

- Hát jó, rendben van! Ám legyen! - suttogta maga elé elszántan. - A színházért mindent!

Kiviharzott az épületből. Az utcán ekkor már vagy száz méteres sor állt, tökéletes rendben és fegyellemmel. A sorbanállók a falhoz szorultak, bőven hagyva helyet a járókelőknek. Mindenkinek szatyor volt a kezében, halkán, türelmesen beszélgettek. Elöl egy asztal volt a kapumélyedésbe elhelyezve, mögötte három szakadozott ruhájú koldus osztogatta a cukrot, kenyeret és a tejet, egy negyedik pedig a nyugdíjszelvényeket ellenőrizte. Akinek magas volt a nyugdíja, azt elküldték.

Kikerülte a sort és határozott léptekkel az asztalhoz ment. Megfogta a negyedik ember vállát és megszorította.

- Kérem, én Kökény Vilmos vagyok, ennek a színháznak az igazgatója és tulajdonosa...

- Tudom. Már vártuk - mondta az ember, anélkül, hogy hátra fordult volna. - Itt van ez a levél az ön számára, tessék, vegye el... - és válla fölött egy borítékot nyújtott át.

Kökény mindenre számított, csak erre nem, s nem tudta, mit válaszoljon. Sajnos, a szemüvegét az íróasztalán felejtette, mert csak úgy hübelebalázs módjára futott le, kénytelen volt visszacsörtetni az irodájába.

Amikor elolvasta a levelet, azt hitte, menten megüti a guta.

Egyszerű fehér füzetlapon, gyöngybetűkkel írva, a következő szöveg állt:

„Minket szegény polgároknak tartanak, s a patríciusokat jóknak. Az ő fölöslegük eltáplálja bennünket. Ha csak azt adnák nekünk, mi nekik már nem kell, azt gyaníthatnók, hogy ember-ségesen enyhítettek rajtunk; de ők azt gondolják, hogy erre nem vagyunk érdemesek. A soványság, mely bennünket gyötör, az arcunkra írt nyomorunk a jegyzék, melyben jóllétük el van sorolva; a mi szenvedésünk az ő nyereségök... az istenek látják lelkemet, hogy kenyér-éhségből beszélek, és nem bosszúszomjból”. - (Shakespeare: Coriolanus. 1. Felvonás, 1 szín. Fordította: Petőfi Sándor).

Kökény lerogyott a székre, két kezébe szorítva fejét ráborult az asztalra és elbőgte magát.

- Ábrányi! Ábrányi Ákos, te átkozott! - nyöszörögte. - Hol vagy? Hová tűntél?

*

A „koldusakció”, ahogy a köznyelv elnevezte, óriási vihart kavart, erről beszélt az egész ország a legeldugottabb kis faluban épp úgy, mint a Rózsadomb hivalkodóan elegáns villáiban, de leginkább a főváros külvárosi kerületei lakossága körében váltott ki nyugtalanítóan éles

visszhangot. A kormánysszóvivő nyilatkozatban ítélte el az élelmiszerosztást és kijelentette, hogy az egész olcsó politikai hecc, aminek célja kizárólag a kormány lejáratása, de ezzel csak még rontott a helyzeten.

Az ellenzéki pártok frakcióvezetői lecsaptak a rendkívüli lehetőségre és a parlamentben napirend előtti felszólalásaikban mutattak rá:

- Szégyen! Az ország szégyene, amely napnál is világosabban bizonyítja a kormány szociális érzéketlenségét! Hát már ott tartunk, hogy ha a koldusaink nem könyörülnek meg a kisemizett, elnyomorított, szerencsétlen nyugdíjasokon, akár éhen is pusztulhatnak? A kormányzat dolga volna figyelni arra, hogy baj van, hogy segíteni kell, méghozzá azonnal, s nem a rosszul gazdálkodó, a nemzet vagyonát elherdáló bankárok zsebét tömni súlyos százmilliárdokkal. És hol vannak a mellüket döngető, a hatalmat kiszolgáló, megalkuvó szakszervezetek? A munkásszolidaritás! Miért, hogy egyedül a Magyarországi Koldusok Szabad Szakszervezete képes segíteni az elesetteket? Azoknak van pénzük? Honnan, ha nem az egyszerű dolgozó nép adományaiból? A gyalogosoktól, az utcák megfáradt emberétől gyűjtik össze a tejre, kenyérré, cukorra valót a még náluk is nehezebb sorban élők számára, a kisnyugdíjasoknak, akik a létminimum alatt tengődnek. A dúsgazdagok a húsz milliós Mercedesükben terpeszkedve sosem találkoznak a kezüket könyörögve nyújtó koldusokkal, ők soha nem fognak autósodáikból kiszállni, hogy néhány fillért lökjenek a nyomorgóknak. Megérjük, hogy a pedagógusok is a koldustársadalomhoz fordulnak a napi betevőért! A kormány vonja le a megfelelő következtetést és mondjon le, bujdokoljon el szégyenében, amíg nem késő, amíg a nép haragja el nem söpri őket! Hisszük és reméljük, hogy a magyar nemzet nem a koldusok országaként fog betántorogni Európába, hanem emelt fővel, a most még ellenzékben lévő pártok irányításával.

A kormánypártiak hebegtek-habogtak és megismételték, hogy az egész cirkuszt a szélsőséges jobboldali, demagóg, populisták szervezték, hogy lejárássák a koalíciót. Ennél markánsabb érvet nem tudtak felhozni, ezt hajtogatták unos-untalan, találkozók, interjúkban, mindenhol, ahol megszólalhattak, de senki nem vette komolyan őket.

Ráadásul az összes létező sajtóorgánumban megjelent egy fizetett hirdetés:

„A Magyarországi Koldusok Szabad Szakszervezete vezetősége, fővárosi és vidéki tagsága, egyöntetűen és a leghatározottabban visszautasítja a rágalmat, mely szerint pártkapcsolatait igénybe véve szervezte meg ingyenes tej- kenyér- és cukorakcióját. Az MKSzSz kijelenti és bizonyítani tudja, hogy SEMMIFÉLE párttal nem működik együtt, sem most, sem a jövőben. Bejelentjük, hogy akcióinkat ezután hetenként háromszor, a már ismert helyen, az esti órákban megismételjük. Legközelebb a többgyermekes családoknak szervezünk ingyenes ruhaosztást. Lakossági hozzájárulást a következő számlaszámon kérjük befizetni... - itt egy hosszú banki számsor következett, vastagon szedve.

A felhívás minden elképzelést felülmúló sikerrel járt: a bankszámlára özönlött a pénz! Még a legegyszerűbb kisnyugdíjas is erkölcsi kötelességének érezte, hogy befizesse a maga egy-kétszáz forintját, a tehetősebbek súlyos ezreket küldtek. Az újjgazdagok egyenesen divatot csináltak abból, hogy két-háromszázezer forintnyi összegeket fizessenek be, a nagyvállalatok pedig még rajtuk is túltettek. A nagylelkűségi roham áterjedt a határon túlra, s hamarosan érkeztek magánszemélyektől, jótékonyági egyesületektől dollárban, márkában, svájci frankban is a bús adományok.

A Magyarországi Koldusok Szabad Szakszervezete hetek alatt többmilliárdos vagyonnal rendelkező szervezetté nőtte ki magát.

A kormány az adóhatóságon keresztül próbálta megfogni őket, de csalódnuk kellett: az MKSzSz vezetői gondosan vigyáztak arra, hogy az utolsó fillérrel is el tudjanak számolni, s a kötelező adózást időben teljesítették, így e téren sem lehetett beléjük kötni, vagy akadályozni akcióikat.

Legnagyobb sikerüket azzal érték el, hogy amikor az egyik közismert nagyvállalkozó bevette reklámszövegébe, mekkora összeggel támogatja az MKSzSz munkáját, a koldusszakszervezet azonnal visszautalta a pénzt, mondván, a jótettel nem illik dicsekedni.

A nép gurult a nevetéstől és ezzel kérték, hogy belépessenek a szervezetbe - de nem tudták, hol van a székhelye. A koldusok, ha kérdezték őket, csak a vállukat vonogatták, a Cégbíróság pedig mélyen hallgatott: majd bolondok lettek volna elősegíteni az MKSzSz erősödését!

Az újságoknak annyit sikerült kideríteniük - ami persze nem volt nehéz, hiszen nem volt titok -, hogy az MKSzSz elnökét Éder Jánosnak hívják, de hogy hol található, az rejtély. Pletykáltak egy titokzatos *Mesterről* is, akit állítólag imádattal emlegetnek a koldusok, de biztosat senki sem tudott.

Az MKSzSz nem vett fel soraiba kívülállókat, hiába jelentkeztek tömegesen, főként a felső tízezerből, hiába ígértek ötven-százszoros tagdíjat, tagjai kizárólag engedéllyel rendelkező, aktív, utcai koldusok lehettek. Ez kissé lelohasztotta a lelkesedést, sokan megsértődtek, de ezek voltak kevesebben, s inkább előnyére, mint kárára vált a szervezetnek.

A sajtót egyre jobban ingerelte, hogy képtelenek ceruza-, mikrofon-, vagy kameravégre kapni Éder János elnököt. A szakszervezet szóvivője hol Rúzsa Tihamér, hol Szánka József volt, ők nyilatkoztak, ők rendelkeztek aláírási joggal, Éder a háttérben maradt, még akkor is, amikor a Nemzetközi Szakszervezeti Szövetség Budapesten tartózkodó küldöttsége felajánlotta a teljes jogú tagságot, egyben Éder Jánost alelnökévé választotta.

Az elnök köszönte a megtiszteltetést, de nem fogadta el, önmaga helyett a főtitkárt, Szánka Józsefet javasolta, amit a küldöttség, némi sajnálkozással ugyan, de tudomásul vett.

A közvéleményt azonban ekkor már a legújabb esemény foglalkoztatta, így Éder János személye nem jelentett akkora szenzációt, mint ennek előtte.

A nagy hűhóval beharangozott botrányt a Drámai Színház váratlan csődje okozta.

Kökény Vilmos igazgatót idegösszeroppanással kórházba szállították, bár a hitelezők és az ellenségei szerint valójában a felelősség és a vizsgálat alól akart kibújni. Akárhogy is volt, ez nem befolyásolta a hatóságokat és a hitelt folyósító bankokat abban, hogy hűtlen kezelés címén ne kezdeményezzenek büntető eljárást a színház gazdasági vezetése ellen.

A társulatot érzékenyen érintette a hír, miszerint állásuk és megélhetésük veszélyben van. Szaladgáltak fűhöz-fához, könyörögtek a minisztériumnál, kulturális alapítványoknál kilincseltek, a legcsekélyebb eredmény nélkül. A bérletesek is háborogtak, visszakövetelték a pénzüket, aminek jogosságát a csődeljárással megbízott cég elismerte, de teljesíteni nem tudta, mert nem volt miből.

Kiderült, hogy a színház több, mint 140 millió forinttal tartozik, s nem sok remény volt arra, hogy a jelmezekből, egyéb berendezésekből a tartozások kijönnek. Maradt a végső megoldás: a Drámai Színházat meg kell szüntetni, be kell zárni, az épületet értékesítik, s az így befolyó összegből a hitelezőket és a bérleteseket kártalanítják, s még a fővárosi önkormányzatnak is marad valamicske, ami, mint tudjuk, sose jön rosszul.

A közvélemény már meg sem lepődött, amikor ismét a Magyarországi Koldusok Szabad Szakszervezete sietett a bajbajutottak segítségére.

Felajánlották, hogy megvásárolják a színházat, az adósságtömeget átvállalják és heti egy alkalommal a nyugdíjasok és az iskolás gyerekek ingyen tekinthetik meg az előadásokat. Egyetlen feltételük volt: a színház jelenlegi vezetősége, Pálmai főrendezőt kivéve, haladéktalanul mondjon le, műsorpolitikában pedig hadd térjenek vissza a jól bevált klasszikus drámák, tragédiák, vígjátékok világához, mindenek előtt Shakespeare-hez. Ehhez természetesen szükség lesz a jelenlegiek mellett az elbocsátott régi gárdára is, de az MKSzSz vállalta, hogy felkutatja a szélnek eresztett színészeket, bár erre nem volt szükség: a hír hallatán jöttek maguktól is, örömmel, lelkesen.

A társulat úszott a boldogságban, a közönség is elégedett volt, amikor felmerült a kérdés:

- Hol van Ábrányi Ákos?

Nélküle Shakespeare elképzelhetetlen.

Az egykor imádott, ezerszeresen körülrajongott, majd hálátlanul és méltatlanul félredobott művész hiányára keserű szájjal, háborgó lelkiismerettel döbrent rá mind a szakma, mind a közönség, mind a sajtó. Egyszeriben megjelentek a róla szóló dicsőítő írások, az újságok egymást múlták felül a visszaemlékezésekkel, csodálatos alakításainak felidézésével. Egy koszorús költő, aki annak idején élen járt a pocskondiázásban, most egész újságoldalnyi terjedelmű ódában tisztelgett a művész nagysága előtt. Már a cím is sokatmondó volt:

- „*Bocsáss meg az ellened vétkezőknek!*”

Így álltak a dolgok, amikor robbant az újabb bomba: az MKSzSz, mint tulajdonos, Éder Jánost, a koldusok rejtőzködő elnökét nevezte ki színházigazgatónak.

Egy *koldust* a Drámai Színház élére?

Ez már több volt a soknál.

Hogyan tudhatná egy szerencsétlen koldus ezt a rendkívül összetett feladatot ellátni? Ehhez nagyfokú műveltség, irodalmi tájékozottság, kellő intelligencia, megalapozott vezetői gyakorlat szükséges, amivel az elnök aligha rendelkezhet.

S ami a legmeglepőbb volt, hogy míg a rangos nemzetközi szervezet alelnöki tisztét egy könnyed kézlegyintéssel lesöpörte, a színház igazgatására szóló felkérést az első szóra elfogadta, vagyis tovább nem bujkálhatott: ki kellett lépnie a nyilvánosság elé.

A várva várt napon, a színház ünnepélyes megnyitása tiszteletére - s némi nosztalgiától is vezérelve - a Hamletet adták, amit a rádió és a televízió élő egyenesben közvetített. Az indulatoktól feltüzelt közönség már fél órával korábban elfoglalta a helyét, még a pótszékeket is eladták. A nagy kérdés ott virított az arcokon: *Ki játssza a címszerepet?* Szereposztás ugyanis nem volt kiírva.

Kezdődhetett az előadás.

*

De még nem.

Előtte a bevilágított függöny elé Claudius dán király jelmezébe öltözve Szánka József, a MKSzSz főtítkára lépett ki. A reflektorfénytől hunyorogva pislogott, aztán megszólalt:

- Hölgyeim és uraim, köszöntöm önöket, s mindazokat, akik a rádió és a televízió jóvoltából együtt ünnepelnek velünk. Csodálatos pillanat ez és egyedülálló a világtörténelemben: egy

ország, egy nemzet koldusai megmentik a magyar kultúra templomát, a Drámai Színházat, hogy visszajuttassák a közönségnek. Itt ülnek azok is néhányan, akik ezt a csodát véghez vitték: a koldusok. Igen, ők, akik mindenhol, minden korban a társadalom legnagyobb vesztese, számkivetetei. De jött egy ember, és azt mondta: bízzatok! Fogjátok meg egymás kezét, segítsétek egymást, hogy másokon is segíteni tudjatok. És a lenézett, megalázott koldusnép összekapaszkodott, s a felebaráti szeretet, a kölcsönös megbecsülés jegyében győztesen állt talpra. Hölgyeim és uraim, a Drámai Színház máttól az önöké, az országé, mindenkié. A *koldusok* színháza a *nemzet* színháza lett! - Intően fölemelte kezét, hosszasan kivárt, majd alig hallhatóan hozzátette: - *Vigyázzunk, hogy ez a sorrend sose forduljon visszajára!*

- Tudom, kíváncsiak elnökünkre, színházunk igazgatójára, akit önök Éder János néven hallottak emlegetni, a koldusok pedig úgy szólítják: a Mester. Jogos kívánság. Sokan bírálták őt, amiért elvállalta a színház irányítását, mondván, olyan még nem volt, hogy koldus álljon egy műintézet élén. Olyan biztosak ebben? Nos, itt az ideje, hogy megismerjék a férfit, aki elérte, hogy a koldusok alamizsnát osszanak, cukrot, kenyeret és tejet, a nagycsaládosoknak ruhaneműt, cipőt, aki kiemelte a nyomorból és jótévőkké tette a legszegényebbeket, a nincsteleneket, hogy segítsék a még náluk is elesettebbeket: a létminimum alatt élő kisnyugdíjasokat. Ismerhették elnökünket régebből, csak más néven. Igen, van egy másik neve is -, s hogy melyik a hozzá méltóbb, döntsék el önök.

- Kedves nagyérdemű közönség, mielőtt elkezdenénk a Hamlet előadását, előtte a Prológ egy rövid részlete következik Shakespeare Troilus és Cressida című színművéből, Szabó Lőrinc fordításában. A Magyarországi Koldusok Szabad Szakszervezete elnökét, a Drámai Színház új igazgatóját hallják és látják.

Szánka oldalt kisért a színpadról. A felcsigázott közönség lélegzetvisszafojtva várakozott, a sóhajást is hallani lehetett. Valaki a terem közepén köhintett... amott egy szék recscent... idegtépő, dermedt csönd... a levegőben vibrált a feszültség...

A függöny lassan szétnyílt.

S a megdöbbent közönség felmorajlott!

A hatalmas színpad hátterében, a trónterem díszletei közé veszve, tompán megvilágítva, a hírneves, városszerte ismert öreg koldus állt, ahogy az utcán látták: félszegen, elhagyatottan, szegényes ruhában, lebilincselő, mágikus tekintetét az elnémult emberekre szögezve. Csak állt egyhelyben, kezét bizonytalanul könyörgésre nyújtva, szeme megtörten, alázatosan rebbent balra, jobbra.

A nézőtéren kitört a csalódott zúgolódás, dühödt kiáltásokat lehetett hallani: *ez már ide is betolakodott? Újabban már a színházban is koldulni fognak? Vigyék onnan azt az alakot! Az igazgatót akarjuk látni! Botrány!*

A vénséges koldus ekkor a közönség szeme láttára *nőni* kezdett.

Hajlott dereka fokozatosan kiegyenesedett, alakja megnyúlt, fáradt szeméből eltűnt a szomorúság és az esdeklés, helyette méltóság és büszkeség csillogott, álszakállát letépte, arca megszépült, megfiatalodott, rongyos göncét lehántva magáról, egyetlen nagy ívű mozdulattal messzire dobta és előre lépett a fénybe, mint az ifjú Hamlet... és a közönség egy emberként hördült fel:

- Ábrányi! Ábrányi Ákos!

S a visszavágyott bársonyos hang belengte a színház terét:

*„... Mint Prológus idejöttem, nem a szerző
Tollát, vagy a színész szavát dicsérni,
De tárgyunkhoz öltözve: s bejelentem,
Kedves nézők, hogy a harc elejét
Átugorva a közepébe vágunk,
S azután is csak azt adjuk elő,
Ami színpadon megemészthető.
Zúgjon a taps vagy fütty, szívetek szerint:
A jó s a rossz: hadiszerencse mind.”*

Most senki sem tapsolt. A nézőközönség megrendülten ült a helyén.

Már mindent értettek.

Ábrányi meghajolt és távozni készült, de az ocsúdó publikum nem engedte el. Felugrottak, s olyan fergeteges taps, tomboló, mámoros éljenzés robbant ki, amelyet még nem hallott a világ. Ábrányi megtorpant és válla fölött visszaneézett. Kedvesen, kisfiús cinkossággal elmosolyodott, felemelte a kezét, mire azonnal csönd lett.

Kiment egészen a színpad széléig, s halkán, de úgy, hogy az egész terem, az erkély leghátsó sora is tisztán érthette, azt mondta:

- Visszajöttem. De nem egyedül. Barátokkal és tapasztalatokkal mérhetetlenül gazdagabban. Ezt a gazdagságot szeretném megosztani mindenkivel. És most valóban kezdődhet az előadás!

HÉT NAP BOLDOGSÁG

A festők este hat óra körül végeztek, piszkot, rendetlenséget hagyva maguk után. A fotelok kárpitjain vastagon ült a mézspor, hiába takarták le fóliával; szanaszét festékfoltok éktelenkedtek, a könyvek, vázák fehérlettek a portengertől.

Jutka lerogyott egy székre és elbőgte magát első ijedtében.

- Ferikém - zokogta a férjének -, mikor lesz ebből normális, tiszta lakás?

- Nyugi, szívem - tett le eléje Feri egy gőzölgő csészét -, csak semmi pánik. Idd meg a kávé, engedd el magad és meglátod, hamarabb túl leszünk az egészen, mint gondolnád. Gyorsan kiszabadítjuk az ágyat, mert neked pihenésre van szükséged, aztán holnap délután nekiesünk és egy-kettőre hazavágjuk a takarítást. Idd ki a kávédat és nyugodjál meg.

- Szó sem lehet arról, hogy ilyen koszban aludni és tanulni tudjak - szipogta Jutka. - Legalább kezdjük el.

- Jó, csillagom, tőlem reggelig is fenn maradhatunk. Csak nehogy te megerőltesd magad. Tudod, a baba...

A parkettával kezdték. Feri nedves ronggyal törölgette a mészfoltokat, Jutka partvist fogott. A fóliákat egyenként szedték le, óvatosan, nehogy a gyönyörű, hófehér falakat bekoszolják. Feri kezében folyamatosan zúgott a porszívó és Jutka is lassan jókedvre derült, ahogy munkájuk nyomán egyre takarosabbá vált a kis lakás.

- Nagyon szép a fal - állapította meg minduntalan. - Drágán dolgoznak, de el kell ismerni, értenek a szakmájukhoz.

Alig egy hete költöztek az új lakásba, s még nem keveredtek ki a nagy boldogságból. Három év albérlet!... Isten ne adja senkinek, hogy rákényszerüljön. Amikor bejelentették, hogy tavaszra *hármán* lesznek, a szülők egymást múlták felül, hogy a fiatalok segítségére siessenek. Jutka apja a családi telket áldozta fel - titokban a szíve szakadt meg érte -, Feriéknél még a testvérek is összedobták minden spórolt pénzüket, a hiányzó összeget jelentős bankkölcsönrel pótolták, így sikerült a csepeli 42 négyzetméter megvásárolni. Csak az volt a baj, hogy az előttük lakók irtózatosságot hagytak maguk után, muszáj volt a festést, mázolászt megcsináltatni. Újabb kölcsön...

Most hát túl voltak rajta és önálló, lakással rendelkező, gyermeket váró *család* lettek. Csupán a takarítás volt hátra.

Feri éjfélkor megálljt parancsolt.

- Elég volt! Neked pihenned kell - mondta szigorúan. - Más se hiányzik, mint hogy a megerőltetésben valami baja legyen a babának. A nagyja kész, a többivel ráérünk. Én sem akarok úgy bemenni dolgozni, akár a kifacsart citrom.

- Csak még felmosok - buzgólkodott Jutka -, szeretném látni, hogy ragyog a padló.

- Hagyd, majd én elintézem - kérte Feri, de az asszonyka megmakacsolta magát.

- Inkább a könyveket rakd vissza, hogy lépni tudjunk. A felső polcokat úgyse érem el.

Igazság szerint már egyikük sem volt fáradt, csak a másik kedvéért akarták csökkenteni az iramot. Ahogy fokozatosan kezdett kiszépülni vadonatújra varázsolt első otthonuk, úgy kaptak ők is friss erőre. Feri füttyöresztett, Jutka dúdolt hozzá - égett kezük alatt a munka.

Ők maguk voltak legjobban meglepődve, amikor Jutka éjjel kettőkor megállt a szoba közepén és ünnepélyesen kijelentette:

- Kész. Minden kész! Szinte el se akarom hinni - s örömeiben körbetáncolta az egész lakást.

Feri ölébe ültette kipirult, boldog feleségét.

- Nem gondolja, asszonyom, hogy kissé bolondosan viselkedik lakástulajdonos létére? - ugratta tréfálkozva.

- Uram - vette a lapot Jutka -, nem ismerkedem senki ölében ülve. Kérem, ne zaklasson! Még félre találok érteni!

A könnyük csordult ki a kacagástól. Fiatalok voltak, tele hittel, reménységgel és tudták, hogy fél kézzel megváltják a világot, s hogy az övékéhez hasonlítható, tökéletes házasság nincs a földkerekségen, amiként az is nyilvánvaló, hogy nekik lesz a legszebb és legokosabb gyermekük - persze, nem egy, hanem kettő, esetleg három... vagy üsse kő: legyen inkább négy!

Reggel hatkor Feri óvatos puszival búcsúzott, remélve, nem ébreszti fel az asszonyt, de Jutka nevetve fonódott a nyakába.

- Siess haza - suttogta férje fülébe. - Nagyon várlak!

- Rohanok. Ne dolgozd agyon magad, ígérd meg, inkább készülj a vizsgákra. Azt akarom, hogy a fiamat egy komoly, negyedéves közgazdász-hallgató hozza világra. Még két év... s a következőt már igazi fogja várni.

- Jó, szívem, úgy lesz, megígérem. Vigyázz az úton.

- Szia! A kávéfőztem... Futok! - mondta Feri és még egy gyors csókot nyomott az asszony álomtól kimelegedett arcára.

Fél tízkor ismét otthon volt.

Vállai megroggyantak, arca sápadt, szemei körül mély barázdák feketéllettek. Jutka rémülten fogadta:

- Mi történt veled? Beteg vagy? Karamboloztál?

- Elbocsátottak. Leépítés... Ötven főt küldtek el. A rohadékok titokban csinálták... Senki nem sejtett előre semmit.

- Jézusmária! Mi lesz most? A lakás... a vizsgáim...

- Hogy mi lesz? - kérdezte komoran Feri. - Mi lenne? Egy fiatal, kukázó családdal több. Vagy menjünk lopni, koldulni?

- A részletek! - tört ki az asszonyból a sírás. - Ki is rakhatnak bennünket! Jön a baba...

- Na és? Érdekel ez rajtunk kívül valakit? De legalább tisztán adjuk át a lakást. Eddig tartott az öröm. Hét napig. Ugye, két hónapon belül még meg lehet szakítani a terhességet?

- Erről hallani se akarok! Ragaszkodom a...

- Igen? És miből akarod visszafizetni a kölcsönt, a villanyt, fűtést, az élelemről és a ruházzkodásról már nem is beszélve?

- Majd kapsz új munkát.

- Hát persze. El vagy tévedve, drágám. Akit ma kirúgnak, annak annyi. Kész. Sehol nem fog tudni elhelyezkedni, lehet akárhány diplomája. Nyomorra akarsz gyereket szülni?
- Hagyd abba! Ha mindenki így gondolkodna, kipusztulna az ország. Mi lesz a jövővel?
- Sajnos, a bank nem így számol. Legföljebb néhány állampolgárral kevesebb lesz. Kit izgat?...

*

... Néhány állampolgárral kevesebb...? Kit izgat?!

NEGYEDOSZTÁLYÚ SENKI

Tifnágel Béla pártelnök első infarktuszát nem fogta fel tragikusan.

Megijedt, de nem túlzottan.

Másokkal is előfordul, vigasztalta önmagát, nem kell nagy ügyet csinálni belőle. Orvosa is azzal nyugtatta: ha vigyáz az életmódjára, betartja az előírásokat, még hosszú, boldog évtizedek várnak rá.

A másodiknál jeges rémület töltötte el.

Mindenesetre kevesebbet dohányzott, napi italadagját felére csökkentette és szakított két titkos barátnője közül az egyikkel. Munkáját fél gőzzel végezte, gyűlésekre ritkábban járt, szónoklatai nagy részét lemondta és pártvezetői feladatait megosztotta helyettesével, Hédery Ottóval. Titkárnőjének meghagyta, hogy csak kivételes és sürgős esetben kapcsoljon be hozzá telefonhívást. Az orvos utasítására kímélő étrendre tért át és elhatározta, hogy lefogy 20 kilót.

Mindezt - a fogyókúrát is beleértve - betartotta egy teljes héten át, aztán ugyanott folytatta, ahol abbahagyta.

Néhány nap elteltével már olyan kiválóan érezte magát, hogy észrevétlenül visszaállt megszokott életmódjára. Az értekezleteken elszívott egy egész doboz cigarettát, méghozzá nagy élvezettel, aztán követte a második, majd méregerős - aznap már a negyedik - kávéját kérte... s ez így ment, napról napra, hiába intette őt a felesége, Tifnágelné született Kancel Róza, amiként titkárnője, a dundi, szőke Nellike szavai is elszálltak a levegőben.

A harmadik infarktus úgyszólván menetrendszerűen, s mint minden ilyen, a lehető legroszszabbbkor érkezett.

Az országos pártkongresszus kellős közepén történt.

Tifnágel Béla a legújabb kormányhatározat mérhetetlen előnyei elfogadására igyekezett rábírni a lelombozódva hallgató küldötteket, arra buzdítván őket, hogy érveit vigyék szét szerte a lakosság körében, tompítva ezáltal az egyre erőteljesebben jelentkező bírálatok és elégedetlenségek életét. Miután maga sem volt bizonyos a főként általa szorgalmazott kormányzati intézkedések helyességében, elsősorban önmaga meggyőzésére a megszokottnál is jobban belelovalta magát a beszédbe, hangosan kiabált, valósággal ordított, hevesen gesztikulált, és kivörösödött képpel verte az asztalt.

A hallgatóság dermedten nézte a magából kikelt előadót, s valamennyien aggódva látták, hogy szája szélén fehér hab jelenik meg, feje elkékül, szemei megzavarosodnak, akadozó szavai egyre összefüggéstelenebbé válnak. Hédery Ottó alelnök tétován felállt, hogy megállítsa a nekihevíült szónokot, de már elkészt vele.

Tifnágel Béla tekintete üvegessé merevedett, torkából fuldokló hörgés tört elő, megtántorodott, a szívéhez kapott és összeesett.

Mikor a mentők megérkeztek, már csak a halál beálltát állapíthatták meg.

Letakarták a hullát, felrakták egy hordágyra, és a zokogó özvegy, valamint a szintén zokogó titkárnő és a néhai pártvezér helyettese, Hédery Ottó ügyvezető alelnök kíséretében a legközelebbi kórházba szállították a holttestet, bár ennek semmi értelme nem volt.

Egyébként gyorsan vissza is érkeztek a helyszínre, ahol most sokkal nagyobb szükség volt a jelenlétükre, mint a hullakamrában.

Az írott és elektronikus sajtóban gyorsközlemény jelent meg Tifnágel Béla pártelnök haláláról. A jeles politikust a párt egy sebtében összeüttött nekrológban saját halottjának nevezte, temetésére külön bizottságot hoztak létre. A temetés időpontjáról később történik intézkedés - adta hírül az összes létező sajtóorgánium.

A tagságot megdöbbenette az ereje teljében lévő elnök halála - korábbi infarktuszairól a közvélemény természetesen nem szerzett tudomást -, de komoly problémákat okozott a legszűkebb felső vezetőségi körökben is.

Még aznap este rendkívüli testületi értekezletet hívtak össze, hogy megválasszák - ha ideiglenesen is - a párt új első emberét.

Az értekezlet 19 órakor kezdődött és másnap - jöllehet, azt remélték, egy-két óra alatt dűlőre jutnak - reggel 8-kor eredménytelenül álltak fel az asztaltól. Hatszor ismételték meg a titkos, később már közönséges nyílt szavazást, de mindig ugyanoda jutottak: a résztvevők kivétel nélkül önmagukra szavaztak, így meg sem közelíthették az 50+1 %-ot.

Hédery Ottó ügyvezető alelnök nem tehetett mást, mint szünetet rendelt el, azzal, hogy délután folytatják a szavazási procedúrát, addig mindenki próbáljon jobb belátásra és kellő önmérsékletre jutni.

Nyomatékosan felhívta a figyelmet arra a csöppet sem elhanyagolandó körülményre, hogy pártnak végső soron van érvényes rendelkezési joggal bíró vezetősége, melynek élén ő, Hédery Ottó áll, de szerénysége tiltja, hogy ezzel a ténnyel - akár utalásszerűen is - befolyásolja a kedves tagtársakat.

- Ki-ki döntsön józanul, helyénvalóan és lelkiismerete szerint - ismételte meg fenyegetően, mielőtt útjára bocsátotta volna a holtfáradt vezérkart -, de köztudott, hogy egy elvhű, okos pártagnak tudnia illik, mivel tartozik pártjának és mindenkori vezetőinek, s aki erről megfélekedzik, vállalnia kell az ezzel járó súlyos felelősséget.

Eközben Tifnágel Béla hullája egy bádog tepsiben hevert az N. N. kórház alagsori bonc-termében, anyaszült meztelen, jobb lába nagyujjáról cédula lógott, a nevével és egyéb adataival. A tetem már kihűlt és kellemetlen szagot kezdett árasztani.

A viszonylag szűk helyiségben senki sem tartózkodott. Egy ajtóval arrébb a boncoló orvos és személyzete kávézott, cigarettáztak és hangosan dühöngtek, amiért ilyen gyorsan, soronkívül kell elvégezni a boncolást, az elnöknek már igazán mindegy, hogy egy éjszakával tovább kell kiterítve várakoznia, reggel lesz, mire végeznek. Ráadásul az orvos az egyik ellenzéki párt oszlopos tagja volt és tarthatott attól, nem veszik szívesen, hogy éppen ő az, aki a saját pártja által szívből utált pártvezéren dolgozik. De nem tehetett semmit ellene, ő volt az ügyeletes, kénytelen volt maga végezni a boncolást.

- Na nézzük, milyen belülről egy kormánypárti politikus! - viccelődött ízléstelenül doktor Kemecsey és felhúzta a kikészített gumikesztyűt.

*

Amikor Tifnágel Bélát beszéde közben megcsapta szíve táján a kegyetlenül szorító érzés, tudata mélyén azonnal megértette, hogy itt a vég, s hogy nincs tovább.

Egy futó pillanatig megrémült, de a fájdalom csupán a másodperc töredékéig kínoztta, rögtön rá jóleső megkönnyebbülést érzett és a helyiséget, a hallgatósággal együtt vörösen csillogó köd árasztotta el, majd kellemes, lágy, a szivárvány minden színében tündöklő fénné oldódott, s mintha sosem hallott, földöntúlian szép zene szűrődött volna feléje, valahonnan az ismeretlen távolból.

Folytatta beszédét, de hökkenten tapasztalta, hogy a hangja messziről cseng vissza, akárha nem is ő mondaná, hanem a zenével együtt terjedne a levegőben.

Bizonytalanul elhallgatott, csak a csodálatos melódiára figyelt.

Már az sem zavarta különösebben, hogy az asztal, ami mögött állt, a helyiség fala, az összes berendezés eltűnik, felszívódik, s csupán az arcok kontúrja látszik egyre élesebben. Úgy érezte, finoman felemelkedik, egészen a mennyezetig, onnan tekint le az izgatottan felugráló emberekre. Láta a feleségét és a titkárnőjét, meg azokat, akik mellette ültek az elnökségi asztalnál, amint egyszerre, egymást taszigálva omolnak egy földre hullott, magatehetetlen, kövér testre, amelyben önnön magára ismert.

- Lehet, hogy meghaltam? Fura - villámlott át rajta a felismerés, de meglepetésére ez csöppet sem hatott rá kellemetlenül, ellenkezőleg, szinte boldoggá tette, hogy véget értek földi szenvedései.

Élvezettel figyelte a mennyezet magasságából a kapkodó, rémült emberkéket, s arra gondolt: lám, hogy odavannak, pedig nem is olyan borzasztó a halál, s annak végképp nincs semmi jelentősége, hogy ő már nem tartozik közéjük többé.

Miközben a mentők hordágyra rakták a számára immár tökéletesen idegen és fölösleges testet, ő az arcokat tanulmányozta és örvendezve fedezte fel, hogy a gondolataikat is megérti. Ez rendkívül érdekes, végre megismeri az igazságot, miként vélekedtek róla, amíg élt. Nem izgatta különösebben a dolog, csak egyszerűen kíváncsi volt.

A valóság azonban még így is megrázta.

Róza, a felesége, arra gondolt: végre! Megszűnik a házi zsarnokság, s ő kényelmesen élheti tovább felszabadult életét, s közben azt számolgatta, mennyi pénzük van a hazai és a külföldi bankokban, mekkora özvegyi nyugdíjat fog kapni és meddig. Az eredménnyel nem lehetett túlságosan elégedett, mert ismét keserves sírásra fakadt - Tifnágel Béla szelleme kajánul vigyorgott a plafonon.

Nelli, ez a rafinált, álnok kis szuka ugyancsak örült főnöke halálának. Mennyire utáltam! - mondta magában néhai Tifnágel Béla titkárnője. - Azok a düledt szemek, meg ahogy izzadt, mint az állat, amikor felemelte a szoknyámat. Mertem volna ellentmondani? Amikor kiszólt: *diktálok!* - már tudni lehetett, mi következik. Na, ennek vége! Hála a jó Istennek! - sóhajtott és szeme sarkából szakértő pillantásokkal méregette a várható utódot, Hédery Ottó alelnököt.

Tifnágel Bélát ez sem bosszantotta. Szóval csak megjátszotta a szerelmes kislányt? Buta liba! Mindegy, jó volt, kéznél volt, soha nem tiltakozott. Ha annak idején nem ajánlkozott fel, úgy lehet, sose fekteti fel az íróasztalra és később a kanapéra, amit éppen a nő javaslatára helyeztetett el az irodájában, mert az íróasztal az ő korában már kissé kényelmetlen volt.

Hédery Ottó még a hordágyon is a halott mellkasát nyomogatta és fülével rátapadt, a szívhangokat hallgatva. Biztos akart lenni abban, hogy a gyűlölt vetélytársat valóban elvitte az ördög, többé nem áll az útjában, no meg nem árt, ha a tagság látja, mennyire bántja a váratlan

tragédia, jóllehet, nemigen akad ember a teremben, aki őszintén sajnálná az elnök halálát. Hogy mennyi bajt okozott a hülyeségeivel, meg az akarnokságával!

- De ezután másként lesz! - határozta el szilárdan.

Minden eszközzel meg kell ragadnia a hatalmat és sürgősen kirúgni azokat, akik kiszolgálták ezt a tehetségtelen, felkapaszkodott hólyagot. Még ma el kell rendelnie egy gyors szavazást, összehívni a vezérkart és ha törik, ha szakad, el kell fogadtatni velük az ő megválasztását. Lesz itt rend!

- Hát persze! Ahogy azt Móricka elképzei! - nevetett Tifnágel Béla szelleme. Minden vezetőségi tag fejében ugyanezeket a gondolatokat látta és előre derült, miként fognak egymás torkának esni az önjelölt próféták.

De hová vitték a testét?

Nagyon megörült, amikor rájött: már nem akadály többé számára a fal, vagy a távolság. A következő pillanatban a boncteremben volt - ugyanakkor a párhelyiségben tolongó embereket is látta - és érdeklődve figyelte doktor Kemecsey tűnődését. Éltében ki nem állhatta az örökkön akadékoskodó, szószátyár ellenzéki orvost, most azonban már nem táplált iránta ellenszenvet. Mit számít, hogy össze-vissza vagdossa, fűrésze, trancsírozza a holt anyagot, ami nem is oly rég még az ő teste volt? Majd eljön az ő ideje is, amikor vele csinálják mások ugyanezt.

Azért dolgozhatnának több kegyelettel és tisztelettel: az egyik boncsegéd nagyot csapott a hulla elszíneződött fenekére és videran kurjantotta:

- Hé, cimborá, megfordulni! - s úgy billentette át, mint egy darab hasábfát.

Tifnágel Béla elhagyta a bonctermet, mert belátta: mégse kellemes végignézni, amint miszlikbe aprítják. Inkább visszatért a halála színhelyére, ahol még mindig óriási volt a zűrzavar. A vezetőségi tagok a helyzethez illendő, megrendült arckifejezéssel fejezték ki részvétüket a gyásztól rogyadozó özvegynek, de ő világosan látta, egy sincs köztük, aki titokban ne örülne a fejleményeknek.

Kiderült, valamennyien epedve várták, hogy minél előbb eltűnjön az útjukból és szándékosan hajszolták bele a munkába, hátha idő előtt beleroppan. Igazuk lett! Csirkefogók!

- Megálljatok, ezt még megkeserülitek! - fogadkozott a szellem, bár haragot változtatlanul nem érzett irántuk. Ő sem volt külön, mit várhat a még nála is gyarlóbb emberektől.

Az első szavazási körben kis híján hiba történt. Ha nem vigyáz, ha nem lép közbe, a gyáva népség egyhangúan rászavaz Hédegyre, de ezt nem engedhette, mert akkor a párt maradék tisztessége is elszállhat. Ezért azt sugallta, hogy mindenki önmagára szavazzon.

Így is történt. S ugyanez ismétlődött meg a következő és a későbbi szavazásokkor is. Hédegy őrtöngött, de kifelé mosolygott.

- Jól tartja magát - ismerte el Tifnágel.

- Hol van Róza? Ilyen hamar hazament? - ágaskodott fel benne hirtelen a kérdés.

Még szellemteste is beleremegett, amikor meglátta az asszonyt legjobb barátja, Kapos László ölében ülni, teljesen ruhátlanul. Vígán, félig részegen nevetgéltek, az asztalon konyakos, kávé poharak, a heverő feldúlva... - mi lehetett itt! Ünneplés?

Szóval így állunk? Ez a cafka megcsalta őt, s nem elég, hogy megcsalta, de kivel? Kapossal, az ő gyerekkori pajtásával, pártbéli harcostársával, akit minden lehetséges módon támogatott, segített, aki előtt nem volt titka, s ez a gazember joggal röhöghetett magában: amíg ő hadakozott, és halálba ölte magát a párt érdekében, jókat ketyint legjobb barátja és pártvezére feleségével. Megállj, megállj, ezért megfizetsz, ahogy Rozi se ússza meg az árulást.

Jó, jó, de hogyan tudná megleckéztetni őket? Odaereszkedett melléjük és figyelte a hatást.

- Érzed, milyen hűvös lett hirtelen? - kérdezte kijózanodva az asszony a szeretőjétől.

- Igen - válaszolta Kapos és megborzongott. - Honnan jön ez a szag?

- Nem tudom, fogalmam sincs - fogta ösztönösen suttogóra a hangját Róza. - Olyan furcsa érzésem támadt, mintha Béla itt lenne a szobában.

- Ne butáskodj - nézett körül megrettenve Kapos, és az ő arca is elfehéredett. Nagyon babonás volt. - Béla meghalt, hála az égnek, többé nem fogja körülöttünk rontani a levegőt.

E pillanatban az italos asztalka nagy csörömpöléssel felborult és a konyakos üvegből az ital szétfolyt a drága szőnyegen.

Az asszony felsikoltott:

- Mi volt ez? Hozzá se értem!

- Furcsa... - hebegte libabőrösen Kapos és felállt, hogy összeszedje a törött üvegpoharakat és visszaállítsa az asztalt a helyére. Ekkor a háta mögött moccant meg a könyvespolcon egy díszes herendi porcelánváza, egyenesen kopasz fejére pottyant és ripityára tört. Kapos felüvöltött és hideglelős reszketéssel hátrálni kezdett az ajtó felé, miközben szaporán hányta magára a keresztet, pedig nem volt vallásos. Hóna alá vágta a ruháját, megmarkolta a kilincset, ám az asszony didergő hangja megállította:

- Ne hagyj itt, Lacikám, könyörgöm! Érzem, hogy itt járkal körülöttünk a férjem szelleme.

Tifnágel remekül szórakozott a két beijedt emberen. Micsoda nagyszerű dolog ez a láthatatlanság, azt csinál, amit akar, kutya baja, nem fáj semmije.

- Ez volna az, amit mennyországnak hívnak? Nem is rossz!

S hogy még jobban kiélvezze a helyzetet, megsimogatta Róza arcát és a parókáját leemelte a fejről. Előttunt a ritkuló, őszes hajzat, a nő egyszeriben vagy tíz évet öregedett.

- Róza! - kiáltott fel megrökönyödve Kapos László. - Hogy nézel ki? S én éppen a hajadat szerettem benned legjobban! Te becsaptál engem!

- Na és te? - visította az asszony. - Te beszélsz? Te impotens hülye!

- Én? Impotens? Ezt te mondod, éppen most, azok után, hogy... juj! - Kapos meggörnyedt és jajongva a bokájához kapott: egy szék csapódott hozzá, ördög tudja, hogyan. Félreugrott, de most meg a kovácsoltvas olvasólámpa lódult előre, egyenesen a hátának.

Ez már sok volt, nem bírta tovább. Torkaszakadtából ordítva feltépte az ajtót és kirohant a szobából, Róza, azonmód, meztelenül futott utána, mint a nyúl, kezében húzta maga után a pongyoláját.

A bejárónő tátott szájjal bámult és fogalma sem volt, mi történhetett. Összeeszerstek?

- Sejtettem én, hogy előbb-utóbb ez lesz a vége a züllöttségnek. Na de hogy a férje halálának napján!... Micsoda erkölcstelenség! - mormogta fejcsóválva. Csodálkozva bement a szobába és bosszúsan nézte a rendetlenséget. - Na, kezddetem előlről a takarítást - mérgelődött, amikor

egy lágy, puha simítást érzett a feje búbján. Megpördült, de senkit nem látott. - Mi van itt? Az ember lánya akár meg is bolondulhat ebben a rohadt úri házban.

Tifnágel megunt a játszadozást. Még látta, hogy a két ember hanyatt-homlok rohan át a hosszú kerti úton, egyenesen a ház mögé, le a pincébe, de már nem érdekelték őt.

- Most mi legyen? - libegett szelleme ide-oda a fák között. - Mi fog történni a lelkével? Csak kísért itt, amíg kedve tartja, vagy jelentkeznie kellene valahol, valakinél?

Jó, rendben van, jelentkezik - de kinél? Hol? Mikor?

Gyerekkorában nagy templomjáró volt az egész család, de amióta bekerült a mozgalmi munkába, akarva-akaratlanul elfordult a vallástól, többé hallani sem akart túlvilágról, se mennyről, se poklóról, s most tessék... Kiderül, mégis van túlvilág, létezik a lélek, amely nem hal meg a testtel, hanem ott kóborol, ahol élt és...

Ennél a gondolatnál ismét megállt a levegőben: *meddig maradhat itt?* S mi a célja annak, hogy még mindig az élők között tartózkodhat? Csak úgy kísértgetni, halálra rémíteni azokat, akik annyit bosszantották, vagy van valamilyen fontosabb kötelezettsége is?

Nem tehet mást, mint vár. Hogy mire? Talán egy jelre, egy parancsra, amely eligazítja a másvilági szabályok között.

Addig is, miért ne nézne be egykori pártjához, hol tartanak a vezetőválasztással? Vagy jobban teszi, ha kóborol kedvére? Egy pillanatig odafigyelt a párthelyiségbe: iszonyú hangzavart észlelt, két ember egymás torkát szorongatta. Tifnágel gyöngéden elgáncsolta őket, alulra Héderly került és vadul rugdosta felhúzott térdével ellenfelét, aki nem volt más, mint a másik alelnök, Köhler Tivadar.

- Ezek elmarakodnak még egy ideig - állapította meg a szellem-Tifnágel elégedetten és odébb szökkent, a forgalmas utcák felé.

Rájött, hogy a földön is képes sétálni, bár lábaival nem érinti a talajt. Az emberek gyanútlanul jöttek-mentek, láthatóan fogalmuk sem volt, hogy egy igazi, valóságos kísértet ténfereg köztük, s ez roppant mulatságos volt. Tifnágel Béla nem bírta megállni, hogy egy-egy csinosabb nőnek meg ne paskolja a fenekét, mire a legtöbb nő felháborodva visszafordult, de mert senki nem jött mögöttük, zavart arccal tovább indultak. Voltak olyanok is, akik füttyöltek rá, vagy hamiskásan körbemosolyogtak, keresve az elkövetőt - persze, hiába.

E pillanatban középkorú, alacsony, kissé pocakos férfit látott jönni vele szemben. Arca telt volt, vagy inkább puffadt; fekete, itt-ott őszbe forduló haja domború homlokába lógott. Nem is *jött*, hanem lebegett feléje, áthatolva a járókelőkön.

Tifnágelen izgalom futott végig:

- Az első szellemtárs! Végre megtudhat egy s mást erről a titokzatos túlvilágról.

Csalódnia kellett: a köpcös férfiszellem közönyösen elsuhant mellette, ügyet sem vetett a lelkendezve integető Tifnágel Bélára. A hajdani nagyhatalmú pártelnök megsértődött és a másik szellem nyomába eredt.

- Halló! Várjon! Hová rohan? Szeretnék kérdezni valamit!

Az, mintha nem is hallotta volna, száguldott tovább az embereken átvágva, s hamarosan eltűnt Tifnágel látóteréből.

- Szemtelen, nagyképű alak! - háborgott Tifnágel. - Úgy látszik, itt nem tisztelik a földi múltat. Mit képzelnek ezek? Ő nem akárki volt, neki ezrek, tízezrek engedelmeskedtek és foglalták imáikba a nevét.

- Majd én megmutatom nektek! - fogadkozott.

- Tessék, mutasd - szólalt meg mellette egy csengő, dallamos, éneklő hang.

Tifnágel megfordult: az iménti pocakos férfiszellem állt mellette, fénylő arcán csöndes, gyomoros mosoly ült.

- Szóval mit akarsz megmutatni? - kérdezte különös hangon és szeme felszikrázott, mint egy frissen meggyújtott csillagszóró.

Tifnágel megszeppent. Ez bizonyára egy angyal és kihallgatta a gondolatait. Jó lesz óvatosnak lenni! Mindenesetre, megbánta, hogy az imént szájaskodott, még ha magában is.

- Semmit nem kell megbánnod - mondta a szellem. - Itt mindenki szabad, azt tesz, azt gondol, amit akar. Te még új vagy, nem ismerheted a szokásokat, nem tanultad meg, miként kell bánni szellemi képességeiddel, de ez csupán idő kérdése. Kérlek, bocsásd meg, hogy az imént elmentem melletted, de még annyira hasonlítasz az élőkre, hogy azt hittem... Mindegy, az a fontos, hogy megtaláltalak. Mondd el, mire vagy kíváncsi, szívesen a segítségedre leszek. Tulajdonképpen elébed jöttem, már vártalak. Én leszek a te - hogy is mondjátok a földön? - ó igen... az idegenvezetőd. Miben haltál meg?

- Szívinfarktus... azt hiszem - dadogta megilletődve Tifnágel Béla. Tetszett neki, hogy már vártak rá. Lenyűgözte a másik viselkedése, s mindaz, amit mondott, főként *ahogy* mondta: a fensőbbisége, a magabiztossága és a nyugalma. Vajon ő mikor lesz ilyen méltóságteljes?

- Máris az vagy, csak nem érzékeled - közölte a szellemtárs. - Mivel kívántad, hogy ilyen légy, azonnal azzá váltál. Ez itt így megy. Kívánni kell és megkapod.

- Te ki vagy? - kérdezte kihúзва magát Tifnágel. - Hogy haltál meg és mikor?

- Harmadosztályú *Senki* vagyok, egyszerű, beosztott szellem, s mint imént jeleztem, az újonnan érkezőkkel foglalkozom. Jelenleg ez a beosztásom. Nem nagy munka, de én szeretem csinálni. Minél régebben éled szellemi életedet, annál kevésbé fontos, ki voltál, mi voltál a földi életben. Nálunk a rang a *Senki* megszólítással kezdődik, de ezt ki kell érdemelni. Ehhez sokat kell még tanulnod és változnod. Ne türelmetlenkedj, van idő. Mi örökké élünk és létezünk. Egyébként engem alighanem megmérgezték. Vagy mégse...? Mit számít az?

- Értem. Szóval megmérgezték - udvariaskodott Tifnágel, pedig meghökkentette, hogy egy közönséges legyilkolt zsvány fölényeskedik vele. - Hát majd igyekszem...

- Nem zsvány voltam, hanem katona.

- Sajnálom, nem akartalak megsérteni, még nem szoktam meg, hogy minden gondolatomat hallani lehet. Szóval te sem akárki lehettél. Gondolom, tiszt voltál - fűjt visszavonulót a szellem-Tifnágel.

- Olyasféle... Akkoriban hadvezérnek mondták. Vagy uralkodónak? Mindegy!

Tifnágel nagyot nézett. Ez a kis mitugrász hadvezér és uralkodó? Rá kell hagyni szegényre!

- Gratulálok! Hadvezérnek lenni sem kis dolog, hát még uralkodónak. És mondd, ha szabad kérdeznem, mi a neved?

- Mi is? Mi is...? - jött zavarba egy pillanatig a másik, aztán ismét felragyogott a szeme. - Már olyan rég nem kérdezték tőlem... Azt hiszem, Bonaparte Napóleonnak hívtak. Mond neked valamit ez a név?

Tifnágelnek tátva maradt a szellemszája a meglepetéstől. Akaratlanul is földig hajolt.

- Napóleon!... Atyaúristen! Te lennél a császár? A nagy Napóleon? És most itt portáskodsz? Hát hogy a csodába ne ismerném a nevedet. Nem létezik olyan gyerek a világon, aki ne tudná, ki voltál. A törvénykönyved, a Code Napóleon, máig érvényben van, azóta sem mertek hozzányúlni. Óriási megtiszteltetésnek tartom, hogy beszélgethetünk.

Napóleon végre halványan elmosolyodott.

- Hát ez jólesik, kár volna tagadnom, úgyis megéreznéd. Más érkezők is említették, hogy némi hatást jelentettem a világtörténelemre nézve. De ennek már semmi jelentősége nincs a számomra. Vége, elmúlt.

- Nem kellett volna belevágnod az oroszországi hadjáratba. Ott kezdődött el a hanyatlás - fitogtatta műveltségét Tifnágel. Nem árt bevágódni rögtön a legelején, okoskodott. - A lipcsei csata már csak ráadás volt. Legalábbis utólag így értékeli a történelem.

- Lehet - mosolygott békésen Napóleon.

- Nem is izgat a múlt? Josefín... Mária Lujza... A fiad, a Sasfiók.

- Néha látom őket. Nem vagyunk egy osztályba sorolva.

- Azt nem értem - hajolt közelebb bizalmaskodva Tifnágel -, mi történt veled Waterloonál? Jött ez az angol, ez a hogy is hívják... és hipp-hopp, letipor.

- Ó, te Wellingtonról beszélsz? Nagyon szeretjük egymást. Ő még nálam is különb *Senki*.

- Komolyan beszélsz? Tehát itt kibékülnek az egykori ellenfelek?

- Természetesen! Az, ami a földön lejátszódik, egy futó pillanat története csupán. Te is belátod majd, ha elegendő időt töltesz ideát.

- Hm! - Tifnágel ebben egyelőre korántsem volt ennyire biztos. Csak legyen itt Héder, Kapos, meg a többi jómadár! Majd ő elkapja őket! - gondolta. Napóleon arcán finom mosoly futott át, de egy szóval sem jelezte, hogy érti a másik gondolatait. - Hadd kérdezzek még valamit: nem látok senkit rajtunk kívül. Lehetetlen, hogy csak mi ketten lennénk a túlvilág lakói.

- Mert még nem kaptad meg az új szemeidet!

- Az új... izé... hogy mit nem kaptam meg?

- Hát a lelki szemeidet. Most még azt látod, amit éltedben átéltél, ami körülvett. A szellemvilág kívül esik ezen. De várj, segítek. *Fogd meg a kezem és láss!*

Tifnágel Béla szelleme, akárcsak Napóleoné, átváltozott: nőni-növekedni kezdett és fokozatosan elveszítette emberi formáját, s már csak egy alaktalan, ködszerű, fátyolvékony valami-ként imbolygott, ugyanakkor azt látta, hogy köröttük millió és millió hasonló jelenség kavarg, egymáson átsuhanva, némán, titokzatos célok felé törekedve. A földi emlékek elhalványultak, s egyszeriben teljes közömbösség lett rajta úrrá minden iránt, ami a múltjához kötötte.

- Jóságos ég! - sóhajtott fel. - Ez a tengernyi sokaság mind egy-egy lélek?

- Sokaság? Elenyésző töredékét villantottam fel világunknak! - mondta komolyan Napóleon és eleresztette Tifnágel kezét, mire azonnal eltűnt a látomás és ismét ketten ácsorogtak a körülöttük hullámozó utcai járókelők között. Se közelben, se távolban egy teremtet szellemalak: akárha elfűjták volna valamennyit.

- És mikor kapom meg az új szemeimet?

- Fokozatosan. Mindenek előtt át kell esned egy kihallgatáson, ahol megállapítják, milyen kategóriába sorolnak. Ez attól függ, mennyi jót, mennyi bűnt követtél el a földön.

- Hány kategória van? - kérdezte rosszat sejtve Tifnágel.

- Nullától a végtelenségig. Jóformán ahány lélek, annyiféle. Én egyelőre a harmadikban vagyok, ez már valamivel több, mint a legalsó *Senki* fokozat. Olyan, mint a földön a káplár. Wellington viszont már a nyolcadiknál tart. Ő a földön is nagyon vallásos volt.

- S mi a legnagyobb rang?

- A *Mindenki*. Egyszer majd megérted, korai még ezen töprengeni.

- És mondjuk... a rablók, ügyvédek, gyilkosok, bankárok, szélhámosok, politikusok? Őket milyen kategóriába sorolják?

- Látod, ez jó kérdés. Elfelejtettem mondani, hogy létezik egy ellenkező irányba ható negatív kategória is. Ők jelenleg a teljes lelki vakság állapotában vannak, nem láthatják a jelent, csakis földi gonoszságukat tanulmányozhatják és bűneik felett gyötrődnek. Ők a *Valakik, akik talán Senkik lesznek*, emberi ésszel felfoghatatlan időtávlatokban.

Napóleon hirtelen elhallgatott. Fejét leszegve figyelt, aztán azt mondta:

- Üzenetet kaptunk. Itt az idő, indulnunk kell. Elkísérlek.

- Hová megyünk? - kérdezte nyugtalanul Tifnágel.

- Az első meghallgatásodra. Jól vigyázz, miket válaszolsz, ha korábbi életedről kérdeznek. Minden hazug, vagy kitérő válasz egy-egy ponttal visszaminősít és könnyen *Valaki* lehetsz. Nem ajánlanám... Próbáltam. Nagyon kellemetlen állapot.

*

A bizottság megszámlálhatatlan tömegből állt. Napóleon mindvégig fogta Tifnágel kezét, így kitűnően láthatott, hallhatott mindent. Azt is, hogy elől, egy óriási asztal mögött, jókora bársonyszékekben öt szellemalak ül, hatodikként - középen, magasan - díszes trónon, a többiek fölé emelkedve, fenségesen ragyogó alak uralja a bizottságot, szakállas arca úgy világított, hogy Tifnágel kénytelen volt félrefordítani a fejét, nehogy megvakuljon.

Most karját felemelte és intett az asztal mögött ülőknek, hogy kezdődhet a ceremónia. A legszélső szellem kezdte:

- Tifnágel Béla! Jöjj közelebb! Elengedheted a harmadosztályú *Senki* kezét, engedélyezem a látást, mindaddig, amíg a kihallgatásod tart. S ha kiérdemled, továbbra is látni fogsz.

Tifnágel előbbre libegett és tisztes távolságban megállt.

- Még közelebb! - intett barátságosan a szellem. - Nincs mitől tartanod.

Tifnágel Béla egészen az asztalig libbent.

- Csak nem félsz? - jött az újabb kérdés.

- Hát... - Tifnágel érezte, hogy körötte remegni kezd és színekkel telítődik a levegő. - Azt hiszem, nagyon meg vagyok illetődve.

- Helyes - bölintott a kihallgató -, légy mindig őszinte. Tudod, hol vagy?

- Sejttem. Valahol a mennyek országa bejáratánál.

- De hiszen te sosem hittél a létezésében.

- Mert nem volt szabad hinned. Gyerekkoromban vallásos nevelést kaptam, akkor még hittem. Később változott meg a véleményem, bár lelkem legmélyén sosem mertem kimondani, hogy nincs Isten és nincs mennyország.

- Igen, ez igaz. - Az asztalnál ülők összedugták a fejüket és valamit sugdostak maguk között. Most a középben ülő vette át a szót. - Másoktól viszont megkövetelted a teljes tagadást. Válaszolj: így történt?

- Mert ezt írta elő a pártszabályzat. De nem voltam szigorú...

- Vigyázz, mit mondasz! - emelte fel karját a középső szellem.

- Igen. Megköveteltem a teljes tagadást. De szándékosan nem ártottam senkinek.

A végeláthatatlan tömeg felzúgott. A trónuson ülő alak felemelte a karját, mire halálos csönd telepedett a végtelen térre. Hangja mennydörgésre emlékeztetett:

- Hazudik! Egy osztályzattal hátrasorolandó.

Tifnágel Béla, ha most emberi testben van, bizonyára összecsuklik a rémülettől. Így csupán nagyot lendült és egy pillanatra elsötétült előtte minden. Nagy nehezen sikerült kinyögnie:

- Kénytelen voltam védekezni, engem is fűrtak. Ellensége minden embernek van.

- Ne arról beszélj! Hány embert jelentettél fel?

- Nem tudom... Nem emlékszem...

- Kettőszáztizenhatot! Ebből százötvenen börtönbe kerültek, vagy internálták őket, negyvenkét család bomlott fel, nyolcan öngyilkosok lettek, kettőt kivégeztek. Mit tudsz felhozni a mentségedre?

- Én csak... én csupán... - dadogta Tifnágel. - Mindössze végrehajtottam az utasítást, hogy a politikailag káros jelenségeket tárjam fel. Fogalmam sem volt, legfeljebb sejtettem, mi történt azokkal, akikről a jelentést írtam, hiszen sosem találkoztam velük többé. Ha tudom, talán másként cselekszem, de ebben nem vagyok biztos.

- A hátrasorolást visszavonom - hangzott a trónusról. - Az utolsó mondat őszinte volt.

- Pökhendi, nagyképű, öntelt voltál. Mire föl?

- Elhitették velem, hogy mindenhez értek. Hízelgők vettek körül. Tudtam, hogy műveletlen vagyok, a diplomámat is protekcióval szereztem. Reméltem, a gyakorlat megtanított sok mindenre, ezért jó érzés volt, hogy okos embernek tartanak. Én is annak tartottam magam.

- Egy osztállyal előbbre helyeztem! - szólt az ítélet a trónról.

Most a balszélső szellem kérdezett:

- Hány gyermeked volt?

- Kettő - felelte bizonytalanul Tifnágel. - Egy fiú, egy lány.

- Hazudsz! És a régi titkárnőd? Akit elbocsátottál, mert áldott állapotba került?

Tifnágelben meghűlt a lélek. Lassan lesüllyedt, már-már a talajt érintette.

- Nem tudtam, hogy az én gyerekem.

- Hiszen mondta!

- Azt hittem zsarolni akar.

- Nem igaz, nagyon is jól tudad, mi az igazság, mégis elbocsátottad. Javaslom a vádlott visszaminősítését egy osztállyal. Vagy akár kettővel.

- Egyetértetek - mondta a trónon ülő szellem. - Kettővel vissza!

Tifnágel látása elhomályosult, a sokaság eltűnt, már csak az óriási asztalt látta, szellemteste apróra zsugorodott. Iszonyú félelem tört rá és elordította magát:

- Mindent elismerek! Mindent bűnt felvállalok! Azt is, amiről nem volt tudomásom! Csak ne küldjenek a *Valakik* közé.

- Sajnos, nincs más lehetőség - jelentette ki a trónon ülő főszellem. - Hasznodra válik, ha megismered, kiket szolgáltál, ki voltál, ki lehettél volna, ha okosabban gazdálkods az életeddel, s ha majd megérted, azt is tudni fogod, miként teheted jóvá tévelygéseidet. De mert volt egy-két őszinte megnyilatkozásod, engedélyezem, hogy korlátozottan láss és érzékeld a környezetedet. Nem nagyon, csak annyira, amennyi szükséges ahhoz, hogy okulj a látottakból. Egyelőre végeztünk! Elmehetsz.

Tifnágel érezte, hogy valami titokzatos erő felkapja és süvítve röpíti, a fény eltűnt, s vele a bizottság és minden, ami körülvette. Tudata átmenetileg kihuny, s amikor ismét érzékelni volt képes, hosszú folyosón találta magát, oldalt cellák sorakoztak, ahol ember formájú lények mozogtak, beszélgettek, civakodtak. Két hófehér ruhás, komor képű szellem karjánál fogva tömör, átlátszatlan ajtóhoz vezette.

Nem nyitották ki, egyszerűen keresztülpréselték rajta.

- Ez lesz a lakóhelyed egy időre - mondták. - Ismerkedj meg a társaiddal.

*

A szobában, az átellenes sarkokban ülve ketten tartózkodtak és egymásra mutogatva, hevesen vitatkoztak. Tifnágel érkezésekor egy pillanatra abbahagyták a vitát, hogy utána még nagyobb indulattal csapjanak össze.

- Engem a végzet jelölt ki a feladatra. A horoszkópom is igazolta, hogy kiválasztott voltam. Azért lettem teremtvé, hogy népemet a világ irányító nagyhatalmává emeljem, s hogy az értéktelen, alja népséget szolgálatunkra fogjam, mivel egyébre sem valók. A silány, rosszul sikerült, alsóbbrendű fajoknak, a nyomorékoknak, betegeknek nincs keresnivalója a minőségi emberfajták között. Elpusztítani, megsemmisíteni, vagy munkára használni az ilyeneket! Én nem csupán folytattam, hanem tökéletesítettem, amivel te kísérleteztél - hadarta az, akinek tömött kis bajusz idéltlenkedett az orra alatt. - Ugyanazt tettem, csak határozottabb és fejlettebb módszerekkel.

- Egy elvetélt festő, egy kiszuperált baka mondja ezt? Én már tizenhat éves koromban forradalmár voltam, neked negyven éves korodig még használható elméleted sem volt. Amikor a Mein Kampfodat összekapartad a börtönben, túl voltam egy rakás ellenem elkövetett merényleten és internálásokon - vágta vissza a másik; enyhén mongolos szemű, alacsony, kopaszodó, állán rövid szakállat viselő férfi. Sildes sapkát hordott, jobb kezével zakóját hátratulva, egy íróasztal fölé hajolt - Az én tanításom szerint mindenki egyenlően dolgozik és él, szükségleteit a közösből biztosítjuk, nincsenek szegények és gazdagok, megszűnik a kizsákmányolás, a

megtermelt javak elosztása érdem szerint történik. Két lépést előre, egyet hátra. Minden hatalmat a nép képviselőjében a párt és a tanácsok kezébe helyeztük.

- Igen? Szerintem ezeket a szólamokat nem is te találtad ki, hanem Krupszkaja, Szibériában. Elismerem, sokat átvettünk tőletek, csak a kifejezéseken változtattunk.

- És a népirtás? - kérdezte gúnyosan a szakállas.

- Mire gondolsz? A hosszú kések éjszakájára? Vagy a sörpuccsra? Netán az internáló táborokra? Tőletek tanultuk. Netán a gázkamrákra? Gyerekes csíny mindahhoz képest, ami nálatok történt, különösen az utódod idejében. Ő volt az igazi, a legnagyobb diktátor! Le a kalappal, volt mit tanulni tőle. Ha így nézzük, hozzátok képest jámbor leánynevelő intézet voltunk. A német nép rajongott értünk! Hittek a végső győzelemben, a csodafegyverben...

- Mégis meg akartak ölni!

- Téged is!

- Nézd, Adolf...

- Ne adolfozz itt nekem, az én megszólításom: Führer! Én sem mondom neked, hogy szervusz, Vlagyimir.

A vitatkozó felekben Tifnágel döbbsen ismerte fel Hitlert és Lenint! Ezek ketten - egy szobában!? Tűz és víz együtt?

- Elnézést... - szólalt meg illemtudóan - A nevem Tifnágel Béla.

- Maga zsidó? - nézett rá szúrósan Hitler.

- Van egy kis beütésem... - ismerte el az új szobatárs. Hitler nem engedte folytatni.

- Kikérem magamnak, hogy egy keverék rontsa itt nekem a levegőt! Azonnal távolítsák el!

- Miért? - vette védelmébe a remegő Tifnágelt Vlagyimir Iljics Lenin. - Mi bajod ezzel a szerencsétlennel? Még semmit sem tudunk róla. Te sem vagy tökéletes, százszázalékos árja, amiként én se vagyok szintiszta orosz. Még a származásod sincs tisztázva, lehetsz osztrák, német, s ki tudja, mi még. Különben is, mi jelentősége van ennek a túlvilágon? Szóval, hogy hívják, barátom? Nem értettem jól a nevét.

- Tifnágel Béla, tisztelettel...

- Miféle név ez? Milyen nemzetiségű volt?

- Magyar.

- Ajjaj! - legyintett méla undorral Hitler. - Ki nem állhatom a magyarokat. Kétszínű, okoskodó, lázadó fajta. Engem is cserben akartak hagyni. Ez ráadásul még részben zsidó is.

- Én viszont kifejezetten kedvelem őket. Tanulékony, könnyen befolyásolható, harcias nép. Mivel foglalkozott a földön? - faggatózott tovább a szakállas Lenin.

- Az eszmét szolgáltam - mondta büszkén Tifnágel Béla. - Pártvezető voltam.

- Ne mondja! - jött közelebb Hitler. - Ez érdekes. És milyen pártot vezetett? Remélem, nem a kommunistákat képviselte?

- A kommunizmus, mint olyan, már nem létezik, most másként hívják őket - tért ki a válasz elől Tifnágel. - Én a munkások, a parasztok és a haladó értelmiség érdekeiért harcoltam.

- Akkor maga az én emberem, akárhogy is nézzük - lépett közéjük Lenin. - Mindenki egyenlő, amíg a társadalom érdekeit tekinti elsőrendűnek, kivéve azokat, akik nem értenek egyet velünk. Őket likvidáljuk.

- A likvidálással egyetérték, a többi marhaság - vitatkozott Hitler. - Sosem lesz egyenlő senki, senkivel, csakis önmagával. A tömeg tehetetlen, buta massa, melyet irányítani kell és nem engedni, hogy gondolkozzék, egyedül a vezér számít, amely parancsol és kijelöli a cselekvés lépcsőfokait.

- Ezt a tézist is tőlem lopta - vágott közbe Lenin -, amiként a többit is. Maga eszmetolvaj! Tifnágel elvtárs, döntse el, melyikünknek van igaza.

- Hogy én... hogy én döntsek Hitler és Lenin között? - dadogta Tifnágel. - Lássák be, hogy ez képtelenség. Hogy jönnek én ahhoz, hogy...

- Ne legyen gyáva és opportunist! Ha nem mer nyilatkozni, áthelyezik egy másik cellába, vagy ami még rosszabb, el kell olvasnia és kívülről megtanulni összes műveimet.

- Ennél bármi csak jobb lehet. Megyek! Lesz ami lesz! - gondolta Tifnágel.

Máris belépett a két fehér ruhás őr.

- Hát akkor jöjjön - kapták karon Tifnágelt. - Keresünk magának kellemesebb társaságot.

A szoba megfordult, Hitler és Lenin eltűntek, helyettük három alakot látott egy gazdagon berendezett helyiségben, ami kétszer akkora volt, mint az előbbi. Oldalt, cifra márványpadon elhízott, enyhén idióta kinézetű férfi ült, földig lelógó, díszesen hímzett fehér tógában, fején arany babérbokroszörűvel. Kezében furcsa, mindössze három húrral felszerelt hangszert pengetett és magas fejhangan, rikoltozva énekelt:

„Ó, Róma, mily szépek a te lángjaid, melyek fennen lobognak, bevilágítva halhatatlan, nagy művészed dicsőségét - Ó, Róma, mily nagy a te örömed, hogy az én felszentelt, isteni ajkaim éneklik történeted...”

- Ez a fogadott gyerek, anya és testvérgyilkos nem tud mást, csak örökké önmagáról zengedezni? Már nagyon unom, ha tehetném, rég tarkón lövettem volna. Ócska személyi kultusz! Mit van úgy oda a Rómájával? - dörmögte egy dús bajuszú, pipát szörcsögtető, alacsony, jókötésű férfi. - Eljöhete hozzám kisinásnak. Én fél Európát égettem fel és százmilliók élete fölött rendelkeztem, mégse énekeltem róla, hagytam, hogy mások tegyék. Zeneszerzők foglalták indulókba és kantátákba a nevem, nem magamnak kellett bibelődnöm vele. Egy vezető ne legyen ripacs. Egy vezetőtől reszkessenek és féljenek, fölösleges minden bohóckodás. Senkiben nem bízni, még a saját családtagokban sem! Elég egy görbe pillantás, már vihetik is kivégezni az engedetlenkedőt, vagy mehet Szibériába húsz-harminc évre.

- Jóságos ég, ez Sztálin! - hökkent meg Tifnágel - A másik meg nem lehet más, mint Néró, az örült császár, aki felgyújtotta Rómát. Hogy kerülnek ezek össze, mi közük egymáshoz? S ki a harmadik?

Az, aki a sarokban ült és mélabúsan figyelte a másik kettő huzakodását, egy könyvet tartott az ölében, s időnként a kezében lévő lúdtollal feljegyzett valamit. Tifnágel odasündörgött és megpróbálta kifigyelni a könyv címét. A férfi szó nélkül átnyújtotta.

- *Utópia* - mondta csöndes méltósággal. - Az én elképzelt országom.

- Eszerint ön Morus Tamás, VIII. Henrik lordkancellárja! - kiáltott fel örvendezve Tifnágel. - A nagy filozófus! Mit keres e két haramia között?

A másik figyelmesen rátekintett.

- Hogyan? Ismeri a nevemet? Úgy tudom, ön a huszadik századból jött. Ezek szerint még emlékeznek a művemre? Akkor nem éltem hiába és nem értelmetlenül haltam meg.

- De mennyire, hogy emlékezünk! 1478-ban született, kivégezték 1505-ben. Tanítják a középiskolákban és önt tartják a fantasztikus irodalom atyjának.

- Ennyi? Hát ez nem sok - jegyezte meg Morus Tamás fanyalogva. - S mondja, legalább megvalósult valami az álmaimból?

Tifnágel zavarba jött.

- Megmondom őszintén, annyira nem ismerem az elgondolásait a jövő államát illetően, de az bizonyos, hogy a későbbi filozófusok sokat átvettek öntől.

- Ez megtisztelő.

- Megtisztelő a fenét - szólt közbe Sztálin. - Lenin mire ment volna a filozófiájával, ha én nem veszem kezembe a dolgokat? Vasszigor kell és kötél, meg golyó. Az az igazi filozófia.

- Művészet nélkül nincs haladás - kotyogta Néró. - Van-e még dal és vers?

- Hát persze - mondta Tifnágel -, amiként van kötél, golyó és jövőkép is, de egyik sem szolgálja igazán az emberiséget.

- Mivel foglalkozott a földön? Hogy került közénk? - kérdezte zordonan Sztálin.

- Politikus voltam, mint maguk hárman. De modern politikus.

- Az mit jelent? Mi a különbség? - kérdezték egyszerre mohón.

- Hát... - tűnődött bizonytalanul Tifnágel. - Hogy is mondjam... modern politizálás?... Tudja a csoda. Talán nincs is különbség, vagy ha igen, a lényeg nem változott. Voltaképpen minden, amit a történelem során alkalmaztak, most is megvan, csak a tálalás szelídült. Nincsenek nyilvános kivégzések, de van könyvégetés. Ugyanúgy internálják az embereket, mint Sztálin elvtárs idejében, de kevesebb embert végeznek ki és csak utólag jelentik be, vagy akkor sem. Az uralkodók nem vesznek lantot a kezükbe, de annál többen vannak, akik helyettük fújják az éneket. Manapság nem lehet csak úgy szórakozásból felgyújtani egy fővárost, helyette ultimátumot küldenek egy másik ország kormányának, azok gyújtják fel és viszont. Igen, ahogy az elején mondtam, a lényeg nem sokat változott, csak a módszer és az eszközök finomultak. Őszintén szólva a politika ugyanolyan gusztustalan, mint régen. Hovatovább szégyellem, hogy politikus voltam.

- A politika, kedves barátom, minden tudományok legfontosabbika - mondta halkan Morus Tamás -, csak bölcsen kell élni vele. Nem szabad engedni, hogy diktátorok kerüljenek az uralkodói székbe, mert akkor a nép...

- Ismerem ezt a szöveget - vitatkozott dacosan Tifnágel. - „Mert akkor a nép...”, erről szónokol mindenki, aki közel kerül a magas politikához. Hallottam már olyat, hogy a nép érdekeire való hivatkozással milliók haltak éhen és egész nemzetcsoportokat deportáltak - óvatosan Sztálin felé sandított, de annak a szeme sem rebbent. Nyugodtan pipázott tovább.

- „Jöjj, drága Poppeám, édesítsd meg pihenésemet gömbölyű karjaid lágy ölelésével...” - zendített rá Néró ismét, de Sztálin ráförmedt:

- Fogja be a száját. Ha mindenáron danászni akar, énekeljen a világ proletáriátusának egyesüléséről. Zenésítse meg Marx Tőkéjét, annak legalább van értelme, ha betartani nem is lehet. Ahhoz több idő kell. Ha még három évig élhettem volna, ma az egész világon kommunizmus lenne. Egyetért? - nézett élesen Tifnágelre.

- Nem egészen - válaszolta elszántan Tifnágel. - Magáról nagyon sok disznóság kiderült, a XX. kongresszus után, Hruscsov mindent kitalált, ami nem használt a világkommunizmus eszméjének. A maga testét kirakták a mauzóleumából.

- Hruscsov, az a pojáca? Jellemző. Na és Lenin? Őt ott hagyták? Hát persze! Hiszen én rendeltem el a balzsamozását. Ez a hála és köszönet, hogy nagyhatalommá tettem a Szovjetuniót, hogy megnyertem nekik a második világháborút.

- De milyen áron, Sztálin elvtárs! Ha a szövetségesek nem segítik, a Szovjetunió sokkal hamarabb megszűnik, s ma, úgylehet, német gyarmat.

- Csak nem azt akarja mondani, hogy a Szovjetunió már nem létezik?

- De igen. Felbomlott. Folyik a polgárháború, a kis népek ölik egymást...

- Elég! - üvöltötte Sztálin és földhöz csapta a pipáját. - Nem akarom hallani!

- Hagyja békén - szólt közbe Morus Tamás. - Tudta eddig is, naponta elmondják neki, ez a büntetése. Nem látja, hogy a lelkiismeretfurdalás beszél belőle? Már bánja, hogy kivégeztette a leghűségesebb elvtársait, a tábornokokat, főtiszteket. Így van, Jozsif Visszárionovics? Imádkozzon! Feltéve, hogy tud imádkozni.

- Miért ne tudnék? Ne felejtse, papnövendékként kezdtem, később lettem forradalmár. Életem egész során jót akartam, de nem hagyták.

- Ezt mondta szegény tanítómesterem, Seneca is, mielőtt meghalt - avatkozott közbe Néró.

- Mert rákényszerítette, hogy öngyilkos legyen. Még a drágalátos Poppeája se úszta meg, hiába énekel hozzá himnuszokat, nem is beszélve az anyjáról, a testvéréről és a feleségéről, meg a többi áldozatáról - mondta Tifnágel felháborodva. - Erre mit válaszol? Nem szégyelli magát? Maga akart költő lenni? Az isteni Néró! Nevetnem kell...

- Mit válaszolhatnék? Kenyeret és cirkuszt a népnek! Ilyen a politika. Épp az imént fejtette ki Morus kolléga...

- Nem vagyok a kollégája! - kérte ki magának felháborodva a hajdani lordkancellár. - Én becsületes, reformer államférfi voltam, kiváló gondolkodó és író, nem feleséggyilkos király, mint Henrik! Mit gondol, olyan gyönyörűség nekem maguk között lenni? Ha nem lennék ki-rendelt átnevelőjük, már rég itt hagytam volna magukat.

Tifnágel Béla elgondolkozott.

Micsoda visszataszító alakok a diktátorok. S oly mindegy, hogy nagyok, vagy kicsik, egyre megy. Még itt, a másvilágon is csak marják egymást, ahelyett, hogy megbánnák tetteiket. A jó öreg, ez a buta, jámbor filozófus beszélhet ezeknek, rá se bagóznak, meg se hallják. Soha nem fognak megváltozni, maradnak, akik voltak, vagyis *Valakik*.

Most értette meg, miért mondta neki a meghallgatási bizottság elnöke, hogy igyekezzék *senkivé* válni. Na jó, rendben van, rajta ne múlják, ő mindent megtesz a cél érdekében, semmi kedve ezekkel tölteni az örökkévalóságot - *de hogyan kezdjen hozzá?*

- Legjobb volna papok közé menni, azok szakemberei a másvilágnak! - kívánta sóvárogva.

E gondolatnál a helyiség és a három ember látványa fokozatosan halványulni kezdett, majd hirtelen változott a kép.

Egy másik szobában találta magát, ahol két ember térdelt szemközt és egymást túlharsogva, torkaszakadtából imádkozott. Tifnágel nem tehetett mást, mint melléjük ereszkedett és hallgatta őket. Érteni nem értett semmit, mert egyszerre üvöltözték a magukét, valamilyen kü-

lönböző és számára ismeretlen nyelven, csupán arcuk pirosságából sejthette, hogy rendkívüli szenvedéllyel, szinte versenyszerűen fújják imáikat.

Ekkor észrevette, hogy mindkét férfi őt figyeli a szeme sarkából. Köszönt nekik:

- Elnézést kérek, hogy megzavarom az ájtatosságukat. A nevem Tifnágel Béla, nem rég haltam meg, még új vagyok itt. Megmondanák, kiket tisztelhetek önökben?

- Hívő vagy? - kérdezte a baloldalt térdeplő, torzonborz, elhanyagolt külsejű férfi.

- Ha eddig nem voltam az, most, hogy a túlvilág létezéséről saját szememmel győződhetek meg, hogy is lehetnék más, mint hívő? - válaszolta Tifnágel.

- Helyes! - mondta a másik; aszkéta arcú, csontsovány, égő szemű, fekete hajú férfi. - Egy szent és egy ördög közé jöttél, testvérem. De magadnak kell eldönteni, melyikünk melyik.

- Jó lenne tudni a neveteket...

- Fölösleges. Majd rájössz. Nézz és figyelj. Látod a szegényes reverendámat? Szegényes, de legalább tiszta. S most nézd meg az övét.

Tifnágel odapillantott. A borzas hajú, csapzott szakállú alak mogorván nézett vissza és megpróbálta eltakarni szakadozott reverendája zsírpecsétjeit, de hiába: az egész emberből áradt a bűzös testszag, az ápolatlanság. A másik sem volt sokkal különb, de egy árnyalattal mégis gondozottabbnak tűnt.

- Ön bizonyára vándor-misszionáriusként tevékenykedett, valahol Afrikában- kezdte a találgatást Tifnágel.

- Hülye! - mondta a megszólított és nagyot rántott kötélövén. - Én az utolsó orosz cári család lelkiatyja és gyógyítója voltam! Tudja már, ki vagyok? Szent ember mellett térdel!

- Raszputyin! - hökkent meg Tifnágel. - Nem értem... magát megölték az arisztokraták, ha jól emlékszem. Hogy lehetséges, hogy egy pap nem a legrangosabbak között van?

- Ez pap? Még ál-pópának se volt jó - kacagott fel gúnyosan a másik. - Tanulatlan szélhámos, kuruzsló, buta paraszt. Ő maga volt a sátán, aki bűnt bűnre halmozott, a paráználkodás, a testi örömek habzsolója, aki a gonoszság és áskálódás eleven szobraként csak szenvedést és gyűlölködést teremtett maga körül. A nép épp úgy reszketett és undorodott tőle, mint az arisztokrácia, s még ő akar szentnek látszani! Akar egy igazi, valódi szentet látni? Nézzen rám! Én soha nem tettem mást, mint a világ bűneit ostromoltam, az aszketizmust, reformokat hirdettem, és kiátkoztam azokat, akik vétettek a tíz parancsolat ellen, a szüzesség fogadalmát megtartottam, s mit kaptam cserébe?...

- Ne hallgasson rá, ez egy megszállott őrült - morogta Raszputyin. - Ezt a hülye olaszt a saját papája égettette meg, mint eretneket, mert az egyháza ellen lázított.

- Igen, az igazságot prédikáltam, már kezdő szerzetes koromban is!

Tifnágelben halvány gyanú ébredezett:

- Ön... maga... ugye, Savonarola?

- Az vagyok! - mondta büszkén a szerzetes-pap. - Most csodálkozik, ugye, hogy egy ilyen pogánnyal kerültem egy szobába, én, aki máglyahalált haltam a hitért. Én, csakis én vagyok az igazi és egyetlen szent ebben az átkozott szobában, nem ez az elvetemült gazember. Én *valaki* voltam és vagyok! Elvárom, hogy hozzám csatlakozzék, mellettem imádkozzék, az én irányításom alatt. A máglya tüze...

A cella sarka kivilágosodott és egy félig elszenesedett cölöphöz kötve, szakállas, középkorú férfi égett sercegve, a rőt lángok felcsaptak a mennyezetig. Előtte barázdált arcú, megtört öregember állt és egyre azt hajtogatta:

- És mégis mozog a föld! Mégis mozog a föld! Giordano, ne csüggedj! Nemsokára vége lesz! Ez volt az utolsó, holnaptól inkvizitorokat küldenek bemutatót tartani - mondta az öreg, mire a máglyán égő férfi jókedvűen felkacagott.

- Köszönöm, Galileo testvér! Akkor most visszamehetünk? Nagyon boldog vagyok!

A jelenség pillanatokig tartott, aztán eltűnt, feloldódott, mintha ott se lett volna.

- Hm. Ez mi volt? Ijesztgetés? Fenyegetés? Kire akarnak hatni ezzel a szörnyűséggel, reá, vagy a két marakodó papra? - tűnődött fennhangon Tifnágel. - Mindegy, majd kiderül, ha eljön az ideje. Egyelőre a tanulság: ismét megismert egy *Valakit*, sőt mindjárt kettőt. Előbb-utóbb megölnék egymást, ha nem lenne halhatatlanság itt, a másvilágon, így az idők végezetéig kénytelenek lesznek egymást kínozni, hacsak az ilyen bemutatók jobb belátásra nem bírják őket. Raszputyin és Savonarola közös szobában! Brunó és Galilei példája megerősít abban, hogy mégis van pokol! Nem, nem akarok *Valaki* lenni! Elegem van a hittudósokból is.

Időközben a két önjelölt szent szörnyű átkozódások közepette egymás torkának esett, fojtogatták, tépték, marcangolták egymást, az egyik gáncsot vetett a másiknak, elzuhantak és ideoda gurulva hemperegtek a földön.

Tifnágel Bélának ez már sok volt.

- Vigyenek el innen! - könyörgött és szeméből patakzottak a kétségbeesés könnyei. - Nyugalmat, békességet akarok!

Abban a pillanatban végeláthatatlan, füves pusztaságban találta magát. Idős, ősz hajú pásztor terelgette tökéletes összhangban, gyönyörű harmóniákban bégető birkáit és egy kivénhedt hegedűn kísérté a dallamot. Tifnágel megállt mellette és megszólította.

- Ne haragudjon... Hol vagyok? Miféle éneklő birkák ezek?

Az öreg megállt, hegedűjét leengedte és hunyorogva végigmérte. Ráncos arcán jóízű mosoly terült szét.

- A természetben van - mutatott körbe a vonóval. A kérdés második felét elengedte a füle mellett. - Ez itt az én legelőm. Érezze itthon magát. Nem éhes? Van friss tej, sajt. Ha akarja, szívesen megfelezem magával a bárányaimat és maga is legeltethet kedvére.

- Hogy képzelem? - sértődött meg Tifnágel Béla. - Én nem juhász voltam, hanem egyetemet végzett, művelt értelmiségi, rangos pártvezér, akinek ezrek engedelmeskedtek. Nem fogok beállni maga mellé cselédnek.

- Nem is mondtam ilyet. Az állatok a magáéi lennének, saját tulajdona, nekem az égvilágon semmi hasznom nem származik belőlük. Láthatja, van elég, jut is, marad is. Aztán nem olyan rossz foglalkozás ez. Az ember kényelmesen sétálgat a jóság után, muzsikálgat magában, el-töpreng az életén, hol rontotta el, megy az idő.

- Lehet, hogy magának ez szórakozás, de én nagyon unatkoznék.

- Miért? Nincsenek gondolatai?

Tifnágel megütődött a válaszon. Éppenséggel volna miről gondolkoznia, még nagyon is élénken éltek benne iménti, kiábrándító élményei, de furcsa volt ennek a nyilvánvalóan tanulatlan, egyszerű parasztnak a szájából hallani a kérdést. Az öreg közönyösen tovább ballagott, nem törődve a tétovázó Tifnágellel.

- Hé, várjon csak! - sietett utána Tifnágel Béla. - Mit kezd ezzel a tömérdek birkával? Feji őket? Mi lesz a gyapjával? Beszolgáltatja valahol? Kinek van erre itt szüksége?

- Nem az én gondom - állt meg az öreg pásztor. - Amikor eljön az ideje, majd elrendezi az, akinek ez a dolga. Hallgasson rám, jobban jár, ha csatlakozik hozzám.

- Megőrült, öregem? Zárjam el magam örökre mindentől és mindenkitől? Én, aki egy életen át emberek tízezreinek a sorsát irányítottam? Álljak be parasztnak? Nem létezik, hogy ne akadjon hozzám méltó feladat.

- Aztán mi volna az a magának való feladat?

- Irányítani! Rendelkezni mások sorsa felett, megmondani nekik, mit csináljanak, mit gondoljanak, s hogy mi legyen a véleményük. Hozzám nem illik az engedelmesség, túlságosan megszoktam a parancsolást.

- A bárányokat is irányítani kell, hol legeljenek.

- A birkák nem emberek.

- Olyan biztos ebben? Soha nem foglalkozott történelemmel?

Tifnágel gyanút fogott. Ilyet nem kérdez egy műveletlen paraszt, ehhez intelligencia kell.

- Mondja, járt iskolába?

- Jártam.

- De meg is bukott, igaz? Ne tagadja!

- Szó sincs róla, miért tagadnám. Bizony, megbuktattak, kétszer is. De azért megálltam a lábamon, nem panaszkodhatom.

- Hát sokra nem vitte.

- Igaza van, vihettem volna többre is. Ha az általános relativitás elméletét sikerül továbbfejlesztenem, most nem itt tartana a világ. Aztán ott van a tér-idő állandósága, a gravitáció, s mi minden még, amiken többet kellett volna dolgoznom. Már-már szinte szégyellem a Nobel-díjamat. $E = mc^2$ - hát nem pofonegyszerű? Ezzel szemben nézze meg ezt a fűszálat: micsoda tökéletesség! Mikor fog az ember csak megközelítően is hasonló csodát teremteni?

- Hogy... hogy mit kellett volna fejlesztenie? Nobel-díj?... Ki a csoda maga? Csak nem... lehetetlenség! - Tifnágel azt hitte, rosszul hallott.

- De igen, kitalálta, Albert Einstein voltam. Megbuktam matematikából, az igaz, viszont egész ügyesen hegedülök. Játsszak magának valamit?

Tifnágel Béla annyira meg volt döbbenve, hogy sokáig nem tudott megszólalni.

- A nagy Einstein! S itt a másvilágon birkákat őriz? Ez igazságtalanság, ez egyszerűen felháborító! Maga nem *akárki* volt, hanem *valaki*, akinek emlékét a tudomány örökké tisztelni fogja és munkássága történelmi mérföldkő az emberiség életében. Ennél sokkal, de sokkal többet érdemelne!

- Nem tudom, lehet - mosolygott pajkosan Einstein. Kócos fehér haja rakoncátlanul röpködött hatalmas homloka fölött, olyan volt, mint egy vásott suhanc. - De azért a *Valakiknél* mégis több lettem: ötödosztályú *Senki* vagyok. S még nekem mondta, hogy nem sokra vittem? Mikor fogja maga elérni, hogy alapfokú *Senkivé* léptessék elő?

Tifnágel Béla megrendült és egész lelki mivoltában elszégyellte magát. Hol van ő ehhez a birkapásztor-fizikus zsenihez, s lám, kettőjük közül ő az, aki külön helyet követel magának a lelkek birodalmában. Igen, óriási megtiszteltetés volna a számára, ha mellette legeltethetne. Bár itt lenne Napóleon, hogy útbaigazítsa, mit tegyen, miként válhat egyszerűbbé, szerényebbé és elégedettebbé.

Hogyan lehetne egyszer ő is *Valakiből* - *Senkivé*?

- Itt vagyok, testvér - dörögte egy barátságos hang a háta mögött. Napóleon állt ott, kövérkés arcán biztató mosoly, kezében frissen metszett szőlővesszőt tartott. - Éppen el akartam ültetni, amikor szólítottál. Miben segíthetek?

Einstein eltűnt, s vele a birkanyáj is. Szőlőskert közepén álltak, köröttük rengetegen sűrögtek, nem akadt egyetlen ácsorgó, bámészkodó lélek sem.

- Az imént Albert Einsteintel beszélgettem, ha ugyan valóban ő volt...

- Igen, tudok róla, én vittelek el hozzá, csak te nem érzékelted. Akarsz velünk dolgozni?

- Nem is tudom... - motyogta Tifnágel és gondosan ápolt kezeire nézett. Miért ne dolgozna? Ha egy volt uralkodó császár nem tartja méltóságán alulinak, neki miért volna az? - Akarok. Mit kell csinálnom?

- Látod azt a talicskát? Hordjál trágyát a szőlőtövekhez és forgasd be a talajba. De vigyázz, nehogy eltaposd valamelyiket. Ezekből, ha eljön az idejük, egykoron életek fognak sarjadni. Most készítjük fel őket a jövőre. Gyökeret kell ereszteniük. Gyökér nélkül nincs élet.

Tifnágel Béla szó nélkül fogta a talicskát, és pusztá kézzel rakni kezdte rá a bűzös trágyát. Eleinte fintorgott és minden porcikája tiltakozott a szokatlan, megalázó munka ellen, de ön-maga meglepetésére, hamarosan már élvezte a feladatot. De ami még ennél is furcsább volt: minél nagyobb kedvvel hordta a trágyát, annál könnyebb volt a teher, és a sötét színű trágya is elveszítette kellemetlen szagát. Vigan dudorászott és futva térült-fordult újabb fuvarért, közben énekelt, füttyörészett és soha nem érezte magát ilyen frissnek és elégedettnek.

Este volt már, amikor Napóleon újból arra vetődött. Megkérdezte tőle:

- Holnap is jöhetek trágyát hordani, felség?

- Ne szólíts felségnek, ezzel elszomorítasz, mert földi életemre emlékeztet. Mondd azt, hogy testvér, vagy mondj akármit, nevezhetsz egyszerűen *Senkinek*, bár attól tartok, ez hivatkozás volna részemről. Különben sem én döntök arról, hová leszel beosztva, már csak azért se, mert nálunk nem létezik tegnap és holnap.

- Elnézést kérek, fel... ő... Senki testvér. Szóval hol kell jelentkeznem, és kinél?

- Sehol. Eljönnek érted és ott leszel, ahol lenned kell.

- Még egy kérdést engedj meg: találkoztam olyan nagy emberekkel, mint Lenin, Hitler, Sztálin, Néró és Morus Tamás. Láttam Raszputyint és Savonarolát. Egy pillanatig még Giordano Bruno és Galileo Galilei is felbukkant. Hogy lehet, hogy ők ott tétlenkednek a szobáikban, ahelyett, hogy valamilyen hasznos elfoglaltságuk lenne?

- Azt ki kell érdemelni, testvér. Ők megmaradtak annak, akik életükben voltak és nem is akarnak mások, többek lenni. Morus Tamás pedig a munkájaként vállalt feladatát teljesíti, amikor közöttük él. Neki kell megváltoztatnia őket. Nincs könnyű dolga. Ám ha sikerül, megkapja a *legmagasabb Senki* fokozatot és újjászülethet. Brunot és Galileit ugyanilyen okokból láttad. De ezzel be is fejezték, ez volt az utolsó jelenésük.

- S az miként lehetséges, hogy én, bár most érkeztem, máris trágyát hordhatok? Nem lettem jobb, alázatosabb, semmivel sem érdemeltem ki a megtiszteltetést.

- De igen - szólalt meg mögöttük egy csöndes, meleg hang: Einstein volt. Most Napóleon tűnt el, mintha váltották volna egymást. - Kiérdemelted azzal, hogy belátod: értelmetlen vagy, hogy nem lettél jobb. Ők, akikről kérdeztél, még nem értek el idáig, változatlanul hisznek önnön nagyságukban, ők még *Valakik*. Büszkéek a nevükre, a földi cselekedeteikre. Mellesleg, tévedsz, nem *most* érkezted hozzánk, mivel nálunk nem számít a *most* és a *majd*. A mi világunk öröktől fogva létezik és örökkön örökké létezni is fog. Fel tudod ezt fogni?

- Nem igazán. Talán mert olyan minden, mint a földön. Szőlőt termelünk, amiből bor lesz, s ez magában hordozza a részegséget. Birkákat legeltettél, tehát van fű, tej, sajt és hús, ezzel együtt kell, hogy járjon az éhség és az emésztés. Ez, ami felfoghatatlan számomra. A lélek testetlen - minek hát az élelem, mire való az *anyag*? Vagy mindez csupán káprázat? Magyarázd meg, kérlek.

- Megpróbálom, bár én túlságosan kis pont vagyok az egyetemességben ahhoz, hogy megértsem és megértessem a nagy összefüggéseket. Úgy vélem, ahol most vagyunk, csupán átmenet. Fogadd meg a tanácsomat: *sose adj a látszatra!* Ami körülvesz bennünket, egy magasabb értelem kisugárzása. Talán így akarnak bennünket visszaterelni az első ember ártatlanságához, végigjártatják velünk az emberiség útját? Ki tudhatja? Az jó, ha kérdéseid vannak. Készülj, hamarosan következik a második meghallgatásod.

*

A hatalmas asztal körül ugyanazok ültek, akik először hallgatták ki, de most hiányzott a magas trónuson ülő, fénylő alak. Tifnágel nem tudta, hogy ezt jó jelnek tekintse-e, vagy ellenkezőleg: méltatlannak tartják, hogy a legfőbb bíró előtt még egyszer megjelenjék?

- Ki vagy? Mi a neved? - jött az első kérdés az asztal felől.

- Tifnágel Béla.

- Fontos ember voltál a földön?

- Hogy fontos-e?... - Tifnágel hosszasan elgondolkodott. - Nehéz rá válaszolni. Nem is oly rég, még úgy tűnt, hogy igen, nagyon fontos, de már nem vagyok ebben annyira bizonyos. Ért néhány megsejtés, amióta itt vagyok.

- Hogy érted ezt?

- Nos, olyanok, akik nem éppen az emberiség jótevői voltak, változatlanul hisznek saját nagyságukban, holott nekik jócskán lenne mit megbánniuk, ugyanakkor találkoztam olyanokkal, akiknek munkássága beláthatatlan jelentőségű a tudomány, az emberiség jóléte fejlődésében és mégis szerények, s igyekeznek elfelejteni érdemeiket. Beszélgettem felkent papokkal, nekik aztán igazán boldognak kellene lenniük, hogy itt lehetnek, ehelyett azon vitáznak, melyikük élt szentebb életet és megölnék egymást egy kanál vízben, ha erre megvolna a lehetőségük. Filozófusok, politikusok, tudósok, uralkodók... Ezekhez képest én jelentéktelen figurája voltam a koromnak.

- A környezetben azonban számított a szavad. Tartottak tőled.

- Hát igen - bólogatott Tifnágel tűnődve -, bár innen nézve nem értem, hogy vehették komolyan azt a sok zagyvaságot, amit összehordtam. Jó lenne tudni, én voltam-e jó vezető, vagy azok gyöngék, akik hagyták vezetni magukat?

- Te mit gondolsz?

- Mind a két állítás igaz és egyik sem. Ahhoz már a földön szentnek kell lennie annak, aki hajlandó önmagát kevesebbnek tartani, mint másokat, az alá rendelveket. A hiúság úgy hozzátartozik az emberhez, mint a kéz, a láb, a lélegzet, s a legjobbak is ki vannak téve a csábításnak. A test gyöngére sikerült szerkezet. De ugyanígy vagyunk az engedelmisséggel is. Azok a szerencsések, akik csupa *jó* parancsokat hajtanak végre, mert így akaratlanul is kevesebbet hibáznak, hacsak hajlamuk nem irányítja őket a gonoszság felé. Persze, senki sem születik eleve gonosznak, valamiképpen azzá válik. Talán a környezete, az anyagi helyzete, a szükség teszi? Nem tudom megítélni... Ezernyi, milliónyi oka lehet. A legfőbb ok, kétségtelenül az, milyen befolyás alá kerül az egyén. Például a család... Ha így mindent végiggondolva vizsgálom földi életemet, nagyon sok kárt okozhattam. Igen. Nem *fontos* ember voltam, csupán annak hittem magam, mert a környezetem elhitette velem és *én akartam, hogy elhitessék*. Valójában nem voltam senki.

Csodálatosan szép ének csendült fel és Tifnágel Béla a meghatottságtól elsírta magát. Látása kitárult, s már nem csak az asztalt érzékelte, hanem a végtelenséget, ugyanakkor, egyidőben láthatta a szobákat, melyeket végigjárt, hallhatta a vitatkozó szavait, nézhette Einsteint, amint békésen lépdel a birkanyáj mögött, kezében elmaradhatatlan hegedűjével, felsejlett előtte a szőlőskert, látta önmagát, amint vígan száguld a trágyával megpakolt talicskával, s a szőlőtővek eleven lényként integetnek utána.

- Jól vizsgáztál, *Senki!* - hallotta a hangot és boldogan tapasztalta, hogy a trón ismét ott ragyog valamennyiük felett, de most nem fájt a szeme a ragyogástól. Jóságos tekintet, szelíd szigor sugárzott feléje és az, akit valaha Tifnágel Bélának hívtak, térdre omlott.

- Vissza kell menned a földre - hallotta a parancsot és eszébe sem jutott megkérdezni: miért? - Csak ott teheted jóvá a hibáidat. De vigyázz, ha büntetsz, ha jutalmazol, légy igazságos és könyörületes. Vállalod a feladatot?

- Vállalom! Miként kezdjek hozzá?

- Azt neked kell eldöntened. De ne félj, nem hagyunk egyedül. Vigyázunk rád! S ha majd elvégeztél mindent, visszajöhetsz. Ha nem sikerül, akkor is idekerülsz, de nem így. Kapsz te is egy szobát és egy beszélgetőtársat, de nem lesz örömdre.

- Napóleon nem jöhetne velem?

- Nem! Ő egyszer már megbukott, ezért minősítettük vissza harmadosztályúvá. Egyedül kell menned, a te életedért csak te vállalhatod a felelősséget. Most menj és készülj!

*

A párhelyiségben ketten tartózkodtak, Nelli a titkárnő és Hédery, az újonnan megválasztott elnök. Ruhájukat igazgatták, a lány szemérmetlenül méregette a nadrágját gomboló elnököt. Sietniük kellett, mert minden pillanatban megérkezhetett a vidéki delegáció, akik egy vadonatúj alapszervezet megalakításának feltételeit kívánták megtárgyalni.

- Maga sem különb, mint Tifnágel volt - mondta a lány és kihívóan felkacagott. - Az se tudott mást, mint „diktálni”, de azt nagyon és sokszor. S ha még csak ennyit akart volna! Mesélhetnék... Micsoda egy disznó, perverz alak volt!

- Én, igenis, diktálni hívtam, Nellike...

- Na persze, ő is, csak hogy nála ez volt a jelszó. „*Nellike, diktálok!*” -, s már vethettem is le a bugyimat. Maguk, elnökök, mind egyformák? Nem tudom, mit szólna a tagság, ha egyszer...

- Ki ne ejtse a száján! Megértette? - Héderý úgy nézett a lányra, hogy annak végigfutott hátán a hideg. - Megfojtom, ha egy kukkot is beszél erről akárkinek. Az elődöm malackodásai pedig nem érdekelnek. Mit képzelsz, miért kap kétszer annyi fizetést, mint egy igazi titkárnő? Hiszen még gépelni sem tud rendesen. Ha maga nem támad le, nekem eszembe sem jutott volna, hogy...

- Ezt kikérem magamnak - sértődött meg Nelli és durcás képpel felkapta a jegyzetömbjét. - Eddig még senkinek sem volt kifogása ellenem.

- Azon nem csodálkozom - vigyorodott el Héderý. - Na, hol vannak ezek a falusiak? Nézzon ki, nem ücsörögnek-e véletlenül lenn az előcsarnokban?

Jól sejtette, a vendégek valóban ott álltak csoportba tömörülve, négy férfi, egyik izgatottabb, mint a másik, a kalapjukat gyűrögették, mindegyikük kezében meggyújtatlan cigaretta fehérlett. A legnyurgább - Tóth Pál, hajdani börtönviselt, internáló tábort megjárt középparaszt, kulák - suttogva magyarázott:

- Aztán ti csak bólogassatok, majd én beszélek. Megértettétek? Nehogy valamelyikőtök elcsessze nekem a dolgot, mert saját kezűleg tekerem ki a nyakát. Ha mégis muszáj megszólalni, csak annyit mondjatok, igen-nem. Világos?

- Világos! - mondták egyszerre az atyafiak.

- Uraim, önök érkeztek Alsóvárról? - csinos, alaposan kifestett, feltűnően szőke, kellemesen gömbölyded idomú nőcske kérdezte tőlük, negédesen mosolyogva.

A négy ember olyan sebesen fordult meg, mintha rájuk lőttek volna.

- Igenis, kisasszony, mi volnánk az alsóváriak - mondta katonásan Tóth Pál.

- Kérem - csicseregte Nellike, mert természetesen ő volt a bögyös szőke hölgy -, fáradjanak velem. Az elnök úr már nagyon várja önöket.

Tóth Pál szemöldökével intett a másik háromnak és libasorban vonultak a lány után.

Héderý a külső előszobáig jött eléjük, széles mosollyal és férfias öleléssel üdvözölte a megilletődött falusiakat.

- Nellike - rendelkezett öblös hangon -, a mi kedves barátaink bizonyára megszomjaztak a hosszú úton. Jólesne nekik egy kortyocska. Vagy kávét parancsolnak?

- Ezt is, azt is - bátorodott fel Tóth Pál. - Ha már ilyen szépen fogadják a vendéget.

Mindannyian helyet foglaltak a kényelmes bőrfotelekben, először csak a szélekre ülve, de aztán, hogy látták az elnököt elterülni, ők is felszabadultabban viselkedtek. Egyikük - Sánta József traktoros - meg is jegyezte:

- Hiába, csak a pestiek tudják, hogyan kell élni. Egy vagyonba kerülhetett ez a berendezés, igaz-e, komák? Mikor lesz nekünk ennyi pénzünk?

Az elnök arca egy pillanatra megfagyott és lesújtóan mérte végig a szószátyár traktorost, aki legszívesebben leharapta volna a nyelvét.

- Bolond ez, ne hallgasson rá - mentegette a helyzetet Tóth Pál. - A párt tekintélye múlik azon, mennyire elegáns az irodája, nem így van, elnök úr? Jól is néznénk ki, ha valami külvárosi putriban fogadná a többi pártokat. Jól mondom, elnök úr?

- Jól bizony, barátom - enyhült meg Hédery. - Látom, meg fogjuk érteni egymást. Ilyenekre van szüksége a pártnak, de minél többre, ha lehet.

- Megtesszük, ami tőlünk telik. Pénteken volt az alakuló gyűlésünk, tele volt a kultúrház, lehettek vagy százötvenen. Úgy hogy elmondhatom, az induló létszámunk mintegy kilencven fő körül mozog. Nem sok, de egy kis faluban azért nem semmi. Így van, elnök úr?

Tóth Pál maga volt az eleven buzgalom, ahogy a kezét dörzsölve magyarázott.

- Így, így, kedves barátom, kezdetnek igen szép taglétszám - mondta Hédery, aki maga is meglepődött. Egyetlen fővárosi kerületben sem érték el a harminc főt, erre ezek itt előállnak a háromszorosával. Jó lesz odafigyelni az okos parasztra, de csak annyira, nehogy elbízsa magát. - Erre inni kell, egészségünkre! - tette hozzá és felemelte a poharát. - A pártra!

Koccintottak. Sánta Jóska megint közbekotyogott.

- Lesz ez még több is! Legközelebb majd keményebben elkapjuk a mogyoróikat azoknak, akiknek túl nagy a pofájuk. Mert most már mi vagyunk az urak a faluban.

- Csak semmi erőszak! - csitította Hédery. - Remélem, a kollégájuk csak tréfál.

- Jár ennek a szája, ha kell, ha nem, mint a liba segge... már elnézést kérek - nézett Sántára szemrehányón Tóth Pál. - Inkább igyál, ha nem tudsz uralkodni magadon. Jó, nem mondom, volt egy-két akadémikuskodó, mindig van ilyen, néhány füles is elcsattant este a kocsmában, de melyik faluban nem fordul elő hasonló. Nem kell mellre szívni. Igazam van, elnök úr?

- Azért nem árt, ha óvatosabbak a szervezéssel. Az újságírók kiszimatolják, aztán... tudják, hogy van ez. Isten őrizz, ha elterjed, hogy pofonokkal csalogatjuk a pártba a tagságot, még azt mondanák, hogy diktatúrára készülünk. Beszélni kell nekik, ígérni, ígérni, leígérni a csillagot az égről - aztán majd meglátjuk. Most az a fontos, hogy megnyerjük a választást, a többi jön magától. Értenek engem, ugye?

- Értjük hát, elnök úr. Csak hát... - vakarta meg a tarkóját Tóth Pál - van egy kis baj.

- És mi volna az? - hajolt előre rosszat sejtve Hédery.

- Pénz! Igaz, komák? - nézett Tóth a társaira, mire azok mintegy jeladásra, buzgón bólogattak és sóhajtoztak. - Szegény a pártunk, nincs hol gyülekezzünk, az Isten szabad ege alatt mégse tarthatjuk a rendezvényeinket, ugyebár. Kéne valami támogatás a központból.

- Hát ez valóban probléma és nem is zárkoznánk el a támogatásuktól - ráncolta gondterhelten homlokát az elnök. - Tudják, mi is eléggé csehül állunk, már ami az anyagiakat illeti. Akadozik a tagdíjfizetés, a parlament a felére vette vissza a pártok támogatását. Az őszi kongresszuson ez lesz az egyik napirendi pont, a párt költségvetése. Szponzorokat kell szereznünk mindenáron, mert már a személyzet fizetésével is el vagyunk maradva. Arrafelé nincsenek gazdag emberek? Vegyék fel a kapcsolatot a környékbeli vállalkozókkal, hátha sikerül meggyőzni őket. Persze, nem pofonokkal! - kacagott a saját viccén Hédery.

Nyílt az ajtó és Nellike dugta be szőke fejecskéjét.

- Meghozták az új autóját, elnök úr. Lent áll az épület előtt. Ha kinéz az ablakon, láthatja.

A négy ember egyszerre pattant fel, Hédery hiába próbálta megállítani őket, loholtak az ablak felé. Egymás vállára támaszkodva bámulták a fekete, szikrázóan csillogó 600-as Mercedest, meg a sofört, amint kiszáll, csippent a távkapcsolóval és fűtőréssze indul fel a lépcsőn.

- Hű, az anyját! Ez aztán autó! Még sose láttunk hasonlót - lelkesedtek a falusiak. - Mennyibe kerülhet egy ilyen kocsi?

- Félreértik a helyzetet - sietett a magyarázattal Hédery, közben gyilkos pillantásokat lövellt a kotnyeles titkárnő felé. - Egyik amerikai szimpatizánsunktól kaptuk ajándékba, egy fillérünkbe sem került. Csak nem képzelik, hogy a párt pénzét ilyen drága luxusautóra költenék? Ha adnak, fogadd el, ha ütnek szaladj el - idézte heherészve a közmondást, de érezte, hogy a négy embert nem igazán sikerült megnyugtattania. Azok szótlanul, sötét arccal ültek vissza a helyükre. Tóth Pál cigarettát vett elő, mire a többi is a zsebébe nyúlt.

- Nálam nem szokás dohányozni - mondta nekik Hédery. - Ne haragudjanak, de az orvosom szigorúan megtiltotta a dohányfüstöt. Szóval mennyi pénzt szeretnének?

- Tíz milliót - mondta rezzenéstelen tekintettel Tóth és nem törődve a figyelmeztetéssel, rágyújtott. Példáját követte a másik három is, iszonyúan bűdös füstfelhővel árasztva el az irodát.

- Egy fillérrel sem kevesebbet, vagy nincs alapszervezet Alsóváron.

- Tíz mill...! - kapott a szívéhez sápadtan az elnök. - Emberek, maguknak elment a józan eszük! Az egész pártnak nincs annyi pénze. Honnan vegyünk ekkora összeget? És egyáltalán, mi a jó fenének éppen tíz millió? Miért nem mindjárt húsz, vagy ötven? Mire költenék? Tudják mit, kaphatnak... kaphatnak, mondjuk... negyven... na jó, nem bánom... negyvenötezret. S még így is nagylelkű vagyok.

- Rendben van - állt fel Tóth Pál, s vele együtt a három alsóvári küldött. - Akkor nincs üzlet, megyünk egy másik párthoz. Van, ahol a dupláját ígérték és meg is adják. Gyerünk, emberek! Indulás. Nem alkudozni jöttünk.

- Hé, álljanak meg! - ugrott fel magából kikelve Hédery Ottó. - Ez nem ilyen egyszerű. Maguk úgy árulják a meggyőződésüket, mint piaci kofák a zöldséget?

- Csak a politikait, elnök úr, csakis a politikait. Azt szabad. Maguktól tanultuk. Elvégre maga se mindig ennek a pártnak volt tagja.

- Az más! Én átértékeltem korábbi álláspontomat és megtaláltam a helyes irányt...

- Meg a Mercedest - vágott közbe Tóth gúnyosan. - Jól működik az irányzéka, elnök úr.

Megszólalt a telefon. Hédery idegesen felkapta és beleordított:

- Tessék! Mi van? Hogy kicsoda?... Na ne vicceljen velem... Tifnágel Béla két éve halott. Igen... pontosan! A felesége? Fogalmam sincs... Valami Kapos, vagy kicsoda... Hagyjon engem békén a marhaságaival. Hogy ide...? Szó sem lehet róla, vannak nálam, tárgyalok, most nem érek rá. Nem érdekel! - üvöltötte és lecsapta a kagylót. Értetlenül bámult maga elé, aztán kitört: - Valaki hülye tréfát űz velem. Bemutatkozik, hogy ő Tifnágel Béla, pedig az már rég nincs az élők sorában. Egy halott nevével játszadozni!... Ez csak provokáció lehet. Na mit ácsorognak még itt? Kell a pénz, vagy nem?

Az, aki Tóth Pálként vezette az alsóváriak delegációját, most furcsa átalakuláson ment át. Alakja megszélesedett, arca kigömbölyödött és az egész ember áttetszővé és nagyon ismerőssé vált. A másik három egyszerűen eltűnt, köddé foszlott, mintha ott se lettek volna. Hédery azt hitte káprázik a szeme, a fejét rázta, majd erőtlenül lerogyott a fotelba.

- Jézusmária, mi történik itt?... Tifnágel Béla? - suttogta halálraváltan.

- Csaltál, hazudtál, becsaptál mindenkit, még nálam is rosszabb vezető voltál - mondta az átlátszó alak és csontos ujjával rámutatott az egész testében reszkető elnökre. - Parázna állat vagy, Héderý, bűnhődnöd kell. Velem jössz. Vége a komédiának!

Amikor Nellike benyitott, Héderý Ottót a fotelben találta, holtan. Szemei tágra nyitva meredtek a semmibe, kihűlt tekintetében értetlenség és mérhetetlen csodálkozás, s mintha kérdezett volna valamit, valakitől. A titkárnő nagyot sikított.

A legfurcsább az volt, hogy a delegációt akárha a föld nyelte volna el.

Az már később, a nyomozás során derült ki, hogy Alsóvár nevű falu nem is létezik.

- De akkor kik voltak a küldöttség tagjai? Hová lettek? Hol mentek ki a szobából?

A titokra soha nem derült fény.

*

A másvilági bizottság tagjai elégedetten bólintottak.

- Ezt jól csinálta - mondta Einstein Napóleonnak. - Nem a személyes bosszú befolyásolta, pedig lett volna rá oka, hanem az igazságosság. Ha így folytatja, hamarosan véglegesítik *Senkivé*. Fogunk mi még együtt pásztorkodni, testvér!

- Nézd meg a szőlőtökéit. Friss hajtások bújnak elő valamennyin, amit ő gondozott. De még korai az öröm, a neheze hátra van.

- Az a dolgunk, hogy segítsük őt.

- Már nem kell sokáig vigyáznunk rá. Feladatunk lassan véget ér.

- Bizakodjunk - mosolygott Einstein. Álla alá szorította a hegedűjét és új dalba kezdett.

*

Szatmáriné maga elé tartotta a hosszú pengéjű konyhakést és villogó szemekkel sziszegte:

- Ha be mernek lépni az ajtón, az első emberbe belevágom. Engem nem fognak az utcára kirakni, esküszöm a Szűz Máriára.

A szinte végsőkéig lepusztult terézvárosi bérház egyik udvarra néző, földszinti, másfélszobás lakása nyitott ajtajában zajlott a jelenet. A szomszédok félősen kandikáltak ki az ablakokon, tudván, ők is hamarosan sorra kerülhetnek, hiszen hasonló cipőben járnak. Együttérzően és felháborodva figyelték, mi történik, de egy sem akadt, aki védelmére mert volna kelni a Szatmári családnak.

- Értse meg, jóasszony - lépett előre óvatosan a végrehajtó -, mi csak a munkánkat végezzük. Minket ne hibáztasson. Nekünk sem népünnepély, hogy egy négygyermekes család ellen kell kilakoltatási intézkedést foganatosítanunk.

- Ne közelítsen! Nem állok jót magamért. Én nem viccelek!

- Jó, jó... nyugodjon meg és próbáljunk értelmesen szót váltani. Látja ezt a végzést? Maga több mint egy éve nem fizetett lakbért, villanyt, vízdíjat, semmit. Nem várhatja el az önkormányzattól, hogy ingyen ellássa a családját. A lakását már kiutalták olyanoknak, akiknek éppen így szükségük van arra, hogy fedél legyen a fejük fölött és hajlandók megfizetni visszamenőlegesen az elmaradt bért is. Ne kényszerítsen rá, hogy erőszakhoz folyamodjunk.

- Csak próbálják meg - toppantott az asszony. - Majd meglátják!

- Figyelmeztetem - sündörgött egyre közelebb a végrehajtó -, ha szembeszegül a hatósággal, még a gyerekeit is elvehetik magától. Az jobb lesz? Magát lecsukják, a négy gyerek állami gondozásba kerül. Hallgasson a szép szóra. Nézze meg, itt a polgármester úr aláírása: Kapos László. Ha önként átadja a lakást, talán sikerül valami átmeneti, ideiglenes szállást szerezni. Vagy tessék, fizesse ki a hátralékait, s már itt sem vagyunk.

- Miből fizessek, nem mondaná meg? - fakadt sírva Szatmáriné. - Itt állok négy szerencsétlen árvával, nyolc hónapja lejárom a lábam, hogy akármilyen munkát találjak, de mindenhol azt vágják a fejemhez, hogy sajnos, nincs lehetőségük... Hát én is azt mondom: sajnos, nincs lehetőségem! Vagy tessék, vigye a diplomámat, és foglalja le azt. Öt évig tanultam érte, tizenhét év tanárkodás után itt tartok. Én szüntettem meg az iskolát, ahol tanítottam? Kinek a szégyene, kinek a bűne, hogy még egy takarítónői állást sem tudok szerezni, mert négy gyerekem van? Menjenek a fenébe a végzésükkel!

- Hát jó, maga tudja - sóhajtott a végrehajtó és félreállt, úgy szólt hátra, a vállá felett. - Uraim! Kérem, tegyék a dolgukat.

Két rendőr lépett elő, nyomukban overállos rakodómunkások somfordáltak szégyenkezve, de készen arra, hogy elkezdik a kiköltöztetést.

Az őrmester durván megragadta az asszony karját.

- Hivatalosan felszólítom, hogy engedelmeskedjen a törvénynek. Ne akadályozza a végrehajtást, mert baj lesz. Azonnal hagyják el a lakást!

Éles kiáltás hallatszott. A háttérből négy gyerek szaladt elő, két kamasz fiú és két kisebb lány, ők ikrek voltak. A legidősebb fiú sem lehetett több tizenhat évesnél. Kezében jókora kalapáccsal hadonászott:

- Ha nem engedi el az anyám karját, agyoncsapom!

- Ferike, te ne avatkozz bele! - sikoltott fel rémülten az asszony. - Azonnal tedd le azt a vacakot, ez nem játék. Más se hiányzik, minthogy ti is bajba kerüljetek.

- Nem érdekel. Hogy merészel ez a bunkó zsaru fogdosni? Még egyszer mondom, engedje el az anyám karját, mert nem állok jól magamért!

Az őrmester hökkenten, hangosan káromkodva hátrált. A másik rendőr - egy fiatal tizedes - sápadtan állt, mintha gyökeret eresztett volna. Jobban reszketett, mint Szatmáriné. Ajkai mozgtak, de hang nem jött ki a száján.

- Vegye el a kölyöktől azt a rohadt kalapácsot - dörrent rá az őrmester.

- Igen... - motyogta, de továbbra sem mozdult.

- Na, mi lesz? Meddig várjak? Csak nem tojt be?

- Én... én nem tudom... Én ezt nem vállalom - dadogta a tizedes, s látszott, közel áll ahhoz, hogy elbögje magát. - Ha kirúgnak is, nem vagyok hajlandó részt venni egy ilyen szörnyűségben. Ez embertelenség!

- Micsoda? - hördült fel az őrmester. - Kritizálja a törvényt? Megtagadja a parancsot? Ráadásul civilek előtt? Lecsukatom, hogy belefeketedik, aztán a börtönben majd jótékonykodhat. Erősítést hívok! - Előkapta a rádiótelefonját és beleordított: - Halló!... Halló! A francba!

A készülék - miért, miért nem - süket maradt. Az őrmester rázogatta, nyomogatta a kapcsolót, de hiába, az meg se nyikkant.

- Öt perce még jó volt - toporzékolt az őrmester. - Mi a nyavalya ütött ebbe a rohadékba?

- Próbálja meg az enyémet - készségeskedett a rakodómunkások vezetője. Apró mobiltelefont nyújtott át, az őrmester ideges mozdulattal átvette tőle.

- Hogy kell ezt használni?

- Itt, látja, megnyomja ezt a gombot és... és... egy pillanat! Mi van ezzel?

Kiderült, az a készülék is használhatatlan. Szatmáriné kárörvendően nevetett és összekacsintott a gyerekekkel.

- Van Isten! - mondta jó hangosan.

A helyzet kezdett kínossá, mi több, komikussá válni. A végrehajtó tehetetlenül tárta szét karjait, a rendőrök és a munkások tanácstalanul néztek egymásra. A lakás ajtajában a Szatmári család örködött, az asszony kezében konyhakés, Ferinél a kalapács. Valamelyik ablak mögül kuncogás hallatszott, egy-két bátrabb lakó még tapsolt is. Néhányan előszivárogtak és megálltak a lakásuk előtt, hátukat az ajtófélfának támasztva.

Ekkor az utca felőli bejárati kapun megjelent egy magas, elegánsan öltözött, csokornyakendős, testes úr, mögötte még hárman szedték szaporázva a lábukat.

- Mi folyik itt? - csattant a férfi hangja, már messziről intve a végrehajtónak.

- Polgármester úr, a lakó nem hajlandó elhagyni a lakást. A rendőrség...

Az őrmester gyorsan félretolta a végrehajtót.

- Mi mindent megpróbáltunk. Fizikai erőszak alkalmazásához nem kaptunk parancsot.

- Úgy! - mondta vészjóslóan Kapos László polgármester. - Nos, majd elvállik. Melyik az a lakás? Hívják ide a lakót.

- Ott áll az ajtóban - mutatott Szatmárinéra a végrehajtó.

- Mondja neki, jöjjön ide.

A végrehajtó odasietett Szatmárinéhez és valamit sebesen suttogott, de az asszony a fejét rázta és nem mozdult. Tisztán csengő hangon, hogy az egész udvar érthette, azt mondta:

- Ha a polgármester akar valamit tőlem, jöjjön ide. Én itthon vagyok. Nem megyek egy tapodtat se innen. Akkor is ő jött hozzám, amikor megkérte a kezemet. Vagy már nem ismer meg, Kapos Laci?

Kapos meglepődve bámulta az asszony arcát, aztán annyira elsápadt, hogy az emberei ijedten odaugrottak; attól lehetett tartani, hogy rosszul van és azonnal összeesik.

- Irén!... Valóban te volnál az? - suttogta falfehéren. - Hát te élsz? Nem haltál meg?

- Képzeld, nem - mondta lesújtóan az asszony. - Az utolsó pillanatban rámtörték az ajtót, a gázt elzárták, engem pedig kórházba vittek, három napig voltam eszméletlen. Te persze elpuoltál a fővárosba, és többé a környékre sem merted betenni a lábad. Amint látod, utánad jöttem. Igaz, nem miattad, de itt vagyok. És most mit akarsz? Megint öngyilkosságba kergetni? Mert ha innen kirúgatsz, mehetek a híd alá a gyerekeimmel, vagy megfojtom őket, aztán beugrom a Dunába, de előtte minden újságnak megírom, miféle rongy ember vagy te valójában, hogy miket követtél el annak idején a községben.

- Polgármester úr - ajánlkozott buzgón az őrmester -, engedje meg, hogy én...

- Ne... ne csináljon semmit... köszönöm... - mondta rekedten Kapos. - Elmehetnek, nem lesz semmiféle kilakoltatás. Adja ide a határozatot - fordult a végrehajtóhoz, aki látható megkönyebbüléssel gyorsan odaadta a papírt. A polgármester egyetlen mozdulattal kettétépte. - Mindenki menjen el, hagyjanak magunkra. Nem hallják? - ordított fel, mivel senki sem mozdult. - A lakók is tűnjenek el, ne tátsák a szájukat, nincs itt semmi, ami rájuk tartozna. Csukják be az ajtókat, ablakokat! Kérem...

Az udvar villámgyorsan kiürült. Kapos odavánszorgott Szatmárinéhoz, megállt előtte és sokáig néztek egymásra. A gyerekek értetlenül bámulták a nagyhatalmú embert, aki most úgy állt az anyjuk előtt, olyan gyámoltalanul, nyüszítve, mint egy megvert kutya - és el nem tudták képzelni, mi történik.

- Menjetek be ti is - mondta az asszony -, nekem beszédem van a bácsival. Ne aggódjatok, nincs semmi baj, nem kell elköltöznünk. Ferike, vigyázz a testvéreidre.

A fiú fenyegetően végigmérte a polgármestert, dacosan eléje állt és kijelentette:

- Látja ezt a kalapácsot? Ha egy udvariatlan szót mond az anyámnak, ezzel verem szét a fejét. Megértette? Becsületszavamra mondom! Na, nyomás - intett a kisebbeknek. - Befelé!

Kapos egész testében reszketett, homlokáról patakokban folyt a veríték, arca vészesen kivörösödött. Nehezen, zilálva vette a levegőt.

- Irén... Irén... Sose hittem volna, hogy még láthatlak. Tizenhét éve eltemettelek magamban. Azóta gyászolok.

- Igen - mondta az asszony fájdalmas mosollyal. - Én mindent tudtam rólad, olvastam a nevedet az újságokban, még rád is szavaztam. Belőlem elmúlt a gyűlölet, már nem haragszom rád. Ha nincs ez a lakásügy, úgy lehet, sosem találkozunk.

- Fogalmam sem volt, kit takar a Szatmári Péterné név. Nekem te Hajdú Irén voltál és az is maradsz örökre. Ha sejtettem volna...!

- Tehát ha nem az vagyok, hanem egy idegen, kivágsz az utcára, mint egy kutyát, igaz? Hová sülyedtél, Laci? Istenfélő szülők gyereke voltál, mi lett belőled? Mindenki gyűlöl a kerületben! Utálnak, megvetnek, átkozzák a nevedet... Úgy fáj, amikor hallom.

Kapos bambán meredt maga elé. A hivatali méltóság lefoszlott róla, egy megalázott, a hihetetlen találkozástól tehetetlenné bénult ember állt ott és megsemmisülten motyogta:

- Nagy bűnt követtem el ellened. Sohasem tudtam megbocsátani magamnak, hogy megöltelek téged és a gyerekünket. Hiába próbáltam mindent, zuhantam lefelé a lejtőn, s többé nem volt megállás. Gyötört, kínozott a lelkiismeretfurdalás, évekig jártam titokban a templomokat, könyörögtem a feloldozásért. Próbáltalak bármi áron elfelejteni, bár tudtam, hogy képtelen leszek rá. Hányszor láttalak álmomban, kiterítve, holtan, szíved alatt a gyerekünk... Visszajártál kísértetni! Magamat azzal büntettem, hogy értelmetlenül, érzelem nélkül csapódtam egyik nőtől a másikhoz, soha nem volt egy őszinte, meghitt pillanatom, a bennem bízókat megcsaltam, aljas emberré váltam, s közben minél rosszabb lettem, annál gyorsabban emelkedtem a ranglétrán. Kifelé játszottam a sikeres nagymenőt, és senki nem sejtette, hogy belül egy lelki nyomorék próbál megkapaszkodni valamibe, vigasztalást hajszol, de hiába volt a siker, a te emléked fogva tartott. Sohasem voltam képes más nőt szeretni, te maradtál az egyetlen, az igazi asszonyom. Azért nem mentem többé haza, mert féltem találkozni azokkal, akik ismertek. Anyámékat sem látogattam meg soha, hiába könyörögtek. Egyedül a politikában találtam kárpótlást. Hatalmasnak vélnek, pedig magányos vagyok, magányosabb már nem is le-

hetnék. A barátaimat elűztem magam mellől, vagy ők menekültek tőlem minél távolabbra. Nem nősültem meg, gyerekem nincs...

- De van... - suttogta Irén könnyes hangon.

A férfi megtántorodott. Arcából kifutott a vér, aztán olyan vértolulás futott át rajta, hogy a feje belekékült. Szája kinyílt, levegő után kapkodott, ajkai szederjessé váltak.

- Azt mondd... úgy érted...? - hebegte és kezével belekapaszkodott az ajtófélfába.

- Igen... Ferike a te fiad. Nem vetted észre, mennyire hasonlít rád? A férjem mindent tudott, nem akartam hazugságban felnevelni. Azt persze nem is sejti, hogy te vagy az apja.

- Uram! Uram! De keményen tudsz büntetni! - nyöszörögte Kapos László.

Szemei előtt összemósódott az udvar, a lakások ablakai egybefolytak. Irén alakja furcsán hullámzott elhomályosuló szemei előtt, csak az arca emelkedett ki élesen... - ám ez már nem ugyanaz az arc volt, mint egy pillanattal előbb.

A jól ismert, kedves vonások átalakultak, kutatva figyelő szempár kezdett előtűnedezni, egy elfelejtett, s most meglevenedő kép más, amely lassan megbocsátó mosolyba szelődött.

- Menj pihenni. Aludj! - súgta halkan.

- Tifnágel Béla! Hát megtaláltál? - hörögte utolsó leheletével, de Irén ezt már nem hallotta.

A hatalmas férfi egyetlen rövid, néma sóhajjal az asszony lába elé omlott.

Ott halt meg, az előtt a nő előtt, akit szívtelenségével majdnem ő kergetett halálba.

- Isten nem ver bottal! - néztek össze megrettenve a lakók, és bezárták ajtóikat.

*

A bozontos hajú öreg pásztor hegedűjén játszva ballagott a birkái után. Mellettük egy kisebb nyáj legelészett, elkülönülve, őrző nélkül, békésen csörömpöltetve a nyakukban lógó kolompokat.

- Szaporodnak, egyre gyorsabban szaporodnak - mosolygott Einstein elégedetten. - Hamarosan annyian lesznek, mint az enyéme. Mit szólsz ehhez, Napóleon?

- Egyre jobban csinálja - bukkant elő a semmiből Napóleon. - A bizottság áldással jutalmazta. Ő még nem tudja, de előléptették másodosztályú *Senkivé*. Ezért tud csodákat tenni a földön. De ez még mindig kevés. Ha a következő próbát is kiállja, jöhet a legnehezebb, a végső. Imádkozzunk, hogy sikerüljön neki.

- Úgy legyen! - felelte Einstein.

*

A lakókocsi leeresztett ágyain hárman aludtak, egy asszony és két fiúgyerek. Álmukat nem zavarta a zötyögős út, az autó váltakozó sebessége, vagy a hirtelen fékezés. Fáradtak voltak, másfél napja utaztak, úgyszólván megállás nélkül.

A házaspár felváltva vezetett. Már rég az asszony következett volna, de a férjnek nem volt szíve felébreszteni álmában mosolygó feleségét, inkább kortyolt a kihűlt kávéból. A termosz alján már csak egyetlen adagnyi lötyögött.

- Nem baj - gondolta -, ez kitart otthonig.

A Sitkei család háromhetes európai körútról érkezett haza. Megjárták Szlovákiát, Csehországot, Németországot, komppal átmentek Svédországba, aztán Finnország, Norvégia következett, s végül Dániában újra kompra szálltak, és Ausztriát érintve indultak vissza.

Nagyon jól érezték magukat, a fiúk boldogan maradtak volna akár egész nyáron át, de sajnos, Andrásnak - az apának - időre vissza kellett érkeznie, mert az új munkahelyén nem kezdhette a bemutatkozást késéssel. Olga felajánlotta, hogy egyedül hazavezeti a lakókocsit, legalább még egy hétig tovább élvezhetik az ottlétet, pénzük is lett volna hozzá, de jól tudták, hogy ez csupán üres sóvárgás; Olga képtelen lett volna kétnapi vezetést vállalni, alig néhány hónapos jogosítványával.

Így aztán, ha nem is szívesen, tegnap reggel öt órakor elindultak, s azóta egyfolytában jöttek, csak tankolni álltak meg. Ilyenkor - főleg a sztrádákön - Olga ült a volánhoz, András aludt, a két fiú igyekezett csöndben maradni, bár időnként rájuk kellett pisszegnie az anyjuknak.

Már átlépték a hegyeshalmi határt, s alig háromórányi út volt hátra Budapestig.

András úgy döntött, akkor ébreszti fel Olgát, amikor hazaérnek: hadd aludjon szegény, hiszen csoda, hogy betegsége ellenére ilyen hősiesen tartja magát.

Olyan volt ez az egész utazás az asszony számára, mint egy végakarat beteljesülése.

Mindketten tudták, hogy rákos, hogy menthetetlen, s csak hetei-hónapjai vannak hátra.

András gyanította, hogy a fiúk is sejtik az igazságot, de legalábbis megérezhettek valamit, mert feltűnően figyelmesek voltak az anyjukhoz, egyetlen egyszer sem kellett veszekedni velük, hogy ne zaklassák feleslegesen, hogy viselkedjenek illedelmesen, ne követelőzzenek.

Olga halvány mosollyal nyugtázta mindezt és nagyon vidámnak mutatta magát. Ő ragaszkodott hozzá, hogy levizsgázhasson, s hogy vezethesse a lakókocsit, mintegy jelezve ezzel is: nem hajlandó beletörődni az elkerülhetetlenbe; egészséges ember módjára kíván élni, amíg a betegsége engedi, ráér akkor is elhagynia magát, amikor már úgysem tehet mást.

András megtörölte könnybe lábadó szemeit. A hajnali szürkületben furcsa árnyaknak tűntek az elsuhanó fák, madarak röpködtek, szemközt sűrűsödött a forgalom - jó lesz vigyáznia, intette magát. Amott egy kerékpáros halad, persze, semmi kivilágítás. Micsoda felelőtlenség!

Már éppen indexelni akart, amikor a biciklis hirtelen kikanyarodott az úttest közepére, s megállt, szemközt az autóval. András kétségbeesetten fékezett, elrántotta a kormányt, nehogy elüsse a szerencsétlent. Centik választották el tőle, amikor füstölő gumikkal sikerült megállnia.

- Megőrült, jóember!? - kiáltott ki a letekert ablakon. - Hajszálon múlt, hogy nem ütöttem el. Legalább a karjával mutatott volna. Se világítás, se jelzés, hát hogy képzeled ezt? Börtönbe akar juttatni? Na, mit bámul? Inkább kérjen elnézést.

A biciklis nyugodtan mosolygott és csöppet sem látszott ijedtnak. Kerékpárjához támaszkodva jókedvűen felintezgetett Andrásnak.

- Mit van úgy oda? Nem történt semmi baj. Tudtam, hogy meg fog állni, ezt is akartam. Nézzen hátra, a család alszik, mint a tej, fel sem ébredtek. Maga nagyon jól vezet.

András hátrapillantott és megnyugodva látta, hogy Olga arca sima, látszik rajta, hogy valami szépet, kellemeset álmodik és a fiúk is alusznak, takarója mindkettőnek a nyaka köré gyűrve, mint mindig, karjuk lelóg a padlóhoz.

Hirtelen átvillant rajta a csodálkozás:

- Honnan tudta, hogy a családom velem van? Lehetnék egyedül is.

- Maga nem úgy néz ki, mint aki egymagában furikázik hajnalok hajnalán - nevetett az ismeretlen biciklis. - Az ilyenek mindig magukkal cipelik a családjukat. Nem így van?

- Na jó, de hogy láthatta onnan lentről, hogy nem ébredtek fel?

- Jó szemem van - mondta a biciklis és felkacagott. - Megtenné, hogy elvisz Pestig? Ezzel a kétkerekűvel délig se érek fel, pedig sietnék. Nagyon sok dolgom van ott.

András nem örült és megpróbált kibújni a kérdés elől.

- Én szívesen elvinném, de a kerékpárt nem tudjuk hová tenni. Nincs hely.

- Annyi baj legyen! Majd megtalálja, akinek nagyobb szüksége van rá. Nekem már úgyse kell.

- Ezzel valóban kitolta a biciklit az útszélre, lefektette az árok oldalához, s már ugrott is fel az anyósülésbe.

- Köszönöm, maga nagyon rendes - mondta jó hangosan. - Ha akarja, vezethetek én is, maga már hullafáradt, amin igazán nem csodálkozom. Dánia messze van!

András éppen a sebességváltóhoz nyúlt, de keze megállt a levegőben.

- Kicsoda maga, hogy mindent tud rólunk? Rendőr? Például honnan veszi azt, hogy Dániából jövünk? Nincs ráírva az arcomra.

- Arra nincs is, de itt az ajtón van egy matrica, amit a kompon ragasztottak fel. Látja, ilyen egyszerű. Nos, akarja, hogy vezessek?

- Nem, köszönöm, majd én... - hárította el az ajánlkozást András. Volt a fickóban valami megmagyarázhatatlanul zavaró, ugyanakkor izgató és megnyugtató is egyszerre. Remélte, nem egy szökött bűnözővel hozta össze a véletlen sors.

- Ne féljen - tette kezét a karjára a biciklis, mintha értette volna a gondolatát -, semmi rossz szándék nincs bennem.

- Ugyan! - morogta András és indított. - Nem akarom faggatni, de valamiképpen szólítanom kell. Mondjon akármilyen nevet.

- Na nézzük... - komolyodott el a másik. - Maga szerint milyen név illene hozzám leginkább? Mondjuk... a Béla megfelelő?

- Nekem mindegy - válaszolta András. - Az én nevem...

- ... Sitkei András, üzemmérnök, két fia van, András és István, a felesége Bajai Olga, Újpesten laknak egy tíz emeletes ház negyedik szintjén, három szoba összkomfort, holnap foglalja el az új munkahelyét egy magyar-amerikai vegyesvállalatnál. Olga asszony halálos beteg, azért utaztak külföldre, mert ez volt az utolsó kívánsága. Egyébként jól sejtette, a fiúk tisztában vannak édesanyjuk betegségével. Hé, áttért az út bal oldalára! Még a végén beleszalad egy szembejövőbe.

András szájtátva meredt a mellette ülő alakra, aki olyan közönyös arccal sorolta fel az adatokat, mintha leckét mondana fel. Rátaposott a fékre, lassított.

- Azonnal mondja meg, ki maga! Ne akarja, hogy erőszakkal kényszerítsem.

- Nem hiszem, hogy az erőszak a legcélravezetőbb eszköz.

- Bízsa rám, közép súlyú ökölvívó bajnok voltam. Halljam, honnan a fenéből tud rólunk mindent? Tényleg zsaru? Fogadni mernék, nem véletlenül állt elém a biciklijével.

- Látja, ebben igaza van. Nem volt véletlen. Vártam magukat. Vigyázzon, a kanyaron túl egy lovas kocsí van felborulva, a lovak össze-vissza rohangálnak. Fékezzen!

András ösztönösen engedelmessé vált, így a kanyarba már lépésben gurultak be. Szerencséjükre a lovak keresztbe száguldoztak, a szekeret két ember próbálta nagy nyögésekkel felállítani.

- Úristen! - nyögött fel András. - A csoda mentett meg bennünket! Magának tényleg röntgenszemei vannak...izé... Béla. Honnan tudta, hogy itt lesz ez a felborult szekér? Járt erre?

- Soha életemben. Mondjuk úgy, hogy megéreztem. Megelégszik ezzel a magyarázattal?

- Inkább jöjjön, segítsünk annak a két embernek. Aztán majd beszélünk.

- Hagyja, hadd kínlódjanak. Nem a maga gondja.

- Mindegy, akkor is segítenünk kell, láthatja, ketten nem boldogulnak. Ha maga nem akar, ne jöjjön. Mindenesetre, a slusszkulcsot magamhoz veszem. Már ne haragudjon, nem sértésnek szántam, de megértheti...

- Maga mindig segíteni szokott? - kérdezte Béla és merően nézett a másik arcába.

- Ha tudok, miért ne? Mi van ebben olyan különös? Maga nem segítene, ha azt látja, hogy valaki bajban van?

- De igen - mondta a biciklis. - Várjon, mindjárt jövök. - Ezzel kipattant az autóból, odament az emberekhez, valamit mondott nekik, mire azok vidáman felnevettek, egyikük fűtten a lovaknak, azok lecsillapodva, békésen odaügettek, hagyták magukat felszerszámozni, a másik fél kézzel, könnyedén visszaemelte a kocsit az útestre, s már mentek is tovább, mintha mi sem történt volna. András ámuldozva fogadta utasát.

- Ezt gyorsan elintézte. Mit mondott nekik?

- Csak annyit - vont vállat a férfi -, hogy nem kell elkeseredni, minden jóra fordul. S mivel *elhitték*, úgy is történt. Ha maga is tudna hinni, ugyanígy lenne. *Csak hinnie kell és minden jóra fordul.* - ejtette ki különös nyomatékkal a szavakat. - Világos, amit mondok? Higgyen és minden baj elmúlik a feje fölül - hangja halkra váltott és valósággal szuggerálta a szavakat.

András megborzongott. Bár igaza lenne ennek a fura fickónak! Felsóhajtott:

- Olga, szegény... óh, Istenem!

- Ne tétovázzon, hanem higgyen! - suttogta az idegen és megragadta András kezét. - Olga meggyógyul! Csak magán múlik! Higgyen! Imádkozzon! Merjen kérni és imádkozni!

András megbabonázva ingatta a fejét és egyszerre azon kapta magát, hogy sírós hangon, imára kulcsolt kézzel, lehuny szemekkel imádkozik:

- Istenem, Atyám, segíts a feleségemen! Mentsd meg az életét! Még olyan fiatal... A gyermekeit nézd, Uram! Segíts rajta! Velem azt tehetsz, amit akarsz, tedd rám a betegségét, csak őt kíméld, őt hagyd meg, őt gyógyítsd meg! Könyörgöm, én Uram, én jó Istenem! Kíméld meg az anyát és büntess engem, Uram, Uram, hallgasd meg a kérésemet...

- András! - zökkentette ki áhítatából egy gyöngéd női hang. - Mi történt?

Olga volt. Mellette ült, frissen, kipihenten, ugyanott, ahol az imént a titokzatos idegen. - András, mi van veled? Te imádkozol értem? Drágám! Köszönöm, köszönöm! Soha még ilyen boldogságot nem éreztem, ez volt a legszebb szerelmi vallomás, amit valaha is kaptam tőled. Ne aggódj, jól vagyok, magam se értem, de nem érzek semmi fájdalmat. Gyönyörűt álmodtam!

- Hol van?... - dadogta révülten András. - Hová tűnt?

- Kicsoda, drágám? Nem volt itt senki. Egyedül ültél a kormányra borulva és imádkoztál.

- De... de... itt volt... - lihegte a férfi magánkívül. - Egy ember... mindent tudott rólunk... rólad... hogy beteg vagy... Azt mondta, higgyek és imádkozzam, s te meggyógyulsz. Figyelj, nem bolondultam meg, itt volt, esküszöm!

- Elhiszem, szívem - ölelte magához az asszony. - Lehet, hogy te is álmodtál. Mióta állunk itt? Hány óra van? A fiúk is ébrednek... - hirtelen kipirult az arca - Nézd! - mutatta csodálkozva a hónalját -, eltűntek a daganatok. Látod, nyomkodom, nem fáj, fel tudom emelni a karom, erőt érzek - letépte magáról a blúzt -, az összes daganat elmúlt. András! Drágám! Csoda történt! Kiimádkoztad belőlem a betegséget!

A férfi sápadtan nézte az asszony önfeledt boldogságát, örömében ő is sírni kezdett, aztán felkiáltott:

- Köszönöm! Akárki voltál is, köszönöm, hogy megtanítottál imádkozni! Többé nem lehet baj, mert érzem, hogy velünk leszel. Egy életre megtanultam a leckét: *Hinni kell és minden jóra fordul! Ámen!*

*

Tifnágel Béla a másvilági bizottság előtt állt. Fejét lehajtotta, arcán mélységes tisztelet és alázatosság tükröződött.

- Hívtak, itt vagyok - mondta, bár hang nem hallatszott.

- Mi a neved, lélek?

- A nevem... gondolkoznom kell... Igen... talán... Tifnágel Bélának hívtak?

- Tehát még emlékszel rá. Nem baj. Majd eljön annak is az ideje, hogy végleg elfelejtsd. Elégedettek vagyunk veled. Van valami kívánságod?

A szellem-Tifnágel elgondolkozott. Azután azt mondta:

- Szívesen találkoznék Einsteinnel.

- Semmi akadály - szólalt meg mellette az öreg birkapásztor, kezében tartva hegedűjét. - Mit akarsz mondani, testvérem?

Tifnágel boldogan mosolygott rá.

- Hogy vannak a birkáid?

- Jól. A tieid is.

- Az enyéme? Nem értem...

- Igen. Lassan akkora lesz a nyájad, mint az enyém.

- Hogy lehet az? - csodálkozott Tifnágel. - Nekem nem voltak birkáim.

- Már vannak. Egyre többen, akikre vigyáznod kell. Őrző leszel te is, mint én. Nagy kitüntetés!

- Akkor most hogy lesz tovább? Mi a teendőm?

- Nézz magad mögé. Kit láatsz?

Tifnágel meresztgette a szemét és egy női alakot látott fokozatosan kibontakozni a fénylő háttérből. Közelebb ment, s ahogy felismerte, megtorpant:

- Róza! Te vagy az?

Nem volt könnyű ráismerni. A csont-bőr sovány, aszott arcú, csapzott hajú, a koránál jóval idősebbnek tűnő nőben szinte lehetetlenség volt fölfedezni a valamikor sugárzóan szép, kacér, élvhajászó asszonyt.

- Mi történt veled a földön, Róza? - kérdezte megrendülve Tifnágel.

Amikor a nő meglátta a férjét, felsikoltott:

- Béla! Béla! - futott feléje Róza, aztán szégyenkezve megtorpant. - Vártál rám? Sosem hittem a túlvilágban, ha beszéltek róla, csak nevettem. S most itt találkozunk! Látod, mi lett belőlem...

- Miként lehetséges ez? Olyan gyönyörű voltál.

- Igen. Amikor... amikor elmentél, jött egyik férfi a másik után...

- Előtte is... Láttam, hogy Kapossal a halálom estéjén...

- Ne folytasd. Úgy volt. Itt már nincs értelme szépítgetni a dolgokat. De az Ég megbüntetett. Kiderült, hogy csak azért volt barátod és azért akart engem szeretőjének, hogy nálad bevágódjon, és ebből előnyt szerezzen. Te kellettél neki, nem én. S amikor már nem voltál, eldobott, belém rúgott. Azt reméltem, elvesz feleségül, de csak nevetett. Egyre többet ittam, hiába vittek elvonókúrára, nem akartam meggyógyulni, félttem a kijózanodástól. Folytattam kábítószerral... kezdetben marihuána, aztán, ami jött. Már mindegy volt, csak ne kelljen emlékezni. Kerestem, vártam, kívántam a halált, hogy legyen vége a nyomorúságos életemnek. Végre itt vagyok, legyen, aminek lennie kell. Tudom, bűnhődnöm kell, nem is bánom, megérdemlem. Kevéssel ezelőtt még láttam önmagam a kórházi ágyon, amint arcomra húzzák a lepedőt, a nővérek megkönnyebbülten legyintenek, nevetgélnek. De nem értem - nézett körbe -, hogy-hogy csak mi ketten vagyunk itt? Hát nem minden halott lelke kerül ide?

- De igen - mondta Tifnágel és örült, hogy csak szánalmat érez, haragot már nem. - Sokan vagyunk, sokkal többen, mint az földi ésszel felfogható volna, s te még félig-meddig földi vagy. Most még nem láthatod ezt a csodálatos világot, de egyszer majd te is megkapod a szemeidet.

- Fogd meg a kezét! - hallotta valahonnan Napóleon hangját. - Emlékszel? Adj neki látást!

Tifnágel megfogta Róza csuklóját, mire az asszony felkiáltott elragadtatásában:

- Istenem, de szép...! S mennyi lélek!

Tifnágel ámuldozva kérdezte:

- Hogy lehet, hogy az érintésemre Róza is láthatott?

- Már nem vagy *Valaki* - mondták a bizottságból. - Feladatodat jól végezted. *Senkivé* léptetünk elő, harmadosztályba kerültél. Szokatlanul gyors előmenetel, de kiérdemelted. Búcsúzz el emlékeidről, a múlttól: hamarosan a végső vizsgád következik. Akkor ismét, utoljára, emlékezned kell. De előtte még vár egy próbatétel. S az nagyon nehéz lesz. Készülj! Gyűjtsd az erőt magadban, és egy pillanatra se feledd: nem vagy egyedül! Amíg te is akarsz, mi veled vagyunk és segítünk.

- Ha *én* akarom? Rajtam múlik?

- Kizárólagosan. Majd megérted, ha eljön az ideje. Indulj! Engedd el a feleséged kezét, róla máshol gondoskodnak. Ne félj, nem veszítheted el őt.

Róza alakja szertefoszlott.

Tifnágel lelkét soha nem érzett békesség járta át. Nem kellett megszólalnia, úgy is megértették, amikor fohászkodott:

- Köszönöm!

*

- Bocsáss meg, szellemtestvérem, hogy megállítalak - állt eléje egy komor arcú, magas, fennkölt tekintetű férfiú. - A legfőbb bíró beleegyezésével elbeszélgetnék veled.

Tifnágel Béla csöppnyi türelmetlenséggel bólított, mivel a nyáját szerette volna megkeresni, de nem akart tiszteletlenül viselkedni, már csak azért sem, mert a beszélgetés felsőbb engedéllyel történik .

- Mit tehetek érted, szellemtestvér? - felelte udvariasan. - Mondd és én engedelmeskedem.

- Semmit, semmit, csupán elismerésemet kívánom kifejezni. Ott voltam legutóbbi meghallgatásodon. Te nem láthattál engem, mert kívül estem a látókörödn. Nos, harmadosztályú Senkivé emelkedni ilyen rövid idő alatt - ez igen, ez gyorsan ment. Bár, ha jobban meggondolom, külön jutalmat is megérdemeltél volna: amit a földön végeztél, zseniális volt. Az a biciklis trükk különösen tetszik, bár hozzám a kilakoltatási jelenet közelebb áll. Nem is értem a bizottságot, miért ilyen szigorúak veled.

- Mert megérdemlem - válaszolt őszintén Tifnágel. - Inkább attól tartok, túlságosan is elnézőek velem szemben. Gyalázatos ember voltam.

- Melyikünk nem volt az? Mutass egyetlen egyet közülünk, aki nem bűnben élte le az életét. Talán még én is vétkeztem, jöllehet, sohasem sikerült kiderítenem, milyen vétkem volt, ha ugyan volt egyáltalán, amit erősen kétklek, pedig én aztán igazán értek hozzá, ezzel foglalkoztam, ez volt életem értelme. A tiszteletre méltó bírőról is lenne mit mondanom, de... Na jó, hagyjuk, nem ide tartozik. Magunk között szólnán, néha már unom őket.

Tifnágelben felébredt a kíváncsiság: végre megtudhatná, kik voltak azok ott, az asztal mögött. Bibliai személyek lelkei? Netán az apostolok közül valakik?...

- Szó sincs róla - legyintett a másik keserűen. - Az apostolok és a szentek néhány emelettel feljebb vannak, sosem fogsz velük találkozni, legföljebb a világ vége idején. Vagy azt hitted, itt teljes az egyenlőség, itt nincsenek megkülönböztetések? Mesélhetnék!... Minden bírónak megvan a maga kedvenc bűnözési szakterülete, amivel foglalkozik, amiként az ítélezések, a besorolások is az szerint kerülnek megállapításra, melyik bíró befolyása érvényesül jobban. Emlékszel arra, aki középen ült? Ő például a jótékonykodás hiányára szakosodott.

Tifnágel nagyon megütközött a túlságosan földi ízű szavak hallatán. Még mindig emelkedett hangulatban volt, és most ezek a tárgyilagos, hűvös megállapítások kiábrándítóan hatottak rá. Szóval itt is ugyanúgy mennek a dolgok, mint a földön: ki, kinek a kicsodája? Lehetetlen!...

- Bizony, testvér, ha így nézzük, nincs különbség - folytatta a férfi. - Hiába voltál te a legbuzgóbb, legodaadóbb szolgálója a hitnek és áldoztad egész életedet az egyház szolgálatára, a jutalom nincs arányban a cselekedeteiddel. Itt van például az én esetem...

- Ki vagy te? - kérdezte közelebb lépve Tifnágel.

- Aligha ismerhetsz, engem nem szokás emlegetni, mert bizonyos körök szélsőségesnek kiáltottak ki. De megmondhatom: a földön Thomas de Torquemadanak hívtak! - düllesztette a mellét büszkén.

- Sajnos... meg kell vallanom... sohasem hallottam rólad. Szégyellem a tudatlanságomat...

- Fölösleges szabadkoznod. 1498-ban haltam meg. Ki emlékszik már az én nevemre? Bezzeg, az én koromban!... Egyformán reszkettek urak és szegények, ha kiejtették előttük ezt a nevet és elátkozták a percet is, amikor megszülettek.

- Bizonyára... már megbocsáss, testvérem... veszedelmes bűnöző... netán nyomozó voltál?

Torquemada szelleme körbe forgott a hirtelen indulattól.

- Én bűnöző? Te meghibbantál! Domonkosrendi szerzetes voltam! Az egyház főinkvizítorát tisztelheted bennem! Akire én azt mondtam: eretnek, vagy hogy az ördöggel cimborál, már vitték is a kínpadra, vagy egyenesen a máglyára.

- Borzasztó... - suttogta libabőrösen Tifnágel, mert eszébe jutott szegény Giordano Bruno. A másik nem figyelt rá, emlékeitől megittasulva szónokolt:

- Az isteni szeretet és megbocsátás jegyében százakat, ezreket égettettem meg, tűzzel-vassal irtottam a boszorkányokat, vigyáztam egyházunk tisztaságára. Ha valakinek joga volna ítélkezni másvilági bíróként, az egyedül én vagyok, senki más. S én felmentelek minden bűnöd alól, fiam. Egyetlen kikötésem van...

- És mi volna az? - Tifnágelnek rossz sejtései támadtak. A főinkvizítor sehogy sem illett az eddig tapasztaltak közé. Azt is furcsállotta, hogy ilyen pontosan emlékszik a múltjára.

- Követned kell mindenben és én elvezetlek a Paradicsomba. Légy a famulusom! Nem kell végigjárnod a különféle próbatételeket, egyenként megszerezni az ilyen-olyan Senki-fokozatokat, ami amúgy is ostobaság és protekción alapszik. Ha rám hallgatsz, ha csatlakozol hozzám, soron kívül elintézem, hogy azonnal üdvözülj, s hogy ne kelljen magányosan vesztegetni a drága idődet a boldogság előszobájában.

- Nem vagyok magányos - ellenkezett erőtlenül Tifnágel -, vannak barátaim.

- Igen, de kik? Egy birkapásztor, meg egy szőlőművelő paraszt? Ezeknél te sokkal, de sokkal többet érdemelsz, s tőlem megkaphatod. Vagy e farizeusok mellett akarsz ájtatoskodni az örökkévalóságig? Nincs unalmasabb, mint a folytonos boldogság! Majd én megtanítalak rá, milyen az igazi mennyország! - harsogta Torquemada és szellemarca eltorzult az izzó gyűlölettől. - Nem látod, hogy a saját dicsőségükre végeztetnek el veled alantas földi feladatokat, csak azért, hogy addig is távol tartsanak, hogy megszabaduljanak tőled? Figyelj rám, bolond!... - és mondta, mondta, mondta...

Ám Tifnágel Béla lassan magához tért első döbbenetéből. Láttá az öreg Einstein szelíd mosolyát, Napóleon kertjét, a szőlőindák frissen fakadó rügyezését, amik - most, hogy egy pillanatra elbizonytalanodott - azonnal hervadni kezdtek.

A főinkvizítor mindeközben őrzöngő táncban forgott körülötte és hadarva, extázisban vonagló szájjal visította:

- Ég a máglya! Húzzátok karóba, törjétek szét a csontjaikat, vágjátok ki a nyelvüket, vakítsátok meg, szaggassátok szét őket! Kínpadra, máglyára mindenkivel, aki ellentmond a szeretet hívó szavának! Jöjj, testvérem, tereljük a pokolfajzatokat a halálba, hogy ne zavarják utunkat, mely egyenesen a mennyek országába vezet. Jöjj! Kövess! A helyettesemmé teszlek!

- Soha! - sikoltott felháborodva Tifnágel. - Ha csak ilyen áron lehet eljutni a mennybe, inkább sose lássam meg. A *harmadosztályú Senki* besorolás is több, mint amit megérdemeltem. Jó nekem itt, legeltetem boldogan a birkáimat, vagy hordom pusztá kézzel a trágyát, de nem akarok senkit megkínkoztatni, máglyán égettetni. Hát nem tanultatok Giordano Bruno esetéből?

- De igen! Ez csak tréfa volt, ne vedd komolyan - kacagott fel Tifnágel mellett egy vidám hang. Szép arcú, pajkosan nevető szemű fiatal férfit látott, kezében ezüst serleget tartott, nagyot húzott belőle, aztán kacsintott és átnyújtotta:

- Igyál, testvér! Nagyon megijedhettél.

- Hol van?... - nézett körül félve Tifnágel. - Hová tűnt az a szörnyeteg?

- Ne aggódj, nem is létezett, üres látomás. Csak azt akarták tudni a feletteseink, milyen mértékben erősödött benned a jóság és az egyszerűség utáni vágyakozás, mennyire sikerült megváltoznod önmagadhoz képest. Nagyszerűen viselkedtél, ezért jutalmat érdemelsz. Most olyat mutatok neked, amelyet eddig még nem láthattál a másvilágon, de könnyen lehet, földi életed során se, mert idáig ezt elzárták előled. Ezentúl ebben is részed lehet, ha kedved tartja. Belekóstolhatsz, milyen lesz a mennyország, ha majd odajutsz. Egy ilyen kiváló, nagyszerűen működő, tehetséges harmadosztályú Senkinek ez a legkevesebb, ami kijár! Nincs igazam? Indulás! Kár minden elvesztegetett pillanatért! - adta ki a vezényszót a vidám fickó. Tifnágellel meglódult az űr, s egy pillanatig teljes sötétség vette körül.

Amikor magához tért, elképesztően gazdag pompával berendezett óriási csarnokban találta magát, élő-eleven alabástromszerű szobrok díszítették az oldalfalakat, süppedő szőnyegeken lépkedtek, művészi összevisszaságban selyemmel, brokáttal borított heverőket látott, rajtuk szebbnél szebb nők nyújtogatták gömbölyű karjaikat, forró ölelésre kínálva, egyik kezükben színarany kupában gyöngyöző bor, a másikban virágcsokor és énekeltek.

A férfi, akivel odaérkeztek, hangosan kurjantott és szájon csókolta a legelső lányt.

- Ó a szerelem - zengte dallamos kacajjal -, nincs nálad szebb, jobb, üdvözítőbb! Jöjj hát, testvérem, csókold és öleld ezeket az angyali szépségeket, igyál a borukból, amely felpeszíti a szívedet, egyszerre bódít és elandalít. Énekelj te is a szenvedély és a gyönyör himnuszát! Lehet-e nagyobb élvezet, mint az asszonyi ölelés és a finom óbor búfelejtető mámora?

- Hová hoztál? - álmélkodott Tifnágel Béla - Ez volna a mennyország?

- Ugyan, pajtás, hová gondolsz? Ez csak az előszoba! A java még ezután következik. Miért, nem így képzelted?

- Hát nem egészen... Imádkozó angyali seregeket vártam, kerubokat, szeráfokat, szárnyakkal... ahogy a templomokban látja az ember.

- Mese! Várd ki a végét. Nyugalom. Menjünk tovább.

Most a csarnok egyik fala átlátszóvá vált és ők, mintegy magas karzatról láthatták, hogy emberi lelkek megszámlálhatatlan milliárdjai ropják duhajul a táncot, kusza harmóniájú zenekar húzza hamisan a talpalávalót. A levegőben rózsa és szesz illata keveredett, s Tifnágel érezte, hogy felkapják és a sokadalom fölött repül. Mindkét oldalán egy-egy, földi képzeletet felülmúlóan szép nőalak szállt, szüzanya meztelenül. Önmagára pillantva pirulva állapította meg, hogy ő is csupasz, hájas pocakja lelóg és nagyon szégyellte magát.

Odalent Sztálint és Savonarolát pillantotta meg, amint karjukat egymás vállán átvetve, guggolós orosz táncot járnak, amott Hitler bokázott egy drabális szőke, germános kinézetű leányzóval, kissé arrébb feltűnt Lenin és Raszputyin is, fergeteges polkát ropva. Egy emelvényen, Néró, lantját pengetve, kivörösödött fejjel, üvöltve szavalt, a túloldalon frakkos vonószekerek a Kék Duna keringőt játszottak visszafelé, előttük Torquemada vezényelt, méteres hóhérpallossal hadonászva. A táncosok kivétel nélkül meztelenek voltak és részegek.

- Lehetetlenség, hogy ez volna az a mennyország, amiről a Biblia ír! Hé!... - kiabált, keresve a szép arcú ismeretlent. - Hol vagy? Hová hoztál engem?

- A boldogság és az örökös gyönyör honába, cimborá - termett mellette a férfi. - Érezd jól magad. Ha úgy döntesz, itt maradhatsz. Vége a lelkiismeretfurdalásnak, a vezeklésnek, többé nem kell a földre visszajárnod. Itt csak az számít, ki tud jobban mulatni, táncolni, ölelni és csókolni, ki bírja jobban az italt. Gyere! Várnak a lányok!

- Mi a neved? Követelem, hogy mondd meg a nevedet!

- Giovanni Giacomo Casanova. Író voltam, a legjobb író, aki élt valaha a földön. Az urak irigykedtek rám, mert szerettem élni és minden nő belémhabarodott. Bezártak egy ólombörtönbe, de megszöktem és most itt vagyok. Gyere táncolni!

- Nem megyek - mondta kedvetlenül Tifnágel Béla. Arra gondolt, mit szólna Einstein, ha látná őt a fékevesztett, részeg, őrjöngő tömeg között ugrándozni pucéran. Megmosolyogná és sajnálná, amiként Napóleon sem dicsérné meg.

- Mire vársz? - rivallt rá Casanova türelmetlenül. - Miért nem jössz már?

- Nem tetszik ez nekem - válaszolta mogorván Tifnágel. - Léteziketlen, hogy ami itt folyik, az kedves lenne azoknak, akik jók voltak hozzám, akik megbocsátották földi bűneimet és Senkivé léptettek elő, holott nem voltam rá érdemes. Megengedték, hogy jót tegyek azokkal az élőkkel, akik bajban voltak és cserébe én mondhattam köszönetet, nem vártak érte semmit. Amit látok, az maga a förtelem. Ahol olyanok diktálják a tánc ütemét, mint Hitler, Sztálin és a hozzájuk hasonlóak, ott baj van a ritmussal, s ha Néró adja meg az alaphangot a dicsőítő énekhez, akkor azt én hamisnak érzem. Valamikor talán két kézzel kapaszkodtam volna, hogy közétek tartozhassam, de az régen volt. Ha választhatok, megyek birkákat legeltetni és trágyát hordani, vagy akár magam is beállok birkának Einsteinhez.

- Bolond vagy! Esztelen! - szidalmazta Casanova. - Nézz körül, csupa nevetés és vidámság, sehol egy gondterhelt arc, a nők odaadóak - mit kívánhatsz még? Pénzt? Drágakövet, gyémántot, smaragdot, színaranyat? Amennyit csak akarsz! Hírnevet? Egy szavadba kerül és lábad elé borulnak, te lehetsz a király, uralkodni fogsz e lelkek felett, te leszel a legnagyobb...

- Nem akarom! - sikoltott fel Tifnágel. - Eressz el! Inkább büntessenek meg, de nem kell ez a kárhózat, tisztátalan, hazug kéjmámor. Én láttam egy meggyógyult asszony örömét, családja boldog könnyeit - mikor tudsz te ilyen szépséget adni nekem? Vissza akarok menni! Segítség! Einstein, Napóleon, vigyetek el innen!...

- Átkozott légy...! - hallotta még elmosódottan, a következő pillanatban friss szellő fuvallata simogatta, fű illata, kolomp békés csendülése és egy szál hegedű hangja szállt feléje. A táncosok buja kurjongatása eltűnt, velük együtt minden, Casanova és a meztelenség, s amikor szemeit kinyitotta, a nyáját látta, mögötte Einstein ballagott.

- Visszajöttél? - kérdezte mosolyogva.

- Itt a helyem. Tudod, hol voltam?

- Tudom. Egyszer mindenki odakerül és maga dönti el, hol a helye.

- Sokan vannak ott és nagy vígasságban. Hogy lehetséges?

- Emlékezz, mit mondtam egyszer: *ne adj a látszatra*. Az a hely maga a pokol, kegyetlen színjáték, amit azért rendeznek, hogy megkísértsék az újonnan érkezőket. Sokan elcsábulnak, pedig onnan nehéz a visszatérés. Neked sikerült. Nem sajnálsz? Bor, szerelem...

- Nem érdekel.
- Akkor vedd át a nyájad őrzését. Vigyázz rájuk.
- Úgy lesz. Ezzel vége mindennek?
- Nincs, testvér. Az utolsó meghallgatás még hátravan.

*

Ugyanott voltak, ahol első ízben történt a túlvilági meghallgatása. A bizottság ismét teljes létszámban ült az óriási asztal mögött, felettük ott ragyogott a trónus, rajta a fényességes alak, akinek arca most is láthatatlan maradt.

Nem félt, mint akkor. Tökéletes lelki békében várta a végső elszámoltatást. Földi bűneit számba vette, megbánta és sajnálta azokat, akiknek még várakozniuk kell az igazi boldogságra, az örök életre.

Állt némán és türelmesen. Várta, hogy szólítsák.

Nem is vette észre, mikor, hogyan került a bizottság közvetlen közelébe. Egyszer csak ott volt, látta a jóságos, szelíd, biztató arcokat és végképp megnyugodott.

- Mi a neved?
 - Nincs nevem. Még nem érdekelttem ki. Lehet, hogy volt valaha. Nem emlékszem. De vannak birkáim. Einstein mondta.
 - Ez már haladás. Embernek semmirekellő voltál, öntelt, parázna, harácsoló, zsarnok. Képes leszel-e feledtetni rosszaságaidat? Vajon milyen pásztor válik belőled? Tudod a választ?
 - Nem tudom. Szeretnék jó pásztor lenni, de félek, gyöngé vagyok hozzá.
 - Helyesen szóltál. Ismerni kell a gyöngeségünket. Összegezzük hát földi életedet.
 - Ha ezt tesszük, csakis büntetés várhat rám. Tehát a *Valakik* közé kell kerülnöm?
 - Ott még nem tartunk - nyugtatta meg az asztal közepén ülő szellem. - Van sok minden, amiről beszélnünk kell. Például a hazugságaid. Jogod van védekezni és érvelni. Engedélyezem, hogy mindenre emlékezz.
- Tifnágel Bélában újra feléledt a remény. Talán nincs veszve minden.
- Attól függ, *milyen* hazugságról van szó? Magánéleti vagy politikai?
 - Nézzük a politikait.
 - Hát persze, hogy hazudtam. A politika alapja a hazugság, anélkül nem létezhet, s én minden porcikámban politikus voltam. Ezt nem róhatják fel vétkemként.
 - Azt majd eldöntjük, hogy mi számít vétkeknek. Ne feledd, a *Valakik* is politikusok voltak!
 - Igaz - ismerte el Tifnágel -, de ők *csinálták* a politikát, én csupán végrehajtottam, amit a felsőbb szervek elrendeltek. Az irányzatokat nem én szabtam meg, csak kiszolgáltam a rendszert. Mások is ezt tették.
 - Vannak jó emberek is.
 - Bizonyára. Én nem ismertem ilyet. Vagy ha igen, nem hittem el, hogy valóban jók. A jóság fogalmában sem hittem. Körülöttem mindenki hazudott, csalt, és igyekezett a másikat legyőzni. Hogy lehettem volna külön, mint ők?

- Erre magad fogsz választ találni, de addig még sokat kell tanulnod. Na és hogy állsz a magánéleti hazugságokkal?

- Szinte folyamatosan előfordult. Az ember természete már csak ilyen. Talán a gyöngeségünkben fakad, nem tudom. Vannak jó és vannak ártó hazugságok. Attól tartok, ezt itt nem érthetik meg, ez túlságosan emberi viselkedés.

- Mi is földi emberek voltunk. Épp úgy vétkeztünk, mint mindenki más.

- Akkor milyen jogon ítéltetek felettem? - tört ki a tiltakozás Tifnágelből. Egy pillanatig visszatért lelkébe régi énje, aztán el is csitult. - Bocsánatot kérek.

- Mi nem ítéltünk - mondta a középső szellem -, mi segíteni akarunk neked, hogy levetkőzhess gyarlóságaid, hogy megszabadulhass önmagadtól. De csak úgy segíthetünk, ha te is akarsz. Ha őszinte vagy! Válaszolj: tettél-e jót életedben, s ha igen, mi volt az?

Tifnágel Béla elgondolkozott. Igyekezett valami jócselekedetre emlékezni, de semmi sem jutott eszébe, hiába erőlködött. Ellenkezőleg, csupa olyasmi merült fel a múltból, amely ellene szólt. Próbálta elűzni a bizonyosságot, de be kellett látnia, hitvány ember volt, nem akadt egész élete során egyetlen olyan pillanata sem, amikor önzetlenül jót tett volna, még saját hozzátartozóit is gyötörte, beosztottait kihasználta, zsarnokoskodott felettük, a benne bízó párttagoknak hazudott, áltatta őket mindenféle felelőtlen ígéretekkel, amikről tudván tudta, hogy eleve megvalósíthatatlanok...

- Csak egy ici-pici jót tudnék felfedezni a múltamból! - erőlködött kétségbeesetten. - Nem létezik, hogy 55 év alatt ne történt volna valami, amire hivatkozhatnék, ami mentségemre szolgálna. Kell lennie valaminek!

Talán gyermekkorában... nem, az nem jó... állandóan verte a kisebbeket... Az iskolában beárulta a társait, ha csínyet követtek el, holott mindig ő találta ki, miként bosszantsák a tanárt. Fiatalemberként egyik lánytól a másikhoz csapódott, s nevetett, ha könnyeztek utána. A feleségét rendszeresen csalta - igaz, az is őt, de az nem az ő bűne -, a barátait elárulta, feletteseit megbuktatta, hogy a helyükre állhasson...

Nem, nincs semmi az életében, amire azt mondhatná: íme, volt egyetlen alkalom, amikor jót tettem valakivel.

Tifnágel Béla sírva fakadt.

- Rossz ember voltam - suttogta. - Soha nem cselekedtem jót életemben. Nem érdemlem meg, hogy itt maradjak. A Valakik között a helyem. Csak a táncolók közé ne kelljen menni!

- Szeretnéd jóvátenni a hibáidat? - hangzott a trón felől a kérdés.

- Igen! - mondta megtörtén Tifnágel és nem mert felnézni, félt a ragyogástól.

- Legyen! Lépj közelebb!

Tifnágel lágyan suhanni kezdett az asztal irányába, szemeit szorosan lecsukta. Ahogy közeledett a kihallgatókhoz, úgy érzett egyre nagyobb örömet és szárnyaló szellemtestét átjárta valamilyen megmagyarázhatatlan, földi szavakban ki nem fejezhető benső fényesség. Már nem volt benne semmi *emberi* többé, csak *lélek*, s talán ennél is több: eggyé vált mindenkivel, aki a másvilágon létezett.

- Megbántad-e bűneidet?

- Igen! Igen! Igen!

- Akkor nyisd fel szemeidet és láss! Bűneid megbocsáttattak!

Az, aki valaha Tifnágel Béla volt, felnézett, s már nem égette tekintetét a túlvilági fényesség. Körülötte lelkek milliárdjai énekeltek és mindegyik ő volt, egy a sok között, s együtt voltak a *Nagy Egész*.

E pillanatban, a távolból feltűnt két végeláthatatlanul nagy birkanyáj. Mögöttük Einstein ballagott, álla alatt a hegedűje és megindítóan szép, hívogató dallamot játszott.

- Csatlakozz a nyájadhoz - hallotta a trónról a szót.

- Ki vagyok hát?

- Senki. Negyedosztályú *Senki*. Új feladatokat kapsz, hogy lehessél *Mindenki*. Segítsd azokat, akik ezután jönnek, hogy ők se akarnak *Valakik* maradni, mert tudod, megtapasztalhattad, a *Valakik* a legkevesebbek. Megértetted?

- Megértettem és engedelmeskedem.

- Ámen. Hazaérkeztél.

KISZÁRADT A TÓBUL...

A népdalkörök találkozója a vége felé közeledett. A közönség élvezte a műsort, hangos megjegyzéseket fűztek egyik-másik csoport szerepléséhez. A zsűri unottan jegyzetelt, vigyázva, nehogy véletlenül látszódjon arcukon a véleményük.

Minden a szokásos módon zajlott, mindaddig, amíg a műsorvezető be nem jelentette:

- Végezetül a Siketek és Némák Albert Schweitzerről elnevezett pávaköre következik. Fogadják őket szeretettel.

A meghökkent közönség zavartan nevetgélt, azt gondolván, valami idétlen viccről van szó. A zsűritagok méltatlankodva hajoltak össze. A színpad megtelt egymást löködő, lámpalázás szereplőkkel. Félkörbe álltak, elől a nők, hátul a férfiak. Oldalról magas, tanáros külsejű ember jött elő, kezében papírt tartott. A mikrofonhoz lépett és beszélni kezdett:

- Kedves közönség, tisztelt zsűri, bizonyára csodálkoznak, hogy néma és nagyothalló emberek pávakört szerveztek. Úgy gondolom, senkit sincs jogunk megfosztani a szereplés örömétől, ezért kérem, figyeljék kellő megértéssel egyetlen pásztordalból álló műsorunkat, melynek szövegét én fogom felolvasni. A dal címe: *Kiszáradt a tóból mind a sár, mind a víz...*

Meghajolt és a pávakör felé fordult. A nézőtéren elült a zaj és fokozódó kíváncsisággal, feszült érdeklődéssel figyelték, ahogy a férfi felemeli a karját... Így tartotta néhány másodpercig, várva, hogy minden szem ráirányuljon, aztán intett. A pávakör nagy lélegzetet vett és egyszerre fejük fölé rántották karjukat, ujjait széttárva ide-oda matattak a levegőben, mintha keresnének valamit, majd jókora karikát formálva, ajkukat lemondóan biggyesztve, karjukat szomorúan széttárva jelezték, hogy *a tó üres*. Olyan tökéletesen fejezték ki a közismert népdal első sorának tartalmát, hogy egyetlen ember sem akadt, aki ne értette volna.

A férfi visszafordult a mikrofonhoz és halkán, tagolva szavalni kezdte a szöveget:

- *Kiszáradt a tóból mind a sár, mind a víz...* - a szereplők leguggoltak és bánatosan néztek fel vezetőjükre: - *A szegény barom is csak a pásztorra níz...* - lassan felálltak, s felemelt kézzel, égnek emelt tekintettel, áhítatosan fohászkodtak: - *Istenem, teremtőm, adj egy csöndes esőt...* - Az ujjak az esőcsöpek hullását jelezték gyors, vibráló mozgásokkal. - *A szegény baromnak...* - A férfiak komoran ingatták leszegett fejüket. - *...jó legelőt, mezőt.* - A szereplők arca kisimult, ütemesen, békésen rágtak és jóízűket nyeltek hozzá.

Ezzel vége is volt a rövid produkciónak. A Schweitzer-pávakör boldogan, felszabadultan mosolygott, meghajoltak és büszkén kivonultak a színpadról. A közönség felocsúdott meglepetéséből, a tétova taps felerősödött és helyükről felállva megéjleneztek a tréfának vélt, de végül is megrendítően magával ragadó, furcsa együttest. Sokan könnyeztek, egy parasztnéni remegő hangon kijelentette:

- Lám, tanulhatnánk tőlük!

Zúgott a taps, közben minden tekintet a zsűriasztal felé irányult: vajon ők hogyan fogadják ezt a rendkívül szokatlan, különös műsorszámot?

A három tagú zsűri kelletlenül fintorgott és értetlenkedve, bosszúsán tárták szét kezeiket. Egyikük mondott valamit, mire mindhárman harsogó, gúnyos röhögésben törtek ki.

- Kérném a tisztelt zsűrit és az együttesek vezetőit a színpadra - lépett a függöny elé a műsorvezető. - Következik a szakmai értékelés és az oklevelek kiosztása.

A színpad ismét megtelt, hátul az izgatott vezetők mocorogtak, oldalt a zsűri feszített. A zsűrielnök a mikrofon előtt, zsebvágott kézzel kezdte el az értékelést.

- Hát... ööö... Nagyon örülünk, hogy itt lehettünk, kiváló előadásokban volt módunk gyönyörködni, bár akadt egy-két gyengébb is. Tűrhetőek voltak a válogatások, hallhattunk... ö... népdalkincsünk gyöngyszemei közül egynéhányat, de itt-ott becsúsztott értéktelenebb, elcsépelt dallam is. Tanulságként javaslom, legközelebb nagyobb gondossággal állítsák össze csokraikat, igyekezzenek saját gyűjtéseikre támaszkodni. Összegezve, igen szép órákat töltöttünk együtt, fürödhettünk az együtténeklés tiszta forrásában. A magam és zsűriző társaim nevében minden szereplőnek... ööö... gratulálok, további sikeres szerepléseket kívánva. És most kihirdetem az eredményt.

A közönség csalódottan hallgatta a semmitmondó frázisokat. A zsűrielnök monoton hangon, egymás után darálta a csoportok neveit, a vezetők odaballagtak és átvették az emléklapokat.

Amikor a kiosztás véget ért, a Schweitzer-pávakör vezetője előlépett a sorból és megkérdezte:

- Elnézést kérek... Mi nem kapunk semmit?

A zsűrielnök ingerülten válaszolt.

- Mire föl kapnának? Hiszen a maguké nem népdalköri produkció volt, hanem paródia.

- Már hogy lenne... paródia? Ugyanúgy készültünk, mint mások, több héten át próbáltunk... Nem volt könnyű...

- Lehet - vont vállat a zsűrielnök. - De lássák be, a teljesítményük nem mérhető össze az itt fellépő együttesekével.

- Miért nem?

- Mert... Ne haragudjon, össze-vissza kalimpálnak, meg mutogatnak. Mi ebben a pávakörös? Menjenek el pantomimesnek. Vagy... mit tudom én, táncoljanak.

- Ezeknek az embereknek ez jelenti a beszédet. Nem tehetnek arról, hogy így születtek. Attól még szerethetik a népdalt, mint akárki más.

- Sajnálom - szakította félbe a vitát a zsűrielnök és két társával együtt sértődötten levonult a színpadról.

A nézőtér felmorajlott, az első sorokból sokan odatódultak a színpadhoz.

- Ez nem igazság! - kiáltozták. - Megérdemlik az emléklapot! A szándékot kell nézni, nem azt, hogy némák.

A Schweitzer-pávakör tagjai a szavakat nem értették, de vezetőjük arcáról és a közönség viselkedéséből pontosan kiolvashatták, hogy mi történik. Megalázottan ácsorogtak a terem hátulján, lehajtották a fejüket, a nők sírva fakadtak.

Először a „Kiváló” fokozatot elért együttesek vezetői indultak feléjük, aztán sorban követték őket a többiek. Valamennyien elővették emléklapjaikat és egyenként átnyújtották a Siketek és Némák Albert Schweitzer Pávakör tagjainak.

Aztán a rangidős népdalkörvezető visszament a színpadra és elszoruló torokkal azt mondta:

- Barátaim! Én úgy tanultam, hogy a zene, a dal a lelkünkben fakad. Hiszem, hogy itt ma siketnéma társaink lelkéből szólalt meg a legtisztábban és legőszintebben az ének. Javaslom, énekeljünk el helyettük is azt a népdalt, amit néma társaink a maguk módján bemutattak - és a népdalkör-találkozó résztvevői ajkán felcsendült a gyönyörűséges, ősi pásztorima:

- *Kiszáradt a tóból mind a sár, mind a víz...*
